

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΟΧΗ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΟΥΣΚΟΥΡΕΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1999

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**

Τ Ε Ι Κ Α Λ Α Μ Α Τ Α Σ
Τ Μ Η Μ Α
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ω Ν & Β Ι Β Λ Ι Ο Θ Η Κ Η

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

ΘΕΜΑ: ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΟΧΗ

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΟΥΣΚΟΥΡΕΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1999

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

➤ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	7
➤ ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
➤ ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: Η ΥΙΟΘΕΣΙΑ	
➤ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Εννοιολογικός προσδιορισμός της υιοθεσίας	
1.1 Έννοια της υιοθεσίας.....	11
1.2 Ιστορική ανάδρομη.....	12
1.3 Νομοθετική ρύθμιση	14
1.4 Πως δίνονται τα παιδιά για υιοθεσία.....	15
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Προϋποθέσεις υιοθεσίας	
2.1 Διακρίσεις προϋποθέσεων	16
2.2 Προϋποθέσεις από την πλευρά του υιοθετούντος.....	17
2.3 Προϋποθέσεις από την πλευρά του υιοθετουμένου	20
2.4 Συμφέρον του υιοθετουμένου.....	22
2.4.1 Συγκρουόμενα συμφέροντα.....	23
2.5 Κοινωνική έρευνα	25
2.5.1 Κίνητρα των υποψήφιων θετών γονέων για την υιοθεσία.....	25
2.5.2 Διεξαγωγή της κοινωνικής έρευνας.....	26
2.5.3 Προετοιμασία και επιλογή των θετών γονέων	27
2.6 Ακροάσεις	31
2.7 Προετοιμασία παιδιών για την υιοθεσία	32
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Τέλεση – Διαδικασία της υιοθεσίας	
3.1 Γενικά.....	34
3.2 Αρμόδιο δικαστήριο	34
3.3 Διαδικασία.....	35
3.4 Η απόφαση	36
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Η ελαττωματικότητα της υιοθεσίας	
4.1 Έννοια	37
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Αποτελέσματα της υιοθεσίας	
5.1 Γενικά	39
5.2 Το επώνυμο του θετού τέκνου	40
5.3 Το όνομα του θετού τέκνου	41

5.4	Η γονική μέριμνα	42
5.5	Η διακοπή των δεσμών του υιοθετούντος με την εξ' αίματος οικογένεια....	42
5.6	Αποτελέσματα της υιοθεσίας. Συναισθήματα και ανάγκες των ατόμων που μετέχουν σ' αυτή.	43
5.7	Φόβοι των θετών γονέων πριν και μετά την υιοθεσία	44
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Λύση της υιοθεσίας		
6.1	Έννοια	46
6.2	Αυτοδίκαιη λύση	46
6.3	Λύση με δικαστική απόφαση	47
6.3.1	Λόγοι λύσης από την πλευρά του θετού γονέα	47
6.3.2	Λόγοι λύσης από την πλευρά του θετού τέκνου.	47
6.4	Συναινετική λύση της υιοθεσίας	48
6.5	Αποτελέσματα της λύσεως της υιοθεσίας	49
6.5.1	Το επώνυμο του τέως θετού τέκνου μετά τη λύση της υιοθεσίας	49
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: Ειδικά θέματα		
7.1	Ιδιωτική υιοθεσία	50
7.2	Διακρατικές ή Διεθνείς υιοθεσίες	51
7.3	Μυστικότητα στην υιοθεσία	51
7.3.1	Αποτελέσματα και κριτική της μυστικότητας της υιοθεσίας από τους υιοθετημένους	52
7.4	Η ανοιχτή υιοθεσία.....	53
7.4.1	Θετικές και αρνητικές επιπτώσεις στην ψυχολογία του παιδιού	53
7.4.2	Η «ημι-ανοιχτή» υιοθεσία.....	54
7.4.3	Η υιοθεσία με επικοινωνία	55
7.5	Η σημασία της πληροφόρησης του παιδιού για την υιοθεσία του και ο ρόλος των θετών γονέων σ' αυτή.....	55
7.6	Συμβουλευτική υπηρεσία αναζήτησης ριζών του Κέντρου Βρεφών «Η Μητέρα».....	57
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ: Η Ελληνική πραγματικότητα		
8.1	Φορείς του προγράμματος υιοθεσίας ανηλίκων	58
8.2	Κριτήρια επιλογής θετών γονέων από τις κοινωνικές υπηρεσίες.....	60
8.3	Ο ρόλος των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιών.....	62
8.4	Το Κέντρο Βρεφών «Η Μητέρα» και οι υιοθεσίες ανηλίκων.....	63
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: Παρουσίαση και σύγκριση αριθμητικών δεδομένων των φορέων που διεξάγουν υιοθεσίες		
		65
➤ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		
		74

➤ ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Η ΑΝΑΔΟΧΗ

➤ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	77
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Γνωριμία με το θεσμό	
1.1 Έννοια	78
1.2 Ιστορική εξέλιξη του θεσμού.....	79
1.3 Νομικό πλαίσιο για την αναδοχή	80
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Μορφές (τύποι) αναδοχής.....	81
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: Η ανάδοχη οικογένεια	
3.1 Ορισμός και προϋποθέσεις για την τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια	84
3.2 Οι ανάδοχοι γονείς (τομείς ευθύνης τους και ιδιότητες που πρέπει να διαθέτουν για την επιτυχία της τοποθέτησης.....	87
3.2.1 Διαδικασία επιλογής αναδόχων γονέων από τις κοινωνικές οργανώσεις και η προετοιμασία τους.....	88
3.2.2 Εγκλείουσα και αποκλείουσα αναδοχή.....	91
3.3 Προετοιμασία και προσαρμογή των παιδιών για την τοποθέτησή τους σε ανάδοχες οικογένειες.....	93
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: Οι φυσικοί γονείς	
4.1 Οι υποχρεώσεις τους παράλληλα με το δικαίωμα της επικοινωνίας τους με το παιδί.....	96
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: Η συμβολή της κοινωνικής οργάνωσης	
5.1 Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού προς το παιδί, τους ανάδοχους και τους φυσικούς γονείς.....	98
5.2 Ο ρόλος των μερών στην αναδοχή από νομική άποψη.....	101
5.3 Το σύμβολο των μερών για την αναδοχή.....	103
5.4 Στήριξη της ανάδοχης οικογένειας μετά την τοποθέτηση.....	104
➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: Από την θεωρία στην πράξη	
6.1 Εισαγωγικά στοιχεία.....	105
6.2 Το πρόγραμμα αναδοχής του Εθνικού Οργ. Πρόνοιας.....	107
6.3 Η εφαρμογή του προγράμματος από το Π.Ι.Κ.Π.Α.	111
6.3.1 Γενικά.....	111
6.3.2 Διαδικασία ενεργειών τοποθέτησης παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες μέσω του Π.Ι.Κ.Π.Α.	111
6.3.3 Παροχές του Π.Ι.Κ.Π.Α. στις ανάδοχες οικογένειες.....	113
6.4 Η αναδοχή από το Κ.Β. «Η Μητέρα»	117
➤ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	118

➤ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	120
➤ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	121

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

❖ Ν.Δ.	_____	Νομοθετικό Διάταγμα
❖ Π.Δ.	_____	Προεδρικό Διάταγμα
❖ Α.Κ.	_____	Αστικός Κώδικας
❖ Εδ.	_____	Εδάφιο
❖ Ν.Π.Δ.Δ.	_____	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
❖ Ν.Π.Ι.Δ.	_____	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
❖ Φ.Ε.Κ.	_____	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης
❖ Κ.Β. «Η Μητέρα»	_____	Κέντρο Βρεφών «Η Μητέρα»
❖ ΠΙΚΠΑ	_____	Πατριαρχικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης
❖ ΕΟΠ	_____	Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας
❖ ΗΠΑ	_____	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
❖ Τ.Ε.Ι	_____	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
❖ Δ.Σ	_____	Διοικητικό Συμβούλιο

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία έγινε στα πλαίσια των πτυχιακών εργασιών της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του τμήματος Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας του Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας.

Στόχος της εργασίας αυτής που τιτλοφορείται «*Υιοθεσία και Αναδοχή*» είναι να παρουσιάσει την έννοια, τη λειτουργική σημασία των θεσμών της υιοθεσίας και της αναδοχής, ως μορφές κοινωνικής προστασίας ανηλίκων καθώς επίσης και την πρακτική που ακολουθούν οι αρμόδιοι φορείς στη χώρα μας.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο μέρος μελετάται ο θεσμός της υιοθεσίας, το νομικό πλαίσιο, οι προϋποθέσεις της, η διαδικασία, τα αποτελέσματα που έχει στα μέρη που εμπλέκονται σ' αυτήν, μέχρι τη λύση της. Ακόμα μελετώνται αριθμητικά δεδομένα των τελευταίων ετών και αφορούν τις υιοθεσίες που έχουν γίνει στην Ελλάδα, την περίοδο αυτή.

Στο δεύτερο μέρος μελετάται ο θεσμός της αναδοχής και η προετοιμασία των παιδιών για την τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια και οι προϋποθέσεις για την επιλογή των αναδόχων γονέων.

Επίσης ο ρόλος των φυσικών γονέων και των κοινωνικών οργανώσεων που είναι υπεύθυνες για την τοποθέτηση.

Τα στοιχεία για την εργασία αυτή αντλήθηκαν από την ελληνική βιβλιογραφία από εκδόσεις επιστημονικών περιοδικών, από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος και από προσωπική έρευνα και συνεντεύξεις στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στην Κοινωνική Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών, στη Ψυχολογική Υπηρεσία του Κέντρου Βρεφών «Η Μητέρα», και στη Διεύθυνση Προστασίας Οικογένειας και Παιδιού του Π.Ι.Κ.Π.Α. και του Ε.Ο.Π..

Η συλλογή των στοιχείων παρουσίασε δυσκολίες λόγω της ύπαρξης του απορρήτου των στοιχείων της υιοθεσίας και του περιορισμένου αριθμού ερευνών και εκδόσεων στην ελληνική βιβλιογραφία για το θέμα αυτό.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Σακελλαρίου Μαρία για την συνεργασία της στην εργασία αυτή.

Επίσης ευχαριστώ την οικογένειά μου για την ηθική και υλική υποστήριξη σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου στο Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας.

H YIOΘEΨIA

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο θεσμός της υιοθεσίας απαντάται με διάφορες μορφές σε λαούς και πολιτισμούς από τους αρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα, από τις πιο πρωτόγονες κοινωνίες ως τις πιο σύγχρονες.

Το κύριο στοιχείο που διακρίνει το θεσμό της υιοθεσίας στις μέρες μας από παλαιότερες εποχές είναι ο στόχος της. Ενώ από τους αρχαίους χρόνους μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 η υιοθεσία είχε πάντα σα σκοπό την κάλυψη των αναγκών – θρησκευτικών, κοινωνικών, οικονομικών, ψυχολογικών- του ζευγαριού ή της οικογένειας που υιοθετούσε (όπως σταθεροποίηση του γάμου κ.τ.λ.) τα τελευταία χρόνια η έννοια της υιοθεσίας αλλάζει ριζικά και ο θεσμός πλέον στοχεύει αποκλειστικά στην κάλυψη της ανάγκης του παιδιού που δεν μπορεί για διάφορους λόγους να ζήσει με τους φυσικούς του γονείς, να μεγαλώνει και αυτό σε ομαλό οικογενειακό περιβάλλον.

Με την υιοθεσία ιδίως αρρένων τονίζεται ότι η κύρια λειτουργική αποστολή της υιοθεσίας είναι η προστασία και προαγωγή των συμφερόντων (υλικών, ηθικών, κοινωνικών) του υιοθετημένου. Επομένως αναγνωρίζεται πλέον το δικαίωμα του παιδιού για οικογενειακή και κοινωνική αποκατάσταση. Αυτή όμως είναι η κατά κάποιο τρόπο εξιδανικευμένη πλευρά της υιοθεσίας. Διότι και στη σύγχρονη εποχή η υιοθεσία εξακολουθεί –από τις ανάγκες της καθημερινότητας- να εξυπηρετεί και άλλους σκοπούς όμοιους ή παρόμοιους με εκείνους που εξυπηρετούσε παλαιότερα. Ουσιαστικά λοιπόν η λειτουργική αποστολή της υιοθεσίας έμεινε σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητη.

Οι σκοποί τους οποίους η υιοθεσία εξυπηρετεί, αποτελούν και τα βασικά επιχειρήματα για την καθιέρωση και διατήρηση του θεσμού.

Τα διάφορα επιχειρήματα κατά του θεσμού της υιοθεσίας, όπως ο κίνδυνος διαταράξεως των οικογενειακών (συγγενικών) σχέσεων, ιδίως για οικονομικούς λόγους, ή ο κίνδυνος χρησιμοποίησεως του θεσμού για την αποφυγή ή τη μείωση στρατιωτικών υποχρεώσεων, δεν είναι ικανά να οδηγήσουν σε κατάργησή της. Ο θεσμός εξυπηρετεί σοβαρή κοινωνική ανάγκη και για το λόγο αυτό επιβάλλεται η διατήρησή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

1.1 ΕΝΝΟΙΑ

Υιοθεσία είναι η νομική πράξη με την οποία δημιουργείται μεταξύ δύο προσώπων έννομη σχέση γονέα και τέκνου.

Αυτός που αποκτά τη θέση του γονέα λέγεται θετός γονέας και αυτός που αποκτά τη θέση του τέκνου λέγεται θετό τέκνο. Η οικογένεια που δημιουργείται κατά τον τρόπο αυτό λέγεται θετή οικογένεια.

Πρέπει να παρατηρηθεί ότι αν η υιοθεσία γίνεται από ένα πρόσωπο ως θετό πατέρα ή θετή μητέρα, εμφανίζεται η περίπτωση μονογονικής θετής οικογένειας.

Με την υιοθεσία ένα πρόσωπο (ο υιοθετών) αποκτά κατιόντα (τον υιοθετούμενο), αλλά μόνο σε τάξη (βαθμό) τέκνου. Έτσι δεν είναι δυνατή η υιοθεσία σε τάξη (βαθμό) εγγονού.

Είναι πρόδηλο ότι η υιοθεσία, ως δημιουργική νομικής (τεχνητής) σχέσεως ανιόντος και κατιόντος πρώτου βαθμού, διαφέρει από την εξ' αίματος συγγένεια μεταξύ γονέα και τέκνου γεννημένου σε γάμο ή γεννημένου εκτός γάμου και αναγνωρισμένου, αφού στη δεύτερη περίπτωση υφίσταται βιολογική καταγωγή του τέκνου από το γονέα. Ιδίως αυτή η βιολογική καταγωγή διακρίνει την υιοθεσία από την αναγνώριση.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Μέσα από τους αιώνες η υιοθεσία εξελίσσεται εκφράζοντας τις στάσεις, τις προκαταλήψεις, τις νέες ιδέες και ανταποκρίνεται κάθε φορά στα κοινωνικά προβλήματα και τις ανάγκες.

Η ανέκαθεν πλεονεκτική θέση των αγοριών έναντι των κοριτσιών και γενικά οι αντιλήψεις περί αρρενογονίας των αρχαιοελληνικών κοινωνιών έδωσε την ονομασία στο θεσμό «θέσις υιού», χωρίς βέβαια να αποκλείεται νομικά η υιοθεσία κοριτσιών.

Κατά το Ρωμαϊκό Δίκαιο μόνο οι άπαιδες και εφ' όσον ήταν ανίκανοι προς τεκνογονία μπορούσαν να υιοθετήσουν. Η διαδικασία της υιοθεσίας ήταν αυστηρά προκαθορισμένη και διακρίνοταν σε *adartio* και σε *adrogatio* ανάλογα με το αν ο υιοθετημένος ήταν υπεξούσιος δηλαδή ανήλικος ή αυτεξούσιος.¹ Με την *adartio* έπρεπε να αποκοπεί οριστικά ο σύνδεσμος του υιοθετουμένου ανήλικού τέκνου με τη φυσική οικογένειά του. Η αποκοπή αυτή γινόταν με τριπλή επανάληψη της πώλησης του υιοθετουμένου τέκνου από το φυσικό πατέρα, αφού με την πρώτη και τη δεύτερη πώληση δεν καταλυόταν η δυναμική της επανόδου του στην παλιά υπεξουσιότητα της φυσικής οικογένειας. Για να έχει δηλαδή ισχύ η υιοθεσία έπρεπε ο ανήλικος να πωληθεί τρεις φορές, αφού κατά τη διάρκεια της πρώτης και της δεύτερης πώλησης ο τελευταίος εξακολουθούσε να ανήκει στη φυσική οικογένεια και μόνο μετά την τρίτη πώληση έπαιρναν την ευθύνη του οι θετοί γονείς.

Ο Ιουστινιανός κατάργησε τις παλιές διακρίσεις και διαδικασίες της υιοθεσίας θεσπίζοντας την ύπαρξη διαφοράς ηλικίας μεταξύ υιοθετούντος και υιοθετουμένου τουλάχιστον δέκα οκτώ ετών και τη δήλωση των ανωτέρω (ή του νόμιμου εκπρόσωπου του υιοθετουμένου) ενώπιον ειδικά συνεδριάζοντος δικαστηρίου.

Οι διατάξεις και οι αντιλήψεις του βυζαντινού δικαίου περί υιοθεσίας υιοθετήθηκαν σε γενικές γραμμές και από τον αστικό κώδικα.

Η πρώτη νομοθεσία για υιοθεσία στις δυτικές κοινωνίες απαντάται στη Μασσαχουσέτη των Η.Π.Α. όπου ψηφίστηκε νόμος υιοθεσίας το 1851. Αν και ο σκοπός αυτού του νόμου ήταν κυρίως να ρυθμίσει την κατάσταση των εκτός γάμου και ορφανών παιδιών που δίνονται σε αγρότες, παρείχε τελικά ένα είδος οικιακών βοηθών. Με την κατάργηση της δουλείας χρειάζονταν φτηνά εργατικά χέρια για να εργασθούν στα κτήματα, και την ανάγκη αυτή κάλυπταν τα παιδιά των ιδρυμάτων που τοποθετούνταν σε οικογένειες. Τα θετά παιδιά θεωρούνταν τότε πολίτες δεύτερης κατηγορίας και όφειλαν να εργάζονται σκληρά για να ξεπληρώσουν την καλοσύνη των θετών τους γονέων.

Στην Αγγλία, ο πρώτος νόμος υιοθεσίας ψηφίστηκε το 1926 ως αποτέλεσμα της ανάγκης να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της αύξησης των εξώγαμων γεννήσεων και των παιδιών που είχαν μείνει ορφανά εξαιτίας του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Η υιοθεσία τότε περιβαλλόταν από μυστικότητα και κοινωνικό στίγμα και θεωρούνταν κατάλληλη κυρίως για τις κατώτερες τάξεις

¹ Εγκυκλοπαίδεια LAROUSSE BRITANNICA, τόμος 58^{ος}, σελίδα 393-395

που υποτίθεται ότι δεν τις απασχολούσε ιδιαίτερα το «κακό αίμα» ή η «κακή κληρονομικότητα».²

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι φόβοι για την κακή κληρονομικότητα αμβλύνονται και η υιοθεσία γίνεται βαθμιαία σεβαστή από τη μεσαία τάξη. Επίσης την περίοδο αυτή η υιοθεσία αρχίζει να θεωρείται η λύση στο πρόβλημα της ατεκνίας και της στειρότητας. Μέχρι το 1960 η υιοθεσία είχε γίνει τόσο παραδεκτή μεταξύ των ανωτέρων τάξεων που οι κατώτερες τάξεις εθεωρούντο κατάλληλες για να υιοθετήσουν παιδιά με ειδικές ανάγκες ή παιδιά που προέρχονται από παρόμοιο περιβάλλον με το δικό τους.

Από το τέλος της δεκαετίας του '60, αναπτύσσεται ένας νέος τύπος υιοθεσίας που στόχο έχει κυρίως την εξασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού παρά του άτεκνου ζευγαριού. Βρίσκονται οικογένειες που μπορούν να προσφέρουν αγάπη και φροντίδα παιδιά μεγάλα ή ανάπηρα ή διαφορετικού χρώματος που κάποια χρόνια πριν κανείς δε θα σκεφτόταν ότι μπορούσαν να υιοθετηθούν.

Στο πλαίσιο των νεώτερων Διεθνών αντιλήψεων για την προστασία της παιδικής ηλικίας το αρχικό για την υιοθεσία δίκαιο του Αστικού Κώδικα συμπληρώθηκε με ειδικό νομοθέτημα για την υιοθεσία ανήλικων, ώστε πρακτικά επανήλθαμε στην αρχαία διάκριση του θεσμού σε υιοθεσία ενήλικων, που ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 1568 του ΑΚ και υιοθεσία ανήλικων που ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Νομοθετικού Διατάγματος 610/1970 «περί υιοθεσίας των μέχρις ηλικίας δέκα ετών ανήλικων» και τροποποιήθηκε με το νόμο 2447/30-12-96.

---

² John Triseliotis – Τασούλα Κουσιδου: Η κοινωνική εργασία στην Υιοθεσία και την Αναδοχή, σελίδα 33

1.3 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Με το άρθρο 1 του Ν2447/96 αντικαταστάθηκε στο σύνολο του το αρχικό δέκατο τρίτο κεφάλαιο του Οικογενειακού Δικαίου του Αστικού Κώδικα με νέο δέκατο τρίτο κεφάλαιο (άρθρα 1542-1588)

Στο κεφάλαιο αυτό μεταρρυθμίζεται ο θεσμός, «με βάση τις σύγχρονες ανάγκες και αντιλήψεις», κατά την έκφραση της Εισηγητικής Έκθεσης της Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής.

Ως κύρια χαρακτηριστικά της νέας ρύθμισης μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

- α) Καθιερώνεται ως κανόνας η υιοθεσία ανήλικων, ενώ η υιοθεσία ενήλικων επιτρέπεται **μόνο** όταν ο υιοθετούμενος είναι τέκνο του συζύγου εκείνου που υιοθετεί.
- β) Ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις της υιοθεσίας έτσι ώστε ο θεσμός να ανταποκρίνεται πληρέστερα στην κοινωνική αποστολή του.
- γ) Το θετό τέκνο (ανήλικο) εντάσσεται πλήρως στην οικογένεια του θετού γονέα.
- δ) Ρυθμίζεται το θέμα της προσβολής της ελαττωματικής υιοθεσίας.
- ε) Περιορίζονται οι δυνατότητες δικαστικής λύσης της υιοθεσίας.
- στ) Ρυθμίζονται θέματα «διακρατικών» και «ιδιωτικών» υιοθεσιών.

Κατά το νέο δίκαιο έχουμε όπως και στο παλαιό δύο κατηγορίες υιοθεσίας.

1) Υιοθεσία ανήλικων (ΑΚ άρθρα 1542-1578)

2) Υιοθεσία ενήλικων (ΑΚ άρθρα 1579-1588)

Τέλος εκτός από τις αμέσως αναφερόμενες διατάξεις του ΑΚ, θέματα υιοθεσίας ρυθμίζονται και με τις ακόλουθες κυρίως διατάξεις.

α) Του Αστικού Κώδικα, άρθρο 23.

β) Του Εισαγωγικού Νόμου ΑΚ άρθρο 121.

γ) Του κώδικα Πολιτικής Δικονομίας άρθρα 614, 619, 739, 800.

δ) Του ΝΔ 610/1970, άρθρα 19-21, 22 παρ. 2, 23.

ε) Του Ν 2447/96, άρθρα 3-11, 48, 49-54, 57 και δεύτερο άρθρο.

1.4 ΠΩΣ ΔΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΙΑ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Τα παιδιά δίνονται για υιοθεσία είτε με την εκούσια συναίνεση των γονέων τους, συνήθως της μητέρας, είτε μέσω του συστήματος παιδικής προστασίας.

Στην πρώτη περίπτωση τα παιδιά που δίνονται εκουσίως από τους γονείς τους για υιοθεσία, ανατίθενται στην προστασία μιας κοινωνικής οργάνωσης μέχρι να υιοθετηθούν. Η οργάνωση έχει την ευθύνη της παρακολούθησης των παιδιών στη θετή οικογένεια μέχρι τη δικαστική τελείωση της υιοθεσίας.

Τα παιδιά της δεύτερης περίπτωσης είναι αυτά που ανατίθενται στην προστασία μιας κρατικής ή ιδιωτικής οργάνωσης και τα οποία πιθανότατα δεν θα επιστρέψουν στην οικογένειά τους, γιατί η οικογένεια δεν είναι σε θέση ή δε θέλει να αναλάβει τη φροντίδα του παιδιού, αλλά κυρίως γιατί η οργάνωση έχει αναλάβει την επιμέλεια του παιδιού επειδή κρίνει ότι δεν είναι προς το συμφέρον του να επιστρέψει στην οικογένειά του. Μερικοί γονείς μπορεί να συναινέσουν τελικά στην υιοθεσία του παιδιού τους, αλλά όταν αρνούνται μπορεί η οργάνωση να ζητήσει από το δικαστήριο να αναπληρώσει τη συναίνεσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

2.1 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ

Για την τέλεση της υιοθεσίας προβλέπονται στο νόμο διάφορες προϋποθέσεις, η συνδρομή των οποίων είναι απαραίτητη ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία όλων των εμπλεκομένων συμφερόντων και όχι μόνο των συμφερόντων του υιοθετουμένου.

Οι προϋποθέσεις αυτές μπορούν να διακριθούν στις εξής κατηγορίες.¹ Στην πρώτη κατηγορία είναι οι προϋποθέσεις **ουσιαστικές** ή ουσιαστικού δικαίου και οι **διαδικαστικές** ή προϋποθέσεις δικονομικού δικαίου.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν οι προϋποθέσεις που χαρακτηρίζονται ως **θετικές και αρνητικές**.

Θετικές καλούνται οι προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να υφίστανται για να είναι επιτρεπτή η υιοθεσία.

Αρνητικές καλούνται οι προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να **μην** υφίστανται για να είναι επιτρεπτή η υιοθεσία ή των οποίων η ύπαρξη εμποδίζει την υιοθεσία.

Περισσότερο όμως ουσιαστική είναι διάκριση μεταξύ προϋποθέσεων **από την πλευρά του υιοθετούντος** και προϋποθέσεων **από την πλευρά του υιοθετουμένου**.

Στο νέο δίκαιο δεν προβλέπονται δύο προϋποθέσεις του παλαιού δικαίου και συγκεκριμένα η ανυπαρξία γνήσιου ή θετού τεκνού του υιοθετούντος και η προηγούμενη οριστική λογοδοσία του υιοθετούντος επίτροπου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Διάγραμμα 1: Σχηματική απεικόνιση των κατηγοριών των προϋποθέσεων της υιοθεσίας

Πηγή: ίδια έρευνα

¹ Ι.Σ. Σπυριδάκη, Η υιοθεσία ανηλίκων σελίδα 21

Τέλος στις προϋποθέσεις της υιοθεσίας μπορούν να ενταχθούν και το **συμφέρον του υιοθετουμένου και η κοινωνική έρευνα**, η οποία κυρίως συνδέεται με το συμφέρον του υιοθετουμένου, αφού αποσκοπεί στη διαπίστωση αν είναι τελικά προς όφελος του υιοθετουμένου η συγκεκριμένη υιοθεσία.

2.2 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΝΤΟΣ

A. ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΚΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Στο άρθρο 1543 ΑΚ ορίζεται πως αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι ικανός για δικαιοπραξία. Ικανοί για δικαιοπραξία είναι όσοι συμπλήρωσαν το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους και δεν βρίσκονται σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασης, που συνεπάγεται στέρηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας.

Πρέπει όμως να παρατηρηθεί ότι αυτός που έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του είναι ικανός για δικαιοπραξία, όχι όμως πάντοτε και για υιοθεσία, λόγω των περιορισμών του άρθρου 1543 ΑΚ ως προς την ηλικία του υιοθετούντος (βλ. επόμενη παράγραφο).

Επιπλέον πρέπει να γίνει δεκτό ότι και ο παροδικά ανίκανος για δικαιοπραξία είναι ανίκανος για υιοθεσία. Η παροδική ανικανότητα για δικαιοπραξία του υιοθετούντος πρέπει να υφίστανται κατά την τέλεση της υιοθεσίας, ειδικότερα κατά τη δήλωση συναινέσεως του υιοθετούντος. Σε μια τέτοια περίπτωση η ελαττωματικότητα της υιοθεσίας θα προκαλείται όχι μόνο λόγω δικαιοπρακτικής ανικανότητας αλλά και λόγω ακυρότητας της συναινέσεως του υιοθετούντος.²

B. ΗΛΙΚΙΑ

Μία από τις βασικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας, όπως ρυθμίζεται στο άρθρο 1543 ΑΚ «αυτός που υιοθετεί πρέπει να έχει συμπληρώσει τα τριάντα του χρόνια και να μην έχει υπερβεί τα εξήντα». Καθιερώνεται δηλαδή κατώτατο και ανώτατο όριο ηλικίας ως προϋπόθεση ικανότητας για υιοθεσία.

Η καθιέρωση κατώτατου ορίου υπαγορεύεται από την ανάγκη των υιοθετών να έχει βιολογικά περιθώρια για να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του θετού γονέα.

Το κατώτατο όριο ηλικίας πρέπει να υφίσταται κατά την πρώτη συζήτηση της αιτήσεως υιοθεσίας στο δικαστήριο.

Για το ανώτατο όριο ηλικίας ορθό είναι να γίνει δεκτό αυτό αρκεί να υφίσταται κατά την υποβολή της αιτήσεως υιοθεσίας στο δικαστήριο.

Με απόφαση του δικαστηρίου μπορεί το όριο ηλικίας να μειωθεί, αν κατά την κρίση του δικαστή εκείνος που υιοθετεί δεν έχει καμία ελπίδα τεκνογονίας ή αν επιθυμεί να υιοθετήσει τέκνο του συζύγου του.

² Αναλυτικότερα για το θέμα της συναινέσεως του υιοθετούντος σε επόμενη παράγραφο

Γ. ΔΙΑΦΟΡΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

Κατά το άρθρο 1544 εδ.α' ΑΚ «αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ αλλά όχι περισσότερο από σαρανταπέντε χρόνια».

Η καθιέρωση ανώτατου ορίου διαφοράς ηλικίας υπαγορεύεται από ηθικούς και κοινωνικούς λόγους, ώστε η λειτουργία της υιοθεσίας να είναι –κατά το δυνατό– ομαλή

Εξαίρεση στον κανόνα αυτό αποτελεί ότι το αρμόδιο για την υιοθεσία δικαστήριο μπορεί να την επιτρέψει, και όταν η διαφορά ηλικίας υιοθετούντος και υιοθετουμένου είναι μικρότερη από δεκαοκτώ, όχι όμως και από δεκαπέντε έτη σε δύο περιπτώσεις.

α) όταν ο υιοθετούμενος είναι τέκνο (εξ' αίματος ή θετό) του συζύγου του υιοθετούντος.

β) Όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος όπως επιτακτική ανάγκη εντάξεως του ανηλίκου σε οικογένεια.

Οριακές περιπτώσεις διαφοράς ηλικίας πρέπει να αντιμετωπίζονται με ευρύτητα πνεύματος.

Αν δεν υφίσταται η απαιτούμενη διαφορά ηλικίας η υιοθεσία είναι ελαττωματική.

Δ. ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΝΤΟΣ

Κατά το άρθρο 1546 εδ. α' ΑΚ «ο έγγαμος δεν μπορεί να υιοθετήσει χωρίς τη συναίνεση του συζύγου τους, η οποία παρέχεται αυτοπροσώπως με δήλωση στο δικαστήριο».

Η ρύθμιση υπαγορεύεται από τη σκέψη ότι η υιοθεσία επιφέρει σοβαρότατη αλλαγή στην προσωπική και περιουσιακή κατάσταση του υιοθετούντος και επιδρά έντονα στην έγγαμη συμβίωση.

Η συναίνεση είναι μονομερής δήλωση βουλήσεως, με δικαιοπρακτικό χαρακτήρα, ανεπίδεκτη αιρέσεως ή προθεσμίας.

Η ελαττωματικότητα της υιοθεσίας λόγω ελλείψεως της συναίνεσης του συζύγου του υιοθετούντος θεραπεύεται με:

α) τη μεταγενέστερη έγκριση της υιοθεσίας από το μη συναινέσαντα σύζυγο.

β) την λύση του γάμου με διαζύγιο ή με το θάνατο του μη συναινέσαντος συζύγου πριν από την προσβολή από αυτήν της υιοθεσίας.

Ε. ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΝΤΟΣ

Κύρια προϋπόθεση της υιοθεσίας είναι η επιθυμία του υιοθετούντος να αποκτήσει θετό τέκνο και να δημιουργήσει θετή οικογένεια. Η επιθυμία αυτή εξωτερικεύεται με την υποβολή αιτήσεως στο δικαστήριο για την υιοθεσία και κυρίως με τη συναίνεση του στην υιοθεσία.

Συγκεκριμένα «αυτός που υιοθετεί συναινεί αυτοπροσώπως ενώπιου του δικαστηρίου»³. Η φράση «ενώπιον του δικαστηρίου»⁴ σημαίνει ότι η δήλωση της συναινέσεως γίνεται ενώπιον μέλους της συνθέσεως του δικαστηρίου που τελεί την υιοθεσία, σε ιδιαίτερο γραφείο, χωρίς τη δημοσιότητα και αυτό, για να διασφαλίζεται η μυστικότητα της διαδικασίας».

Η συναίνεση είναι μονομερής δήλωση βουλήσεως με δικαιοπρακτικό χαρακτήρα, ανεπίδεκτη αντιπροσωπεύσεως, αιρέσεως και προθεσμίας. Αν η συναίνεση δοθεί με αντιπρόσωπο ή με αίρεση ή προθεσμία, θεωρείται ότι δε δόθηκε και το δικαστήριο δε θα τελέσει την υιοθεσία. Αν παρά ταύτα τελεσθεί υιοθεσία, αυτή είναι ελαττωματική.

Ταση της ελαττωματικής υιοθεσίας λόγω ελαττωματικότητας της συναινέσεως του υιοθετούντος χωρεί με μεταγενέστερη έγκριση της υιοθεσίας από αυτόν ή με παραίτησή του από το δικαίωμα προσβολής της ελαττωματικής υιοθεσίας.

---

³ Βλ. σχετικά άρθρο 1549 εδ β' Α.Κ.

⁴ Βλ. σχετικά άρθρο 800 §2 Κ.Πολ. Δ

2.3 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ

A. ΑΝΗΛΙΚΟΤΗΤΑ – ΔΙΑΦΟΡΑ ΗΛΙΚΙΑΣ

Ο υιοθετούμενος πρέπει να είναι ανήλικος δηλαδή να μην έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του. Η ανηλικότητα του υιοθετούντος πρέπει να υφίστανται κατά την πρώτη συζήτηση της αιτήσεως στο δικαστήριο.

Για τη διαφορά ηλικίας μεταξύ υιοθετουμένου και υιοθετούντος όπως παραπάνω παράγραφος Γ.

B. ΜΗ ΥΠΑΡΞΗ ΑΛΛΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 1545 εδ. Β' Α.Κ. «δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία»

Όπως και στο παλαιό δίκαιο θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η υιοθεσία του θετού τέκνου επιτρέπεται μετά το θάνατο του θετού γονέα, και αυτό για να παρέχεται η δυνατότητα καλύτερης εξυπηρέτησης των συμφερόντων του ανήλικου.

Γ. ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ

Στο νέο δίκαιο δε ρυθμίζεται το θέμα της συναίνεσεως του συζύγου του υιοθετουμένου, όταν αυτός είναι έγγαμος.

Η παράλειψη τις ρυθμίσεως πρέπει να αποδοθεί σε αβλεψία του συντάκτη των νέων άρθρων του Α.Κ. και όχι βέβαια σε πρόθεσή του ειδικά στην περίπτωση του έγγαμο ανήλικου να μην απαιτεί συναίνεση του συζύγου του για την υιοθεσία.

Το κενό θα πληρωθεί με αναλογική εφαρμογή των κανόνων ΑΚ 1546 και 1583.

Δ. ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ

Κατά το άρθρο 1555 §1 Α.Κ. «ενώπιον του δικαστηρίου συναινεί αυτοπροσώπως και ο ανήλικος που υιοθετείται, εφόσον έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, εκτός και αν βρίσκεται σε κατάσταση ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του», εκτός δηλαδή αν είναι παροδικά ανίκανος για δικαιοπραξία».

Πρόβλημα ανακύπτει στην περίπτωση που ο ανήλικος αρνείται να συναινέσει, το συμφέρον του όμως υπαγορεύει την υιοθεσία. (βλ. σχετ. Συμφέρον του υιοθετουμένου)

Ε. ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ Ή ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Στο άρθρο 1550 §1 εδ. Α' ΑΚ ρυθμίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται η συναίνεση των γονέων⁵ του υιοθετουμένου ανηλίκου ή του ενός μόνο από αυτούς.

Έτσι:

- α) απαιτείται κατ' αρχήν η συναίνεση και των δύο γονέων
- β) αρκεί η συναίνεση του ενός μόνο γονέα στις εξής περιπτώσεις:
  - Αν ο άλλος γονέας δε ζει
  - Αν ο άλλος έχει εκπέσει από τη γονική μέριμνα κατά το άρθρο 1537
  - Αν η συναίνεση του άλλου «είναι αδύνατη γιατί έχει τεθεί σε στερητική δικαστική συμπαράσταση, που περιλαμβάνει και τη στέρηση της ικανότητας να συναινεί για την υιοθεσία του παιδιού του.
  - Αν ο άλλος γονέας είναι παροδικά ανίκανος (ΑΚ 131 §1)

Αναλυτικότερα:

Συναίνεση και των δύο γονέων απαιτείται όταν αυτοί:

- Είναι εν ζωή.
- Είναι γνωστοί.
- Δεν έχουν άγνωστη διαμονή.
- Δεν έχουν εκπέσει από τη γονική μέριμνα.
- Δεν βρίσκονται σε καθεστώς στερητικής δικαστικής συμπαράστασης που του αφαιρεί και την ικανότητα να συναινούν για την υιοθεσία του παιδιού τους.
- Δεν βρίσκονται σε κατάσταση παροδικής ανικανότητας.

Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία δεν επιτρέπεται να δοθεί προτού να συμπληρωθούν τρεις μήνες από τη γέννηση του τέκνου. Η ρύθμιση αυτή βασίζεται στη σκέψη ότι οι γονείς πρέπει να αποφασίζουν την υιοθεσία μετά από σχετικά ώριμη σκέψη και χωρίς την επίδραση των πρώτων εντυπώσεων από τη γέννηση.

Έτσι η υιοθεσία ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει τους τρεις μήνες αποκλείεται ενώ, αντίστοιχα, η συναίνεση που δόθηκε πριν την συμπλήρωση του τριμήνου είναι ελαττωματική.

ΣΤ. Η ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι γονείς αρνούνται ή είναι επιφυλακτικοί να συναινέσουν στην υιοθεσία του παιδιού τους. Συγχρόνως οι ανάγκες του παιδιού απαιτούν μόνιμο οικογενειακό περιβάλλον όπου θα έχει φροντίδα και ασφάλεια. Τότε μπορεί η κοινωνική οργάνωση η οποία προστατεύει το παιδί να απευθυνθεί

⁵ Η συναίνεση των γονέων (αλλά και του επίτροπου) δίδεται λόγω του λειτουργήματός τους, όχι λόγω της ιδιότητάς τους ως νόμιμων αντιπροσώπων του ανηλίκου.

στο δικαστήριο και να ζητήσει να «ελευθερωθεί» το παιδί για υιοθεσία, αν αυτό προβλέπεται από το νόμο. Η αίτηση αυτή προς το δικαστήριο πρέπει να συνοδεύεται από αποδείξεις για την αποτυχία των γονέων να αναλάβουν τη φροντίδα του παιδιού τους και ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού να βρει νέα μόνιμη οικογένεια.

Εάν το δικαστήριο πεισθεί, μπορεί να θεωρήσει την επιφύλαξη των γονέων να συναινέσουν στην υιοθεσία του παιδιού τους, «αναιτιολόγητη ή καταχρηστική» και να αποφασίσει ότι το παιδί είναι «ελεύθερο για υιοθεσία».

2.4 ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΟΥΜΕΝΟΥ

Κατά το άρθρο 1542 εδ. β' ΑΚ. «η υιοθεσία πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου»

Η έννοια του συμφέροντος είναι αόριστη νομική έννοια. Είναι όμως αποδεκτό πως συμφέρον του υιοθετούμενου δεν είναι μόνο το οικονομικό αλλά γενικότερα ηθικό, οικογενειακό, κοινωνικό, ψυχολογικό. Μερικές φορές υπερτονίζεται το οικονομικό συμφέρον του υιοθετούμενου η εξυπηρέτηση του οποίου προκύπτει από την υπεροχή της περιουσιακής κατάστασης του υιοθετούντος έναντι της περιουσιακής κατάστασης των εξ' αίματος γονέων του υιοθετούμενου.

Αυτός όμως ο υπερτονισμός δεν είναι ορθός, ούτε βέβαια ανταποκρίνεται στο πνεύμα του νομοθέτη.

Από την άλλη πλευρά δεν πρέπει να παρασυρθεί κανείς και να οδηγηθεί σε υποτίμηση του οικονομικού συμφέροντος. Κάτι τέτοιο θα ήταν αντίθετο προς την πραγματικότητα.

Με βάση την καθημερινή πρακτική παρατηρείται ότι το οικονομικό συμφέρον του υιοθετούμενου είναι το κύριο κίνητρο για τη συναίνεση των γονέων του στην υιοθεσία.

Έτσι ο δικαστής και η κοινωνική υπηρεσία οφείλουν, πέρα από τους καθαρά οικονομικούς παράγοντες, να σταθμίζουν και όλα τα άλλα στοιχεία κατά το σχηματισμό της κρίσεώς τους για το αν η υιοθεσία συμφέρει του υιοθετούμενου ανήλικο ή όχι.

Για τη διαπίστωση λοιπόν αν η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει του υιοθετούμενου μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κριτήρια τα παρακάτω:

α) Η περιουσιακή κατάσταση του υιοθετούντος (ιδίως και σε σύγκριση με την περιουσιακή κατάσταση της οικογένειας ή και του ίδιου του υιοθετούμενου). Για την κρίση αυτή θα λυπηθούν υπόψη και οι διάφορες υποχρεώσεις του υιοθετούντος όπως η υποχρέωση διατροφής.

β) Η προσωπικότητα του υιοθετούντος. Ο έλεγχος της προσωπικότητας περιλαμβάνει και το ήθος.

γ) Η προσωπικότητα του υιοθετούμενου περιλαμβάνει όπως και στη παραπάνω περίπτωση το ήθος του υιοθετούμενου και των μελών της εξ' αίματος οικογένειας του.

- δ) Η κατάσταση της υγείας του υιοθετούντος.
Ως υγεία θεωρείται τόσο η σωματική όσο και η ψυχική - πνευματική.
- ε) Η οικογενειακή κατάσταση του υιοθετούντος.
- στ) Το γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον του υιοθετούντος.
- η) Η ικανότητα του υιοθετούντος ενόψει και της γενικότερης καταστάσεώς του να ανταποκριθεί στα καθήκοντα του θετού γονέα.
- θ) Το ποινικό μητρώο του υιοθετούντος
- ι) Η ικανότητα υιοθετούντος και υιοθετουμένου να προσαρμοσθούν στη δημιουργούμενη νέα κατάσταση.
- ια) Τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις της υιοθεσίας στον υιοθετούμενο αλλά και στον υιοθετούντα, την οικογένειά του και την οικογένεια του υιοθετουμένου.
- ιβ) Τα κίνητρα του υιοθετούντος για την υιοθεσία.⁶

Τα παραπάνω κριτήρια (α-θ) εφαρμόζονται κυρίως και σε σύγκριση με την αντίστοιχη κατάσταση της (εξ' αίματος) οικογένειας του υιοθετουμένου.

2.4.1 ΣΥΓΚΡΟΥΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ

Στην υιοθεσία ανηλίκων εμπλέκονται τα συμφέροντα:

- α) Του υιοθετουμένου ανηλίκου.
- β) Του υιοθετούντος ενηλίκου.
- γ) Του κράτους.

Η ανάμιξη κρατικών υπηρεσιών (ή οργανισμών που εποπτεύονται από το κράτος) στην υιοθεσία πρωταρχική αποστολή έχει την προστασία των συμφερόντων του υιοθετουμένου ανηλίκου. Η ιδιαίτερη νομοθετική κάλυψη των συμφερόντων του υιοθετουμένου υπαγορεύεται και από το γεγονός ότι αυτός είναι ανήλικος και σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει καν τη στοιχειώδη συναίσθηση των όσων γίνονται περί το πρόσωπό του και τη ζωή του.

Το συμφέρον του κράτους δεν αναφέρεται απλώς στην προστασία του ανηλίκου υποψηφίου για υιοθεσία πολίτη του και όλων των άλλων πολιτών που εμπλέκονται στο θεσμό της υιοθεσίας.

Αναφέρεται γενικότερα στην εξασφάλιση των προϋποθέσεων δημιουργίας οικογένειας, η οποία θα λειτουργεί ομαλά στο πλαίσιο της κοινωνικής αποστολής της, χωρίς συγκρούσεις με την εξ' αίματος οικογένεια υιοθετούντος και υιοθετουμένου. Έτσι, η κρατική ανάμιξη στην υιοθεσία έχει κατ' αρχήν **προληπτική** (δυσμενών εξελίξεων) **λειτουργία**.

Με τα εμπλεκόμενα συμφέροντα και την προστασία τους συνδέεται στενά και το ζήτημα της **μυστικότητας**⁷ της υιοθεσίας.

Η δημιουργία της νέας θετής οικογένειας και η πλήρης ένταξη σ' αυτήν του θετού τέκνου υπαγορεύει την αποκοπή του θετού τέκνου από την εξ' αίματος

⁶ Βλ. αναλυτικά σε επόμενη παράγραφο

⁷ Περισσότερα για την μυστικότητα της υιοθεσίας σε επόμενη παράγραφο

οικογένεια, τον αποκλεισμό (κατ' αρχήν) της επεμβάσεως των εξ' αίματος συγγενών στη λειτουργία της θετής οικογένειας.

Βέβαια, η μυστικότητα αυτή δεν εμποδίζει ούτε τους εξ' αίματος συγγενείς (ιδίως τους γονείς) του θετού τέκνου να επέμβουν σε περίπτωση που το συμφέρον του θετού το επιβάλλει, ούτε (εμποδίζει) το θετό τέκνο να πληροφορηθεί την εξ' αίματος καταγωγή του.

2.5 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Βασικός σκοπός της κοινωνικής έρευνας είναι η διαπίστωση και η υποβοήθηση του δικαστηρίου ώστε αυτό να διαπιστώσει αν η υιοθεσία εξυπηρετεί το συμφέρον του ανηλίκου.

Κατά το άρθρο 1577 Α.Κ. «πρίν από την τέλεση της υιοθεσίας διεξάγεται επισταμένη κοινωνική έρευνα και κατατίθεται εμπρόθεσμα στο δικαστήριο σχετική έκθεση για το αν με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν, η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει ότι τον υιοθετούμενο.

Αρμόδια για την κοινωνική έρευνα είναι η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση αναγνωρισμένη ότι ειδικεύεται στις υιοθεσίες.

Κατά την εισηγητική έκθεση της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής με τον όρο «κοινωνική οργάνωση» εννοούνται οι κάθε είδους κοινωνικοί φορείς, ιδίως ιδρύματα που τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Στο άρθρο 7 του ν. 2447/1996 ορίζεται ότι: Η κοινωνική έρευνα θα πρέπει να αφορά κάθε θέμα που μπορεί να έχει σημασία για την υιοθεσία και ιδίως την προσωπικότητα και την υγεία των ενδιαφερομένων, τα κίνητρα και την περιουσιακή κατάσταση του υποψήφιου θετού γονέα, την αμοιβαία ικανότητα προσαρμογής αυτού που υιοθετεί και εκείνου που υιοθετείται, καθώς και άλλο στοιχείο από το οποίο μπορεί να διαγνωσθεί αν η υιοθεσία θα αποβεί προς το συμφέρον του ανηλίκου.

Η κοινωνική έρευνα πρέπει να επεκταθεί και σε όλα τα ζητήματα σχετικά με τα κριτήρια που προαναφέρονται και αφορούν τη διαπίστωση αν η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο.

2.5.1 ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Τα κίνητρα υιοθεσίας μπορούν να ταξινομηθούν με βάση τα πρόσωπα, των οποίων οι ανάγκες αποβλέπουν να ικανοποιηθούν.

Έτσι μερικά κίνητρα έχουν ως κέντρο αναφοράς τους θετούς γονείς και η υιοθεσία έχει βασικά υποκινηθεί για να ικανοποιηθούν οι προσωπικές ανάγκες των θετών γονέων. Έτσι, με τέτοια **εγωκεντρικά κίνητρα** υιοθεσίας το παιδί γίνεται μέσον για την ικανοποίηση των αναγκών των γονέων.

Άλλα κίνητρα ξεκινούν από τις ανάγκες του απροστάτευτου παιδιού και αποβλέπουν στο να προσφέρουν στο παιδί ένα οικογενειακό περιβάλλον, που θα το βοηθήσει να αναπτύξει την ατομικότητά του. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, με τέτοια **παιδοκεντρικά** κίνητρα, οι γονείς γίνονται μέσον για να ικανοποιηθούν οι ανάγκες του παιδιού.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα κίνητρα των δύο αυτών ομάδων αν και φαίνονται εκ πρώτης όψεως αντιφατικά, είναι δυνατόν να συνυπάρχουν στο ίδιο άτομο και να μην συγκρούονται. Επιπλέον, κίνητρα που έχουν ως κέντρο αναφοράς τους γονείς δεν αποβαίνουν αναγκαστικά εις βάρος του παιδιού και

πρέπει να μη θεωρούνται ότι αντίκεινται στο νόμο περί υιοθεσίας, ο οποίος επιτρέπει την υιοθεσία μόνο όταν αυτή γίνεται προς το συμφέρον του παιδιού.

Αν τα κίνητρα είχαν ως κέντρο αναφοράς το παιδί, τότε οι γονείς ίσως να μην επέμεναν να υιοθετήσουν μόνο παιδιά έξυπνα, όμορφα, υγιή κ.λ.π., ούτε θα αγωνιούσαν μήπως χάσουν το παιδί, αλλά θα έπαιρναν εκείνο το παιδί που θα είχε **μεγαλύτερη ανάγκη οικογενειακής προστασίας** ώστε να το βοηθήσουν να αναπτυχθεί μέχρι του ορίου που το ίδιο το παιδί θα όριζε με την παραμονή του κοντά τους.

Η συσχέτιση των **κινήτρων υιοθεσίας** με την **έκβασή της** έδειξε, ότι κινδύνους εγκυμονούν τα κίνητρα από τα οποία λείπει ο συναισθηματικός τόνος όπως σε περιπτώσεις που το παιδί πρόκειται να γίνει μέσο για να αποκλεισθούν οι συγγενείς από μια μεγάλη κληρονομιά που εκείνοι εποφθαλμιούν ή για να διασωθεί μια ετοιμόρροπη συζυγική σχέση.

Σημαντικά κίνητρα για υιοθεσία είναι:

- α) Αγάπη προς τα παιδιά – ικανοποίηση ενστίκτου μητρότητας ή πατρότητας.
- β) Αλόκτηση ενός σκοπού στη ζωή, ενός ενδιαφέροντος, μιας απασχολήσεως.
- γ) Αναζήτηση συντροφιάς στη ζωή.
- δ) Αναπλήρωση αποθανόντος φυσικού τέκνου.
- ε) Ολοκλήρωση της οικογένειας.
- στ) Άμεση γνωριμία και σύνδεσμος με το παιδί.
- ζ) Μεταβίβαση περιουσίας – κληρονομιά και εξασφάλιση ενός κληρονόμου.

2.5.2 ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η κοινωνική έρευνα διεξάγεται ύστερα από αίτηση του υποψήφιου θετού γονέα, η οποία υποβάλλεται στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση του τόπου κατοικίας του αιτούντος.

Αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση ορίζει τα πιστοποιητικά που κρίνει απαραίτητα για τη διεξαγωγή της έρευνας όπως: πιστοποιητικό γεννήσεως, οικογενειακής κατάστασης, πλησιέστερων συγγενών, ποινικού μητρώου, επαγγελματικής κατάστασης του υποψηφίου θετού γονέα αλλά και του υιοθετουμένου κατά τις περιστάσεις.

Επίσης, κατά την κοινωνική έρευνα θα πρέπει ανάλογα με την ωριμότητα του παιδιού και οπωσδήποτε μετά τη συμπλήρωση του δωδέκατου έτους του, να ζητείται και η δική του γνώμη, η οποία θα πρέπει να αναφέρεται στη σχετική έκθεση. Είναι σκόπιμο μάλιστα η ακρόαση του ανηλίκου να γίνεται ήδη κατά την κοινωνική έρευνα και να αναφέρεται η γνώμη του στην έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας.

Μετά την περάτωση της έρευνας, η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση συντάσσει έκθεση, την οποία υποβάλλει απευθείας στο δικαστήριο.

Η έρευνα και η έκθεση αυτή της κοινωνικής υπηρεσίας πρέπει να είναι πλήρης, ουσιαστική και τεκμηριωμένη.

2.5.3 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Η εργασία του κοινωνικού λειτουργού για την εξεύρεση θετών οικογενειών γίνεται πιο πολύπλοκη και αβέβαιη, με την διαπίστωση ότι δεν υπάρχει ορισμός, αποδεκτός απ' όλους για το ποιος είναι «καλός» γονέας και επομένως δεν υπάρχουν σταθερά κριτήρια με τα οποία να αξιολογείται η καταλληλότητα για το ρόλο του θετού ή ανάδοχου γονέα.

Κάποιες ιδιότητες των θετών γονέων που συντελούν στην επιτυχία μιας υιοθεσίας είναι:

- Το ισχυρό κίνητρο από τους συζύγους.
- Η ικανότητα για ζεστές και ουσιαστικές σχέσεις.
- Οι σταθερές συζυγικές και οικογενειακές σχέσεις.
- Η θετική στάση προς τη φυσική οικογένεια και η προθυμία να ενημερώσουν το παιδί για την καταγωγή του και να του εξηγήσουν τις συνθήκες της υιοθεσίας του.

Σήμερα οι περισσότερες κοινωνικές οργανώσεις χρησιμοποιούν ένα συνδυασμό προετοιμασίας μέσω ομάδων και οικογενειακής μελέτης μέσα από μια σειρά συνεντεύξεων των υποψηφίων θετών γονέων στον κοινωνικό λειτουργό. Οι ομάδες χρησιμοποιούνται είτε σαν μέρος της οικογενειακής μελέτης είτε απλά για την προετοιμασία.

Ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι να βοηθήσει τους υποψήφιους θετούς γονείς να κατανοήσουν το νόημα και τις απαιτήσεις της υιοθεσίας για τους ίδιους και την οικογένειά τους και να καταλήξουν σε μια απόφαση.

Για την ολοκλήρωση μιας υιοθεσίας τα υποψήφια θετά ζευγάρια περνάνε από τέσσερα στάδια:⁸

- α) Το στάδιο του αρχικού ενδιαφέροντος.
- β) Το στάδιο προετοιμασίας.
- γ) Το στάδιο σύνδεσης του παιδιού με την οικογένεια.
- δ) Το στάδιο οριστικοποίησης της τοποθέτησης.

Έτσι λοιπόν τα ζευγάρια που ενδιαφέρονται να υιοθετήσουν συνήθως προσκαλούνται να παρακολουθήσουν μια ενημερωτική συνάντηση στο χώρο της οργάνωσης.

Το αντικείμενο της συνάντησης είναι να παράσχει πληροφορίες:

- α) Για τα παιδιά που χρειάζονται οικογένεια.
- β) Για την κατάσταση των παιδιών.
- γ) Για τη διαδικασία που θα ακολουθήσουν όσοι προχωρήσουν, δηλαδή προετοιμασία στην ομάδα, οικογενειακή μελέτη, συστάσεις, συγγενείς, πιστοποιητικά, αποφάσεις συμβουλίων.

Σ' αυτές τις συγκεντρώσεις συνήθως τα ζευγάρια ζητούν να πληροφορηθούν για τα παιδιά που είναι για υιοθεσία, για το πώς βρέθηκαν στη προστασία της οργάνωσης, λεπτομέρειες για προβλήματα υγείας, συμπεριφοράς και για άλλες ειδικές ανάγκες των παιδιών καθώς και για διαδικαστικά θέματα

⁸ John Triseliotis – Κουσίδου Τασούλα: Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή, σελίδα 98

και πρακτικές προϋποθέσεις, όπως η ηλικία, η υγεία, κοινωνική και οικονομική κατάσταση, η χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης της υιοθεσίας, νομικά θέματα, έξοδα, δυνατότητα υιοθεσίας από μόνα ή διαζευγμένα άτομα ή οικογένειες με άλλα παιδιά.

Το προσωπικό της οργάνωσης πρέπει να μεταφέρει με ειλικρίνεια την κατάσταση όπως είναι, με τα πιθανά προβλήματα των παιδιών χωρίς υπερβολές αλλά και χωρίς υποβάθμιση των δυσκολιών.

Μετά από την ενημερωτική συνάντηση ένας μεγάλος αριθμός ενδιαφερομένων δεν υποβάλλουν αιτήσεις για να προχωρήσουν. Πιθανό να αναγνωρίζουν ότι η υιοθεσία είναι μια απαιτητική διαδικασία που χρειάζεται περισσότερη σκέψη.

Μ' αυτούς που υποβάλλουν αίτηση γίνεται μια τουλάχιστον ατομική συνέντευξη πριν την ένταξή τους σε ομάδα προετοιμασίας για περισσότερη πληροφόρηση σχετικά με την επιθυμία τους να υιοθετήσουν, για πιο λεπτομερή ενημέρωσή τους για τις διαδικασίες που θα ακολουθήσουν και για να διαπιστωθούν η προθυμία τους να συνεργαστούν με την οργάνωση.

Η ατομική συνέντευξη δίνει την ευκαιρία για μια συμφωνία μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού και των υποψηφίων θετών γονέων για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί.

Παράλληλα με την ατομική προετοιμασία, η χρησιμοποίηση των ομάδων για την προετοιμασία των θετών γονέων στηρίζεται στο γεγονός ότι πολλοί αιτούντες δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι για το έργο που αναλαμβάνουν και ακόμα χρειάζονται ευκαιρίες για να διερευνήσουν την ετοιμότητά τους και το δυναμικό τους να γίνουν θετοί γονείς, ιδιαίτερα παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Η εργασία στις ομάδες πρέπει να έχει περιορισμένα χρονικά όρια π.χ. 6-8 συνεδρίες και ο αριθμός των συμμετεχόντων μπορεί να κυμαίνεται από 3 ως 5 ζευγάρια.

Ακολουθεί ένα παράδειγμα 8 συνεδριών μιας ομάδας υποψηφίων θετών γονέων. Ασφαλώς μπορούν να υπάρξουν παραλλαγές ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και το επίπεδο της ομάδας.

Η **πρώτη συνεδρία** μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη γνωριμία των μελών μεταξύ τους και συζήτηση ορισμένων γενικών θεμάτων υιοθεσίας. Κάποιες οργανώσεις χρησιμοποιούν την πρώτη συνεδρία διαφορετικά, προσκαλώντας δύο πεπειραμένα θετά ζευγάρια για να μοιραστούν τις εμπειρίες τους από το μέγαλωμα μικρών ή μεγαλύτερων ή παιδιών με ειδικές ανάγκες.

Κατά την διάρκεια της **δεύτερης συνεδρίας** τα μέλη ενθαρρύνονται να συζητήσουν την απόφασή τους να υιοθετήσουν και τι τους ώθησε στην απόφαση αυτή. Επίσης μπορούν να μιλήσουν για το παιδί που θα ήθελαν να υιοθετήσουν να μοιραστούν ερωτήματα ανησυχίες και φόβους για συμπεριφορά, κληρονομικότητα και περιβάλλον.

Το θέμα της **τρίτης συνεδρίας** δίνει την ευκαιρία στα μέλη να μοιραστούν τις προσωπικές τους εμπειρίες από την παιδική τους ηλικία, το πώς μεγάλωσαν και πώς μπορούν να επηρεάσουν τα βιώματα αυτά τον τρόπο που θα αναθρέψουν το θετό παιδί τους. Ένα άλλο θέμα που μπορεί να συζητηθεί είναι πώς νομίζουν ότι η οικογένειά τους, οι συγγενείς και οι φίλοι, θα αντιδράσουν στην απόφασή τους να υιοθετήσουν.

Η **τέταρτη συνεδρία** χρησιμοποιείται για να διερευνήσει τις απόψεις και τις στάσεις των μελών προς τους βιολογικούς γονείς. Επίσης τις σκέψεις τους για το πώς θα ενημερώσουν το παιδί για την υιοθεσία του και τη βιολογική του οικογένεια και να το βοηθήσουν να καταλάβει τους λόγους που δόθηκε για υιοθεσία.

Η **πέμπτη συνεδρία** μπορεί να έχει περισσότερο εκπαιδευτική μορφή, προσκαλώντας έναν «ειδικό» να μιλήσει για τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού και τα διάφορα στάδια που περνάει, καθώς επίσης να συζητηθούν οι επιπτώσεις του αποχωρισμού στα μικρά παιδιά και οι βασικές ανάγκες τους για στοργή, ασφάλεια και συνεχή φροντίδα.

Στην **έκτη συνεδρία** μπορούν να συζητηθούν τα πιθανά προβλήματα προσαρμογής στη νέα οικογένεια και σε τρόπους χειρισμού περιπτώσεων ανήσυχων ή επιθετικών παιδιών δεδομένου ότι τα παιδιά που δίνονται για υιοθεσία δεν είναι μόνο βρέφη αλλά και μεγαλύτερη και συχνά με ιστορικό αρνητικών εμπειριών με αποτέλεσμα να παρουσιάζουν δυσκολίες συναισθηματικές και συμπεριφοράς.

Στη συνεδρία που ακολουθεί (**έβδομη**) μπορούν να προσκληθούν ένα ή δύο ζευγάρια που έχουν υιοθετήσει και να μοιραστούν τις εμπειρίες τους με την ομάδα. Ακόμα, μπορεί να προσκληθεί ένας υιοθετημένος ενήλικας για να μοιραστεί τις εμπειρίες του με την ομάδα. Αυτό είναι ιδιαίτερα υποστηρικτικό για τους υποψήφιους θετούς γονείς στο θέμα της ενημέρωσης του παιδιού για την υιοθεσία του και της αναζήτησης ριζών.

Στην τελευταία (**όγδοη**) συνεδρία συζητούνται συνήθως θέματα νομικά, διαδικαστικά ή οικονομικά. Επιπλέον είναι η κατάλληλη στιγμή για τους θετούς γονείς να ενημερωθούν για τις υπηρεσίες που μπορεί να προσφέρει η οργάνωση μετά την υιοθεσία ή άλλοι αρμόδιοι φορείς.

Η μελέτη της οικογένειας μπορεί να αρχίσει κατά τη διάρκεια των ομαδικών συνεδριών προετοιμασίας ή μετά το τέλος τους.

Μερικές οργανώσεις προτιμούν να συγκεντρώνουν όσο το δυνατό περισσότερες από τις πληροφορίες που χρειάζονται, ζητώντας από τους ενδιαφερόμενους να συμπληρώσουν ένα εκτεταμένο ερωτηματολόγιο. Αυτό περιορίζει τον αριθμό πληροφοριακών ερωτήσεων που πρέπει να κάνουν οι κοινωνικοί λειτουργοί κατά την οικογενειακή μελέτη (κοινωνική έρευνα).

Άλλες οργανώσεις χρησιμοποιούν ένα σύντομο ερωτηματολόγιο σε συνδυασμό με την ομάδα προετοιμασίας και τις ατομικές συνεντεύξεις.⁹

Με βάση την οικογενειακή μελέτη οι κοινωνικοί λειτουργοί ή η ομάδα που μελετά τα στοιχεία και τις παρατηρήσεις από την έρευνα του κοινωνικού λειτουργού καταλήγουν σε μια αξιολόγηση του ζευγαριού και την πρότασή τους για το ζευγάρι, για την ετοιμότητά τους να υιοθετήσουν και σε περίπτωση θετικής πρότασης για τον τύπο του παιδιού που θα μπορούσαν να αναλάβουν με επιτυχία.

Μεμονωμένοι ατομικοί αρνητικοί παράγοντες δεν αποτελούν κατ' ανάγκη αντένδειξη για την τοποθέτηση ενός παιδιού σε μια οικογένεια. Εκείνο που έχει σημασία είναι το σύνολο των παραγόντων και των στοιχείων της οικογένειας, η

⁹ Τίθεται στο παράρτημα ένα σύντομο ερωτηματολόγιο που συμπληρώνουν οι υποψήφιοι θετοί γονείς.

ευελιξία και η ετοιμότητα της να αλλάξει τις στάσεις της αν χρειάζεται προκειμένου να διευκολυνθεί η ένταξη του παιδιού στην οικογένειά της.

Η επιλογή δεν έχει στόχο την εξεύρεση του τέλειου ή του ιδανικού ζευγαριού ή την επιβολή των αντιλήψεων του κοινωνικού λειτουργού για την «ιδανική» οικογένεια. Η όλη διαδικασία είναι μια προσπάθεια να διαπιστώσει κανείς κατά πόσο αυτό που μια οικογένεια και ένα παιδί μπορούν να προσφέρουν ο ένας στον άλλο ταιριάζει στις συγκεκριμένες ανάγκες τους, δίνοντας έτσι μια υπόθεση αμοιβαίου δεσμού.

2.6 ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ

Στο πλαίσιο της προστασίας των εμπλεκόμενων συμφερόντων (συγχρόνως όμως και της μέριμνας για την καλύτερη διαπίστωση αν η υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο), προβλέπεται η ακρόαση από το δικαστήριο και διαφόρων προσώπων.

Οι ακροάσεις αυτές έχουν μικτό χαρακτήρα: αποτελούν τμήμα της διαδικασίας της υιοθεσίας, αλλά συγχρόνως και προϋποθέσεις της.

α) Ακρόαση υιοθετουμένου ανηλίκου.

Κατά το άρθρο 1555 §2 Α.Κ. «σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, οφείλει να ακούει και τη δική του γνώμη. Σύμφωνα με την §1 του ίδιου άρθρου ακρόαση χωρεί στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται συναίνεση του υιοθετουμένου ανηλίκου στην υιοθεσία.

Ωριμότητα του ανηλίκου σημαίνει, ότι αυτός ενόψει της ηλικίας, της διανοητικής και ψυχολογικής κατάστασής του, μπορεί να αντιληφθεί τη σημασία της υιοθεσίας.

Ακρόαση του ανηλίκου από την κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση δεν αναπληρώνει την ακρόασή του από το δικαστήριο.

Η ακρόαση του υιοθετουμένου ανηλίκου γίνεται από μέλος «της σύνθεσης του δικαστηρίου που τελεί την υιοθεσία και μάλιστα σε ιδιαίτερο γραφείο χωρίς δημοσιότητα, ώστε να διασφαλίζεται η μυστικότητα της υιοθεσίας να προστατεύεται η προσωπικότητα του ανηλίκου, να του παρέχεται κατά το δυνατό ήρεμη και φιλική ατμόσφαιρα.

Η όποια γνώμη του ανηλίκου δεν είναι δεσμευτική για το δικαστήριο, χρησιμεύει όμως και λαμβάνεται υπόψη, για τη διαμόρφωση της κρίσεως αν η υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο.

β) Ακρόαση τέκνων του υιοθετούντος

Με τη ρύθμιση του άρθρου 1556 Α.Κ. όταν αυτός που υιοθετεί έχει ήδη τέκνα, το δικαστήριο ανάλογα με την ωριμότητά τους οφείλει να ακούει και τη δική τους γνώμη σχετικά με την υιοθεσία.

Με τη ρύθμιση αυτή λαμβάνεται πρόνοια και για την προστασία των συμφερόντων των τέκνων του υιοθετούντος. Εξάλλου, η γνώμη αυτών σχετικά με τη υιοθεσία είναι απαραίτητη για το δικαστήριο κατά τη διαμόρφωση της κρίσεώς του, αν η υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο, αφού αυτός θα ενταχθεί στην οικογένεια του υιοθετούντος και έτσι θα συμβιώσει με τα άλλα τέκνα του.

2.7 Η ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Αρχικά ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να βοηθήσει το παιδί να καταλάβει και να δεχθεί τη μητέρα του αν του εξηγήσει ότι η γέννησή του προήλθε από ένα δεσμό που για διάφορους λόγους δεν μπόρεσε να καταλήξει σε γάμο. Ότι ο πατέρας του δεν ήταν ώριμος και αρκετά ικανός να αναλάβει τα βάρη και τις ευθύνες που απαιτεί η οικογένεια. Ότι επιθυμούσαν πάνω απ' όλα την ευτυχία του και ξέροντας πως δεν θα μπορούσαν να του προσφέρουν μια ομαλή οικογενειακή ζωή φρόντισαν να δοθεί σε μια οικογένεια που μπορούσε να του προσφέρει πολλά πράγματα. Όταν η κατάσταση εξηγηθεί με τον τρόπο που πρέπει στο παιδί από την αρχή και δεν του αποκρύψουν την αλήθεια, συνήθως δεν υπάρχει μεγάλη δυσκολία να την παραδεχθεί.

Η εργασία με τα παιδιά στοχεύει αφενός στο να βοηθήσει το παιδί να κατανοήσει τις συνθήκες της ζωής του, την καταγωγή τους, και τους προηγούμενους δεσμούς του και να μπορέσει να επεξεργασθεί πιθανό άγχος και φόβους που απορρέουν από αυτά τα γεγονότα και την αβεβαιότητα της ζωής του, αφετέρου στο να συζητηθεί με το παιδί η πιθανότητα νέας αλλαγής στη ζωή του και να προετοιμασθεί για την επάνοδό του στη φυσική του οικογένεια ή την ένταξή του σε νέα οικογένεια προσωρινά ή μόνιμα.

Βοηθώντας το παιδί να καταλάβει τους λόγους της νέας μετακίνησής του και προετοιμάζοντάς το γι' αυτήν διευκολύνουμε την προσαρμογή του στο νέο περιβάλλον. Όλο και περισσότερες μελέτες υποστηρίζουν ότι η καλή προετοιμασία μειώνει τον αριθμό των αποτυχημένων τοποθετήσεων σε νέα οικογένεια.

Όπως συμβαίνει και με την προετοιμασία των θετών γονέων μέσω των ομάδων, έτσι και με τα παιδιά (κυρίως μεγαλύτερων και εφήβων) οι ομάδες μπορεί να αποτελέσουν ένα χρήσιμο μέσο προετοιμασίας τους για την τοποθέτησή τους σε νέες οικογένειες.

Συνήθως γίνονται 5-6 συνεδρίες και ο αριθμός των παιδιών που συμμετέχουν κυμαίνεται από 4 έως 6. Καλό είναι να υπάρχει ισορροπία μεταξύ κοριτσιών και αγοριών.

Το περιεχόμενο των ομαδικών συνεδριών μπορεί να ποικίλει μεταξύ αυτών που δίνουν έμφαση σε δραστηριότητες, όπως παιχνίδια, υποκριτική ρόλου, ασκήσεις δραματοποίησης και αυτών που τηρούν κάποια ισορροπία μεταξύ τέτοιων δραστηριοτήτων και συζητήσεων για συναισθήματα.

Η ομάδα μπορεί να συνέρχεται κάθε εβδομάδα ή κάθε δεκαπέντε μέρες. Οι συνεδρίες της ομάδας μπορεί να αυξηθούν και να προστεθούν παιχνίδια και δραστηριότητες ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

Φυσικά δεν υπάρχουν στερεότυπα για το περιεχόμενο των συνεδριών, όμως βασικά θέματα που χρειάζεται να συζητηθούν στις συνεδρίες αυτές είναι τα παρακάτω:

- α) Συνεντεύξεις για την γνωριμία των παιδιών μεταξύ τους.
- β) Τρόποι που μπορεί κάποιος να βρει μια οικογένεια.
- γ) Πώς βλέπουν τα ίδια τα παιδιά τον εαυτό τους.
- δ) Πώς φαντάζονται την οικογένεια στην οποία θα ήθελαν να ζήσουν.

ε) Περιγράψουν λέξεις όπως: «λυπημένος», «χαρούμενος», «πληγωμένος», «μπερδεμένος», «θυμωμένος».

στ) Ποια είναι η οικογένειά τους, γιατί βρίσκονται υπό κρατική προστασία.

Για κάποια παιδιά ίσως είναι δύσκολο να μιλούν για τα συναισθήματα, τις προσωπικές τους εμπειρίες ή τις βαθύτερες ανησυχίες τους. Γι' αυτό το λόγο οι αρχηγοί των ομάδων (συνήθως οι κοινωνικοί λειτουργοί) πρέπει να σκέπτονται νέους τρόπους για να κάνουν τα παιδιά να αισθάνονται ασφαλή στην ομάδα και να συμμετέχουν πιο ελεύθερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΤΕΛΕΣΗ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1549 εδ. α'ΑΚ, η υιοθεσία τελείται με δικαστική απόφαση, της οποίας τα αποτελέσματα αρχίζουν αφότου αυτή γίνει τελεσίδικη.

Η εισαγωγή της υποθέσεως στο δικαστήριο γίνεται με αίτηση. Η αίτηση υιοθεσίας που υποβάλλεται προς το δικαστήριο είναι απαράδεκτη αν δεν συνοδεύεται από βεβαίωση αναγνωρισμένης υπηρεσίας με την οποία θα πιστοποιείται ότι έγινε επισταμένη κοινωνική έρευνα για το πρόσωπο, την υγεία, το ήθος, την οικογενειακή κατάσταση και την περιουσία αυτού που ζητεί την υιοθεσία, ως και για τους λόγους για τους οποίους επιθυμεί την υιοθεσία, την ικανότητά του να αναθρέψει σωστά το τέκνο, τις πιθανότητες προσαρμογής του τέκνου στην νέα οικογένεια και γενικά για όλα τα στοιχεία από τα οποία είναι δυνατόν να διαγνωσθεί αν η υιοθεσία θα αποβεί επωφελής για τον υιοθετούμενο ανήλικο.

Η παραπάνω έρευνα γίνεται όπως έχει αναφερθεί από εξειδικευμένους κοινωνικούς λειτουργούς με συνεργασία ειδικών υπηρεσιών ή οργανισμών που προβλέπονται για το σκοπό αυτό από ειδικά Νομοθετικά Διατάγματα.

3.2 ΑΡΜΟΔΙΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Για την τέλεση της υιοθεσίας αρμόδιο είναι το πολυμελές πρωτοδικείο της συνήθους διαμονής του υιοθετούντος ή του υιοθετούμενου. Συνήθως διαμονή θα είναι η κατοικία του προσώπου.

Η εκδίκαση όλων των υποθέσεων οικογενειακού δικαίου γίνεται υποχρεωτικά, σε όλα τα πολιτικά δικαστήρια της ουσίας, από ειδικό τμήμα τους, το οποίο έχει αποκλειστικά αυτήν την αρμοδιότητα. Πρόκειται για το καλούμενο «οικογενειακό δικαστήριο» ή «τμήμα οικογενειακών υποθέσεων».

Για την τέλεση λοιπόν την υιοθεσίας καθ' ύλην αρμόδιο είναι:

- Το τμήμα οικογενειακού δικαίου του πολυμελούς πρωτοδικείου, όταν στο οικείο πρωτοδικείο υπηρετούν περισσότεροι από δεκαπέντε δικαστές.
- Το σύνθητες πολυμελές πρωτοδικείο, όταν δεν υπηρετούν περισσότεροι από δεκαπέντε δικαστές.

3.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η αίτηση, για την εισαγωγή της υποθέσεως στο δικαστήριο, ασκείται με δικόγραφο που πρέπει να κατατεθεί στη γραμματεία του πολυμελούς πρωτοδικείου του τόπου συνήθως διαμονής του υιοθετούντος ή του υιοθετουμένου.

Το δικόγραφο της αιτήσεως πρέπει να αναφέρει:

- α) Το δικαστήριο στο οποίο υποβάλλεται.
- β) Ότι πρόκειται για αίτηση υιοθεσίας.
- γ) Το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο και την κατοικία (δηλαδή συνήθη διαμονή) του αιτούντος, του υιοθετουμένου ανηλίκου και των νόμιμων αντιπροσώπων του.
- δ) Ακριβή περιγραφή του αντικειμένου της υποθέσεως: ότι δηλαδή πρόκειται για υιοθεσία, η οποία με βάση και τα στοιχεία που αναφέρονται στην αίτηση εξυπηρετεί το συμφέρον του υιοθετουμένου ανηλίκου, ότι υποβλήθηκε αίτηση στην κοινωνική υπηρεσία για την κοινωνική έρευνα, ότι υφίστανται ήδη οι απαραίτητες συναινέσεις οι οποίες και θα δοθούν κατά το νόμο, περιγραφή της οικογενειακής κατάστασης του υιοθετούντος και υιοθετουμένου και άλλα στοιχεία, ανάλογα με τη συγκεκριμένη περίπτωση.
- ε) Αίτημα τελέσεως της υιοθεσίας μεταξύ υιοθετούντος και υιοθετουμένου.
- στ) Χρονολογία και υπογραφή του πληρεξούσιου δικηγόρου

Σχετικά με τον αιτών την υιοθεσία ορίζεται στο άρθρο 1554 ΑΚ, ότι οι γονείς ή ο επίτροπος μπορούν να δίνουν με δήλωσή τους ενώπιου του δικαστηρίου, στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, που περιθάλπουν τον ανήλικο, γενική εξουσιοδότηση να κινούν την διαδικασία μελλοντικής υιοθεσίας του ανηλίκου από πρόσωπο ή από ζεύγος συζύγων που θα επιλέγονται ελεύθερα από την κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση. Η εξουσιοδότηση αυτή μπορεί να ανακαλείται από τους γονείς ή τον επίτροπο, επίσης με δήλωση προς το δικαστήριο, που θα πρέπει να ικανοποιείται στην υπηρεσία ή την οργάνωση το αργότερο έως την κατάθεση από αυτές στο δικαστήριο της αίτησης για υιοθεσία.

3.4 Η ΑΠΟΦΑΣΗ

Το δικαστήριο μπορεί είτε να απορρίψει την αίτηση υιοθεσίας, είτε να την κάνει δεκτή και να απαγγείλει την υιοθεσία. Στην απόφαση περιέχονται, όταν αυτή δέχεται την αίτηση:

- α) το ιστορικό της υποθέσεως και ειδικότερα
  - Συνοπτική αναφορά του περιεχομένου της αιτήσεως υιοθεσίας.
  - Έκθεση ενώπιον του δικαστηρίου συμβάντων. (παροχή συναινέσεων, ακροάσεις, αποδείξεις)
- β) Το σκεπτικό της απόφασης και ειδικότερα:
  - Τη διαπίστωση ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της υιοθεσίας
  - Τα στοιχεία που έλαβε υπόψη του το δικαστήριο για να καταλήξει στη διαπίστωση αυτή.
- γ) Το διατακτικό, όπου το δικαστήριο απαγγέλλει την υιοθεσία.

Αν η απόφαση απορρίπτει την αίτηση υιοθεσίας σ' αυτήν περιέχονται:

- α) Το ιστορικό όπως παραπάνω.
- β) Το σκεπτικό, όπου διαπιστώνεται από το δικαστήριο ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την παραδοχή της αιτήσεως.
- γ) Το διατακτικό, με το οποίο το δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση.

Τέλος πρέπει να γίνει δεκτό ότι αν ο υιοθετών αποβιώσει πριν την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως, δεν χωρεί τέλεση της υιοθεσίας.

Ανάλογα ισχύουν και για την περίπτωση θανάτου του υιοθετούμενου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Η ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

4.1 ΕΝΝΟΙΑ

Ως προς τη νομική φύση της υιοθεσίας έχουν διατυπωθεί οι παρακάτω γνώμες:¹

- α) Κατά μία γνώμη η υιοθεσία έχει συμβατικό χαρακτήρα.
- β) Κατά άλλη γνώμη είναι δικαστική απόφαση.
- γ) Κατά τρίτη γνώμη είναι σύμβαση που επικυρώνεται με δικαστική απόφαση.
- δ) Κατά τέταρτη γνώμη, έχει μικτό χαρακτήρα: είναι και σύμβαση και δικαστική απόφαση.

Η διχογνωμία αυτή έχει πρακτική σημασία κυρίως για το θέμα της **ελαττωματικότητας της υιοθεσίας**.²

Η υιοθεσία μπορεί να παρουσιάζει ελαττώματα:

- α) Είτε σχετικά με την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας.
- β) Είτε σχετικά με την ύπαρξη (ή μη ύπαρξη) των θετικών (αρνητικών) προϋποθέσεων.
- γ) Είτε σχετικά με τα ελαττώματα της βουλήσεως υιοθετούντος και υιοθετουμένου.

Μπορούμε να διακρίνουμε τις ακόλουθες κατηγορίες ελαττωματικής υιοθεσίας:

- 1) Ανυπόστατη υιοθεσία.
- 2) Άκυρη υιοθεσία.
- 3) Ακυρώσιμη υιοθεσία.

Ειδικότερα:

1. **Ανυπόστατη υιοθεσία.** Η υιοθεσία είναι ανυπόστατη όταν δεν τηρήθηκε ο τύπος της υιοθεσίας, όταν δηλαδή η υιοθεσία δεν έγινε με δικαστική απόφαση, αλλά με πράξη άλλου οργάνου (π.χ. με πράξη εκκλησιαστικής ή διοικητικής αρχής). Η ανυπόστατη υιοθεσία δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα και δεν απαιτείται δικαστική για την ανατροπή της.
2. **Άκυρη υιοθεσία.** Άκυρη είναι η υιοθεσία όταν δεν συντρέχει μια από τις θετικές προϋποθέσεις της ή όταν υφίσταται κώλυμα υιοθεσίας. Γίνεται δεκτό ότι σε περίπτωση υιοθεσίας εξώγαμου, αν επακολογήσει αναγνώριση του υιοθετηθέντος από τον υιοθετήσαντα η υιοθεσία είναι και από αυτό το λόγο άκυρη.
  - **Απόλυτη και Σχετική Ακυρότητα.** Απόλυτη ακυρότητα σημαίνει ότι λείπει μία από τις αντικειμενικές της προϋποθέσεις (π.χ. δικαιπρακτική ικανότητα υιοθετούντος, ηλικία υιοθετούντος, διαφορά ηλικίας υιοθετούντος και υιοθετουμένου, έλλειψη κατιόντων).

¹ Ι.Σ. Σπυριδάκη: Η υιοθεσία ανηλίκων, σελίδα 4

² Ι.Σ. Σπυριδάκη: Η υιοθεσία ανηλίκων, σελίδα 5

Σχετική είναι η ακυρότητα της υιοθεσίας, όταν λείπει μία από τις υποκειμενικές της προϋποθέσεις δηλαδή προϋποθέσεις, η πλήρωση των οποίων εξαρτάται από την βούληση των ενδιαφερομένων ή τρίτων π.χ. έλλειψη συναινέσεως. Τη σχετική ακυρότητα μπορεί να επικαλεσθεί μόνο αυτός για χάρη του οποίου έχει θεσπιστεί η υποκειμενική προϋπόθεση π.χ. όταν λείπει η συναίνεση του υιοθετούντος την ακυρότητα επικαλείται μόνο ο υιοθετών, όταν λείπει η συναίνεση του συζύγου την ακυρότητα επικαλείται ο σύζυγος.

➤ **Θεραπεύσιμη ακυρότητα.** Υποστηρίζεται ότι κατά τις περιστάσεις, η ακυρότητα της υιοθεσίας μπορεί να θεραπευθεί όπως στις περιπτώσεις που ο ανίκανος για δικαιοπραξία υιοθετών καθίσταται ικανός μετά την υιοθεσία και εξακολουθεί να την επιθυμεί ο μη συναινέσας σύζυγος εγκρίνει την υιοθεσία, ο υιοθετών που δεν είχε τη νόμιμη ηλικία τη συμπλήρωσε χωρίς να αποκτήσει κατιόντες εν τω μεταξύ. Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις η αρχικά άκυρη υιοθεσία καθίσταται έγκυρη.

3. **Ακυρώσιμη υιοθεσία.** Ακυρώσιμη είναι η υιοθεσία, όταν η βούληση των προσώπων που συναινούν στην υιοθεσία είναι ελαττωματική λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

Η έννομη κατάσταση που δημιουργείται με την υιοθεσία επηρεάζει τις σχέσεις θετού γονέα και θετού τέκνου, τις σχέσεις θετού τέκνου και τις φυσικής οικογένειάς του, τις σχέσεις θετού τέκνου και εξ' αίματος συγγενών του θετού γονέα, τις σχέσεις τρίτων με το θετό γονέα ή το θετό τέκνο.

Τα αποτελέσματα της υιοθεσίας μπορούν να διακριθούν κυρίως:

α) Αποτελέσματα της υιοθεσίας ως προς τη θετή οικογένεια (δηλαδή την οικογένεια, στην οποία με την υιοθεσία εντάσσεται το θετό τέκνο).

β) Αποτελέσματα της υιοθεσίας ως προς τη βιολογική οικογένεια (δηλαδή την οικογένεια από την οποία κατάγεται το θετό τέκνο). Με την υιοθεσία, σύμφωνα και με το σκοπό της, το θετό τέκνο αποκτά (νέα) οικογένεια.

Ειδικότερα:

α) Με την υιοθεσία διακόπτεται κάθε δεσμός του υιοθετηθέντος με την εξ' αίματος οικογένειά του.

β) Ο υιοθετηθείς εντάσσεται πλήρως στην οικογένεια του θετού γονέα του.

γ) Ο υιοθετηθείς έχει έναντι του θετού γονέα και των συγγενών του τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις γεννημένου σε γάμο τέκνου του θετού γονέα. Το ίδιο ισχύει και για τους κατιόντες του υιοθετηθέντος.

δ) Το θετό τέκνο παίρνει το επώνυμο του θετού γονέα.

ε) Το θετό τέκνο υπάγεται στη γονική μέριμνα του θετού γονέα.

στ) Αν υιοθετηθούν από τον ίδιο θετό γονέα περισσότεροι δημιουργείται μεταξύ τους συγγένεια όμοια με τη συγγένεια μεταξύ εξ' αίματος αδελφών.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω ο ανήλικος, έναντι του θετού γονέα και των συγγενών του, έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τέκνου γεννημένου σε γάμο. Όπως είναι διατυπωμένο το γράμμα της διατάξεως φαίνεται ότι μόνο ο υιοθετημένος έχει κληρονομικό δικαίωμα έναντι του θετού γονέα και των συγγενών του, όχι όμως και αυτοί έναντι του υιοθετουμένου. Εντούτοις ορθότερο θα ήταν να δεχτούμε ότι επιβάλλεται ευρεία ερμηνεία του όρου «υποχρεώσεις» και ότι ο θετός γονέας και οι συγγενείς του έχουν κληρονομικό δικαίωμα έναντι του θετού τέκνου.

Στην περίπτωση της ταυτόχρονης ή διαδοχικής υιοθεσίας περισσότερων δημιουργείται μεταξύ τους συγγένεια όμοια με αυτή που υπάρχει μεταξύ αδελφών εξ' αίματος. Δηλαδή τα θετά τέκνα του ίδιου γονέα εξομοιώνονται με εξ' αίματος αδελφούς. Αυτό σημαίνει ότι οι μεταξύ τους σχέσεις διέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις εξ' αίματος αδελφών. Για τη σχέση του θετού τέκνου με τα εξ' αίματος τέκνα του θετού γονέα δεν φαίνεται να υπάρχει ρύθμιση. Ορθό όμως είναι να γίνει δεκτό ότι και η μεταξύ αυτών σχέση διέπεται

από τις διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ εξ' αίματος αδελφών. Η ορθότητα της λύσεως αυτής ενισχύεται τόσο από την αρχή της «πλήρους εντάξεως» όσο και από τη μυστικότητα της υιοθεσίας.

Η «πλήρης ένταξη» του θετού τέκνου στην οικογένεια του θετού γονέα στο νέο δίκαιο της υιοθεσίας σημαίνει ακριβώς ότι η κατάσταση του θετού τέκνου ως τέκνου γεννημένου σε γάμο υιοθετήσαντος ισχύει όχι μόνο έναντι του θετού γονέα, αλλά έναντι πάντων. (και ιδίως έναντι των συγγενών του θετού γονέα).

Η λύση αυτή υπαγορεύεται και από το γεγονός ότι κατά το νέο δίκαιο «διακόπτεται κάθε δεσμός του ανηλικού με τη φυσική του οικογένεια»¹ ΑΚ 1561 εδ α'.

Αν διακόπτεται κάθε δεσμός του θετού τέκνου με την εξ' αίματος οικογένειά του, θα πρέπει να αντικατασταθεί με νέο δεσμό με νέα οικογένεια, την οικογένεια του θετού γονέα. Ακριβώς με την υιοθεσία αντικαθίσταται η «φύσει» οικογένεια με τη «θέση» οικογένεια.

5.2 ΤΟ ΕΠΩΝΥΜΟ ΤΟΥ ΘΕΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ

«Το θετό τέκνο παίρνει το επώνυμο του θετού γονέα». Αυτό γίνεται «αυτοδικαίως» και είναι λογική συνέπεια της εξομοιώσεως του θετού τέκνου με γεννημένου σε γάμο τέκνο του θετού γονέα.

Σε περίπτωση αλλαγής επωνύμου από το θετό γονέα ισχύουν όσα ισχύουν και για γεννημένο σε γάμο τέκνο του.

Ο υιοθετημένος έχει δικαίωμα, όταν ενηλικιωθεί, να προσθέσει στο επώνυμό του (του θετού γονέα) και το επώνυμο που είχε πριν την υιοθεσία.

---

¹ Για το επώνυμο του θετού τέκνου περιέχει αναλυτική ρύθμιση το νέο δίκαιο στα άρθρα 1563 και 1564 Α.Κ. Η ρύθμιση αυτή δικαιολογείται τόσο από ορισμένες ιδιομορφίες του θέματος όσο και από το γεγονός ότι το επώνυμο όπως και το όνομα αποτελεί βασικό στοιχείο της προσωπικότητας.

5.3 ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΘΕΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ

Αν ο υιοθετούμενος ανήλικος δεν έχει ήδη κύριο όνομα, ο θετός γονέας έχει την εξουσία (ευχέρεια) να δώσει αυτός στο θετό τέκνο του το κύριο όνομά του κατά τις γενικές διατάξεις.

Στο άρθρο 1565 ΑΚ ρυθμίζονται επιπλέον η προσθήκη και άλλου κύριου ονόματος στο ήδη υπάρχον κύριο όνομα του υιοθετουμένου, καθώς και οι προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες είναι δυνατή η προσθήκη αυτή.

Μόνο προσθήκη και άλλου κύριου ονόματος προβλέπεται. Όχι και αντικατάσταση του υπάρχοντος κύριου ονόματος με άλλο.

Μόνο ο θετός γονέας έχει τη δυνατότητα προσθήκης κι άλλου κύριου ονόματος στο ήδη υπάρχον κύριο όνομα του θετού τέκνου.

Η προσθήκη αυτή μπορεί να γίνει οποτεδήποτε μετά την υιοθεσία με δήλωση του θετού γονέα στο αρμόδιο ληξιαρχείο.

Για την προσθήκη και άλλου κύριου ονόματος στο θετό τέκνο πρέπει να έχει ο θετός γονέας άδεια του δικαστηρίου της υιοθεσίας, η οποία παρέχεται με την απόφαση περί υιοθεσίας.

Η άδεια αυτή του δικαστηρίου παρέχεται μετά από σχετική αίτηση του θετού γονέα.

Επιπλέον, κατά το άρθρο 1565 ΑΚ αν το θετό τέκνο έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του είναι απαραίτητη για τη χορήγηση της άδειας του δικαστηρίου η συναίνεση και του ίδιου. Συναίνεση όμως δεν απαιτείται αν ο ανήλικος βρίσκεται σε κατάσταση ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του.

Έτσι το δικαστήριο, σε κάθε περίπτωση, ανάλογα με την ωριμότητα του ανήλικου, οφείλει να ακούει και τη δική του γνώμη.

5.4 Η ΓΟΝΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Με την υιοθεσία το θετό τέκνο εξομοιώνεται με γεννημένο σε γάμο τέκνο του θετού γονέα. Αυτό σημαίνει ότι:

- Αν το θετό τέκνο υπαγόταν στη γονική μέριμνα των εξ' αίματος γονέων του (του ενός ή και των δύο), η γονική αυτή μέριμνα παύει να υπάρχει, αφού πλέον το θετό τέκνο έχει «θέσει άλλον γονέα»
- Αν το θετό τέκνο υπαγόταν σε επιτροπεία, η επιτροπεία αυτή παύει να υπάρχει, αφού πλέον το θετό τέκνο έχει «θέσει γονέα ικανό για την άσκηση κ.λ.π. της γονικής μέριμνας.
- Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, από την ολοκλήρωση της υιοθεσίας το θετό τέκνο υπάγεται στη γονική μέριμνα του θετού γονέα.

Η συνέπεια αυτή ρυθμίζεται στο άρθρο 1566 του Αστικού Κώδικα «Αφότου συντελεστεί η υιοθεσία τη γονική μέριμνα των φυσικών γονέων ή την επιτροπεία, υπό την οποία τυχόν τελούσε το θετό τέκνο, αντικαθιστά αυτοδικαίως η γονική μέριμνα των θετών γονέων.

Όπως ορίζεται στον Αστικό Κώδικα στο άρθρο 1568 αν κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας του τέκνου η γονική μέριμνα του θετού ή των θετών γονέων έπαψε για οποιοδήποτε λόγο, δεν επανέρχεται στους εξ' αίματος γονείς. Σ' αυτή την περίπτωση έχουν εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία.

5.5 Η ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΩΝ ΔΕΣΜΩΝ ΤΟΥ ΥΙΟΘΕΤΗΘΕΝΤΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞ' ΑΙΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Η διακοπή των δεσμών του υιοθετούντος με την εξ' αίματος οικογένειά του είναι καθαρά νομική/τυπική και η εφαρμογή της εξαρτάται από τις συνθήκες της συγκεκριμένης περιπτώσεως υιοθεσίας.

Αν και κατά πόσο η διακοπή των δεσμών στην πράξη είναι ή όχι σκόπιμη, αποτελεί θέμα που συχνά συζητείται και σε πολλές περιπτώσεις εκφράζονται γνώμες διαμετρικά αντίθετες.

Η νομική/τυπική διακοπή των δεσμών του υιοθετηθέντος με την εξ' αίματος οικογένειά του αποτελεί τον κανόνα από τον οποίο υπάρχουν εξαιρέσεις. Όπως για παράδειγμα² στην υιοθεσία από τον ένα σύζυγο τέκνου του άλλου συζύγου αφού όταν ο ένας σύζυγος υιοθετεί το τέκνο του άλλου οι δεσμοί του υιοθετούμενου με το φυσικό γονέα του και τους συγγενείς του δεν διακόπτονται.

Τέλος όταν ένας απ' τους συζύγους υιοθετήσει το τέκνο του άλλου, τη γονική μέριμνα έχουν από κοινού και οι δύο σύζυγοι.

² Βλ. άρθρο 1566 εδ. Γ' ΑΚ

5.6 ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ – ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ Σ' ΑΥΤΗ

Τα μέρη που συμβάλλουν στην πραγματοποίηση της υιοθεσίας – φυσικοί γονείς, παιδί, θετοί γονείς μπορούν να παρουσιαστούν σχηματικά ως οι πλευρές του τριγώνου που η καθεμία συνδέεται με τις άλλες δύο συγχρόνως. Ο δεσμός των τριών αυτών μερών παραμένει άρρηκτος κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Και τα τρία μέρη μοιράζονται κοινά συναισθήματα και βιώματα που ξεκινούν από την αδυναμία τους να συμμορφωθούν με τα κοινωνικά πρότυπα: Η φυσική μητέρα γεννώντας ένα παιδί εκτός γάμου, το παιδί όντας γεννημένο εκτός γάμου και με την υιοθεσία του και οι θετοί γονείς μη μπορώντας να αποκτήσουν φυσικό παιδί.

Η απόκλιση από τα κοινωνικά πρότυπα και ο φόβος του κοινωνικού στίγματος ευθύνονται ανέκαθεν τόσο για τη σιωπή και τη μυστικότητα που περιέλαβε τη γέννηση ενός παιδιού εκτός γάμου, όσο και για την προσπάθεια απόκρυψης της υιοθεσίας και την παρουσίαση του παιδιού ως φυσικού. Η κατάσταση αυτή δεν παρουσιάζεται σήμερα με την ίδια ένταση όπως παλαιότερα. Όμως η καλυμμένη αρνητική προδιάθεση της κοινωνίας εξακολουθεί να υπάρχει ως ένα βαθμό.

Οι θετοί γονείς προσαρμόζουν τη στάση τους στην κατάσταση αυτή με δύο διαφορετικούς τρόπους.

α) Δεν αποδέχονται ως διαφορετικό το να είναι κανείς γονέας υιοθετημένου παιδιού. Προσποιούνται ότι αποτελούν συνήθη βιολογική οικογένεια και προσπαθούν να ξεχάσουν ότι το παιδί τους το έχουν υιοθετήσει. Συνήθως δεν το ενημερώνουν για τη θέση του στην οικογένεια ή η τυχόν ενημέρωση που του δίδεται είναι ελλιπής.

β) Αποδέχονται ως διαφορετική την κατάσταση του θετού γονέα και αποδέχονται τους φυσικούς γονείς του παιδιού χωρίς κριτική.

Η φυσική μητέρα, το παιδί και οι θετοί γονείς μοιράζονται και ένα άλλο βίωμα: την απώλεια που έχει σχέση με την υιοθεσία. Η φυσική μητέρα για πολλά χρόνια και σε ορισμένες περιπτώσεις για όλη της τη ζωή διακατέχεται από συναισθήματα άγχους και ενοχής και την απώλεια του παιδιού της.

Το υιοθετημένο παιδί, όταν συνειδητοποιήσει την απώλεια της φυσικής μητέρας του θα βιώσει οδυνηρές ψυχικές καταστάσεις. Η επίλυση των προβλημάτων που απορρέουν από την υιοθεσία και η ικανοποίηση των αναγκών του παιδιού σε σχέση με αυτήν (την υιοθεσία), εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την επιτυχία της άσκησης του γονικού ρόλου των θετών γονέων και την ικανότητά τους να καταλάβουν το παιδί και να το βοηθήσουν.

Οι θετοί γονείς μέσα από την προσπάθεια και τελικά την αποτυχία να τεκνοποιήσουν έχουν βιώσει σταδιακά πριν από την υιοθεσία τραυματικά συναισθήματα από την απώλεια του επιθυμητού βιολογικού παιδιού όπως ενοχή, θυμό, πόνο.

Με αυτές λοιπόν τις συνθήκες και τις προδιαγραφές αρχίζει η κοινή ζωή της θετής οικογένειας. Η διαφορά από την αντίστοιχη βιολογική οικογένεια

ουσιαστικά υπάρχει στον τεχνητό τρόπο δόμησής της (το παιδί τοποθετείται σ' αυτή δεν γεννιέται από αυτή).

5.7 ΦΟΒΟΙ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Η υιοθεσία είναι ένας πολύπλευρος κοινωνικός θεσμός που δημιουργεί ποικίλες συναισθηματικές αντιδράσεις στα πρόσωπα που συμμετέχουν σ' αυτήν. Οι θετοί γονείς, ανάλογα με τις προσωπικές του εμπειρίες, τις προκαταλήψεις τους και τις ιδιαίτερες αντιλήψεις της κοινωνίας, δοκιμάζουν κατά τα διάφορα σχέδια της υιοθεσίας θετικά και αρνητικά συναισθήματα.

Οι φόβοι προς της υιοθεσίας αναφέρονται:

- α) Στο πρόσωπο της φυσικής μητέρας. Οι θετοί γονείς φοβούνται μήπως εμφανισθεί κάποτε η φυσική μητέρα του παιδιού και τους πάρει το παιδί ή τους εκβιάσει και τους ταράξει την οικογενειακή γαλήνη. Γι' αυτό οι περισσότεροι προτιμούν να υιοθετήσουν παιδί που δεν «είχε» γονείς.
- β) Στην αντιμετώπιση της θετής ιδιότητας του παιδιού από το ίδιο το παιδί. Οι γονείς φοβούνται τις αντιδράσεις του παιδιού, όταν εκείνο μάθει ότι είναι υιοθετημένο, δηλαδή φοβούνται μήπως φύγει από το σπίτι, μήπως πάψει να συμπεριφέρεται φυσιολογικά, μήπως αναζητήσει τη φυσιολογική του μητέρα.
- γ) Στη σωματική και πνευματική υγεία του παιδιού.
- δ) Σε θέματα κληρονομικότητας και χαρακτήρος. Οι γονείς εφοβούνται μήπως το παιδί «δε βγει καλό» και είχαν άγχος για να μάθουν όσο το δυνατόν περισσότερα για τους φυσικούς γονείς και για το παρελθόν του παιδιού.
- ε) Σε συναισθήματα ανεπάρκειας των θετών γονιών για το ρόλο του γονέως. Οι γονείς φοβούνται μήπως δεν μπορέσουν να μεγαλώσουν σωστά το παιδί.
- στ) Στην υιοθεσία αυτή καθ' εαυτή. Φοβούνται οι γονείς αφ' ενός πως θα αντιμετώπιζαν οι ίδιοι το ξένο παιδί και αφετέρου τις αντιδράσεις της κοινωνίας. Οι φόβοι αυτοί ενισχύονται από τα τοπικά ήθη και έθιμα.

Οι φόβοι των θετών γονέων **μετά** την υιοθεσία ελαττώνονται τόσο σε αριθμό όσο και σε είδος. Μετά την υιοθεσία οι φόβοι περιορίζονται κυρίως σε δύο τομείς:

- α) Στις αντιδράσεις του παιδιού όταν μάθει ότι είναι υιοθετημένο και
- β) μήπως η φυσική μητέρα διεκδικήσει κάποτε το παιδί.

Μετά την υιοθεσία τα θέματα υγείας, κληρονομικότητας, χαρακτήρος, παύουν να απασχολούν του θετούς γονείς, γιατί η ίδια η επαφή τους με το παιδί τους έπεισε πως τέτοιοι φόβοι ήταν βασικά αδικαιολόγητοι. Μόνο σχετικά με τη φυσική μητέρα, τίποτα δεν μπόρεσε αν τους πείσει ότι δεν πρόκειται εκείνη να

επέμβει στην οικογενειακή τους γαλήνη παρ' όλο που ο νόμος παρέχει την εγγύηση για το απόρρητο των στοιχείων των υιοθετούντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6° ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

6.1 ΕΝΝΟΙΑ

Όπως κάθε έννομη βιοτική σχέση έτσι και η υιοθεσία μπορεί να λυθεί. Λύση της υιοθεσίας σημαίνει την κατάργηση (ανατροπή της σχέσεως) μεταξύ θετού τέκνου και θετού γονέα καθώς και όλων των άλλων σχέσεων που είναι παράγωγα της πρώτης.

Αυτός ο προσδιορισμός της έννοιας της λύσεως της υιοθεσίας είναι καθαρά περιγραφικός της έννοιας της λύσεως της υιοθεσίας. Είναι καθαρά περιγραφικός και σχηματικός, καλύπτει συνήθεις περιπτώσεις.

Ειδικότερα:

Η λύση της υιοθεσίας ενεργεί κατ' αρχήν και κατά τη φύση των πραγμάτων για το μέλλον. Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου:

α) η λύση της υιοθεσίας έχει αναδρομική ενέργεια

β) η λύση της υιοθεσίας ούτε για το μέλλον επιφέρει κατάργηση ορισμένων επί μέρους σχέσεων.

Στο δίκαιό μας διακρίνονται δύο τρόποι λύσεως της υιοθεσίας η **αυτοδίκαιη** λύση και η λύση με αμετάκλητη **δικαστική απόφαση**.

6.2 ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΗ ΛΥΣΗ

Η υιοθεσία λύνεται αυτοδικαίως και αίρεται αναδρομικά η σχέση που απορρέει από αυτήν, αν τέλεσαν γάμο κατά παράβαση του Νόμου, ο θετός γονέας με το θετό τέκνο.¹

Ο γάμος μεταξύ θετού γονέα και θετού τέκνου είναι άκυρος όπως ορίζει το άρθρο 1360Α.Κ. Αν τελεσθεί τέτοιος άκυρος γάμος η υιοθεσία «λύνεται αυτοδικαίως» δηλαδή για τη λύση της δεν απαιτείται δικαστική απόφαση ή άλλη πράξη.

Έως ότου όμως αυτός ακυρωθεί παράγει τα αποτελέσματα έγκυρου γάμου και το (τέως) θετό τέκνο έχει τα δικαιώματα κ.λ.π. του συζύγου.

---

¹ Βλ. άρθρο 1576 εδ. α' ΑΚ

6.3 ΛΥΣΗ ΜΕ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Είναι δυνατό κατά τη διάρκεια της σχέσεως της υιοθεσίας, ο θετός γονέας ή το θετό τέκνο να αποπέσουν ο ένας σε βάρος του άλλου σε σοβαρά παραπτώματα ή να δημιουργήσουν τόσο δυσμενείς συνθήκες ώστε να μην είναι ανεκτή η διατήρηση της σχέσεως, αφού αυτή δεν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στην αποστολή της.

Οι λόγοι για τους οποίους μπορεί να λυθεί η υιοθεσία με δικαστική απόφαση διακρίνονται σε λόγους:

- α) Από την πλευρά του θετού γονέα.
- β) Από την πλευρά του θετού τέκνου.

6.3.1 ΛΟΓΟΙ ΛΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΘΕΤΟΥ ΓΟΝΕΑ

Από την πλευρά του θετού τέκνου λόγους λύσεως αποτελούν:

- α) η έκπτωση του θετού γονέα από τη γονική μέριμνα
- β) Η αφαίρεση της άσκησης της γονικής μέριμνας από το θετό γονέα.²

6.3.2 ΛΟΓΟΙ ΛΥΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΘΕΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ

Από την πλευρά του θετού τέκνου λόγους λύσης αποτελούν:

- α) Η συνδρομή λόγου αποκλήρωσης του θετού τέκνου από το θετό γονέα.
- β) Αν το θετό τέκνο επιβουλεύτηκε τη ζωή του θετού γονέα του συζύγου ή άλλου κατιόντος του.
- γ) Αν το θετό τέκνο προκάλεσε με πρόθεση σωματικές κακώσεις στο θετό γονέα ή στο σύζυγό του από του οποίου κατάγεται το θετό τέκνο. Πρακτική εφαρμογή υπάρχει στην περίπτωση υιοθεσίας από τον ένα σύζυγο του τέκνου του άλλου συζύγου.
- δ) Αν το θετό τέκνο είναι ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος με πρόθεση κατά του θετού γονέα ή του συζύγου του.

Στο νέο δίκαιο η διαδικασία για τη λύση της υιοθεσίας και το «οικογενειακό δικαστήριο» αυτεπάγγελτος. Έτσι τονίζεται ιδιαίτερα το ενδιαφέρον της έννομης τάξης για την ομαλή λειτουργία της υιοθεσίας.

Η απόφαση που κηρύσσει τη λύση της υιοθεσίας είναι διαπλαστική και παράγει αποτελέσματα όταν καταστεί αμετάκλητη. (ΑΚ 1575 εδ. α')

Η απόφαση πρέπει να σημειωθεί στο απόρρητο βιβλίο όπως ορίζει το άρθρο 8§1 του ν. 2447/1996. Απόσπασμα από το βιβλίο αυτό υποβάλλεται στο αρμόδιο ληξιαρχείο για την καταχώρησή του στα οικεία βιβλία.

² Για έναν από τους λόγους του άρθρου 1532 ΑΚ

6.4 ΣΥΝΑΙΝΕΤΙΚΗ ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Ιδιόμορφη περίπτωση δικαστικής λύσεως της υιοθεσίας αποτελεί η συναινετική λύση.³ Δηλαδή λόγος λύσεως είναι η συναίνεση των μερών, του θετού τέκνου και του θετού γονέα.

Οι προϋποθέσεις της συναινετικής λύσης της υιοθεσίας μπορεί να διακριθούν σε ουσιαστικές και δικονομικές:

Στις ουσιαστικές προϋποθέσεις περιλαμβάνονται:

- α) Ενηλικίωση του θετού τέκνου.
- β) Συμφωνία του θετού γονέα και ενηλίκου θετού τέκνου για τη λύση της υιοθεσίας. Η συμφωνία έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα. Συνεπώς τα μέρη πρέπει να έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα κατά τις γενικές διατάξεις.
- γ) Διάρκεια της υιοθεσίας για χρονικό διάστημα τουλάχιστον ενός έτους. Σκοπός της προϋπόθεσης αυτής είναι να παρασχεθεί στα μέρη αρκετός χρόνος, ώστε να διαπιστώσουν αν μπορεί να λειτουργήσει η σχέση ή όχι. Χρονικό σημείο έναρξης υπολογισμού του έτους είναι η επόμενη της ημέρας κατά την οποία η απόφαση για την υιοθεσία κατέστη τελεσίδικη. Το έτος πρέπει να έχει συμπληρωθεί πριν από την κατάθεση της αίτησης.

Στις δικονομικές προϋποθέσεις περιλαμβάνονται:

- α) Υποβολή κοινής αιτήσεως θετού γονέα και θετού τέκνου στο αρμόδιο δικαστήριο.
- β) Αυτοπρόσωπη δήλωση της συμφωνίας θετού γονέα και θετού τέκνου για λύση της υιοθεσίας. Η δήλωση γίνεται προς το δικαστήριο σε δύο συνεδριάσεις που να απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον έξι μήνες, και κατά ανώτερο όριο δύο χρόνια.

Η δράση του δικαστηρίου είναι περιορισμένη, το δικαστήριο ελέγχει τη συνδρομή των ουσιαστικών και δικονομικών προϋποθέσεων της συναινετικής λύσεως της υιοθεσίας και αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις εκδίδει απόφαση λύσεως της υιοθεσίας. Αν δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις απορρίπτει την **αίτηση**. Δεν έχει εξουσία το δικαστήριο να ερευνήσει τους λόγους που οδήγησαν στη συμφωνία λύσεως, τους σκοπούς που εξυπηρετεί ή αν συμφέρει το θετό τέκνο.

³ Η συναινετική λύση, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της ρυθμίζονται στο άρθρο 1573 ΑΚ

6.5 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΛΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Σε περίπτωση δικαστικής λύσης της υιοθεσίας, «η υιοθεσία αίρεται για το μέλλον». Αυτό σημαίνει ότι: παύει να υφίσταται για το μέλλον η δημιουργηθείσα με την υιοθεσία σχέση θετού τέκνου και θετού γονέα καθώς και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μεταξύ θετού γονέα και θετού τέκνου.

Επίσης με τη δικαστική λύση της υιοθεσίας παύει για το μέλλον η δημιουργηθείσα λόγω της υιοθεσίας σχέση συγγένειας μεταξύ του τέως θετού τέκνου με τους συγγενείς του τέως θετού γονέα.

Με τη λύση της υιοθεσίας «αναβιώνουν οι δεσμοί του τέως θετού τέκνου με τη φυσική οικογένειά του». Δηλαδή το τέως θετό τέκνο επανεντάσσεται στην εξ' αίματος οικογένειά του με όλες τις συνέπειες που συνεπάγεται η επανένταξη αυτή.

Η ρύθμιση αυτή ισχύει και στην περίπτωση της αυτοδίκαιης λύσης της υιοθεσίας.

Τέλος στην παραπάνω περίπτωση (της αναβίωσης των δεσμών του τέως θετού τέκνου με τη φυσική οικογένειά του μετά τη λύση της υιοθεσίας) το δικαστήριο μπορεί να αναθέτει την άσκηση της γονικής μέριμνας του θετού τέκνου, αν αυτό είναι ανήλικο, σε τρίτο τον επίτροπο αν το επιβάλλει το συμφέρον του.⁴

6.5.1 ΤΟ ΕΠΩΝΥΜΟ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΘΕΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Όπως αναφέρθηκε στη προηγούμενη παράγραφο με τη λύση της υιοθεσίας το θετό τέκνο επανεντάσσεται στην εξ' αίματος οικογένειά του εύλογο είναι στο εξής να φέρει το επώνυμο αυτής, και να μην έχει δικαίωμα να φέρει το επώνυμο του θετού γονέα.

Ο κανόνας αυτός διατυπώνεται στο άρθρο 1577 Α.Κ., παράλληλα όμως δίνεται η δυνατότητα στο δικαστήριο (το αρμόδιο για τη λύση της υιοθεσίας) να αποφασίσει διαφορετικά. Δηλαδή το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει τη διατήρηση του επωνύμου του θετού γονέα λόγω δικαιολογημένου συμφέροντος του τέκνου, όπως για παράδειγμα όταν το τέκνο είναι επαγγελματικά γνωστό με το επώνυμο αυτό, ή δεν έχει άλλο επώνυμο.

Τα θέματα του επωνύμου και γενικότερα όλα τα θέματα μεταβολής της προσωπικής κατάστασης λόγω λύσεως της υιοθεσίας καταχωρίζονται στα οικεία ληξιαρχικά βιβλία.

⁴ Βλ. Σπυριδάκη «Η Υιοθεσία Ανηλίκων», σελ. 150

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

7.1 Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Ιδιωτική υιοθεσία είναι όρος που χρησιμοποιείται στις περιπτώσεις όπου οι γονείς του υποψήφιου θετού τέκνου έρχονται σε απευθείας συνεννόηση με τους υποψήφιους θετούς γονείς χωρίς τη μεσολάβηση κοινωνικής υπηρεσίας ή οργάνωσης.

Όμως στις περιπτώσεις αυτές είναι εντονότερος ο κίνδυνος της εμπορίας βρεφών. Γι' αυτό το λόγο υποχρεώνονται τα μέρη (φυσικοί και θετοί γονείς) να ενημερώσουν την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, πριν την παράδοση του παιδιού ή μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από αυτήν, σχετικά με την πρόθεσή τους για την πραγματοποίηση ιδιωτικής υιοθεσίας.

Σύμφωνα με τον Ελληνικό Νόμο Υιοθεσιών για να εκδοθεί δικαστική απόφαση υπέρ της υιοθεσίας απαιτείται, όπως έχει αναφερθεί στη σχετική παράγραφο, να γίνει οικογενειακή μελέτη των αιτούντων, η οποία να βεβαιώνει την καταλληλότητά τους να γίνουν θετοί γονείς. Η μελέτη αυτή γίνεται από κοινωνικούς λειτουργούς που εργάζονται σε κοινωνικές οργανώσεις και ιδρύματα, εξουσιοδοτημένα βάσει του Νόμου να διενεργούν υιοθεσίες.

Είναι όμως ευνόητο ότι καμία οικογενειακή μελέτη δεν μπορεί να είναι αντικειμενική και ουσιαστική, όταν το παιδί βρίσκεται ήδη στην οικογένεια, και έχει δημιουργήσει συναισθηματικό δεσμό με τους θετούς γονείς.

Επίσης είναι σημαντικό να επισημάνουμε πως μεταξύ των ζευγαριών που παίρνουν παιδιά ιδιωτικά είναι και ζευγάρια των οποίων αιτήσεις υιοθεσίας έχουν απορριφθεί από τα ιδρύματα επειδή κρίθηκαν ακατάλληλοι ή απρόθυμοι να συνεργαστούν με την κοινωνική υπηρεσία, θέλοντας να μη γνωστοποιήσουν στο παιδί την υιοθεσία του και να το παρουσιάσουν ως φυσικό τους παιδί.

Σημαντικά προβλήματα λοιπόν των ιδιωτικών υιοθεσιών είναι ότι δεν εξασφαλίζεται η κατάλληλη οικογένεια για το συγκεκριμένο παιδί, οι θετοί γονείς δεν προετοιμάζονται για να ασκήσουν το νέο τους ρόλο, ενώ ταυτόχρονα η πρακτική αυτή αποκλείει πολλά ζευγάρια κατάλληλα να υιοθετήσουν, που δεν μπορούν να πάρουν παιδί από τα ιδρύματα λόγω της μείωσης των βρεφών που φτάνουν σ' αυτά, και δεν μπορούν ή δεν θέλουν να πάρουν παιδί ιδιωτικά.

7.2 ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΕΣ Ή ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΥΙΟΘΕΣΙΕΣ

Είναι οι υιοθεσίες στις οποίες υιοθετών ή και υιοθετούμενος είναι αλλοδαπός ο ένας όμως απ' αυτούς έχει συνήθη διαμονή στην Ελλάδα, ή ανεξάρτητα απ' την ιθαγένεια το ένα από τα μέρη έχει τη συνήθη διαμονή του στο εξωτερικό.¹

Ειδικότερα, υιοθεσίες ελληνοπαιδών από αλλοδαπούς διενεργούνται μόνο με την σύμπραξη των αναγνωρισμένων Υπηρεσιών ή Οργανισμών που είναι εξειδικευμένες σε διεθνές υιοθεσίες.

Για την υιοθεσία αλλοδαπού τέκνου από Έλληνα εφαρμόζεται το άρθρο 23 του Αστικού Κώδικα σύμφωνα με το οποίο οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγενείας του κάθε μέρους. Συνεπώς για την έγκυρη υιοθεσία αλλοδαπού πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά οι προϋποθέσεις και των δύο δικαίων. Το θετό τέκνο παίρνει την ελληνική ιθαγένεια εάν ο υιοθετών είναι Έλληνας.

7.3 ΜΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Για τη μυστικότητα που περιέλαβε την υιοθεσία σε κοινωνικό επίπεδο φαίνεται να ευθύνεται, ο φόβος του κοινωνικού στίγματος των τριών πρωταγωνιστών της και τα συναισθήματα ντροπής και ενοχής τους που απορρέουν απ' αυτά, καταλήγοντας σε συμπεριφορές αποσιώπησης και απόκρυψης των γεγονότων που το προκαλούν.

Από τη νομοθεσία αλλά και την πρακτική των κοινωνικών υπηρεσιών των διαφόρων χωρών τα στοιχεία της υιοθεσίας χαρακτηρίστηκαν απόρρητα. Αυτό θεωρήθηκε απαραίτητο για να προστατεύσει τις ανύπαντρες μητέρες και τα ίδια τα παιδιά από υπερβολικό κοινωνικό «στιγματισμό», θεωρήθηκε επίσης ότι με το απόρρητο και τα άτεκνα ζευγάρια απέφευγαν το εξίσου καταπιεστικό στίγμα της στειρότητας. Επιπλέον σε εποχές που τα παιδιά που χρειάζονταν οικογένειες ήταν περισσότερα από τους αιτούντες η διαβεβαίωση περί απορρήτου αποσκοπούσε στο να ενθαρρύνει περισσότερα άτεκνα ζευγάρια να προχωρήσουν στην υιοθεσία.

Αν και τα πλήρη στοιχεία γέννησης (ονοματεπώνυμο φυσικών γονέων κ.τ.λ.) ήταν στη διάθεση των θετών γονέων με τη δικαστική απόφαση της υιοθεσίας, αποκλείονταν, από την πληροφόρηση αυτή η φυσική μητέρα και το υιοθετημένο παιδί ακόμα και ως ενήλικας.

Ο υιοθετημένος ενήλικας δεν είχε καμία δυνατότητα πρόσβασης στα στοιχεία γέννησής του, αφού η αρχική ληξιαρχική πράξη γέννησης καταργείτο μετά την υιοθεσία και αντικαθίστατο από το πιστοποιητικό δήμου όπου καταχωρείτο με τα στοιχεία των θετών γονέων ως φυσικό τους παιδί.²

¹ Για τις υιοθεσίες αυτές ισχύουν οι ειδικές ρυθμίσεις των άρθρων 23 ΑΚ και 3,4,5,6 του ν. 2447/1996. Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα αναφέρονται παραπάνω για την υιοθεσία γενικά.

² Αυτό ισχύει ως σήμερα στην Ελληνική Νομοθεσία

Μετά την υιοθεσία, η φυσική μητέρα διαβεβαιώνονταν ότι τα στοιχεία της ταυτότητάς της θα παρέμεναν απόρρητα και καθησυχάζετο ότι με το χρόνο θα ξεχνούσε καθώς θα ήταν πλέον ελεύθερη να παντρευτεί και να κάνει άλλα παιδιά. Έπαιρνε ξεκάθαρα το μήνυμα ότι δεν θα 'πρεπε να ασχοληθεί με το παιδί αυτό στο μέλλον και διέκοπτε κάθε επικοινωνία με την κοινωνική οργάνωση. Συνέχιζε τη ζωή της προσποιούμενη πως τίποτα δεν συνέβη. Και οι θετοί γονείς θα μπορούσαν να μεγαλώσουν τα παιδιά τους χωρίς το φόβο της παρέμβασης της φυσικής μητέρας.

Ανάμεσα λοιπόν στη θετή οικογένεια και τη φυσική μητέρα υψώνετο το φράγμα της σιωπής και του απορρήτου.

7.3.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΚΑΙ ΜΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟΥΣ

Η απροθυμία πολλών θετών γονέων να πουν στα παιδιά τους ότι είναι υιοθετημένα και η διστακτικότητά τους να μοιραστούν με το παιδί πληροφορίες για την καταγωγή του και τις συνθήκες της υιοθεσίας τους είχαν ως συνέπεια μερικοί υιοθετημένοι να χάνουν την εμπιστοσύνη τους στους θετούς γονείς και να ασκούν κριτική για τη μυστικότητα, που τους έκανε να νιώθουν αμήχανα ή ότι είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας επειδή ήταν υιοθετημένοι. Η έλλειψη πληροφόρησης για τους βιολογικούς γονείς και για την καταγωγή τους τους έκανε να αισθάνονται μη ολοκληρωμένοι σαν άτομα.

Σήμερα, η πρακτική της μυστικότητας και της σιωπής δέχεται έντονη αμφισβήτηση στις χώρες του Δυτικού κόσμου.

Διάφορες ομάδες αυτοβοήθειας υιοθετημένων ατόμων θεωρούν την απόκρυψη των στοιχείων της υιοθεσίας ύβρη προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αμφισβητούν την παραποίηση του πιστοποιητικού γεννήσεως και το βλέπουν ως εξαπάτηση στη σχέση γονέων – παιδιών. Ισχυρίζονται, τέλος, ότι μια ανοιχτή στάση προς την υιοθεσία, που δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να γνωρίζει για τους γονείς του, δε βλάπτει και δε μεταβάλλει τη σημαντικότητα των σχέσεών του με τους θετούς γονείς.

7.4 Η ΑΝΟΙΧΤΗ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Η ανοιχτή υιοθεσία αναφέρεται ως επί το πλείστον σε υιοθεσίες βρεφών, όπου ο φυσικός γονέας συμμετέχει ενεργά με το να ενημερωθεί να επιλέξει τους θετούς γονείς για το παιδί του από ένα μικρό αριθμό υποψηφίων θετών γονέων.

Υπάρχουν αρκετές παραλλαγές αυτής της διαδικασίας που εξαρτώνται από την κοινωνική οργάνωση και τις επιθυμίες και προτιμήσεις των μερών που συμμετέχουν.

Η μεγαλύτερη εμπειρία από ανοιχτές υιοθεσίες προέρχεται από τη Νέα Ζηλανδία, όπου εφαρμόζεται τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια και πιο πρόσφατα από τις Η.Π.Α., ειδικότερα από τις Πολιτείες εκείνες που δεν υπαγορεύουν τις ιδιωτικές ή ανεξάρτητες υιοθεσίες.³

Στη Νέα Ζηλανδία, ο φυσικός γονέας επιλέγει τους θετούς γονείς από γραπτή έκθεση – παρουσίαση, που συχνά έχουν ετοιμάσει οι ίδιοι για τους εαυτούς τους, και μετά τη γέννηση του παιδιού συναντά το ζευγάρι που επέλεξε.

Μερικές ιδιωτικές οργανώσεις στις Η.Π.Α. συστήνουν την κυοφορούσα μητέρα σε μερικά υποψήφια θετά ζευγάρια από τα οποία μπορεί να επιλέξει.

7.4.1 ΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Με βάση το επιχείρημα ότι η διαφάνεια είναι καλύτερη για όλα τα μέρη κατά κύριο λόγο για το παιδί και μετά για τους φυσικούς γονείς, η ανοιχτή υιοθεσία και η υιοθεσία με επικοινωνία ενισχύουν τη μεγαλύτερη ή και την πλήρη διαφάνεια.

Πιστεύεται ότι η ανοιχτή υιοθεσία θα βοηθήσει τα υιοθετημένα άτομα να αισθάνονται πιο ικανοποιημένα με τη ζωή τους και γενικά θα προάγει την ταυτότητά τους, καθώς και την εικόνα και έννοια που έχουν για τον εαυτό τους. Σαν αποτέλεσμα, θα συμβάλλει σε σημαντική μείωση συναισθηματικών δυσκολιών και προβλημάτων συμπεριφοράς που έχουν βρεθεί σε μελέτες υιοθετημένου και που αποδίδονται στη μυστικότητα που περιβάλλει την υιοθεσία.

Το κύριο επιχείρημα όμως που προβάλλεται εναντίον της ανοιχτής υιοθεσίας είναι ότι τα παιδιά δε θα μπορούν να συνδεθούν με τους ψυχολογικούς γονείς, όταν θα διατηρούν ταυτόχρονα επαφή ή δεσμούς με το φυσικό γονέα ή και με συγγενείς. Επιπλέον, η διατήρηση τέτοιων δεσμών θα προκαλέσει σύγχυση στο παιδί που μπορεί να αισθάνεται ότι δεν ανήκει σε καμία οικογένεια.

³ John Triseliotis. Η ανοιχτή υιοθεσία. ΕΚΛΟΓΗ 1991 σελίδα 218

7.4.2 Η «ΗΜΙ ΑΝΟΙΧΤΗ» ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Ο όρος «ημι-ανοιχτή» υιοθεσία περιγράφει μια διαδεδομένη πρακτική μεταξύ οργανώσεων υιοθεσίας. Δηλαδή η κοινωνική οργάνωση παρέχει πλήρη, αλλά όχι αναγνωρίσιμα στοιχεία στο φυσικό γονέα για τους θετούς γονείς και αντιστρόφως. Οι φυσικοί γονείς μπορούν επίσης να έχουν κάποια γνώμη στην επιλογή του ζευγαριού όπου θα μεγαλώσει το παιδί τους, **αλλά δεν τους συναντούν προσωπικά**. Η κοινωνική οργάνωση προεπιλέγει τρία υποψήφια θετά ζευγάρια, ετοιμάζεται μια γραπτή περιγραφή για το κάθε ζευγάρι, και ο φυσικός γονέας επιλέγει από την περιγραφή δύο ζευγάρια, ένα κατά προτίμηση και ένα επιλαχόν σε περίπτωση που το πρώτο ζευγάρι δεν προχωρήσει. Δεν γίνονται προσωπικές συναντήσεις μεταξύ φυσικών και θετών γονέων. Δηλαδή η κοινωνική οργάνωση κάνει την προεπιλογή και ο φυσικός γονέας έχει «ελεγχόμενη επιλογή». Παραλλαγή αυτής της διαδικασίας που προβλέπει μια συνάντηση μετά την γέννηση του παιδιού, αλλά όχι ανταλλαγή στοιχείων ταυτότητας, είναι αρκετά διαδεδομένη στην Βρετανία.

7.4.3 ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΜΕ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο όρος υιοθεσία με επικοινωνία είναι μοναδικός στην Βρετανία και (ίσως) στη Βόρεια Αμερική όπου την τελευταία εικοσαετία έχουν γίνει αποφασιστικές προσπάθειες να βρεθούν θετές και μερικές φορές μόνιμες ανάδοχες οικογένειες για παιδιά με **ειδικές ανάγκες**. Η υιοθεσία με επικοινωνία διατηρεί τους σημαντικούς δεσμούς των παιδιών με μέλη της οικογένειας καταγωγής (γονείς, παππούς, γιαγιά), ενώ παράλληλα προσφέρει σταθερότητα και απρόσκοπτη φροντίδα στη ζωή αυτών των παιδιών. Είναι προφανές ότι ο βαθμός επικοινωνίας εξαρτάται από τις ανάγκες του παιδιού.

7.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΙΟΘΕΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ Σ' ΑΥΤΗ

Είναι φανερό πως η υιοθεσία για τα άτομα που εμπλέκονται σ' αυτή, δεν είναι γεγονός που συμβαίνει μια φορά και μετά παύει να τα απασχολεί. Αποτελεί μια συνεχή διαδικασία κατά τη διάρκεια της ζωής της οικογένειας και των ατόμων.

Οι θετοί γονείς πρέπει να μάθουν να συνυπάρχουν στη ζωή του παιδιού μ' αυτούς τους άγνωστους βιολογικούς γονείς και να είναι πρόθυμοι και έτοιμοι να δώσουν στο παιδί οποιαδήποτε σχετική πληροφόρηση ζητήσει ανάλογα με την ηλικία του, τις ανάγκες του, το επίπεδο κατανόησής του.

Για το θετό παιδί, η ανάγκη γι' αυτήν την πληροφόρηση ή και την αναζήτηση των φυσικών γονέων, δηλαδή η ανάγκη να συμπληρώσει αυτό το κομματάκι του εαυτού του που του λείπει, είναι υπαρξιακή, στοχεύει στην ολοκλήρωση της ταυτότητάς του και δε συνδέεται κατά ανάγκη με την αποτυχία της υιοθεσίας ή τις κακές σχέσεις με τους θετούς γονείς.

Ένας αριθμός υιοθετημένων ατόμων με την ενηλικίωσή τους επιθυμούν να μάθουν περισσότερα για τους βιολογικούς τους γονείς για να συμπληρώσουν τα κενά ή την εικόνα της προσωπικής και κοινωνικής τους ζωής. Μερικοί μπορεί να θέλουν να συναντήσουν τον έναν ή και τους δύο φυσικούς γονείς, στην προσπάθειά τους να βρουν τις ρίζες τους και να οριοθετήσουν την ταυτότητά τους.

Η υπερβολική όμως μυστικότητα που ακόμα διαπνέει τους νόμους υιοθεσίας σε πολλές χώρες στερεί το θετό άτομο απ' αυτή την δυνατότητα, περιορίζοντας την αυτονομία και ανεξαρτησία του και μπορεί να συμβάλλει στη δημιουργία σ' αυτό συναισθημάτων κατωτερότητας και πολίτη δεύτερης κατηγορίας. Εν μέρει βέβαια αυτή η μυστικότητα ήταν παλαιότερα απαραίτητη για να προφυλάξει τα υιοθετημένα παιδιά και τους φυσικούς γονείς από το στίγμα της εξώγαμης γέννησης. Οι στάσεις όμως προς την εκτός γάμου μητρότητα έχουν αλλάξει σημαντικά τα τελευταία 10-20 χρόνια, τουλάχιστον στη Δύση και σήμερα προωθείται μεγαλύτερη διαφάνεια σε θέματα αποφάσεων υιοθεσίας διαδικασίας και πρακτικής των κοινωνικών οργανώσεων.⁴

Τα παιδιά πρέπει να πληροφορούνται την πραγματική τους προέλευση από τους θετούς γονείς όσο το δυνατόν νωρίτερα ώστε να γνωρίζουν την καταγωγή τους και να μεγαλώνουν γνωρίζοντας πως έχουν δύο ζεύγη γονέων.

Είναι απαραίτητο οι θετοί γονείς να έχουν την ευαισθησία, την ευελιξία, τη γνώση και το κουράγιο ώστε να αντιμετωπίσουν τα ειδικά αυτά θέματα της υιοθεσίας με «ανοιχτό πνεύμα», με συναίσθημα ασφάλειας και με σεβασμό στην προσωπικότητα του.

Οι μελέτες⁵ στο θέμα αυτό έχουν δείξει ότι οι υιοθετημένοι που δεν ενημερώθηκαν για την υιοθεσία τους από τους θετούς γονείς ή δεν τους δόθηκε καμία άλλη πληροφόρηση εκτός από το ότι ήταν υιοθετημένοι ή τους δόθηκαν κάποια στοιχεία με επιθετικό τρόπο, είχαν πολύ περισσότερο την τάση να επιζητούν όχι μόνο πληροφόρηση για την καταγωγή τους αλλά επίσης

⁴ John Triseliotis – Τασούλα Κουσιδου: Η κοιν. εργασία την υιοθεσία και την αναδοχή, σελίδα 159

⁵ John Triseliotis – Τασούλα Κουσιδου: Η κοιν. εργασία την υιοθεσία και την αναδοχή, σελίδα 167

επανασύνδεση με τους φυσικούς γονείς. Αντίθετα, οι υιοθετημένοι που είχαν πάρει αρκετή πληροφόρηση με θετικό τρόπο, κατ' εξοχήν ζητούσαν επιπρόσθετη πληροφόρηση για το παρελθόν τους. Ακόμα και σε περιπτώσεις που οι θετοί γονείς είχαν αποκαλύψει την υιοθεσία, αλλά δεν αναφέρθηκαν ποτέ ξανά στο θέμα αυτό, το θετό άτομο ένιωθε ανίσχυρο να ρωτήσει περισσότερες πληροφορίες.

Οι θετοί γονείς αντιμετωπίζουν τις περισσότερες φορές το θέμα της πληροφόρησης (ενημέρωσης) με πολλές ανησυχίες και φόβους. Μπορεί κατ' αρχήν να έχουν αποδεχθεί τις διαφορές τους από τους φυσικούς γονείς αφού στερούνται σημαντικών εμπειριών (όπως η σύλληψη, η εγκυμοσύνη, η γέννα, οι πρώτοι μήνες της ζωής με το παιδί) και να συμφωνούν θεωρητικά ότι πρέπει να μεγαλώσουν το παιδί με την αλήθεια, όμως μετά την υιοθεσία βρίσκονται αντιμέτωποι μ' ένα δίλημμα.⁶ Πρέπει να αισθανθούν οι πραγματικοί γονείς για το παιδί τους και συγχρόνως πρέπει να αποδεχθούν στη ζωή τους τους γονείς που το γέννησαν.

Είναι σημαντικό να προσέξουμε στο σημείο αυτό τον εξίσου σοβαρό κίνδυνο του να βομβαρδίσουμε το παιδί με πληροφόρηση για την υιοθεσία του κάνοντας επανειλημμένες και ιδιαίτερα αγχώδης αναφορές σ' αυτήν διότι αυτό είναι το «σωστό». Καλοπροαίρετοι γονείς χρειάζεται να βρουν μια ισορροπία μεταξύ της αποφυγής του γεγονότος και της παρέμφασης και ειδικότερα να επαναλαμβάνουν και να εμπλουτίζουν την πληροφόρηση που μπορεί να κατανοήσει το παιδί ανάλογα με την ηλικία του και την ωριμότητά του.

Το θετό παιδί πρέπει να ενημερώνεται για την πραγματική του κατάσταση από μικρή ηλικία παίρνοντας υπ' όψη τα στάδια της εξέλιξης του παιδιού και τις ειδικές ανάγκες που απορρέουν από την προσωπικότητά του. Η υιοθεσία δεν είναι το γεγονός που πρέπει οι γονείς να αποκαλύψουν στο παιδί σε μια ορισμένη στιγμή σαν κάτι το πολύ σημαντικό. Είναι μια εμπειρία ζωής που πρέπει οι θετοί γονείς να μοιραστούν με το παιδί σε όλη τους τη ζωή ξεκινώντας απ' τη μικρή ηλικία.

Οι θετοί γονείς έχουν πραγματική ανάγκη να εκπαιδευθούν για το ρόλο τους ώστε να αισθανθούν οι γονείς του παιδιού γιατί ζουν μαζί του το ανατρέφουν και το αγαπούν.

Το έργο της θετής οικογένειας είναι σύνθετο και δύσκολο. Απαιτεί ειλικρίνεια στις σχέσεις και εντιμότητα απέναντι στο παιδί. Προϋποθέτει σαφή κατανόηση του ρόλου της, κατάλληλη προετοιμασία και εκπαίδευση καθώς και πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης μετά την υιοθεσία όταν τη χρειάζονται.

⁶ Μαγκανιώτου. Η ενημέρωση του Θετού παιδιού. πρακτικά Συνεδρίου Κοινωνικής Εργασίας, 1983 σελίδα 72

7.6 ΤΜΗΜΑ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΡΙΖΩΝ ΤΟΥ Κ.Β. «Η ΜΗΤΕΡΑ»

Το Κέντρο Βρεφών «Η Μητέρα» ανταποκρίθηκε εξ αρχής στην ανάγκη των υιοθετημένων ατόμων για περισσότερη πληροφόρηση ή και επικοινωνία με τη βιολογική τους οικογένεια, και από το 1983 συνέστησε ειδικό τμήμα Συμβουλευτικής και Αναζήτησης Ριζών που λειτουργεί μέχρι σήμερα.⁷

Συγκεκριμένα, χορηγούνται κατ' αρχήν οι διαθέσιμες πληροφορίες στους υιοθετημένους για τη βιολογική τους οικογένεια και για τις συνθήκες υιοθεσίας τους, χωρίς όμως να δίδονται αναγνωριστικά στοιχεία (επώνυμο, ακριβής τόπος προέλευσης, διεύθυνσης κ.τ.λ.) που θα μπορούσαν να τους οδηγήσουν σε οποιαδήποτε προσέγγιση της μητέρας τους, κυρίως χωρίς αυτή να έχει ενημερωθεί και να έχει αποδειχθεί το αίτημα του παιδιού της. Τηρείται δηλαδή κατά τη διαδικασία της πληροφόρησης, το απόρρητο όσον αφορά τα στοιχεία των αναζητούμενων.

Η αναζήτηση της μητέρας γίνεται πάντα μέσω του «Μητέρα» και όταν χρειάζεται με την συνεργασία των Διευθύνσεων Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιών πάντα με απόλυτο σεβασμό στις συνθήκες ζωής της που παρέμειναν άγνωστες μετά την υιοθεσία.

Η συνάντηση υιοθετημένων με τη φυσική μητέρα διευκολύνεται μόνο εφ' όσον είναι επιθυμία και των δύο. Πριν από το στάδιο της συνάντησης, παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη στο υιοθετημένο άτομο, στη φυσική μητέρα και στους θετούς γονείς όταν και αυτοί συμμετέχουν με οποιοδήποτε τρόπο στη διαδικασία αναζήτησης που ακολουθεί το παιδί τους.

Η συμβουλευτική υποστήριξη βοηθά στο να κατανοήσει η κάθε πλευρά τις ανάγκες και τα συναισθήματα τα δικά της και των άλλων ως προς το θέμα της αναζήτησης.

Τα υιοθετημένα άτομα διακατέχονται από ποικίλες αναστολές σε σχέση με την αναζήτηση και χρειάζονται αρκετό χρόνο σκέψης και αγώνα με διάφορα συναισθήματα που αναπτύσσονται ή φοβούνται ότι θα αναπτυχθούν. Για να μπουκ στην ιστορία της αναζήτησης πρέπει να έχουν επιλύσει το φόβο του «αγνώστου» και τα συναισθήματα «προδοσίας» προς τους θετούς γονείς. Το βήμα προς το άγνωστο και οι αποκαλύψεις που θα ακολουθήσουν βιώνονται ως επικίνδυνα διλήμματα. Φοβούνται να πονέσουν ή να προκαλέσουν πόνο. Φοβούνται να πονέσουν ή να προκαλέσουν πόνο. Φοβούνται τη διάψευση των προσδοκιών τους ακόμα μια δεύτερη απόρριψη.

Η συμβουλευτική βοηθά στην επεξεργασία όλων αυτών των συναισθημάτων που διακινούνται από όλες τις πλευρές σε σχέση με την επιθυμία των υιοθετημένων ατόμων να αποκαταστήσουν τη συνέχεια της ζωής τους με το παρελθόν απ' όπου είχαν ξεκοπεί.

⁷ Ελένη Παναγιωτακοπούλου – Σπέντζα. Η νέα αντίληψη στην υιοθεσία, Κοινωνική Εργασία τεύχος 47 σελίδα 146 -148

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

8.1 ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας εμπλέκεται στην τέλεση των υιοθεσιών, μόνο ως προς τη διενέργεια σε κάθε περίπτωση της προβλεπόμενης από το νόμο κοινωνικής έρευνας και στη συνέχεια της σύνταξης της σχετικής έκθεσης που διαβιβάζεται προς το αρμόδιο για την εκδίκαση της υπόθεσης δικαστήριο, για τη διαπίστωση της καταλληλότητας των υποψηφίων θετών γονέων και η οποία αποτελεί –όπως έχει αναφερθεί και στη σχετική παράγραφο, ουσιαστικό στοιχείο για την έκδοση δικαστικής πράξης τέλεσης της υιοθεσίας.

Οι αναγνωρισμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας καθώς και οι οργανισμοί που εμπλέκονται στην τέλεση των υιοθεσιών είναι οι εξής:

α) Οι Διευθύνσεις και τα τμήματα Κοινωνικής Πρόνοιας των κατά τόπους Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για περιπτώσεις υιοθεσιών συγκεκριμένων ανηλίκων μετά από αποβολή σχετικού αιτήματος των υποψηφίων θετών γονέων.

β) Το Κ.Β. «Η Μητέρα» για τα παιδιά που φιλοξενούνται σ' αυτό και είναι ελεύθερα για υιοθεσία.

γ) Το Π.Ι.Κ.Π.Α. και ο Ε.Ο.Π. εφαρμόζουν προγράμματα υιοθεσίας μόνο περιστασιακά, όταν παρ' όλες τις προσπάθειες των στελεχών τους δεν υπάρχει άλλη λύση για τα παιδιά που έχουν υπό την προστασία τους. Κύριος στόχος των φορέων αυτών, όπως θα δούμε αναλυτικά παρακάτω, είναι η στήριξη της φυσικής οικογένειας προκειμένου να ξεπεράσει τη δύσκολη κατάσταση που βρίσκεται και σε επόμενο στάδιο, η τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια η οποία θα αναλάβει τη φροντίδα του, για ένα διάστημα μέχρι ότου η φυσική του οικογένεια είναι και πάλι σε θέση να το φροντίσει (η ίδια).

Όταν καμία από τις δύο λύσεις δεν είναι εφικτή ή όταν είναι άμεση η ανάγκη του παιδιού για μόνιμη οικογενειακή προστασία, τότε προωθείται η λύση της υιοθεσίας.

Σήμερα, ο αριθμός των παιδιών που φτάνουν στα αρμόδια προς υιοθεσία ιδρύματα μειώνεται καθημερινά λόγω του προβλήματος της υπογεννητικότητας, της διαφοροποίησης των κοινωνικών αξιών, αφού πλέον η εξώγαμη μητρότητα δεν αποτελεί κοινωνικό στίγμα των ιδιωτικών υιοθεσιών, σε συνδυασμό με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και τη μείωση των πολύτεκνων – απόρων οικογενειών.

Έτσι παρατηρείται το φαινόμενο της πολύχρονης αναμονής των θετών γονέων που υποβάλλουν το αίτημά τους για υιοθεσία στα παραπάνω ιδρύματα δεδομένου ότι ο αριθμός των παιδιών που τελικά δίδονται για υιοθεσία, σε σχέση με τις αιτήσεις είναι πολύ μικρός.

Στη μείωση αυτή επίσης συμβάλλουν και οι Κοινωνικές Υπηρεσίες οι οποίες είναι σε θέση να παρέχουν στις ανύπαντρες μητέρες συμβουλευτική

στήριξη και να τις κατευθύνουν σωστά, ώστε να κρατήσουν κοντά τους το παιδί τους και να του προσφέρουν την κατάλληλη φροντίδα.

Στη χώρα μας ζευγάρια που δεν έχουν παιδιά και επιθυμούν να υιοθετήσουν στρέφονται και προς άλλες χώρες όπως Βουλγαρία, Σερβία, Ρουμανία, Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, μιας και η Ελληνική Νομοθεσία δεν απαγορεύει τις ιδιωτικές τοποθετήσεις.

Πρόσφατα το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας και συγκεκριμένα στις 13/5/1998, υπέγραψε **διακρατική συμφωνία** με την Ρουμανία για υιοθεσίες ανηλίκων ρουμανοπαίδων από Έλληνες υποψήφιους θετούς γονείς.

8.2 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στα πλαίσια της κοινωνικής έρευνας, προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητα του οικογενειακού περιβάλλοντος των θετών γονέων, θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν από τους κοινωνικούς λειτουργούς ορισμένες ειδικές προϋποθέσεις που χρειάζεται να πληρούν οι υποψήφιοι θετοί γονείς.

Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι εξής:

- 1) Η αποδοχή ή προσαρμογή των υποψηφίων θετών γονέων στο πρόβλημα της ατεκνίας τους. Αυτό σημαίνει ότι το ζευγάρι δε συνεχίζει να βιώνει με την ίδια συναισθηματική φόρτιση και το ίδιο άγχος την ατεκνία του και είναι έτοιμο να χαρεί όλες τις άλλες πλευρές της ζωής.
- 2) Τα υγιή και κατά προτίμηση παιδοκεντρικά κίνητρα για υιοθεσία. Οι παραπάνω χαρακτηρισμοί σημαίνουν ότι το ζευγάρι επιθυμεί να υιοθετήσει ένα παιδί από την προσωπική ανάγκη να δημιουργήσει οικογένεια καθώς και από το γεγονός ότι βλέπουν την υιοθεσία σαν προσφορά προς το παιδί που έχει ανάγκη από οικογένεια.
- 3) Οι θετοί γονείς να είναι απαλλαγμένοι από το άγχος της κληρονομικότητας. Δηλαδή θα πρέπει οι θετοί γονείς να κατανοούν και να αποδέχονται την αλληλεπίδραση κληρονομικότητας και περιβάλλοντος στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού και να έχουν την ικανότητα να κατευθύνουν ευνοϊκά τις όποιες κληρονομικές του προδιαθέσεις.
- 4) Να είναι οι υποψήφιοι γονείς απαλλαγμένοι από προκαταλήψεις και συναισθήματα απόρριψης προς μειονότητες και περιθωριακές ομάδες. Η απόρριψη αφορά τα θετά παιδιά, τις ανύπαντρες μητέρες, τα παιδιά των ιδρυμάτων και γενικά άτομα που οι συνθήκες της ζωής τους αποκλίνουν από τα κοινωνικά παραδεκτά πλαίσια. Βέβαια η απόρριψη της ανύπαντρης μητέρας πηγάζει συγχρόνως και από τον ανταγωνισμό που αισθάνονται οι θετοί γονείς προς αυτήν, στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν την αποκλειστική αγάπη του παιδιού, και από το συναίσθημά τους ότι η γυναίκα αυτή αποτελεί μόνιμη αόρατη απειλή στη σχέση τους με το παιδί τους.
- 5) Να είναι ευέλικτοι στο να αποδεχθούν το όποιο δυναμικό του παιδιού, τις κλίσεις του, τις ικανότητες ή τις αδυναμίες του χωρίς να προσπαθούν να επιβάλλουν τις δικές τους επιθυμίες. Αν και μια τέτοια αντιμετώπιση του παιδιού από τους γονείς του είναι η ενδεδειγμένη για όλα τα παιδιά, στην υιοθεσία αποκτά ιδιαίτερη σημασία αφ' ενός γιατί δεν πρέπει να παραγνωρίζονται οι κληρονομικές καταβολές του παιδιού, αφ' ετέρου γιατί οι θετοί γονείς προσδοκούν από το παιδί να τους βγάλει «ασπροπρόσωπος» στον κοινωνικό τους περίγυρο.

Έτσι πολλές φορές είναι πιο πειστικοί στις απαιτήσεις τους απ' ότι θα ήταν στο φυσικό τους παιδί.

- 6) Να κατανοούν και να αποδέχονται ότι το παιδί τους έχει ένα παρελθόν, το οποίο πρέπει να γνωρίζει προκειμένου να ολοκληρωθεί ψυχοκοινωνικά σαν άτομο. Αυτό σημαίνει ότι οι θετοί γονείς πιστεύουν στην ενημέρωση του παιδιού για την υιοθεσία του και αποδέχονται την ανάγκη του να πληροφορηθεί για τους φυσικούς του γονείς, για τις συνθήκες της γέννησής του, τους λόγους που το έδωσαν για υιοθεσία, καθώς και την πιθανή επιθυμία του να αναζητήσει τις ρίζες του και να γνωρίσει τους φυσικούς του γονείς.

8.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΤΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΩΝ

Οι Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιών είναι αρμόδιες για την διεκπεραίωση των ιδιωτικών υιοθεσιών.

Όπως έχουμε αναλύσει σε προηγούμενη παράγραφο στην ιδιωτική υιοθεσία οι υποψήφιοι θετοί γονείς παίρνουν το βρέφος συνήθως απ' ευθείας από το μαιευτήριο, τις περισσότερες φορές με τη μεσολάβηση τρίτων προσώπων και μερικές φορές κατόπιν προσωπικής συμφωνίας με τη μητέρα του παιδιού.

Δηλαδή ενώ στις υιοθεσίες που γίνονται από τα ιδρύματα που προστατεύουν τα παιδιά γίνεται έρευνα για την καταλληλότητα των υποψηφίων θετών γονέων πριν την τοποθέτηση του παιδιού στην οικογένεια, στις υιοθεσίες που γίνονται ιδιωτικά ακολουθείται η αντίθετη πορεία.

Αυτό σημαίνει ότι όταν ένα ζευγάρι αποφασίσει να υιοθετήσει ένα παιδί ιδιωτικά απευθύνεται στην αρμόδια Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας και ακολουθείται η εξής διαδικασία:

- Καταθέτουν οι θετοί γονείς σχετικό αίτημά τους καθώς και τα απαραίτητα δικαιολογητικά¹ στη Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας.
- Στη συνέχεια αυτά ελέγχονται από την αρμόδια επιτροπή περί υιοθεσιών και ορίζεται ένας κοινωνικός λειτουργός που θα αναλάβει να κάνει έρευνα στο σπίτι των θετών γονέων, να μιλήσει μαζί τους, προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους να αναλάβουν το ρόλο των γονέων αλλά και να διασφαλιστούν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες διαβίωσης για το παιδί.

Η διαδικασία της κοινωνικής έρευνας διαρκεί περίπου 6 μήνες. Η έρευνα όμως αυτή είναι συχνά τυπική κυρίως για να εξασφαλιστεί ένα ελάχιστο επίπεδο ομαλών συνθηκών διαβίωσης για το παιδί.

Όλα τα δικαιολογητικά μαζί με την έκθεση του κοινωνικού λειτουργού κατατίθενται στο αρμόδιο πρωτοδικείο (της περιοχής της κατοικίας των θετών γονέων) όπου θα γίνει η εκδίκαση της υπόθεσης.

Η έκθεση του κοινωνικού λειτουργού μπορεί να είναι και αρνητική για τη συγκεκριμένη υιοθεσία, αλλά δεν είναι δεσμευτική για το δικαστήριο.

Ακόμα όμως και στην περίπτωση αρνητικής έκθεσης του κοινωνικού λειτουργού, λόγω σοβαρών αρνητικών στοιχείων, η απομάκρυνση του παιδιού από τους θετούς γονείς είναι πολύ δύσκολη.

¹ Βλ. παράρτημα

8.4 ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ «Η ΜΗΤΕΡΑ» ΚΑΙ ΟΙ ΥΙΟΘΕΣΙΕΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Το κέντρο Βρεφών «Η Μητέρα» αποτελεί τον κύριο φορέα του κράτους για προγράμματα που αποσκοπούν στην ιδρυματική και εξωιδρυματική προστασία των άγαμων μητέρων και των παιδιών τους, στην προστασία κακοποιημένων, παραμελημένων και απροστάτευτων παιδιών και στη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν υιοθεσίες. Το κέντρο βρεφών «Η Μητέρα» αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, ίδρυμα το οποίο τελεί υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Ήταν η πρώτη οργάνωση υιοθεσίας που έδωσε έμφαση στην προετοιμασία των θετών γονέων, και στα θέματα ενημέρωσης του παιδιού και αναζήτησης ριζών.

Από το 1955 το Κ.Β. «Η Μητέρα» προσπαθεί να διαδώσει το θεσμό της υιοθεσίας σε ευρύτερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα του πληθυσμού, προκειμένου να αποκατασταθεί μεγαλύτερος αριθμός βρεφών παράλληλα όμως να ενθαρρύνει το κοινό να απευθύνεται για υιοθεσία στα βρεφοκομεία και τα αρμόδια ιδρύματα για να εξασφαλιστεί η σωστή προετοιμασία γονέων και παιδιών για να αποφευχθούν μελλοντικά προβλήματα.

Η διαδικασία μιας υιοθεσίας από την αρχική εκδήλωση του ενδιαφέροντος των υποψήφιων θετών γονέων να υιοθετήσουν κάποιο βρέφος ως την τελική απόφαση του δικαστηρίου για την υιοθεσία, ολοκληρώνεται σε τέσσερα στάδια:

- 1) Το στάδιο προετοιμασίας των υποψηφίων θετών γονέων.
- 2) Το στάδιο της κοινωνικής έρευνας – οικογενειακής μελέτης.
- 3) Το στάδιο της προσαρμογής του παιδιού και των γονέων στην νέα κατάσταση.
- 4) Το στάδιο της οριστικής τοποθέτησης του παιδιού στην οικογένεια.

Κατά το στάδιο της προετοιμασίας γίνεται η πρώτη επικοινωνία των ενδιαφερομένων με το Κ.Β. «Η Μητέρα» με ενημερωτικές συγκεντρώσεις στις οποίες συμμετέχουν πολλά υποψήφια θετά ζευγάρια. Στη συνέχεια τα ζευγάρια που αποφασίσουν να προχωρήσουν στην υιοθεσία καταθέτουν σχετικό αίτημά τους μαζί με ορισμένα πιστοποιητικά που απαιτούνται.

Η επιτροπή που εξετάζει τις αιτήσεις αποφασίζει για την έγκριση ή την απόρριψή τους. Αφού εγκριθούν, ορίζεται η κοινωνική λειτουργός που θα αναλάβει την κοινωνική έρευνα. Κατά το δεύτερο στάδιο της κοινωνικής έρευνας – οικογενειακής μελέτης προσκομίζουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά και γίνονται διαδοχικές συναντήσεις του ζευγαριού με την κοινωνική λειτουργό στο σπίτι τους αλλά και στο χώρο του «Μητέρα», προκειμένου να διαπιστωθούν οι πραγματικές τους απόψεις για την υιοθεσία αν το επιθυμούν και οι δύο σύζυγοι και τι παιδί επιθυμούν να υιοθετήσουν (αγόρι, κορίτσι, μικρό ή μεγάλο, υγιές ή με κάποιο πρόβλημα).

Τα δικαιολογητικά που απαιτείται να καταβάλλουν οι υποψήφιοι θετοί γονείς είναι τα εξής:

- 1) Αίτηση υπογεγραμμένη και από τους δύο συζύγους
- 2) Ληξιαρχική πράξη γάμου

- 3) Πιστοποιητικά εγγραφής στα μητρώα του Δήμου ή της κοινότητας.
- 4) Πιστοποιητικό παθολόγου γιατρού ότι έχουν καλή σωματική και ψυχικά υγεία.
- 5) Στοιχεία για την οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση.
- 6) Από μια φωτογραφία των αιτούντων σε σχήμα ταυτότητας.
- 7) Κάθε αποδεικτικό στοιχείο που κρίνεται απαραίτητο από το Δ.Σ. του «Μητέρω».

Μετά την κοινωνική έρευνα η κοινωνική λειτουργός συντάσσει έκθεση με βάση την οποία το Δ.Σ. εγκρίνει ή απορρίπτει την αίτηση για υιοθεσία.

Στο τρίτο στάδιο επιλέγεται το παιδί από την κοινωνική λειτουργό λαμβάνοντας υπ' όψη και τις προτιμήσεις των υποψηφίων θετών γονέων. Είναι το στάδιο της προσαρμογής κατά το οποίο οι υποψήφιοι θετοί γονείς γνωρίζονται με το παιδί. Γίνονται καθημερινές επισκέψεις των θετών γονέων στο ίδρυμα όπου οι γονείς φροντίζουν το παιδί και περνάνε κάποιες ώρες μαζί του.

Η χρονική διάρκεια της προσαρμογής είναι δύο με τρεις εβδομάδες. Αν η προσαρμογή είναι ικανοποιητική τότε οι γονείς καταθέτουν αίτηση υιοθεσίας στο αρμόδιο πρωτοδικείο και μετά την έκδοση της απόφασης το παιδί τοποθετείται οριστικά στην οικογένεια. Πολλές φορές μπορεί το παιδί να τοποθετηθεί στην οικογένεια πριν την έκδοση της απόφασης, για να αποφεύγεται η παραμονή του παιδιού στο ίδρυμα.

Η όλη διαδικασία χρειάζεται για να ολοκληρωθεί γύρω στα 3 με 4 χρόνια λόγω της έλλειψης παιδιών προς υιοθεσία. Έτσι το περισσότερο απ' αυτό το χρόνο είναι χρόνος αναμονής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο
ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΩΝ
ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΞΑΓΟΥΝ ΥΙΟΘΕΣΙΕΣ

Κατά τη δεκαετία 1988-1997 ολοκληρώθηκαν οι εξής υιοθεσίες ανηλίκων σε όλη την Ελλάδα όπως φαίνεται από τον πίνακα Ν^ο 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 1

Έτος	Σύνολο υιοθεσιών ανηλίκων	Υιοθεσίες από την «Μητέρα»	Υιοθεσίες από το Π.Ι.Κ.Π.Α.
1988	519	70	7
1989	500	83	5
1990	426	46	9
1991	579	66	11
1992	470	64	4
1993	524	62	4
1994	506	63	1
1995	829	61	4
1996	715	39	6
1997	551	51	10
ΣΥΝΟΛΟ	5619	605	61

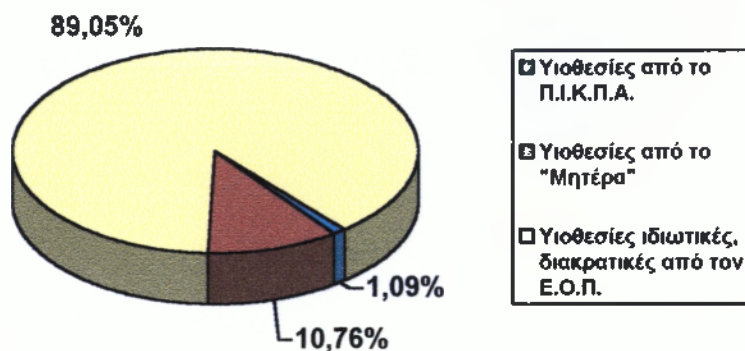
Πίνακας 1: Αριθμός υιοθεσιών ανηλίκων στην Ελλάδα ανά έτος κατά την περίοδο 1988-1997

Πηγή: Ίδια έρευνα

Κατά το 1997 ολοκληρώθηκαν επίσης από τον Ε.Ο.Π. 21 υιοθεσίες. Από τη μελέτη και πρόσθεση των στοιχείων του παραπάνω πίνακα εξάγουμε το συμπέρασμα πως το Κ.Β. «Η Μητέρα» έχει αρκετά σημαντικό ρόλο (10,76%) στην διενέργεια των υιοθεσιών σε σχέση με το Π.Ι.Κ.Π.Α. (1,09%) και να υπενθυμίσουμε ότι ο υπόλοιπος αριθμός των υιοθεσιών αναφέρεται στις υιοθεσίες που γίνονται μέσω της Νομαρχίας δηλαδή τις ιδιωτικές υιοθεσίες, τις διακρατικές μέσω της Διεθνούς Κοινωνικής Υπηρεσίας και τον Ε.Ο.Π.

Στο παρακάτω διάγραμμα γίνεται μια σύγκριση του ποσοστού των υιοθεσιών ανηλίκων που έχουν διενεργηθεί από τους αντίστοιχους φορείς.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 1

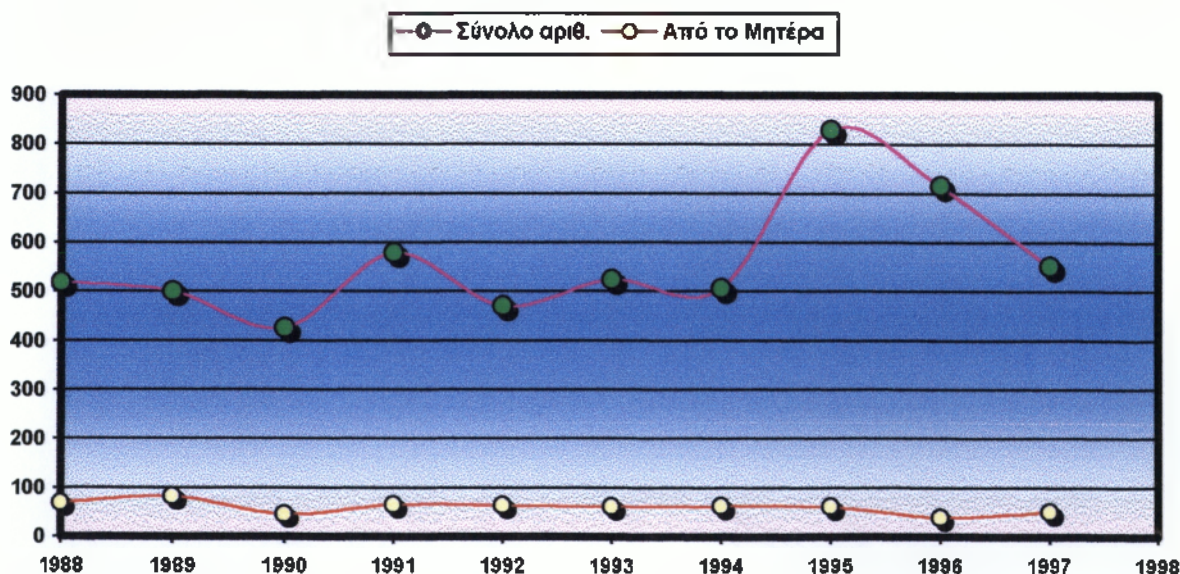

Διάγραμμα 1: Πίνα ποσοστιαίας απεικόνισης υιοθεσιών ανηλίκων ανά φορέα κατά τη δεκαετία 1988 – 1997

Πηγή: Ίδια έρευνα

Με βάση τα στοιχεία του πίνακα 1 γίνεται δυνατή η σύγκριση του συνολικού αριθμού υιοθεσιών στην Ελλάδα με αυτές που έχουν ολοκληρωθεί από το Κ.Β. «Η Μητέρα» και έτσι προκύπτει το διάγραμμα Ν^ο 2.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 2

Διάγραμμα 2: Απεικόνιση συνολικού αριθμού υιοθεσιών ανηλίκων σε σύγκριση με το Κ.Β. «Η Μητέρα» ανά έτος.

Πηγή: Ίδια έρευνα

Παρατηρούμε στο διάγραμμα Ν^ο 2 πως γίνονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα κατά μέσο όρο 500 υιοθεσίες. Υπήρξε όμως μια μεγάλη αύξηση τα έτη 1995-1996 αλλά το 1997 ο αριθμός των υιοθεσιών έπεσε στο συνηθισμένο επίπεδο.

Αντίθετα το Κ.Β. «Η Μητέρα» παρουσιάζει ένα σχετικά σταθερό αριθμό υιοθεσιών περίπου 60 το χρόνο

Στη συνέχεια ενδιαφέρον παρουσιάζει να δούμε αναλυτικά στον πίνακα Ν^ο 2 τις υιοθεσίες το 1990 και 1991 σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας που έγιναν από Έλληνες και αλλοδαπούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 2

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΥΙΟΘΕΣΙΕΣ					
	ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ			ΑΠΟ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ		
	1989	1990	1991	1989	1990	1991
Περιφέρεια Πρωτεύουσας	345	276	380	13	10	12
Αστική Στερεά Ελλάδα και Εύβοια	31	31	35		-	-
Πελοπόννησος	27	37	52		-	-
Ιόνιοι Νήσοι	2	2	8		-	-
Θεσσαλία	46	41	51		-	-
Ηπειρος	7	8	34		-	-
Μακεδονία	171	176	189	1	3	7
Θράκη	16	11	17		1	2
Νήσοι Αιγαίου	13	12	19	1	-	-
Κρήτη	20	20	31		-	4

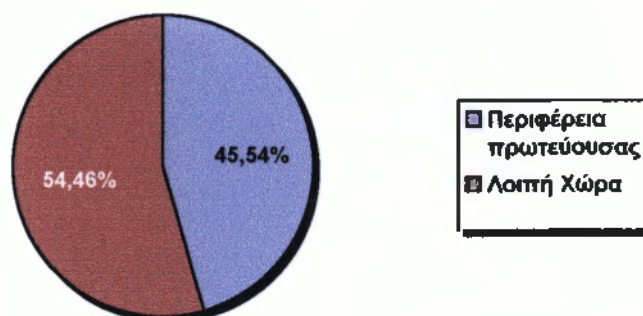
Πίνακας 2: Αριθμός υιοθεσιών ανά γεωγραφικό διαμέρισμα

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από τον πίνακα παρατηρούμε ένα μεγάλο αριθμό υιοθεσιών στην περιφέρεια της πρωτεύουσας και τη Μακεδονία που οφείλεται στον συγκεντρωμένο πληθυσμό σ' αυτές τις περιοχές καθώς και στην ύπαρξη οργανωμένων κοινωνικών υπηρεσιών που καλύπτουν τις ανάγκες και την εύκολη άμεση πρόσβαση σ' αυτές.

Παρουσιάζεται σχηματικά το ποσοστό των υιοθεσιών στην περιοχή της πρωτεύουσας και τη λοιπή χώρα στο διάγραμμα που ακολουθεί.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 3

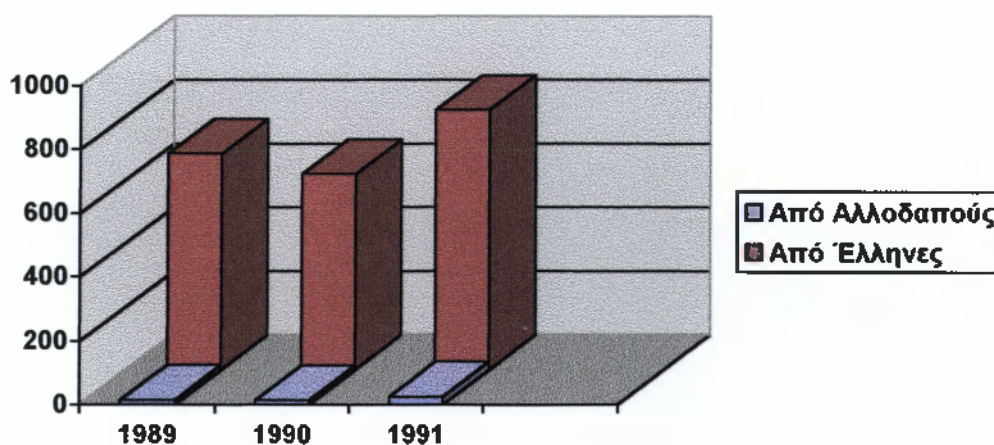
Διάγραμμα 3: Πίνα ποσοστιαίας απεικόνισης γεωγραφικής κατανομής υιοθεσιών στην περιοχή της πρωτεύουσας και στη λοιπή χώρα κατά το έτος 1990.

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από το διάγραμμα Ν^ο 3 παρατηρούμε ότι οι μισές περίπου των υιοθεσιών (ποσοστό 45,54%) γίνονται στην περιφέρεια της πρωτεύουσας ενώ στη λοιπή χώρα το υπόλοιπο 54,46%.

Ένα άλλο στοιχείο το οποίο δεν παρουσιάζει αξιόλογη μεταβολή είναι το ποσοστό υιοθεσιών από ημεδαπούς και αλλοδαπούς κατά τα έτη 1989-1991.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 4

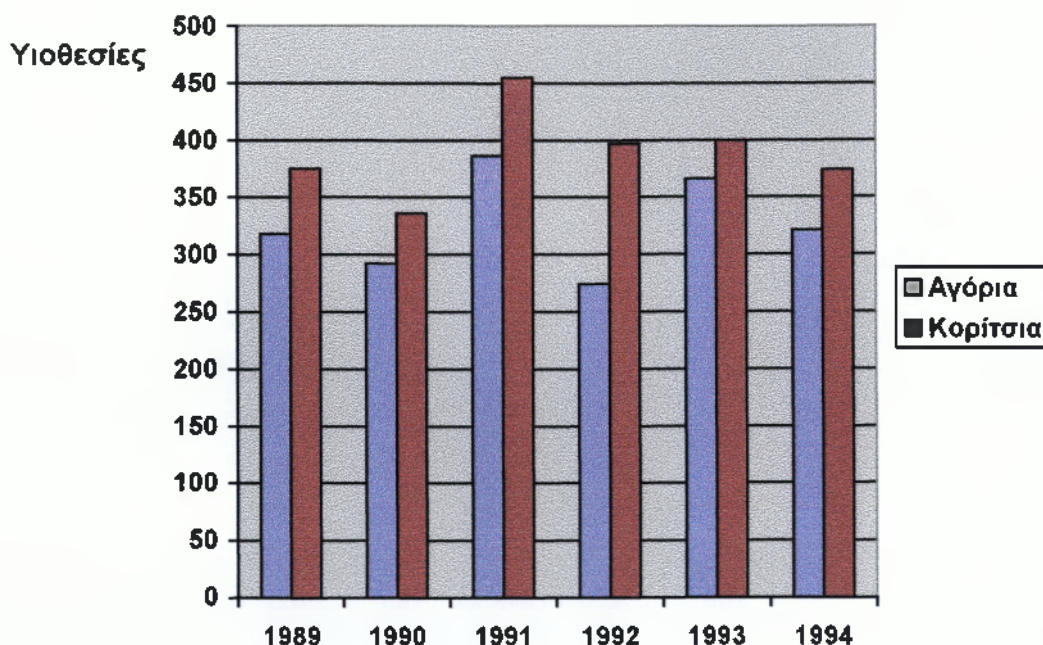

Διάγραμμα 4: Απεικόνιση αριθμού υιοθεσιών από Έλληνες και Αλλοδαπούς κατά τα έτη 1989 – 1991

Πηγή: Ίδια έρευνα

Σχετικά με το φύλο των παιδιών που υιοθετούνται όπως φαίνεται από το διάγραμμα Ν^ο 5 και πίνακα Ν^ο 3, έχουμε να παρατηρήσουμε ότι κάθε χρόνο υιοθετούνται περισσότερα κορίτσια από τα αγόρια. Αυτό οφείλεται ως ένα βαθμό στις προτιμήσεις των θετών γονέων στα κορίτσια, αλλά και στο τι φύλο παιδιών υπάρχουν διαθέσιμα στις κοινωνικές υπηρεσίες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 5

Διάγραμμα 5: Ραβδόγραμμα απεικόνισης συνολικού αριθμού υιοθεσιών ανά φύλο κατά τα έτη 1989-1994

Πηγή: Ίδια έρευνα

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 3

ΥΙΟΘΕΣΙΑ		
Έτη	Αγόρια	Κορίτσια
1989	318	375
1990	292	336
1991	386	455
1992	274	397
1993	366	402
1994	321	374

Πίνακας 3: Συνολικός αριθμός υιοθεσιών (ανήλικοι και ενήλικοι) ανά αγόρια και κορίτσια κατά τα έτη 1989-1994 (ανά φύλο)

Πηγή: Ίδια έρευνα

Εκτός από το φύλο των παιδιών που υιοθετούνται μπορούμε να μελετήσουμε τις υιοθεσίες σε σχέση με την ηλικία των υιοθετηθέντων. Γίνονται λοιπόν δύο ταξινομήσεις. Η πρώτη διαχωρίζει τους υιοθετημένους σε ανήλικους και ενήλικους και η δεύτερη μας δίνει αναλυτικά στοιχεία για τους ανήλικους.

Έτσι λοιπόν στην πρώτη περίπτωση έχουμε τα παρακάτω δεδομένα για την περίοδο 1989-1994.

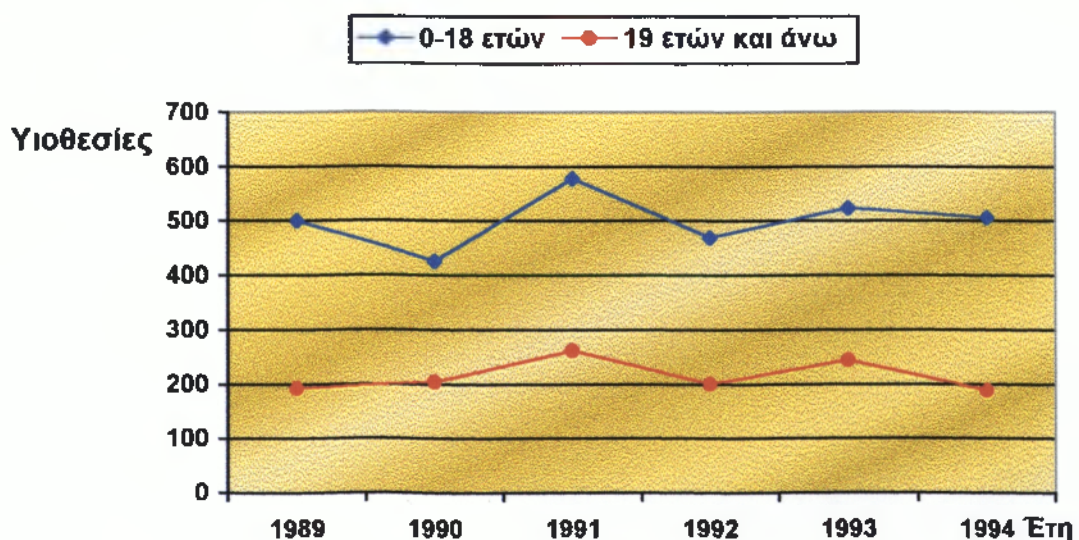
ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 4

ΥΙΟΘΕΤΗΘΕΝΤΕΣ		
Έτος	Ηλικία υιοθετηθέντων	
	0-18 ετών	19 ετών και άνω
1989	500	193
1990	426	204
1991	579	262
1992	470	201
1993	524	244
1994	506	189

Πίνακας 4: Υιοθεσίες που πραγματοποιήθηκαν ανά ηλικία υιοθετηθέντων κατά τα έτη 1989-1994

Πηγή: Ίδια έρευνα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 6

Διάγραμμα 6: Υιοθεσίες ενηλίκων και ανηλίκων κατά την περίοδο 1989-1994

Πηγή: Ίδια έρευνα

Παρατηρούμε στο παραπάνω διάγραμμα Ν^ο 6 πως διενεργείται κάθε χρόνο ένας αρκετά σημαντικός αριθμός υιοθεσιών **ενηλίκων**. Στην κατηγορία αυτή συνήθως ανήκουν τα παιδιά του συζύγου αυτού που υιοθετεί, ή άτομα με ειδικές ανάγκες που δεν μπορούν να ζήσουν ανεξάρτητα.

Πολλές φορές, η υιοθεσία ενηλίκων εξυπηρετούσε οικονομικά συμφέροντα όπως π.χ. τον αποκλεισμό κάποιων συγγενών από την περιουσία του υιοθετούντος.

Επειδή όμως η προηγούμενη περίπτωση δεν είναι σύμφωνη με το σκοπό της υιοθεσίας σχετικά με την κάλυψη των αναγκών και την οικογενειακή και ψυχολογική στήριξη του παιδιού ο νόμος 2447/96¹ καταργεί την υιοθεσία ενηλίκων.

Με το νέο αυτό νόμο η υιοθεσία ενηλίκων επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που ο υιοθετούμενος είναι τέκνο του συζύγου εκείνου που υιοθετεί.

Είναι επίσης πολύ ενδιαφέρον να γίνει ένας διαχωρισμός των υιοθεσιών με βάση την ηλικία των υιοθετούμενων. Έτσι έχουμε τον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 5

ΗΛΙΚΙΕΣ									
Έτος	Σύνολο υιοθεσ.	0-5		6-10		11-18		19 και άνω	
		Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
1992	691	378	56,3	37	5,5	55	8,2	201	30
1993	768	428	55,7	51	6,6	45	5,8	244	31,7
1994	437	437	62,9	28	4	41	5,9	189	27,2

Πίνακας: Υιοθεσίες που πραγματοποιήθηκαν κατά ηλικία υιοθετηθέντων κατά τα έτη 1992-1994

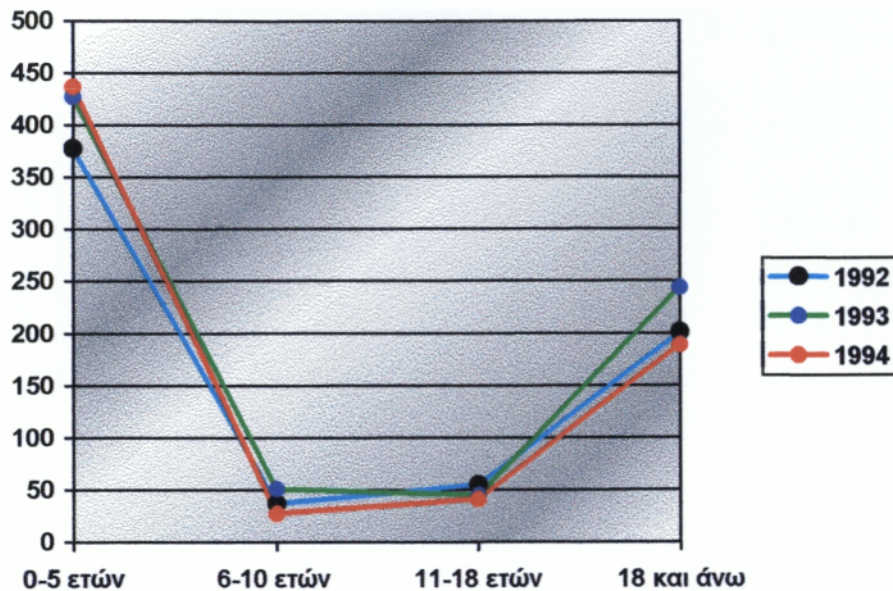
Πηγή: Ίδια έρευνα.

¹ Βλ. παράρτημα Ν.2447/96 άρθρο 1579

Τα στοιχεία του πίνακα απεικονίζουν στο διάγραμμα που ακολουθεί:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 7

Είναι φανερό πως η ηλικία που προτιμούν οι θετοί γονείς είναι τα βρέφη και παιδιά ως 5 ετών. Οι υιοθεσίες είναι πολύ λιγότερες για παιδιά 6-10 ετών, αφού είναι γενικά παραδεκτό πως τα παιδιά αυτών των ηλικιών έχουν ζήσει πολύ πιο οδυνηρές εμπειρίες, έχουν δύσκολη συμπεριφορά λόγω των βιωμάτων τους και απαιτούν από τους θετούς γονείς περισσότερες γνώσεις και δεξιότητες στο χειρισμό και την αντιμετώπιση της κατάστασής τους.

Επιπλέον είναι και παιδιά με ιδιαίτερες νοητικές και κινητικές δυσκολίες που έχουν ζήσει ως την ηλικία αυτή στο ίδρυμα, αφού ήταν πιο δύσκολο γι' αυτά να βρεθεί οικογένεια να θέλει να τα υιοθετήσει.

Το ενδιαφέρον είναι επίσης μειωμένο και για τα παιδιά εφηβικής ηλικίας (11-18 ετών) λόγω των ιδιαίτερων αναγκών και προβλημάτων που αντιμετωπίζουν αυτήν την περίοδο της ανάπτυξής τους.

Τέλος μπορούμε να ταξινομήσουμε τις υιοθεσίες κατά ηλικία και κατηγορία υιοθετηθέντων όπως παρακάτω:

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν° 6

ΗΛΙΚΙΑ ΥΙΟΘΕΤΗΘΕΝΤΩΝ					
Κατηγορία υιοθετηθέντων	Σύνολο	0-5	6-10	11-18	19 και άνω
Σύνολο	695	437	28	41	189
Υιοθετηθέντες από τους δύο συζύγους	473	400	14	18	41
Υιοθετηθέντες από τον ένα μόνο σύζυγο	222	37	14	23	148
Νόμιμα τέκνα	436	196	19	38	183
Υιοθετηθέντες και από τους δύο συζύγους	236	169	10	17	40
Υιοθετηθέντες από τον ένα μόνο σύζυγο	200	27	9	21	143
Εξώγαμα	259	241	9	3	6
Υιοθετηθέντες από τους δύο συζύγους	237	231	4	1	1
Υιοθετηθέντες από τον ένα μόνο σύζυγο	22	10	5	2	5

Πίνακας 6: Υιοθεσίες που πραγματοποιήθηκαν κατά ηλικία και κατηγορία υιοθετηθέντων το 1994.

Πηγή: Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Βλέπουμε πως στις περισσότερες περιπτώσεις η απόφαση για την υιοθεσία είναι κοινή των δύο συζύγων και λιγότερες αυτές που υιοθετείται τέκνο του συζύγου αυτού που υιοθετεί.

Εξαιρέση αποτελούν τα άτομα της κατηγορίας από 19 ετών και άνω που υιοθετούνται μόνο από τον ένα σύζυγο για λόγους που έχουμε προηγουμένα αναφέρει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τη μελέτη των στοιχείων που έχουν αναλυτικά παρουσιασθεί μπορούμε να συμπεράνουμε τα ακόλουθα:

- 1) Υπάρχει συνεχής μείωση του αριθμού των διαθέσιμων βρεφών προς υιοθεσία αφού η εξώγαμη μητρότητα δεν φέρει το βαρύ κοινωνικό στίγμα των προηγούμενων δεκαετιών και η ανύπαντρη μητέρα δεν θεωρείται πλέον περιθωριακή. Επιπλέον υπάρχει μείωση βρεφών για υιοθεσία λόγω της ανόδου του βιοτικού επιπέδου και της μείωσης των πολύτεκνων άπορων οικογενειών.
- 2) Οι βελτιωμένες κοινωνικές υπηρεσίες και οι ευκαιρίες εργασίας για γυναίκες, έχουν επιτρέψει στις περισσότερες μόνες γυναίκες να αναλάβουν οι ίδιες τη φροντίδα των παιδιών τους. Αποτέλεσμα αυτού ήταν οι κοινωνικές οργανώσεις να προσανατολίζουν τους υποψήφιους θετούς γονείς να υιοθετήσουν παιδιά μεγαλύτερα ή με ειδικές ανάγκες τα οποία βρίσκονται υπό την προστασία του κράτους και θα μπορούσαν να ωφεληθούν από την υιοθεσία.
- 3) Υποστηρίζεται ότι η σωστή προετοιμασία των υποψήφιων θετών γονέων αλλά και των μεγαλύτερων παιδιών μειώνει τον αριθμό των αποτυχημένων τοποθετήσεων σε νέα οικογένεια.
- 4) Τα παιδιά πρέπει να μαθαίνουν από τους θετούς γονείς και όχι από τρίτους για τη θέση τους στην οικογένεια και τις συνθήκες της υιοθεσίας τους σε μικρή ηλικία, το αργότερο ως 10 ετών για να έχουν γνώση της καταγωγής τους και να αναπτύσσουν τον εαυτό τους και την προσωπικότητά τους στηριζόμενοι στο γεγονός πως έχουν δύο ζεύγη γονέων.
- 5) Οι περισσότεροι υιοθετημένοι είναι περίεργοι για τις ρίζες τους αλλά σε διαφορετικό βαθμό. Η επιθυμία τους για την αναζήτηση των βιολογικών γονέων τους εκτός από την περιέργειά τους συνδέεται συνήθως με την ποιότητα των προηγούμενων σχέσεων με τους θετούς γονείς του, το χρόνο ενημέρωσής τους για την υιοθεσία τους, την μη επαρκή πληροφόρηση που είχαν στη διάθεσή τους, τη γενική εικόνα που είχαν οι ίδιοι για τον εαυτό τους.
- 6) Οι θετοί γονείς αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες και εντάσεις σχετικά με την ατεκνία τους, τη μακρά περίοδο αναμονής τους πριν την υιοθεσία αλλά κυρίως με την υποχρέωσή τους να πουν στο παιδί για την υιοθεσία του και τους βιολογικούς γονείς του. Αυτό τους δημιουργεί έναν υπερβολικό φόβο αποτυχίας που συνήθως δεν συναντάται στους φυσικούς γονείς.
- 7) Κύριο μειονέκτημα των ιδιωτικών ή ανεξάρτητων υιοθεσιών είναι ότι δεν εξασφαλίζεται η κατάλληλη οικογένεια για κάθε παιδί αλλά κυρίως ότι σ' αυτές τις υιοθεσίες οι θετοί γονείς δεν έχουν τη σχετική πληροφόρηση για την καταγωγή του παιδιού για να το ενημερώσουν.

- 8) Οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να προετοιμάζουν τους θετούς γονείς για τη σημασία που έχει για το παιδί η αποκάλυψη της υιοθεσίας του και η ενημέρωση για την καταγωγή του.
- 9) Οι κοινωνικές οργανώσεις πρέπει να παρέχουν υπηρεσίες στήριξης των θετών οικογενειών μετά την υιοθεσία ώστε να μειώνονται οι εντάσεις που ζουν ιδιαίτερα αυτοί που αναλαμβάνουν παιδιά με συναισθηματικές διαταραχές ή ειδικά προβλήματα και ανάγκες.
- 10) Οι προτιμήσεις των θετών γονέων στρέφονται σχεδόν αποκλειστικά προς τα υγιή παιδιά με καλή ψυχική και νοητική εξέλιξη, με οικογενειακό ιστορικό απαλλαγμένο από κληρονομικές ασθένειες ή κοινωνικά προβλήματα και κυρίως κορίτσια.
- 11) Τα τελευταία χρόνια λόγω της έλλειψης των υγιών βρεφών διαθέσιμων προς υιοθεσία, αλλά και της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης του κοινού για τις ανάγκες πολλών άλλων παιδιών που βρίσκονται υπό κρατική προστασία, κάποια θετά ζευγάρια δέχονται να υιοθετήσουν και παιδιά με ειδικές ανάγκες που διαφορετικά θα μεγάλωναν στα ιδρύματα. Φαίνονται λοιπόν τα παιδοκεντρικά κίνητρα και η διάθεση προσφοράς και βοήθειας προς το παιδί.
- 12) Οι προτιμήσεις και οι ανησυχίες των θετών γονέων αναφέρονται στη σωματική και διανοητική υγεία του παιδιού, το οποίο αναφέρθηκε ως βασικό κριτήριο επιλογής, το φύλο, η ηλικία, η εξυπνάδα, η εμφάνιση, το όνομα, και το να μην έχει γονείς.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΑΝΑΔΟΧΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο χωρισμός ενός παιδιού από τους γονείς του είναι ίσως το πιο τραγικό γεγονός που μπορεί να συμβεί στην ζωή του.

Δεν είναι λίγα τα παιδιά που είτε από αδιαφορία, επιπολαιότητα ή έλλειψη συναισθημάτων είτε και για άλλους λόγους ανεξάρτητους από τη θέληση των γονέων τους, στερούνται την ασφάλεια και την αγάπη που τους δίνει η οικογένειά τους.

Τα παιδιά αυτά μεγαλώνοντας έχουν δυσκολίες να προσαρμοστούν στην κοινωνία, είναι δυστυχημένα και πολλές φορές καταφεύγουν σε αντικοινωνικές πράξεις, όπως πορνεία, εγκληματικότητα ή ακόμα παρουσιάζουν διάφορες μορφές ψυχασθένειας.

Παλαιότερα, η προστασία των εγκατελειμένων παιδιών ήταν συνυφασμένη με το άσυλο, τα ορφανοτροφεία και τα διάφορα κοινωνικά ιδρύματα, τα οποία όμως δεν μπορούν πλέον να ανταποκριθούν στην ανάγκη τους για ομαλή ένταξη τον κοινωνικό περιβάλλον.

Τα άτομα που μεγαλώνουν στα ιδρύματα δεν μπορούν να απαλλαγούν, σ' όλη τους τη ζωή από τα αρνητικά βιώματα των πρώτων τους χρόνων, τα οποία βρίσκονται πάντοτε κάτω από κάθε αντικοινωνική εκδήλωσή τους. Δυστυχώς κανένα ίδρυμα όσο καλά και είναι οργανωμένο δεν μπορεί να αντικαταστήσει την οικογένεια.

Είναι λοιπόν ζωτική ανάγκη να βρεθεί για κάθε παιδί η οικογένεια υποκατάστατο, η **ανάδοχος οικογένεια** όπως ονομάζεται που θα του δώσει ό,τι δεν έχουν τη δυνατότητα να του προσφέρουν οι γονείς του και θα το βοηθήσει να εξελιχθεί σ' έναν υγιή και ώριμο άνθρωπο.

Τις περισσότερες φορές φαίνεται πως η αναδοχή είναι η προσφορότερη διέξοδος για το παιδί που δεν έχει τη δυνατότητα να παραμείνει στη φυσική του οικογένεια. Η υιοθεσία είναι συνήθως περισσότερο δύσκολη υπόθεση γιατί οι φυσικοί γονείς, όποιες κι αν είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν δεν μπορούν εύκολα να συμφιλιωθούν με την ιδέα του οριστικού αποχωρισμού από το παιδί τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΘΕΣΜΟ

1.1 ΕΝΝΟΙΑ

Η «αναδοχή» ορίζεται ως η ανάληψη της φροντίδας και ανατροφής ενός παιδιού άλλων γονέων από μια οικογένεια που αποκαλείται «Ανάδοχη Οικογένεια» κατά κανόνα έναντι επιδότησης από το φορέα που εφαρμόζει το πρόγραμμα της αναδοχής.

Ο στόχος της αναδοχής είναι να προσφέρει στο παιδί που οι γονείς του αδυνατούν να το φροντίσουν **την εμπειρία της οικογενειακής ζωής**, καθώς τα ιδρύματα φιλοξενίας παιδιών ανεξάρτητα από τις συνθήκες που λειτουργούν δεν μπορούν να καλύψουν παρά μόνο τις υλικές ανάγκες ενός παιδιού.

Σκοπός του θεσμού της αναδοχής είναι η **προσωρινή** φιλοξενία απροστάτευτων ανηλίκων, μέχρι να επιστρέψουν την φυσική τους οικογένεια ή να αποκατασταθούν με το θεσμό της υιοθεσίας από υποψήφια θετά ζευγάρια.

Επειδή όμως αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών που παραμένουν στις ανάδοχες οικογένειες για αρκετά χρόνια ή εισάγονται σε ιδρύματα ανάλογα με τις περιπτώσεις τους.

Ο θεσμός της αναδοχής θεωρείται αποδοτική μορφή προστασίας του παιδιού έξω από την φυσική του οικογένεια διότι προσφέρει οικογενειακό περιβάλλον στο παιδί, και επιτρέπει τη συνέχιση των δεσμών του παιδιού με τη φυσική του οικογένεια.

Η αναδοχή ασκείται κυρίως στα πλαίσια κοινωνικών φορέων που έχουν την ευθύνη της τοποθέτησης και παρακολούθησης των αναδεχόμενων ατόμων αλλά μπορεί να αποτελέσει και ιδιωτική συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Ο θεσμός της αναδόχου οικογένειας δεν είναι καινούργια μορφή προστασίας των παιδιών χωρίς οικογένεια.

Στην αρχή της εξαπλώσεως του Χριστιανισμού η εκκλησία όχι μόνο τοποθετούσε ορφανά παιδιά σε οικογένειες αλλά και εξακολουθούσε να φέρει την ευθύνη τους μετά την τοποθέτηση.

Στο Μεσαίωνα και στην αρχή της Αναγεννήσεως καθιερώθηκε η τοποθέτηση οργάνων ή πολύ πτωχών παιδιών σε οικογένειες που ανέλαμβαναν να τους παρέχουν στέγη και φαγητό και εάν ήταν αγόρια να τους μάθουν μια τέχνη με αντάλλαγμα την προσωπική εργασία των παιδιών αυτών.

Το 18^ο αιώνα με την επιρροή των θεωριών του J.J. Rousseau ο οποίος τοποθέτησε το παιδί, την οικογένεια και την κοινωνία γενικά στη φυσική της κατάσταση, αρχίζει να δίδεται σημασία στην ανάγκη ανάπτυξης του παιδιού σε οικογενειακό περιβάλλον σε αντίθεση με το ιδρυτικό, του οποίου οι επιπτώσεις για την ομαλή ανάπτυξη του παιδιού μόλις τότε αρχίζουν αμυδρά να επισημαίνονται.

Ανάδοχες οικογένειες αρχίζουν να χρησιμοποιούνται σε μεγάλη κλίμακα το 18^ο αιώνα στη Γαλλία και στη συνέχεια στην Αγγλία, Γερμανία, Ισπανία, Βέλγιο, Ιταλία. Ώθηση στο θεσμό των αναδόχων οικογενειών έδωσαν και πρακτικοί παράγοντες όπως ο ανεπαρκής αριθμός των ιδρυμάτων για την κάλυψη των απροστάτευτων παιδιών καθώς και τα σχετικά μικρότερο κόστος των αναδόχων οικογενειών σε σύγκριση με τα έξοδα λειτουργίας ενός ιδρύματος για τον ίδιο αριθμό παιδιών.

Στις Η.Π.Α. ανάδοχες οικογένειες πρωτοεμφανίστηκαν το 19^ο αιώνα. Οι ανάδοχες οικογένειες όταν πρωτοεμφανίστηκαν σα θεσμός αλλά και για πολλά χρόνια αργότερα δεν είχαν τη μορφή που έχουν σήμερα. Θεωρούνταν σαν ένα φτηνό και πρακτικό μέσο για την τοποθέτηση απροστάτευτων παιδιών τίποτα περισσότερο. Συνηθιζόταν να τοποθετούνται παιδιά 10 ετών ή και μικρότερα σε οικογένειες προσφέροντας την προσωπική τους εργασία σαν αντάλλαγμα για φαγητό και στέγη.

Στις τοποθετήσεις αυτές δε λαμβανόταν καμία πρόνοια να ερευνηθεί αν η οικογένεια που θα έπαιρνε το παιδί ήταν κατάλληλη, δεν γινόταν καμία προετοιμασία στο παιδί και δεν υπήρχε παρακολούθηση μετά την τοποθέτηση του.

Μεγάλη ώθηση στο θεσμό των αναδόχων οικογενειών δίδεται το 1909 όταν ο T. Roosevelt καλεί το πρώτο Συνέδριο Προστασίας παιδιού στο οποίο τονίζει τη σημασία της οικογένειας για το παιδί και την ανάγκη να μη στερείται το παιδί την οικογένειά του παρά για εξαιρετικά σοβαρούς λόγους.

Το 1938 στην Κοινωνία των Εθνών γίνεται ειδική συνεδρίαση και 26 χώρες αναλύουν και περιγράφουν τα προγράμματά τους για την οικογενειακή προστασία.

Στην Ελλάδα ο θεσμός των αναδόχων οικογενειών είναι αρκετά νέος. Αν και χρησιμοποιήθηκε παλαιότερα άρχισε να εφαρμόζεται συστηματικά μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο πόλεμος άφησε πολλά παιδιά ορφανά,

¹ Σουράπα – Ταυρή Αλέκα: Η ανάδοχος οικογένεια σαν μέσο προστασίας του παιδιού, σελίδα 138-140

εγκαταλελειμένα και εξώγαμα που είχαν ανάγκη προστασίας και για τα οποία ευρίσκοντο ανάδοχες οικογένειες είτε μέσω Οργανώσεων Κοινωνικής Πρόνοιας είτε μέσω ιδιωτών.

1.3 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ

Ο θεσμός της αναδοχής ανηλίκου εφαρμόζεται συστηματικά επί σειρά ετών από τους εξουσιοδοτημένους φορείς Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας στα πλαίσια του Οργανισμού τους.

Οι φορείς αυτοί Π.Ι.Κ.Π.Α., Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας και το Κέντρο Βρεφών «Η Μητέρα» έχουν την ουσιαστική αρμοδιότητα στην επιλογή, παρακολούθηση, προετοιμασία, αξιολόγηση της ανάδοχης οικογένειας και της ρύθμισης των σχέσεων μεταξύ των φυσικών και αναδόχων γονέων.

Ο θεσμός της αναδοχής για πρώτη φορά νομοθετήθηκε με το νόμο 2082/92, άρθρο 9 (Φ.Ε.Κ. 158/92 τ.Α΄) και διέπεται από τις διατάξεις του Π.Δ. 337/1993 (Φ.Ε.Κ. 144/93 τ.Α΄) και τον Ν. 2447/1996 (Φ.Ε.Κ. 278 τ.Α΄).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° ΜΟΡΦΕΣ (ΤΥΠΟΙ) ΑΝΑΔΟΧΗΣ

Τους τύπους αναδοχής που εφαρμόζονται από τους αρμόδιους φορείς μπορούμε να τους διακρίνουμε με βάση τη χρονική διάρκεια¹ και με βάση την ανάδοχη οικογένεια.

Α. Τύποι αναδοχής με βάση τη χρονική διάρκεια

1. **Ανακουφιστική αναδοχή:** χρησιμοποιείται για μικρό χρονικό διάστημα (συνήθως 1 εβδομάδα ή περιοδικά τα Σαββατοκύριακα) για παιδιά με ειδικές ανάγκες (νοητικά ή σωματικά ανάπηρα) που ζουν με τους γονείς τους, οι οποίοι χρειάζονται λίγη ξεκούραση από τη φροντίδα τους.
2. **Περιοδική αναδοχή:** η αναδοχή φιλοξενίας για τα Σαββατοκύριακα ή τις διακοπές του σχολείου για παιδιά που μένουν σε ιδρύματα.
3. **Αναδοχή ημέρας:** για παιδιά που επιστρέφουν το βράδυ στο σπίτι τους.
4. **Επείγουσα αναδοχή:** για τη άμεση απομάκρυνση του παιδιού από την οικογένειά του για λίγες μέρες, όπως στην περίπτωση που η μητέρα του παιδιού χρειαστεί να εισαχθεί επειγόντως στο νοσοκομείο.
5. **Βραχυπρόθεσμη αναδοχή:** για τη φροντίδα παιδιών το πολύ ως τρεις μήνες όταν η οικογένειά τους περνάει οξεία κρίση και τα παιδιά χρειάζεται να έχουν φροντίδα σε άλλο περιβάλλον ή όταν προορίζονται εξ' αρχής για υιοθεσία μέχρι να ολοκληρωθούν οι σχετικές διαδικασίες. Υπάρχουν όμως αρκετές περιπτώσεις όπου η αναδοχή ξεκινάει σα βραχυπρόθεσμη αλλά εξελίσσεται σε μεσοπρόθεσμη ή και μακροπρόθεσμη.
6. **Μεσοπρόθεσμη αναδοχή:** για τη φροντίδα παιδιών μέχρι δύο χρόνια, όταν η οικογένεια τους χρειάζεται αρκετό χρονικό διάστημα και μακρά θεραπευτική προσέγγιση και παρέμβαση για να ξεπεράσει την κρίση και να πάρει πίσω το παιδί. Αυτός είναι ο τύπος που καλύπτει τις περισσότερες περιπτώσεις αναδοχής.
7. **Μακροπρόθεσμη αναδοχή:** η φροντίδα των παιδιών διαρκεί για διάστημα μεγαλύτερο των δύο χρόνων, πολλές φορές μέχρι να ενηλικιωθούν. Είναι ένα είδος υποκατάστασης των γονέων του παιδιού. Πρόκειται για παιδιά που δε δίνονται για υιοθεσία από τους γονείς τους, οι οποίοι όμως δεν πρόκειται να τα πάρουν σύντομα, ή δεν προσφέρεται οικογένεια να τα υιοθετήσει εξ' αιτίας των πολύ σοβαρών ειδικών αναγκών που έχουν. Έχει διατυπωθεί η άποψη πως η μακροπρόθεσμη αναδοχή πρέπει να σταματήσει και όταν οι φυσικοί γονείς είναι ακατάλληλοι ή ανέτοιμοι να πάρουν πίσω τα παιδιά σε διάστημα δύο χρόνων τα παιδιά να υιοθετούνται από τις ανάδοχες ή άλλες οικογένειες, και να μη δίνεται συνέχεια στη ανασφάλεια και την αβεβαιότητά τους.

Υπάρχουν όμως κατηγορίες παιδιών που προτιμάται η μακροχρόνια αναδοχή από την υιοθεσία όπως για περιπτώσεις μεγαλύτερων παιδιών που δεν επιθυμούν να υιοθετηθούν, για παιδιά που χρειάζονται να επικοινωνούν με τη φυσική τους οικογένεια και είναι πιο εύκολη αυτή η επικοινωνία στα

¹ Κουσιδου Τασούλα: Συνοπτική παρουσίαση της αναδοχής στην Ελλάδα. Περ.. «Εκλογή» τ. 92 σελίδα 7

πλαίσια της αναδοχής παρά σε μια υιοθεσία. Τέλος σε περιπτώσεις που οι ανάδοχοι προσφέρουν σωστή φροντίδα αλλά δεν επιθυμούν να υιοθετήσουν το παιδί, είναι καλύτερα να παραμείνει όπως είναι και όχι να γίνουν προσπάθειες να τοποθετηθεί το παιδί σε νέα θετή οικογένεια.

Β. Τύποι αναδοχής με βάση την αναδοχή οικογένεια²

1. **Συγγενική αναδοχή:** όταν τη φροντίδα του παιδιού αναλαμβάνουν οι συγγενείς του (παππούς, γιαγιά, θεία). Η μορφή αυτή μπορεί να περιορίζει το φορέα ή την κοινωνική οργάνωση στην αναζήτηση της καταλληλότερης αναδοχής οικογένειας για το παιδί, έχει όμως το πλεονέκτημα ότι το τελευταίο δεν απομακρύνεται από το φυσικό του περιβάλλον, γεγονός που διευκολύνει τις επισκέψεις των φυσικών γονέων.
2. **Ξένη αναδοχή:** όταν τη φροντίδα του παιδιού αναλαμβάνει μια οικογένεια η οποία δεν έχει μαζί του κανένα συγγενικό δεσμό.

Όλες οι παραπάνω μορφές αναδοχής έχουν «θεραπευτικό» με την ευρεία έννοια χαρακτήρα. Με την έννοια δηλαδή ότι τοποθετώντας ένα παιδί με ειδικές ανάγκες ή συναισθηματικές διαταραχές εξ' αιτίας της κρίσης στην οικογένειά του, σε ένα θετικό, ομαλό και σταθερό οικογενειακό περιβάλλον, αναμένεται να βοηθηθεί το παιδί στα προβλήματά του.

Η ανάδοχη οικογένεια είναι έτοιμη να του προσφέρει αγάπη που κανένα ίδρυμα δεν εξασφαλίζει.

Υπάρχει όμως και η αυστηρά θεραπευτική μορφή αναδοχής η οποία έχει συνήθως προσωρινή και χρονικά προσδιορισμένη διάρκεια. Στη μορφή αυτή απαιτείται από τους αναδόχους γονείς να ακολουθήσουν συγκεκριμένες οδηγίες για την αντιμετώπιση του παιδιού, οι οποίες τους δίνονται από ειδικούς (ψυχολόγους, ψυχιάτρους, κοινωνικούς λειτουργούς). Αυτό το είδος της αναδοχής αποκαλείται και «επαγγελματική αναδοχή» διότι ο κύριος στόχος της είναι να προσφέρει θεραπεία και όχι μόνο απλή φροντίδα και υποκατάσταση της οικογένειας.³

Η **επαγγελματική αναδοχή** απαιτεί ιδιαίτερη προετοιμασία και εκπαίδευση των αναδόχων γονέων και όχι απλώς επιλογή. Αναπτύχθηκε κυρίως την τελευταία εικοσαετία στην Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική σαν προσπάθεια να αδειάσουν τα ιδρύματα από τα παιδιά και τους εφήβους και να αποκατασταθούν ψυχολογικά και κοινωνικά παιδιά με μακροχρόνιες εμπειρίες.

Αν και παραδοσιακά οι ανάδοχοι γονείς προέρχονται κυρίως από την εργατική τάξη, έγινε προσπάθεια να διευρυνθεί η προσφορά και από τις μεσαίες τάξεις. Οι διαφημιστικές αγγελίες προσκαλούν τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν αίτηση για μια επαγγελματική θέση με μισθό. Η λέξη επαγγελματική χρησιμοποιείται για να προσδώσει αυξημένο κύρος, υλική αμοιβή. Περιλαμβάνει ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης και συνεχή στήριξη πριν και κατά τη διάρκεια της τοποθέτησης από τους κοινωνικούς λειτουργούς και την ομάδα των συναδέλφων των αναδόχων γονέων.

² Όπως εφαρμόζονται από το ΠΙΚΠΑ

³ Κουσιδού Τασούλα: Αναδοχή: Θεσμός κοινωνικής προστασίας εκλογή τ. 92 σελίδα 8

Έτσι το πρώτο βρετανικό σχέδιο που άρχισε στις αρχές του 1970 προσέλκυσε πολλές νοσοκόμες, δασκάλες και κοινωνικούς λειτουργούς που ζήτησαν να δουλέψουν σαν επαγγελματίες ανάδοχοι γονείς.

Ιδιωτική αναδοχή όπως και στην ιδιωτική υιοθεσία οι γονείς του παιδιού εξασφαλίζουν μόνοι τους την ανάδοχη οικογένεια και πληρώνουν το μισθό που συμφώνησαν. Η υιοθεσία πολλών χωρών απαιτεί την έγκριση των ιδιωτικών αναδόχων οικογενειών από αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες. Οι φυσικοί γονείς ή οι ανάδοχοι πρέπει να ειδοποιήσουν τις κοινωνικές υπηρεσίες για τη συμφωνία τοποθέτησης του παιδιού. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στις κοινωνικές οργανώσεις να ερευνήσουν την καταλληλότητα της ανάδοχης οικογένειας.

Στην Ελλάδα υπάρχουν αρκετά περιστατικά ιδιωτικής αναδοχής, όμως δεν υπάρχουν στοιχεία για την έκταση και την ποιότητά της, ούτε και σχετική νομοθεσία. Η μοναδική μελέτη που υπάρχει για την ιδιωτική αναδοχή (Holman, 1973)⁴ έφερε στην επιφάνεια περιστατικά σοβαρής κακοποίησης των παιδιών και γενικά κατώτερης ποιότητας φροντίδα σε σχέση με την αναδοχή που παρεμβάλλεται η κοινωνική υπηρεσία.

---

⁴ John Triseliotis – Τ. Κουσίδου: «Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή» σελίδα 187

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Η ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ

Ανάδοχη οικογένεια είναι μια οικογένεια με ή χωρίς παιδιά αλλά και μόνα άτομα – άνδρες ή γυναίκες – που αναλαμβάνουν για ένα μικρότερο ή μεγαλύτερο χρονικό διάστημα να φροντίσουν ένα παιδί που η φυσική του οικογένεια αδυνατεί για διάφορους λόγους, να εκπληρώσει την αποστολή της. Η «ανάδοχη» οικογένεια δεν υιοθετεί το παιδί, αλλά του δίνει την ευκαιρία και τη δυνατότητα να ζήσει σ' ένα οικογενειακό περιβάλλον ώστε η φυσική, νοητική και ψυχική του ωρίμανση να γίνει κάτω από τις καλύτερες δυνατές συνθήκες και η ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο να γίνει ομαλά και χωρίς παρενέργειες.

Η «αναδοχή οικογένειω» βοηθείται στο έργο της από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό και ενισχύεται με μηνιαίο επίδομα και άλλες οικονομικές παροχές ανάλογα με τις ανάγκες του προστατευόμενου παιδιού.

Οι ανάδοχοι γονείς είναι από τους κύριους πρωταγωνιστές στην αναδοχή. Οι άλλοι είναι το παιδί και η φυσική του οικογένεια. Η επιτυχία της τοποθέτησης εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τα συναισθήματα και τους χειρισμούς των αναδόχων γονέων.

Οι διάφοροι τύποι αναδοχής είναι ευνόητο ότι απαιτούν και διαφορετικούς τύπους αναδόχων γονιών. Γι' αυτό και οι ανάδοχοι γονείς μπορεί να διαφέρουν σε ιστορικό, εμπειρίες, ενδιαφέροντα, οικογενειακή κατάσταση, κίνητρα για την αναδοχή, προτιμήσεις για το παιδί.

Η πολυμορφία που χαρακτηρίζει σήμερα την αναδοχή από πλευράς στόχων και χρονικής διάρκειας καθορίζει το ρόλο των αναδόχων γονέων και τη στάση τους προς το παιδί, τους φυσικούς γονείς του και την κοινωνική οργάνωση.

Αυτή η πολυμορφία είναι ένα απ' τα θετικά στοιχεία του θεσμού αφού μπορεί να ανταποκριθεί σε ποικίλες ανάγκες παιδιών και οικογενειών, συγχρόνως όμως αποτελεί και μια αδυναμία γιατί επιφέρει σύγχυση και σύγκρουση στόχων, ρόλων και προσδοκιών σε όλα τα μέρη που συμμετέχουν και κυρίως στους αναδόχους γονείς.

Υπάρχουν περιπτώσεις τοποθετήσεων όπου χρειάζεται τακτική αναθεώρηση και επαναπροσδιορισμός των στόχων και των ρόλων, γεγονός που απαιτεί ψυχολογική προετοιμασία και αναπροσαρμογή από τους αναδόχους γονείς.

Για να αποφευχθεί αυτή η αδυναμία του θεσμού απαιτείται αυξημένη ευελιξία στην εφαρμογή προγραμμάτων αναδοχής από την πλευρά των κοινωνικών οργανώσεων έτσι ώστε το πρόγραμμα της οργάνωσης να προσαρμόζεται στις ανάγκες της κάθε περίπτωσης και όχι αντιστρόφως.

Ταυτόχρονα, επειδή τα κίνητρα που προσελκύουν τις ανάδοχες οικογένειες ποικίλουν και είναι πολυσύνθετα το ίδιο και οι ανάγκες των παιδιών, είναι δύσκολο να συμπεραίνει κανείς ποιος είναι καλός ανάδοχος γονέας. Επιπλέον τα κίνητρα μπορεί να αλλάζουν ανάλογα με τις εμφανιζόμενες ανάγκες, και την επίδραση που ασκεί το παιδί πάνω στους ανάδοχους γονείς.

Δηλαδή μπορεί κάποιοι ανάδοχοι γονείς αν ξεκινούν με βραχυπρόθεσμη αναδοχή, στην πορεία όμως επιθυμούν να γίνουν μόνιμοι ανάδοχοι γονείς ή ακόμα να υιοθετήσουν τα παιδιά.

Για την επιτυχία τους οι ανάδοχοι γονείς χρειάζεται κατ' αρχήν να είναι ζεστοί και ανοικτοί άνθρωποι με σταθερές σχέσεις, να αποδέχονται τη **βιολογική οικογένεια** του παιδιού, να μην έχουν παιδιά της ίδιας ηλικίας (ή μικρότερα) και του ίδιου φύλου και να συμμετέχουν και οι δύο ενεργά στη φροντίδα του παιδιού. Η ηλικία των αναδόχων γονέων να κυμαίνεται από 35 έως 45 ετών κατά την έναρξη της τοποθέτησης.

Η μελέτη της Cautley¹ (1980) προτείνει κάποιες επιπλέον ιδιότητες για την επιτυχία των υποψηφίων αναδόχων γονέων. Αυτές είναι:

1. Εξοικείωση με τα παιδιά και εμπειρία της ανάδοχης μητέρας στο μέγιστο μικρών αδελφών.
2. Εμπειρία από γονείς που αποτέλεσαν θετικά γονικά πρότυπα.
3. Προθυμία για συνεργασία με τους κοινωνικούς λειτουργούς και την οργάνωση ιδιαίτερα του ανάδοχου πατέρα.
4. Γονικές δεξιότητες για χειρισμό ειδικών θεμάτων συμπεριφοράς. Αυτές περιλαμβάνουν:
  - α) την κατάλληλη πειθαρχία,
  - β) τη λεκτική εξήγηση προς το παιδί των λόγων της πειθαρχίας,
  - γ) την προσπάθεια να μάθουν στο παιδί πιο εποικοδομητικούς τρόπους αντιμετώπισης των καταστάσεων και,
  - δ) την ένδειξη κατανόησης των συναισθημάτων και των απόψεων του παιδιού.
5. Γονικές δεξιότητες για χειρισμό του «δύσκολου» παιδιού ιδιαίτερα του ατίθασου.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη του άρθρου 2 του Π.Δ. 337/93 για να τοποθετηθεί ένα παιδί σε ανάδοχη οικογένεια πρέπει να ανήκει σε μια από τις παρακάτω κατηγορίες:²

1. Να είναι ορφανό και από τους δύο γονείς και να μην αναλαμβάνει την επιμέλειά αυτού άλλο άτομο από το συγγενικό του περιβάλλον.
2. Να έχει τον ένα μόνο από τους γονείς του ο οποίος δεν έχει την επιμέλειά του.
3. Να είναι εγκατελειμένο από τους γονείς του.
4. Να ζει σε περιβάλλον που είναι κοινωνικά επιβλαβές γι' αυτό το οποίο προκύπτει από αρμόδια εισαγγελική αρχή.
5. Να έχει κακοποιηθεί ή να έχει παραμεληθεί ή να κινδυνεύει να κακοποιηθεί από τους γονείς του ή από άλλα μέλη της οικογενείας του.
6. Να έχει παρουσιασθεί οξύ και έκτακτο πρόβλημα των γονέων που τους αφαιρεί τη δυνατότητα της επιμέλειάς του.
7. Να ζει σε ιδρυματικό περιβάλλον και εφ' όσον κρίνεται ότι η τοποθέτησή του σε ανάδοχη οικογένεια είναι προς το συμφέρον του.

¹ John Triseliotis – Κουσίδου Τασούλα. Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή, σελίδα 195

² Βλ. παράρτημα

Τα παιδιά που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες είναι παιδιά με σωματικές ή νοητικές αναπηρίες που η υιοθεσία τους δεν είναι δυνατή ή παιδιά που στερούνται τον ένα ή και τους δύο γονείς λόγω θανάτου, ασθένειας, διαζυγίου, φυλακής, εγκατάλειψης και αδιαφορίας, εξώγαμης γέννησης κ.α.. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά που τοποθετούνται σε ανάδοχη έχουν προβλήματα που προέρχονται από αρνητικές εμπειρίες είτε κοντά στους φυσικούς γονείς, είτε στο ίδρυμα που μέχρι τώρα τα προστάτεψε συνδυασμένα με την τραυματική εμπειρία του αποχωρισμού.

Η ηλικία των αναδόχων γονέων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 25 ετών ή μεγαλύτερη των 60 (άρθρο 5 Π.Δ. 337/93).

Την τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να ζητήσουν

- α) οι ίδιοι οι φυσικοί γονείς ή οι κηδεμόνες του που ασκούν τη γονική μέριμνα,
- β) να ζητηθεί από αρμόδια εισαγγελική αρχή.

Κύρια επίσης προϋπόθεση πριν την τοποθέτηση κάθε παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια είναι η διενέργεια κοινωνικής έρευνας (άρθρο 3 Π.Δ. 337/93) από τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό του φορέα, από τη οποία να προκύπτει η αναγκαιότητα της τοποθέτησης αλλά και η καταλληλότητα της οικογένειας για το συγκεκριμένο παιδί με κύριο γνώμονα το συμφέρον του.

3.2 ΤΟΜΕΙΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ

Σε όλες τις περιπτώσεις αναδοχής οι ανάδοχοι γονείς έχουν τις παρακάτω ευθύνες και υποχρεώσεις.

1. Να καλύψουν ικανοποιητικά τις βιολογικές ανάγκες του παιδιού με σταθερή φροντίδα.
2. Να προσφέρουν αγάπη, ασφάλεια, αγωγή και ερεθίσματα στο παιδί που θα το βοηθήσουν να αναπτύξει το δυναμικό του.
3. Να βοηθήσουν το παιδί να αναπτύξει μια υγιή ταυτότητα πληροφορώντας εξηγώντας και συνδέοντας το παρελθόν και τα θέματα που αφορούν στη φυσική του οικογένεια, με το παρόν και τους λόγους που βρίσκεται εκεί, καθώς και το μέλλον.
4. Να βοηθήσουν στην αποκατάσταση του παιδιού σε άλλο οικογενειακό περιβάλλον είτε με την επάνοδο στη φυσική του οικογένεια είτε με την υιοθεσία του.
5. Να συνεργαστούν και να χρησιμοποιήσουν τη βοήθεια που προσφέρει η κοινωνική οργάνωση που προστατεύει το παιδί για το καλό του παιδιού.
6. Λήψη αποφάσεων από το ζευγάρι από κοινού.
7. Ευαισθητοποίηση του ανάδοχου πατέρα και ικανότητα της ανάδοχης μητέρας για εξατομίκευση των παιδιών.
8. Όσο μεγαλύτερη είναι η ανάδοχη μητέρα και έως την ηλικία περίπου των 45 ετών, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες να είναι επιτυχής στο ρόλος της.

Σχετική με την αποδοχή της βιολογικής οικογένειας από τους ανάδοχους γονείς είναι η έννοια του Holman (1980) της «εγκλείουσας» και «αποκλείουσας» αναδοχής.³

Στην «εγκλείουσα» αναδοχή, ο σκοπός των αναδόχων γονέων είναι να προσφέρουν αγάπη και φροντίδα στο παιδί ενώ συγχρόνως είναι «ανοικτοί» σε ό,τι αφορά την ανάδοχη θέση του παιδιού και τη φυσική του οικογένεια ενθαρρύνοντας τους συναισθηματικούς και φυσικούς δεσμούς μαζί της. Στον τύπο της «αποκλείουσας» αναδοχής ο στόχος των αναδόχων είναι να γίνουν οι ψυχολογικοί γονείς του παιδιού, αποκλείοντας τη φυσική οικογένεια.

³ Αναλυτικότερα η «εγκλείουσα» και «αποκλείουσα» αναδοχή στην παρ. 3.2.2

3.2.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΑΝΑΔΟΧΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥΣ

Πολλές κοινωνικές οργανώσεις χρησιμοποιούν ένα πρόγραμμα για την επιλογή αναδόχων γονέων, το οποίο έχει πολλές ομοιότητες με αυτό που εφαρμόζεται για τους υποψήφιους θετούς γονείς.

Χρησιμοποιούν δηλαδή ένα συνδυασμό:

- α) κοινωνικής εργασίας σε ομάδα και
- β) ατομικής οικογενειακής μελέτης.

Πριν την έναρξη της ομάδας και της οικογενειακής μελέτης οι ενδιαφερόμενοι υποψήφιοι ανάδοχοι παρακολουθούν ενημερωτικές συγκεντρώσεις και τους χορηγούνται έντυπα σχετικά με την αναδοχή.

Η κοινωνική εργασία σε ομάδα, για υποψήφιες ανάδοχες οικογένειες έχει δύο σημαντικά πλεονεκτήματα: ότι κάθε ένας που συμμετέχει στο πρόγραμμα έχει κάτι να μάθει και κάτι να δώσει στους υπόλοιπους, αλλά κυρίως, μέσα από τις συνεδρίες / συγκεντρώσεις ξεκινά ένας τρόπος συνεργασίας μεταξύ της οργάνωσης και των υποψηφίων αναδόχων προς όφελος του παιδιού. Όπως και με τους υποψήφιους θετούς γονείς ορισμένοι που δεν είναι κατάλληλοι αποχωρούν από μόνοι τους στο τέλος των έξι ή οκτώ συνεδριών.

Ένα παράδειγμα συνεδριών ομάδας υποψηφίων αναδόχων γονέων αναφέρεται στο βιβλίο του Triseliotis: *Groupwork ή Foster Care and Adoption* (1988)⁴

Συνεδρία 1^η

Θέμα: Κίνητρα

Η συνεδρία έχει σκοπό να γνωριστούν τα μέλη μεταξύ τους και σαν ομάδα και να διερευνηθούν τα κίνητρά τους να γίνουν ανάδοχοι γονείς. Στη συζήτηση μπορεί να αναφερθούν περιπτώσεις παιδιών που χρειάζονται γονείς για να έχουν τα μέλη μια εικόνα των παιδιών που η οργάνωση προσπαθεί να τοποθετήσει σε ανάδοχες οικογένειες.

Συνεδρία 2^η

Θέμα: Συμπεριφορά εφήβου.

Οι συμμετέχοντες αναπολούν τα εφηβικά τους χρόνια και μερικές από τις πιο σημαντικές στιγμές αυτής της περιόδου. Τα μέλη χωρίζονται σε μικρότερες ομάδες και τους ζητείται να επεξεργαστούν το θέμα: «έχει ο κόσμος αλλάξει από τη δική μας εποχή εφηβείας;» Αλλά θέματα μπορεί να είναι η εργασία, η πειθαρχία, η ψυχαγωγία, το σχολείο. Η ομάδα μπορεί στη συνέχεια να συζητήσει ποια θεωρείται «φυσιολογική» ή «μη φυσιολογική» συμπεριφορά.

Τέλος, μπορούν τα μέλη να εξετάσουν ποιες δυσκολίες, συνήθειες ή συμπεριφορά μπορούν να ανεχθούν και ποιες όχι. Ελπίζεται ότι τα μέλη θα αρχίσουν να κατανοούν τις ανάγκες των παιδιών κάτω από νέο πρίσμα.

⁴ John Triseliotis – Κουσιδού Τασούλα: Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή, σελίδα 221

Συνεδρία 3^η**Θέμα: Η ανάπτυξη του παιδιού και η ταυτότητα**

Στη συνεδρία αυτή εξετάζονται τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού και πως δημιουργείται η ταυτότητα. Εξετάζονται επίσης οι ατομικές αποκλίσεις, σε φυσιολογικά πλαίσια, στην ανάπτυξη των παιδιών. Η συζήτηση μπορεί να επικεντρωθεί σε κρίσιμα στάδια και πιθανές δυσκολίες που πρέπει να ξεπεραστούν, ιδιαίτερα στην εφηβεία. Και εδώ μπορούν να συμβάλλουν με την πείρα τους οι ανάδοχοι γονείς. Ένα άλλο θέμα που εξετάζεται είναι ο ρόλος και η θέση της φυσικής οικογένειας στην αναδοχή και ειδικότερα σε σχέση με την ανάπτυξη της ταυτότητας του παιδιού. Το θέμα αυτό μπορεί να προκαλέσει διάφορες αντιδράσεις προς τους φυσικούς γονείς που κατ' αρχήν μπορεί να θεωρηθούν «ανεύθυνου» και «αμελείς».

Συνεδρία 4^η**Θέμα: Προβλήματα σχέσεων και θέματα επικοινωνίας**

Κεντρικό θέμα αυτής της συνεδρίας είναι τα προβλήματα που αναφέρονται μέσα στις ανάδοχες οικογένειες και ειδικότερα συγκρούσεις ή παρανοήσεις στους ρόλους και τις σχέσεις μεταξύ τους. Μπορεί να ζητηθεί από τα μέλη να υποδυθούν ρόλους σε διάφορες καταστάσεις, υποδεικνύοντας τρόπους που αυτές οι συγκρούσεις μπορούν να δημιουργηθούν. Οι συμμετέχοντες ανάδοχοι γονείς μπορούν να δώσουν πραγματικά παραδείγματα καταστάσεων που οι υποψήφιοι ανάδοχοι θα έχουν να αντιμετωπίσουν.

Συνεδρία 5^η**Θέμα: Προσωπικές και σεξουαλικές σχέσεις**

Τα μέλη εξετάζουν τις εμπειρίες τους και εκθέτουν τις απόψεις τους σχετικά με την σεξουαλικότητα και τις σχέσεις των δύο φύλων.

Συνεδρία 6^η**Θέμα: Οι προσδοκίες της οργάνωσης από τους ανάδοχους γονείς**

Η συνεδρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διασαφηνίσει ρόλους, σχέσεις και προσδοκίες μεταξύ των διαφόρων μερών που εμπλέκονται στην αναδοχή. Η προσπάθεια είναι να κατανοηθούν και να τονισθούν η σημασία της συνεργασίας των αναδόχων γονέων με την οργάνωση και της ταύτισής τους με τους στόχους της καθώς και οι έννοιες της συλλογικής εργασίας και της συνυπευθυνότητας, επίσης να αποφευχθούν περιπτώσεις σύγχυσης που προέρχονται από ελλιπώς καθορισμένους ρόλους όπως για παράδειγμα μια κατάσταση όπου οι ανάδοχοι γονείς θεωρούν τους εαυτούς τους σαν τους φυσικούς γονείς του παιδιού, ενώ η οργάνωση τους βλέπει σαν προσωρινούς παιδοκόμους.

Συνεδρία 7^η**Θέμα: τοποθέτηση του παιδιού και συμβόλαια**

Εξηγείται η έννοια και ο σκοπός των συμβολαίων που συμφωνούνται μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών.

Κατά την οικογενειακή μελέτη των αναδόχων εξετάζονται με ελάχιστες αναπροσαρμογές από τη μελέτη για την επιλογή θετών γονέων, το ιστορικό των συζύγων που περιλαμβάνει στοιχεία για την οικογένεια τους, την εκπαίδευση, την εργασία τους, η προσωπικότητα και ο γάμος τους, τα κίνητρα για την αναδοχή και οι προσδοκίες τους από το παιδί, η οικογενειακή τους ζωή, η οικονομική τους κατάσταση κ.λ.π.

Είναι απαραίτητο για κάποιο διάστημα συνεντεύξεις ατομικές και από κοινού το ζευγάρι καθώς και με όλη την οικογένεια για να διερευνηθούν τα προσωπικά τους συναισθήματα, προτιμήσεις, κίνητρα και κυρίως αν και πώς επήλθαν αλλαγές στη νοοτροπία και στις στάσεις. Η τελική έκθεση πρέπει να είναι σαφής για τον τύπο της αναδοχής που θα αναλάβει η οικογένεια, αν εγκριθεί. Αυτοί που θα γίνουν δεκτοί σαν ανάδοχοι γονείς και θα τους τοποθετηθούν παιδιά, θα κληθούν να παρακολουθήσουν συνεχή εκπαιδευτικά προγράμματα που εφαρμόζει η οργάνωση είτε μόνη της είτε σε συνεργασία με ανάδοχους γονείς.

3.2.2 ΕΓΚΛΕΙΟΥΣΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΟΥΣΑ ΑΝΑΔΟΧΗ

Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία της τοποθέτησης και την ευημερία του παιδιού είναι η στάση και η ετοιμότητα των αναδόχων γονέων να περιλάβουν στη ζωή του παιδιού και τη βιολογική του οικογένεια.

Δηλαδή όχι μόνο να την αποδέχονται, αλλά να ενθαρρύνουν τις επαφές του παιδιού με τους βιολογικούς γονείς του. Αυτή η στάση είναι πολύ σημαντική, κυρίως όταν ο απώτερος στόχος είναι η επιστροφή του παιδιού στην οικογένειά του.

Εκτός από τις επισκέψεις και τις επαφές, μπορούν οι ανάδοχοι γονείς να ενθαρρύνουν τα παιδιά να γράφουν στους γονείς τους, να του μιλούν για την οικογένειά του και για κάθε αλλαγή που συμβαίνει σ' αυτή. Η στάση αυτή των αναδόχων γονέων ονομάζεται «εγκλείουσα» και επηρεάζει την εικόνα του παιδιού για τον εαυτό του και τη φυσική οικογένειά του.⁵

Είναι όμως κάποιες περιπτώσεις παιδιών που έχουν κακοποιηθεί σωματικά ή σεξουαλικά από τους γονείς τους και δεν είναι προς όφελός τους η επικοινωνία μαζί τους, τουλάχιστον για κάποιο χρονικό διάστημα.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν ανάδοχοι γονείς που επιθυμούν να υιοθετήσουν το παιδί και συνειδητά ή υποσυνείδητα απομακρύνουν τους φυσικούς γονείς. Από έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι πολλά αναδεχόμενα παιδιά δεν είχαν πληροφορηθεί για τη θέση τους στην οικογένεια ως στην εφηβεία τους. Είναι όμως ένα κομμάτι του ρόλου των κοινωνικών λειτουργών να ενημερώνουν τους ανάδοχους γονείς και εκείνοι στη συνέχεια το παιδί, για τις αιτίες και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες βρέθηκε υπό κρατική προστασία και ειδικότερα σε ανάδοχη οικογένεια. Οι «αποκλείοντες» ανάδοχοι γονείς σταδιακά θα αντιμετωπίζουν τις επισκέψεις των κοινωνικών λειτουργών ως απειλή.

Στο ακόλουθο σχήμα περιγράφονται οι σχέσεις των μερών στην «εγκλείουσα» και «αποκλείουσα» αναδοχή.

⁵ Βλ. Σχεδιάγραμμα στην επόμενη σελίδα

ΕΓΚΛΕΙΟΥΣΑ ΑΝΑΔΟΧΗ

ΑΠΟΚΛΕΙΟΥΣΑ ΑΝΑΔΟΧΗ

→ Θετική στάση, αποδοχή
 ..... Αρνητική στάση αποκλεισμός

Σχεδιάγραμμα 1: Η στάση των αναδόχων γονέων προς τους φυσικούς γονείς και τον κοινωνικό λειτουργό κατά την εκλείουσα και αποκλείουσα αναδοχή.

Πηγή: J. Triseliotis, T. Κουσίδου: Η κοινωνική εργασία με τις ανάδοχες οικογένειες

3.3 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Ανάμεσα στους παράγοντες που επηρεάζουν την επιτυχία της τοποθέτησης είναι η προετοιμασία του παιδιού κυρίως για τα μεγαλύτερα παιδιά και εφήβους. Για τα βρέφη και τα μικρά παιδιά που φιλοξενούνται σε ίδρυμα δεν υπάρχει ουσιαστικά προετοιμασία. Η προσαρμογή αρχίζει με τη γνωριμία του παιδιού με την ανάδοχη οικογένεια, με τη βοήθεια του ατόμου που έχει δεσμό με το παιδί, ώστε σταδιακά να γίνει το πέρασμα της φροντίδας στην ανάδοχη με όσο το δυνατόν λιγότερη ανασφάλεια. Για τα μεγαλύτερα παιδιά τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Μεγάλα παιδιά που προστατεύονται σε ίδρυμα που συχνά έχουν ζήσει αλλαγές και στερήσεις νιώθουν τα περισσότερα ανασφάλεια, θυμό, φόβο, σύγχυση για ότι τους συμβαίνει και αβεβαιότητα για ότι πρόκειται να τους συμβεί.

Αλλά αναρωτιούνται ποιοι είναι οι λόγοι που οι γονείς τους τα εγκατέλειψαν και άλλα αδυνατούν να δεχτούν αυτή την πραγματικότητα.

Στόχος της προετοιμασίας είναι να βοηθήσει το παιδί να καταλάβει την πραγματικότητα, δηλαδή τις συνθήκες ζωής και την προέλευσή του, να επεξεργαστεί το άγχος, τους φόβους, τη σύγχυση που αισθάνεται, να συμβιβαστεί, όσο γίνεται, με την αδυναμία των γονιών του να το φρονήσουν και να καταλάβει τους λόγους της νέας τοποθέτησής του και να μπορεί να εκφράσει τις απόψεις και τις επιθυμίες του.

Το άτομο που θα κάνει την προετοιμασία πρέπει να είναι ειδικός (ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός) που ασχολείται με το παιδί και τον οποίο το παιδί πρέπει να εμπιστεύεται. Η προετοιμασία για την τοποθέτηση σε ανάδοχη διευκολύνεται αν έχει προϋπάρξει επεξεργασία με το παιδί θεμάτων καταγωγής συνθηκών ζωής και συναισθημάτων που συνδέονται μ' αυτά. Ένας τρόπος επεξεργασίας ή πρόσβασης του παιδιού σ' αυτά είναι η δημιουργία του βιβλίου ζωής.

Το βιβλίο ζωής είναι μια καταγραφή των γεγονότων της ζωής του παιδιού με λέξεις, φωτογραφίες, εικόνες, σχέδια και ντοκουμέντα που ετοιμάζει το παιδί με τη βοήθεια ενός κοινωνικού λειτουργού ή οποιουδήποτε ενήλικα που το παιδί εμπιστεύεται. Το βιβλίο ζωής κρατά το παιδί σε επαφή με το παρελθόν του, βοηθώντας το συγχρόνως να ενσωματώσει από το κομμάτι του εαυτού του στην αναπτυσσόμενη προσωπικότητά του. Η ιδέα για το βιβλίο ζωής ξεκίνησε από την έρευνα του Triseliotis για τις ρίζες (1973).⁶

Τα βιβλία αυτά ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών που αποχωρίζονται τις οικογένειές τους, για πληροφόρηση σχετικά με την καταγωγή τους και με τους λόγους των σημερινών συνθηκών ζωής τους. Τα παιδιά που μεγαλώνουν στις φυσικές τους οικογένειες δεν έχουν ανάγκη από τέτοια βιβλία γιατί βιώνουν συνήθως μια απρόσωπη οικογενειακή ζωή. Παιδιά όμως που αποχωρίζονται τις οικογένειές τους και ζουν αλλαγές παιδοκόμων, αναδόχων, κοινωνικών λειτουργών, σχολείων χάνουν αυτή τη συνέχεια και δεν αναπτύσσουν μια ομαλά εξελισσόμενη εικόνα του εαυτού τους. Το βιβλίο ζωής μέσα από τη συζήτηση των γεγονότων, των καταστάσεων και των ανθρώπων

⁶ John Triseliotis – Κουσίδου Τασούλα: Η κοινωνική εργασία στην υιοθεσία και την αναδοχή, σελίδα 133

μεταφέρει στα παιδιά μια εικόνα του παρελθόντος και του παρόντος, προετοιμάζοντάς τα για την επόμενη αλλαγή στο μέλλον.

Συζητώντας με το παιδί για το παρελθόν του, την αβεβαιότητα που ζει και τους φόβους για το μέλλον του, μπορεί να διερευνήσει κανείς τα συναισθήματα και τις απόψεις του για μια νέα οικογένεια.

Γενικά, το βιβλίο ζωής μπορεί επίσης να αποτελέσει μέρος της προετοιμασίας πριν την τοποθέτησή του σε μια νέα – μόνιμη ίσως – οικογένεια.

Σήμερα, είναι συνηθισμένο φαινόμενο για τα παιδιά που πηγαίνουν σε νέες οικογένειες να έχουν μαζί τους το βιβλίο ζωής. Είναι η αυτοβιογραφία τους και μπορούν να καταφεύγουν σ' αυτή οπότε να επιθυμούν.

Θα ήταν αποτελεσματικό το βιβλίο ζωής να ετοιμάζεται για το κάθε παιδί από το αν θα επιστρέψει στην οικογένειά του, θα παραμείνει στο ίδρυμα ή θα τοποθετηθεί σε ανάδοχη ή θετή οικογένεια.

Εκτός από την ατομική προετοιμασία με τον κοινωνικό λειτουργό, τα παιδιά μπορούν να προετοιμαστούν για την τοποθέτησή τους σε νέες οικογένειες μέσω των ομάδων. Είναι ένα χρήσιμο μέσο για την προετοιμασία κυρίως μεγαλύτερων παιδιών και εφήβων. Μέσα στις ομάδες τα παιδιά ενθαρρύνονται με συζητήσεις, παιχνίδια ή υποκριτική ρόλου να μοιραστούν τους προβληματισμούς τους, τα άγχη και τις ελπίδες τους. Η εργασία με την ομάδα δεν αντικαθιστά αλλά συμπληρώνει την ατομική προετοιμασία, η οποία συνήθως προηγείται ή μπορεί να προχωρεί ταυτόχρονα με την ομαδική.

Οι ομάδες χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν παιδιά και εφήβους:

1. Να αποκτήσουν σαφέστερη αντίληψη του τι σημαίνει να ζουν με ανάδοχους ή θετούς γονείς.
2. Να επεξεργασθούν ή να φέρουν στην επιφάνεια όλα θέματα σχετικά με τη ζωή τους, ώστε να μπορέσουν να κάνουν το βήμα της ένταξης σε μια νέα οικογένεια.
3. Να αποκτήσουν σαφέστερη γνώση των υποχρεώσεών τους, που επιβάλλει η συμβίωση σε μια οικογένεια.
4. Να αναπτύξουν πιο θετική αντίληψη του εαυτού τους και τις ταυτότητάς τους.
5. Να ανακαλύψουν πιο εποικοδομητικούς τρόπους αντιμετώπισης των δυσκολιών στη ζωή τους.

Τέλος η συμμετοχή στις ομάδες βοηθά τους κοινωνικούς λειτουργούς να αποκτήσουν καλύτερη γνώση των παιδιών ώστε να είναι πιο επιτυχείς στο ταίριασμά τους με θετούς ή ανάδοχους γονείς. Ακολουθεί ένα παράδειγμα λειτουργίας της ομάδας σε 7 συναντήσεις / συνεδρίες.

Συνεδρία 1^η

Οι δραστηριότητες της πρώτης συνεδρίας έχουν σκοπό τη γνωριμία των μελών μεταξύ τους. Αυτό μπορεί να γίνει με μια ποικιλία παιχνιδιών. Στη συνέχεια τα μέλη αρχίζουν να ανταλλάσσουν πιο προσωπικές πληροφορίες για τον εαυτό τους, τι τους αρέσει και τι όχι, το που ζουν και που θα ήθελαν να ζήσουν. Οδηγούνται έτσι να συζητήσουν τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της ζωής ανάδοχες οικογένειες και στα ιδρύματα.

Συνεδρία 2^η

Το θέμα της συνεδρίας αυτής είναι η εμπιστοσύνη. Πολλά από τα παιδιά που συμμετέχουν έχουν εξαπατηθεί στο παρελθόν, γι' αυτό ενθαρρύνονται να εκφράσουν τα συναισθήματά τους γι' αυτές τις εμπειρίες τους και πως αυτές συνδέονται με τους φόβους και τις ανησυχίες τους για τη ζωή τους με μια νέα οικογένεια. Και εδώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν παιχνίδια με θέμα την εμπιστοσύνη.

Συνεδρία 3^η

Στη συνεδρία αυτή δημιουργούνται συμμαχίες και υποομάδες. Πολλές δραστηριότητες μπορούν να γίνουν όπως η υποκριτική ρόλων με θέμα την απομάκρυνση του παιδιού από τη φυσική οικογένεια και την ανάληψη της προστασίας του από την κοινωνική οργάνωση. Μια άλλη άσκηση ζητά από τα μέλη της ομάδας να σχεδιάσουν την πορεία της ζωής τους σημειώνοντας τα πιο σημαντικά γεγονότα που τους συνέβησαν μέχρι τότε.

Συνεδρία 4^η

Αυτή η συνεδρία επικεντρώνεται εξ' ολοκλήρου στην οικογένεια. Ωθεί τα μέλη να εκφράσουν τις σκέψεις τους για τα χαρακτηριστικά εκείνα που αναζητούν στους ανάδοχους γονείς καθώς και να συζητήσουν πιο πρακτικά θέματα.

Συνεδρία 5^η

Οι συμμετέχοντες ενθαρρύνονται να συζητήσουν τους φόβους που έχουν για το τι χειρότερο θα μπορούσε να τους συμβεί σε μια νέα οικογένεια. Συνήθως εκφράζεται ο φόβος της απόρριψής τους από τους ανάδοχους γονείς. Στη συνεδρία αυτή μπορούν να παρευρεθούν δύο ανάδοχοι γονείς και τα μέλη υποβάλλουν ερωτήσεις για τις οικογένειές τους και για τα παιδιά που φροντίζουν.

Συνεδρία 6^η

Εδώ τα μέλη αρχίζουν να σκέπτονται πιο συγκεκριμένα την τοποθέτησή τους σε ανάδοχη οικογένεια. Ενθαρρύνονται να αναλογιστούν τι είδους πληροφόρηση θα ήθελαν να έχουν για την ανάδοχη οικογένεια πριν την γνωρίσουν και αντίστροφα, τι θα ήθελαν να γνωρίζει η οικογένεια γι' αυτά. Μπορούν επίσης να υποδυθούν ρόλους αναφερόμενους στην πρώτη συνάντηση και γνωριμία τους με τους ανάδοχους γονείς.

Συνεδρία 7^η

Η τελευταία συνεδρία χρησιμοποιείται για να συνδέσει και να συνοψίσει όλες τις προηγούμενες και να περατώσει την ομάδα.

Η προετοιμασία σε ομάδα δεν αντικαθιστά την ατομική προετοιμασία αλλά μόνο τη συμπληρώνει. Τέλος, πρόσφατες μελέτες έχουν δείξει πως η πιθανότητα επιτυχίας της τοποθέτησης αυξάνεται όταν οι ανάδοχοι γονείς και τα αναδεχόμενα παιδιά προετοιμάζονται γι' αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4° ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

4.1 ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Οι επαφές μεταξύ φυσικών γονέων και των παιδιών τους είναι απαραίτητες και για ψυχολογικούς και για πρακτικούς λόγους. Πρέπει να διατηρείται ο δεσμός γονέων και παιδιού όσο το δυνατό στενότερος διότι τα παιδιά έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιστρέψουν στα σπίτια τους αν τα επισκέπτονται τακτικά ο ένας ή και οι δύο γονείς τους. Μελέτες έχουν δείξει πως τα παιδιά που ζουν σε ιδρύματα έχουν περισσότερες πιθανότητες να επιστρέψουν στα σπίτια τους απ' αυτά που ζουν στα ανάδοχα. Αυτό οφείλεται και στις δυσκολίες που συναντούν οι γονείς όταν προσπαθούν να επισκεφτούν τα παιδιά τους στις ανάδοχα οικογένειες. Πολλοί ανάδοχοι γονείς πιστεύουν πως τα παιδιά είναι καλύτερα μακριά από τους γονείς τους.

Υιοθετούν την «αποκλειούσα» στάση αφήνοντας στο περιθώριο τη φυσική οικογένεια. Δεν αναγνωρίζουν όμως ότι οι επισκέψεις των φυσικών γονέων έχουν αξία για τα παιδιά, που σκέπτονται θετικά γι' αυτούς και είναι πρόθυμα να τους δουν με επιείκεια. Όσο πιο ανταγωνιστικοί είναι οι ανάδοχοι γονείς προς τους φυσικούς, τόσο το παιδί θα τους νοσταλγεί κρυφά ή θα έχει εξωπραγματικές θετικές φαντασιώσεις γι' αυτούς. Με το να έρχεται σε επαφή με τους γονείς του το παιδί αντικρίζει την πραγματικότητα και αρχίζει να τους βλέπει όπως είναι και όχι όπως τους φανταζόταν.

Επίσης με τις επισκέψεις τους οι φυσικοί γονείς δείχνουν ότι δεν έχουν απορρίψει το παιδί και παράλληλα αισθάνονται οι ίδιοι λιγότερο την αποτυχία τους στο ρόλο τους και τη στέρηση του παιδιού τους.

Είναι σκόπιμο οι κοινωνικοί λειτουργοί να συνοδεύουν τους φυσικούς γονείς για να επισκεφθούν το παιδί, τουλάχιστον στα πρώτα στάδια μέχρις ότου συνηθίσουν τις επισκέψεις. Το πρόβλημα των επισκέψεων μπορεί να γίνει λιγότερο οδυνηρό αν προβλέπονται λεπτομερώς στη συμφωνία μεταξύ αναδόχων γονέων, κοινωνικών λειτουργών και φυσικών γονέων.

Επειδή οι ανάδοχοι γονείς δεν μπορούν να είναι πάντα διαθέσιμοι για απρογραμμάτιστες επισκέψεις των φυσικών γονέων, είναι πολύ βοηθητικός και για τις δύο πλευρές ο καθορισμός συγκεκριμένων ημερών και ωρών για τις επισκέψεις.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις παιδιών που ωφελούνται από τις επισκέψεις των γονιών τους. Έχουν τέτοιες αναμνήσεις από τη ζωή τους με τον πατέρα ή τη μητέρα τους που μόνο η θέα τους, τους προκαλεί τρόμο και προτιμούν να μην τους βλέπουν.

Στην περίπτωση αυτή ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού είναι καθοριστικός. Πρέπει να προσπαθήσει μέσω του εισαγγελέα να απαγορευτεί στο γονέα αυτό όχι μόνο να επισκέπτονται το παιδί τους αλλά ακόμα και να γνωρίζουν τη διεύθυνση κατοικίας του.

Η λύση αυτή ενδείκνυται σε περιπτώσεις που υπάρχει κίνδυνος οι γονείς να απαγάγουν το παιδί, να το βλάψουν ψυχικά ή σωματικά ή αν υπάρχει πιθανότητα να φερθούν άσχημα στην ανάδοχη οικογένεια.

Ασφαλώς έχουν δικαίωμα επισκέψεων οι φυσικοί γονείς, είναι όμως ταυτόχρονα αναφαίρετο δικαίωμα των αναδόχων γονέων να εξακολουθήσουν να ζουν αρμονικά με το ανάδοχο παιδί τους, ώσπου να έρθει ο καιρός να επιστρέψει κοντά στους φυσικούς γονείς του.

Τα θετικά συναισθήματα των αναδόχων γονέων προς τους φυσικούς γονείς, συνήθως εξασθενούν μετά τους πρώτους έξι με δώδεκα μήνες, αν οι τελευταίοι χάσουν το ενδιαφέρον τους και δεν τηρούν τις υποσχέσεις τους προς το παιδί.

Τέλος, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι με την αύξηση του χρόνου της τοποθέτησης, όχι μόνο οι επισκέψεις των γονέων γίνονται πιο αραιές, αλλά απαιτούν και μικρότερη σημασία για τα παιδιά, ιδιαίτερα όταν αυτά συνδέονται όλο και περισσότερο με αυτούς που τα φροντίζουν, πράγμα που κάνει την επάνοδο στο σπίτι πιο δύσκολη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5°

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

5.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ αναδοχών γονέων, φυσικών γονέων και παιδιού. Μέρος του έργου του είναι να βοηθήσει στην ανάπτυξη και στη διατήρηση των δεσμών μεταξύ των τριών μερών, ενώ το άλλο είναι η απευθείας εργασία του με το παιδί. Η απευθείας επικοινωνία με το παιδί βοηθά να αναπτυχθεί η απαιτούμενη σχέση και εμπιστοσύνη μαζί του. Αυτό είναι απαραίτητο αφού ο κοινωνικός λειτουργός είναι ο μόνος άνθρωπος που κρατά στα χέρια του όλους τους δεσμούς του παιδιού και μπορεί να το βοηθήσει να ξανασυναρμολογήσει τη ζωή του.

Ανάλογα με τις συνθήκες, τα παιδιά των αναδοχών οικογενειών, ιδιαίτερα αυτά σε μακροχρόνια αναδοχή ζουν σε ένα αβέβαιο κόσμο. Δε ζουν με τη δική τους οικογένεια και ταυτόχρονα δεν ανήκουν στη σημερινή οικογένεια. Μπορεί να βρίσκονται σε σύγχυση για το παρελθόν τους γι το πώς βρέθηκαν εδώ και για το τι τους επιφυλάσσει το μέλλον. Ένα μέρος του ρόλου του κοινωνικού λειτουργού σε συνεργασία με τους ανάδοχους γονείς, είναι να βοηθήσει το παιδί να ξεκαθαρίσει τη θέση του όσο γίνεται περισσότερο.

Μερικοί τρόποι που μπορεί κανείς να πλησιάσει ένα παιδί είναι η ζωγραφική, το βιβλίο ζωής, οι έξοδοι, οι δραστηριότητες και η συζήτηση. Ελπίζεται ότι η εμπιστοσύνη που θα αναπτυχθεί μεταξύ κοινωνικού λειτουργού και παιδιού θα επιτρέψει στο παιδί να μοιρασθεί τις ανησυχίες του, τα συναισθήματά του και τις έμμονες σκέψεις του.

Το έργο του κοινωνικού λειτουργού σε σχέση με τους φυσικούς γονείς αποτελείται από τρία μέρη:

- α) να βοηθήσει τους γονείς να αναλάβουν ξανά τη φροντίδα του παιδιού τους και
- β) να διατηρήσει το σύνδεσμο μεταξύ γονέων και παιδιού.

Και τα δύο βέβαια προϋποθέτουν ότι ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί να δημιουργήσει μια ουσιαστική σχέση με τους φυσικούς γονείς. Είναι φανερό ότι οι γονείς των οποίων τα παιδιά βρίσκονται σε κρατική προστασία μετά από δικό τους αίτημα ή με τη σύμφωνη γνώμη τους, αισθάνονται λιγότερο απειλημένοι και εχθρικοί προς τους κοινωνικούς λειτουργούς. Αντίθετα, αυτοί των οποίων τα παιδιά απομακρύνονται με εισαγγελικές ή δικαστικές αποφάσεις αισθάνονται μνησικάκοι και ανταγωνιστικοί. Ο κοινωνικός λειτουργός πρέπει να αναγνωρίσει και να δεχθεί τα συναισθήματά τους δείχνοντας το ενδιαφέρον του για το παιδί. Η συμμετοχή των φυσικών γονέων στα σχέδια και τον προγραμματισμό για το παιδί τους τους κάνει να αισθάνονται ότι είναι ακόμα οι πιο σημαντικοί άνθρωποι στη ζωή του παιδιού. Να σημειώσουμε ακόμα πως η αναδοχή είναι πιο απειλητική για τους γονείς απ' ότι είναι η ιδρυματική περίθαλψη. Διότι η αναδοχή τους δημιουργεί εικόνες ενός εναλλακτικού ικανού γονέα και αυξάνει τα συναισθήματά της γονικής τους ανεπάρκειας. Έτσι λοιπόν θα πρέπει να τους εξηγηθεί γιατί είναι προς το συμφέρον του παιδιού να τοποθετηθεί ή να παραμείνει σε ανάδοχη οικογένεια και κυρίως πως οι ίδιοι μπορούν να

συμβάλλουν στην ευημερία και την ευτυχία του παιδιού τους. Πρέπει να τους παρασχεθεί άφθονη συμβουλευτική και εξειδικευμένη βοήθεια, ιδιαίτερα τους πρώτους έξι μήνες από την απομάκρυνση του παιδιού, ώστε να υπάρξει κάποια ελπίδα επανόδου του.

Οι μελέτες έχουν δείξει ότι αν ένα παιδί δεν επιστρέψει στο σπίτι του τους πρώτους 12 μήνες, τότε οι πιθανότητες να επιστρέψει αργότερα περιορίζονται σημαντικά, χωρίς βέβαια να αποκλείονται. Σε όλες τις συνεννοήσεις με τους φυσικούς γονείς, οι κοινωνικοί λειτουργοί πρέπει να τους ενημερώνουν για τη θέση τους σε σχέση με το παιδί και να τους εξηγούν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα μπορούν να ξαναπάρουν το παιδί τους. Οι γονείς θα πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, αλλά να γνωρίζουν επίσης τις ευθύνες και υποχρεώσεις τους προς το παιδί.

Βέβαια δεν είναι όλοι οι βιολογικοί γονείς σε θέση να αναλάβουν τη φροντίδα των παιδιών τους. Αυτό θα ήταν το ιδανικό και σε αυτό αποσκοπεί ο θεσμός της αναδοχής. Πρέπει να αναγνωρίζουμε όμως ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι γονείς δε θα μπορέσουν ποτέ ή δε θα είναι κατάλληλοι να πάρουν το παιδί τους.

Σ' αυτές τις περιπτώσεις είναι εξίσου ανεύθυνο να απομακρυνθεί το παιδί από μια ανάδοχο οικογένεια όπου είναι καλή προσαρμοσμένο για να επιστρέψει στην αβεβαιότητα της ζωής των γονέων του. Έχουν υπάρξει περιπτώσεις παιδιών που έχουν κακοποιηθεί ή και σκοτωθεί μετά την επιστροφή τους στην φυσική οικογένεια. Η ευθύνη του κοινωνικού λειτουργού είναι προς το παιδί και όχι προς τους γονείς. Έτσι όταν πληθαίνουν οι αποδείξεις ότι δεν υπάρχει πραγματική ελπίδα επανόδου του παιδιού, τότε θα πρέπει να αρχίσει ο προγραμματισμός για μια μόνιμη νέα οικογένεια.

γ) Το τρίτος σκέλος της εργασίας του κοινωνικού λειτουργού είναι σε σχέση με τους ανάδοχους γονείς.

Η ανάπτυξη μιας αποδοτικής σχέσης κοινωνικού λειτουργού με τους ανάδοχους γονείς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σαφήνεια των σκοπών και των στόχων της τοποθέτησης για το συγκεκριμένο παιδί καθώς και των αμοιβαίων προσδοκιών από την τοποθέτηση δηλαδή του κοινωνικού λειτουργού και των αναδόχων γονέων. Οι κοινωνικές οργανώσεις και οι κοινωνικοί λειτουργοί που είναι οι ίδιοι ασαφείς ή αβέβαιοι για τη φιλοσοφία και τους σκοπούς της αναδοχής, για το ρόλο των αναδόχων γονέων και τον τύπο της αναδοχής που τους ταιριάζει, μεταφέρουν αυτή τη σύγχυση και την αβεβαιότητα στην ανάδοχη οικογένεια. Γι' αυτό οι προσδοκίες και των δύο πλευρών πρέπει όχι μόνο να συζητηθούν και να διασαφηνιστούν με τους ανάδοχους γονείς, αλλά να αναφέρονται στο «συμβόλαιο»¹ που θα καταρτισθεί μεταξύ της οργάνωσης και των αναδόχων γονέων.

Οι προτιμήσεις που εκφράζονται από τους ανάδοχους γονείς σχετικά με το παιδί που θέλουν να αναλάβουν και με τον τύπο της αναδοχής που θα εφαρμόσουν πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψη για να αποφεύγονται μελλοντικές απογοητεύσεις. Για παράδειγμα, αν ένα ζευγάρι επιθυμεί να αναλάβει ένα παιδί για μεγάλο χρονικό διάστημα, με πιθανότητα υιοθεσίας του, και η οργάνωση τους τοποθετήσει ένα παιδί που συνεχίζει να έχει επικοινωνία με

¹ Αναλυτικότερα για το «συμβόλαιο» της αναδοχής στην παρ. 5.3

τους φυσικούς του γονείς και υπάρχουν μεγάλες πιθανότητες επανόδου του σ' αυτούς, τότε οι ανάδοχοι γονείς μπορεί να αισθανθούν εξαπατημένοι από την οργάνωση ή να δυσκολέψουν τις επισκέψεις των γονέων στο παιδί ή να ζητήσουν την απομάκρυνση του παιδιού. Επίσης, μερικοί ανάδοχοι γονείς μπορούν να αντεπεξέλθουν σε περιπτώσεις παιδιών που μένουν μικρό διάστημα ή με μικρά παιδιά αλλά δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν τις ψυχολογικές και κοινωνικές απαιτήσεις των μεγαλύτερων παιδιών ή τις μακροχρόνιας αναδοχής.

Το να γίνει μια οικογένεια ανάδοχη απαιτεί σημαντικές προσαρμογές όλων των μελών της. Από το πόσο καλά ή όχι θα γίνουν αυτές οι προσαρμογές θα εξαρτηθεί σημαντικά η επιτυχία της τοποθέτησης του παιδιού. Γι' αυτό η στήριξη από τον κοινωνικό λειτουργό και μετά την τοποθέτηση του παιδιού είναι καθοριστική στο πως η οικογένεια θα προσαρμοσθεί και θα χειρισθεί τις νέες σχέσεις που θα δημιουργηθούν. Οι κοινωνικοί λειτουργοί και οι ανάδοχοι γονείς μοιράζονται το έργο που ο τελικός του στόχος είναι η ευημερία του παιδιού.

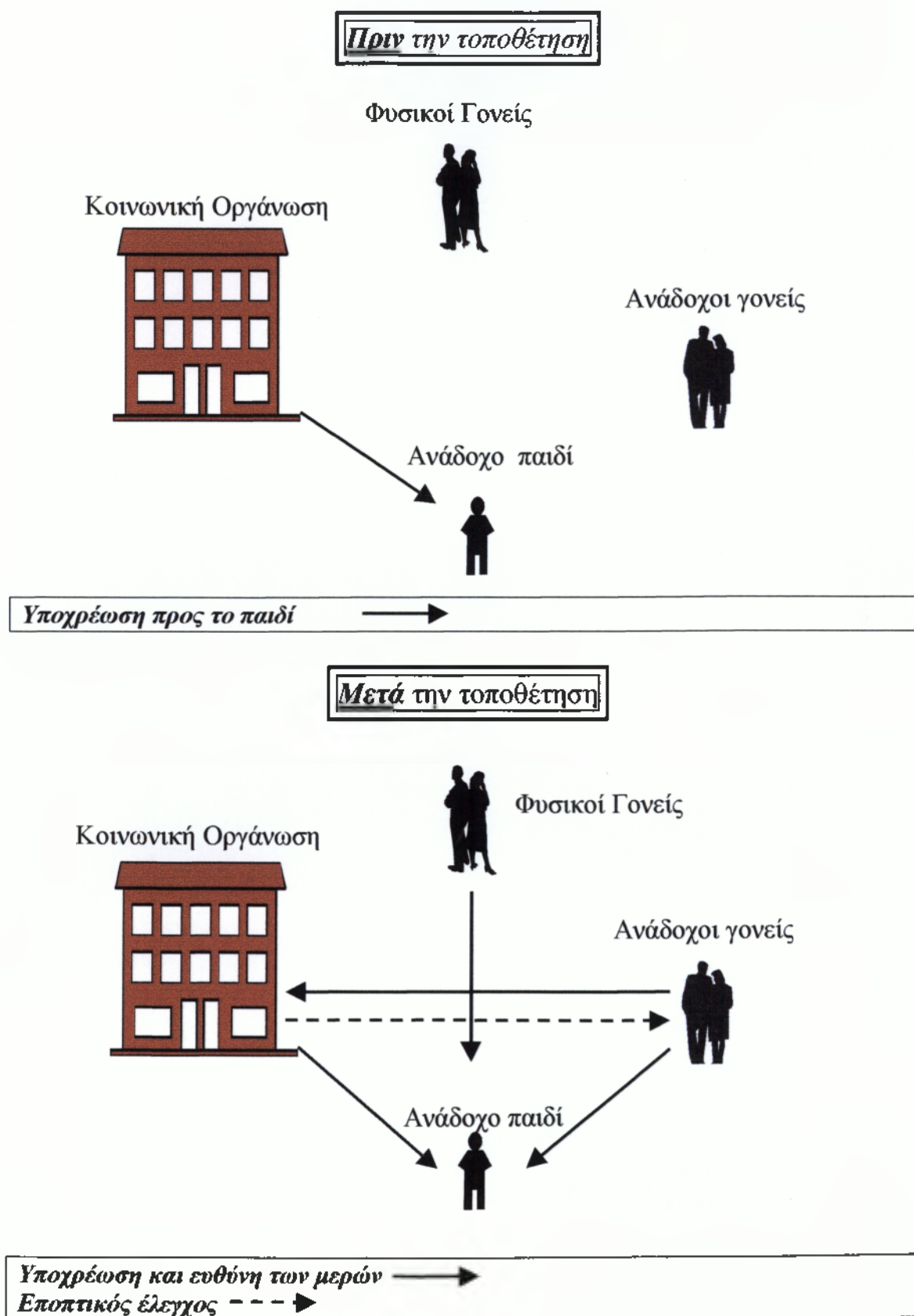
5.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΔΟΧΗ ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Από την νομική πλευρά η κοινωνική οργάνωση έχει την ευθύνη και είναι υπόλογη για την ευημερία του παιδιού, όσο χρόνο βρίσκεται στην προστασία της. Η οργάνωση εκτελεί της αρμοδιότητές της αναθέτοντας ένα μέρος από την εξουσία και τις ευθύνες της στους ανάδοχους γονείς αλλά διατηρεί τον εποπτικό έλεγχο όπως φαίνεται και στο ακόλουθο διάγραμμα.

Αντίστοιχα, οι ανάδοχοι γονείς είναι υπόλογοι έναντι της οργάνωσης για την ποιότητα των υπηρεσιών τους προς το παιδί.

Ο κοινωνικός λειτουργός είναι αυτός που εκτελεί τον εποπτικό ρόλο εκ μέρους της οργάνωσης. Έτσι ο κοινωνικός λειτουργός και οι ανάδοχοι γονείς μοιράζονται την ευθύνη για το παιδί.

Στις περιπτώσεις που η φυσική οικογένεια διατηρεί κάποια δικαιώματα, η ευθύνη κατανέμεται μεταξύ της οργάνωσης, των αναδόχων γονέων και των φυσικών γονέων.

Σχεδιάγραμμα 2: Υποχρεώσεις και ευθύνες των μερών πριν και μετά την τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια.

Πηγή: Ίδια έρευνα

5.3 ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Η ανάθεση διαφορετικών ευθυνών σε τρεις διαφορετικούς φορείς είναι πιθανό να δημιουργήσει παρανοήσεις και προστριβές.

Για να αποφευχθούν αυτές οι παρανοήσεις και να εξασφαλιστεί η διαφάνεια προτείνεται η υπογραφή ενός συμβολαίου μεταξύ των γονέων και της οργάνωσης που θα καθορίζει τα συμφωνηθέντα.

Μεταξύ των μερών περιλαμβάνεται και το ίδιο το παιδί εφ' όσον είναι σε ηλικία που καταλαβαίνει, κυρίως για την τοποθέτηση προεφήβων και εφήβων.

Η ιδέα του συμβολαίου χρησιμοποιείται σε πολλούς τομείς της κοινωνικής εργασίας, κυρίως για να κατευθύνει την εργασία που γίνεται, να καθορίσει το πρόβλημα για το οποίο επιζητείται λύση, τους στόχους που επιδιώκονται, το έργο που αναλαμβάνει ο καθένας και τους τρόπους εφαρμογής του. Το συμβόλαιο είναι μια ανοιχτή, έντιμη και χρονικά προσδιορισμένη μορφή παρέμβασης της κοινωνικής εργασίας. Η αξία του έγκειται στη διαφάνεια και τον καθορισμό των σκοπών, των στόχων και των μεθόδων για την επίτευξη τους, καθώς και τον επιμερισμό των ευθυνών και αρμοδιοτήτων.

Όμως διαφορετικά από τα νομικά συμβόλαια που αποφασίζονται ελεύθερα και εκούσια, δεν ισχύει το ίδιο γι' αυτόν τον τύπο συμβολαίου. Αναπόφευκτα υπάρχει κάποιο στοιχείο εξαναγκασμού σ' αυτά τα συμβόλαια, ακόμα κι όταν υπάρχει κάποιος βαθμός συμφωνίας, γιατί οι ανάδοχοι γονείς έχουν λιγότερη εξουσία από την κοινωνική οργάνωση και τον κοινωνικό λειτουργό.

Βέβαια το συμβόλαιο δεν είναι η λύση για όλες τις πολυπλοκότητες που αντιμετωπίζει ο κοινωνικός λειτουργός στην αναδοχή. Είναι όμως γι' αυτόν ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο αφού πολύ συχνά βρίσκεται ανάμεσα σε συγκρουόμενους ρόλους και συμφέροντα.

Τα θέματα που θα μπορούσε να περιλαμβάνει ένα συμβόλαιο είναι:

- Οι λόγοι της τοποθέτησης του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια.
- Οι στόχοι της τοποθέτησης όπως ποιος είναι ο προγραμματισμός.
- Οι ευρύτεροι σκοποί της τοποθέτησης δηλαδή την παροχή φροντίδας, την επικοινωνία με τη φυσική οικογένεια.
- Η χρονική διάρκεια της τοποθέτησης.
- Ο καθορισμός των γενικών ρόλων, δικαιωμάτων και υποχρεώσεων κάθε μέρους. Αν χρειάζεται θα μπορούσε να περιληφθεί και τι δεν υποχρεώνονται να κάνουν.
- Μια γενική πρόταση ότι πρόκειται για εργασία ομάδας και όλα τα μέρη συμφωνούν να συνεργαστούν.
- Τις πιθανές συνέπειες της μη συμμερφωσης ή μη συμμετοχής των μερών
- Τον τρόπο χειρισμού πιθανών συγκρούσεων ή διαφωνιών σε ό,τι αφορά τους όρους του συμβολαίου και την ερμηνεία τους.

Αυτές είναι οι γενικές οδηγίες που με κάποιες τροποποιήσεις υπάρχουν σε όλα τα συμβόλαια.

Υπάρχουν όμως και οι ειδικές οδηγίες για το κάθε μέρος που προσφέρουν την απαραίτητη καθοδήγηση κυρίως για πρακτικά θέματα.

5.4 ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

Η ανάπτυξη των υπηρεσιών στήριξης μετά την τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια, κυρίως με τη μορφή κοινωνικής εργασίας με ομάδες, έρχεται σαν αποτέλεσμα της αναγνώρισης ότι η προετοιμασία μόνη της δεν αρκεί. Καμία προετοιμασία δεν αντικαθιστά την πραγματικότητα της ζωής του παιδιού με τη νέα του οικογένεια και της αμοιβαίας προσαρμογής τους. Επομένως, η στήριξη της οικογένειας μετά την τοποθέτηση του παιδιού μας μεταφέρει από τις υποθετικές περιπτώσεις παιδιών κατά την περίοδο προετοιμασίας, σε συγκεκριμένα παιδιά που ήδη βρίσκονται σε συγκεκριμένες οικογένειες.

Η στήριξη μπορεί να προσφέρεται είτε σε πρακτικά θέματα, όπως διευκολύνσεις για ημερήσια φροντίδα του παιδιού ή για ξεκούραση των γονέων που μεγαλώνουν παιδιά σωματικά ή νοητικά ανάπηρα ή επιδότηση, είτε με τη μορφή ατομικής ή ομαδικής συμβουλευτικής εργασίας σε θέματα όπως ενημέρωση των παιδιών για τη βιολογική τους οικογένεια ή ο χειρισμός δύσκολης συμπεριφοράς.

Οι λόγοι χρησιμότητας των στηρικτικών υπηρεσιών για ανάδοχες οικογένειες είναι γνωστοί στους υποψήφιους γονείς από το στάδιο της προετοιμασίας τους, και λαμβάνονται σαν συνέχεια των προσφερομένων υπηρεσιών προς το συμφέρον παιδιών και οικογενειών.

Τα προγράμματα στήριξης για ανάδοχους γονείς και αναδεχόμενα παιδιά μπορεί να ποικίλουν σημαντικά από μια οργάνωση σε άλλη. Μια πρόσφατη πρακτική που εφαρμόστηκε από μερικές οργανώσεις είναι ο συνδυασμός των ατομικών επαφών με εργασία στήριξης και συμβουλευτικής σε ομάδα.

Μέσα από τις συνεδρίες της ομάδας, οι ανάδοχοι γονείς μοιράζονται τις εμπειρίες και τις δεξιότητές τους, αισθάνονται λιγότεροι απομονωμένοι και αναπτύσσουν μια συλλογική ταυτότητα. Η ομάδα μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως μέσο για τη συνεχή επιμόρφωση των αναδόχων. Επίσης τα μέλη της ομάδας μπορούν να συμβάλλουν στην προετοιμασία, επιλογή και εκπαίδευση νέων αναδόχων γονέων.

Νεώτερες μελέτες² δείχνουν πως η παροχή καλά οργανωμένων στηρικτικών υπηρεσιών συμβάλλει στη σταθερότητα της τοποθέτησης και βοηθά στη μείωση του αριθμού των αναδόχων γονέων που αποσύρονται από το πρόγραμμα. Τέλος έχει παρατηρηθεί ότι η ιδέα της συνεχούς εκπαίδευσης και στήριξης σε ομάδες ελκύει κυρίως τους επαγγελματίες αναδόχους γονείς. Αντίθετα οι πιο παραδοσιακοί ανάδοχοι γονείς που πιθανόν να θεωρούν τους εαυτούς τους ως «πραγματικούς γονείς» του παιδιού, έχουν περιορισμένο ενδιαφέρον είτε για το πρόγραμμα εκπαίδευσης είτε για τη συμμετοχή τους στις ομάδες.

² Κουσίδου Τασούλα: Ανάδοχοι γονείς, εκλογή τ. 92, σελίδα 38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6° ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

6.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ανάδοχες οικογένειες άρχισαν να χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα από κοινωνικούς φορείς από τα μέσα του περασμένου αιώνα. Προγράμματα αναδόχων οικογενειών είχαν τα δημοτικά βρεφοκομεία λόγω της μικρής ηλικίας των παιδιών που προστάτευαν και αργότερα το Π.Ι.Κ.Π.Α..

Το βρεφοκομείο του Δήμου Αθηναίων τοποθέτησε τα πρώτα παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες το 1859. Το 1861 είχε τοποθετημένα 35 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες τις οποίες ονόμαζε «νοθοτρόφους» και τις επιδοτούσε με 20 δρχ. το μήνα.¹

Όμως με τη συρρίκνωση του προγράμματος περίθαλψης απροστάτευτων βρεφών των δημοτικών βρεφοκομείων και την αλλαγή των στόχων τους, τα προγράμματα αναδοχής καταργήθηκαν ή τείνουν προς αυτή την κατεύθυνση και τα δημοτικά βρεφοκομεία λειτουργούν τώρα ως βρεφονηπιακοί σταθμοί λόγω της μείωσης του αριθμού βρεφών που έχουν ανάγκη προστασίας.

Επίσης, το πρόγραμμα αναδόχων οικογενειών του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που ξεκίνησε να εφαρμόζεται μεταπολεμικά μέσω των Διευθύνσεων και Τμημάτων Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιών καταργήθηκε στο τέλος της δεκαετίας του '70, γιατί θεωρήθηκε πως οι ανάγκες καλύπτονται από το Π.Ι.Κ.Π.Α. το οποίο με τα παραρτήματά του σε όλη τη χώρα εξελίχθηκε στο μεγαλύτερο φορέα αναδόχων οικογενειών.²

Οι ανάδοχες οικογένειες είναι κυρίως παραδοσιακού τύπου και χρησιμοποιούνται για μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες τοποθετήσεις με αόριστη προοπτική επανόδου στη φυσική οικογένεια.

Αντίθετα σε λίγες περιπτώσεις έχουν χρησιμοποιηθεί ανάδοχες οικογένειες για «θεραπευτική» αντιμετώπιση των παιδιών, για βραχυπρόθεσμη τοποθέτηση παιδιών που προορίζονται για υιοθεσία ή για να ανακουφισθούν προσωρινά οι γονείς από τη φροντίδα παιδιών με ειδικές ανάγκες. Επίσης περιστασιακά χρησιμοποιούνται ανάδοχες οικογένειες για ημερήσια φροντίδα παιδιών.

Από τα στοιχεία που υπάρχουν στους φορείς προκύπτει ότι οι περισσότερες ανάδοχες οικογένειες προέρχονται από τις ασθενέστερες κοινωνικοοικονομικά τάξεις και βασικό κίνητρο ήταν το οικονομικό δεν αφαιρεί τίποτα από τη χρησιμότητα της αναδόχου οικογένειας. Είναι αρκετό, αντίθετα, μια μητέρα που θέλει να κερδίσει μερικά χρήματα για να καλύψει κάποιες ανάγκες της οικογένειάς της, να προτιμά να τα κερδίσει μεγαλώνοντας ένα παιδί αντί να κάνει μια άλλη εργασία.

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει επιτυχημένες προσπάθειες από τους φορείς αλλά και από τον Ελληνικό Σύλλογο Αναδόχων Οικογενειών³ για

¹ Κουσιδου Τασούλα: Αναδοχή: Θεσμός κοινωνικής Προστασίας, εκλογή τ. 92, σελίδα 10.

² Αναλυτική παρουσίαση του θεσμού της αναδοχής από το Π.Ι.Κ.Π.Α. σε επόμενη παράγραφο.

³ Εθελοντικό σωματείο που ιδρύθηκε το 1989

προσέλκυση αναδόχων οικογενειών και από άλλα κοινωνικοοικονομικά στρώματα.

Ακόμα όμως και σήμερα η προσφορά αναδόχων οικογενειών δεν καλύπτει τις ανάγκες, ειδικά στις περιπτώσεις παιδιών με ειδικές ανάγκες που υπάρχει μεγαλύτερο πρόβλημα.

Γι' αυτό το λόγο χρειάζεται να υπάρχει περισσότερη και σαφέστερη ενημέρωση για τη λειτουργία του θεσμού και τις καταστάσεις που εξυπηρετεί ώστε να ευαισθητοποιηθεί το κοινό σε θέματα κοινωνικής προσφοράς.

Ο πρόσφατος νόμος 2082/92 που αναγνωρίζει τις ανάδοχες οικογένειες ως μορφή κοινωνικής προστασίας, ελπίζεται ότι θα διευκολύνει τη διάδοση και υποδοχή του θεσμού από το ελληνικό κοινό και θα συμβάλλει στην αύξηση του κύρους των αναδόχων οικογενειών καθώς και στην προσέλκυση νέων.

Τέλος θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι ανάδοχες οικογένειες χρησιμοποιούνται με επιτυχία και για τη φροντίδα ηλικιωμένων ψυχικά αρρώστων και άλλων ενηλίκων με ειδικές ανάγκες.

Συγκεκριμένα στον τομέα εφήβων και ενηλίκων το κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και το Παιδοψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής εφαρμόζουν τα τελευταία χρόνια προγράμματα αναδόχων οικογενειών για ψυχικά ασθενείς μέσα στα πλαίσια του στόχου της αποϊδρυματοποίησης.

Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται κατά ένα μέρος από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

6.2 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ο Εθνικός Οργανισμός Πρόνοιας είναι ένας από τους μεγαλύτερους ελληνικούς φορείς κοινωνικής πρόνοιας. Είναι νομικό πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Κύριο έργο του έχει την εφαρμογή προγραμμάτων προνοιακού χαρακτήρα για την αντιμετώπιση κοινωνικών αναγκών και προβλημάτων.

Μια από τις δραστηριότητες του Οργανισμού, ίσως η σπουδαιότερη είναι η παιδική προστασία.

Ο Ε.Ο.Π. στην προσπάθειά του να προσφέρει στο συγκεκριμένο παιδί τη συμφερότερη λύση, παρέχει στα στελέχη του τη δυνατότητα να επιλέξουν ένα από τα προγράμματα Παιδική Προστασίας που εφαρμόζει, τα οποία είναι:

- > Επιδότηση φυσικών οικογενειών
- > Ιδρυματική περίθαλψη
- > Φροντίδα από ανάδοχη οικογένεια
- > Υιοθεσία

Αρχικός στόχος δηλαδή του Οργανισμού είναι συμπαράσταση και η στήριξη της φυσικής οικογένειας με συμβουλευτικές υπηρεσίες και επιδότησή της.

Σε περιπτώσεις όμως που είναι άμεση η ανάγκη απομάκρυνσης του παιδιού από το φυσικό του περιβάλλον προσωρινά ή μόνιμα τότε τα παιδιά αυτά εισάγονται στα ιδρύματα που λειτουργεί ο Ε.Ο.Π. ώσπου να βρεθεί η κατάλληλη ανάδοχη οικογένεια που θα αναλάβει τη φροντίδα τους, με την προοπτική της επανόδου τους στη φυσική τους οικογένεια.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις παιδιών που έχουν ανάγκη άμεσα μονιμότερης λύσης και μόνο τότε εφαρμόζεται το πρόγραμμα της υιοθεσίας. Είναι περιπτώσεις γονέων που βρίσκονται στη φυλακή ή πάσχουν από ψυχικές ασθένειες και έτσι δεν υπάρχει καμία προοπτική επανόδου του παιδιού στη φυσική οικογένειά του.

Το πρόγραμμα αναδοχής του Ε.Ο.Π. ξεκίνησε πειραματικά από το 1988 σαν μία προσπάθεια αποϊδρυματοποίησης.

Πριν προχωρήσει στην εφαρμογή του προγράμματος η Υπηρεσία διοργάνωσε σειρά σεμιναρίων με στόχο την ευαισθητοποίηση και προετοιμασία των προνομιακών στελεχών για τη νέα πολιτική της Διοίκησης του Ε.Ο.Π. στον τομέα της Παιδικής Προστασίας, καθώς και την ενημέρωση για το τι είναι, πώς επιλέγεται, πώς προετοιμάζεται και πώς λειτουργεί η αναδοχή οικογένεια.

Από τον Ε.Ο.Π. εξυπηρετούνται παιδιά που φιλοξενούνται σε ιδρύματα του οργανισμού ή παιδιά οικογενειών που αντιμετωπίζουν κρίση και έχουν ανάγκη προστασίας.

Τα παιδιά φτάνουν στην κοινωνική υπηρεσία του Ε.Ο.Π. με τρεις τρόπους:

- α) από τους ίδιους τους φυσικούς γονείς, οι οποίοι αντιμετωπίζουν μια κρίση
- β) από άλλες κοινωνικές υπηρεσίες π.χ. νοσοκομείου

γ) από εισαγγελικές αρχές.

Για κάθε παιδί που τοποθετείται σε ανάδοχη οικογένεια υπάρχει σαφής σχεδιασμός και καταρτίζεται χρονοδιάγραμμα από την Υπηρεσία που αφορά την εξέλιξη της τοποθέτησης και τη μετέπειτα πορεία του παιδιού.

Για την επιτυχία της τοποθέτησης είναι σημαντικό να γίνεται προσεκτική επιλογή και προετοιμασία της κατάλληλης οικογένειας για το συγκεκριμένο παιδί, πράγμα που απαιτεί επαρκή προσφορά υποψηφίων αναδόχων γονέων. Για το σκοπό αυτό τα στελέχη του οργανισμού στις περιφερειακές μονάδες που είναι διάσπαρτες σε όλο σχεδόν τον ελλαδικό χώρο, γνωστοποίησαν το θέμα, εφαρμόζοντας προγράμματα εκπαίδευσης, προετοιμασίας και ευαισθητοποίησης υποψηφίων αναδόχων οικογενειών, με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άρχισαν να δημιουργούνται οι πρώτοι πυρήνες αναδόχων γονέων με κύριο στόχο την κάλυψη των υπό προστασία παιδιών, όσο το δυνατόν πιο κοντά στον τόπο διαμονής τους.

Εξίσου σημαντικό ρόλο για την επιτυχία της αναδοχής παίζουν και οι φυσικοί γονείς. Η Κοινωνική Υπηρεσία του Ε.Ο.Π. ζητά από τους φυσικούς γονείς εκτός από τη συγκατάθεσή τους:

- α) να συμμετέχουν στον προγραμματισμό της ζωής του παιδιού τους
- β) να συνεργάζονται με την Κοινωνική Υπηρεσία και τους αναδόχους γονείς
- γ) να επικοινωνούν συχνά με το παιδί τους, με επισκέψεις, αλληλογραφία ή από το τηλέφωνο και
- δ) να κρατούν τις υποσχέσεις τους.

Όμως στο σημείο αυτό συναντώνται δυσκολίες

Συγκεκριμένα από την εμπειρία των στελεχών του Ε.Ο.Π. και από τα στατιστικά στοιχεία που τηρούνται στον Οργανισμό σχετικά με τους φυσικούς γονείς προκύπτουν τα εξής:

Οι γονείς δεν δίνουν τη συγκατάθεσή τους για να τοποθετηθεί το παιδί τους σε ανάδοχη οικογένεια και προτιμούν την παραμονή τους στο απρόσωπο ίδρυμα. Αυτό συμβαίνει γιατί οι γονείς:

- Έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στο ίδρυμα από τους αναδόχους γονείς, τους οποίους βλέπουν ανταγωνιστικά.
- Σκέφτονται τις αντιδράσεις των συγγενών τους και του κοινωνικού τους περίγυρου.
- Θεωρούν το παιδί «κτήμα» τους και δεν θέλουν να το μοιραστούν με άλλους.

Επιπλέον είναι σημαντικό να τονιστεί πως ενώ τις περισσότερες φορές οι γονείς στερούν από τα παιδιά τους τη δυνατότητα να ζήσουν σε οικογενειακό περιβάλλον, οι ίδιοι δεν καταβάλλουν προσπάθειες για να βελτιώσουν την οικογενειακή τους κατάσταση ώστε να επιστρέψει το παιδί κοντά τους, με αποτέλεσμα να μεγαλώνει στο ίδρυμα.

Οι κοινωνικοί λειτουργοί του Ε.Ο.Π. στην προσπάθειά τους να επιλέξουν τους κατάλληλους αναδόχους γονείς λαμβάνουν υπ' όψη τα εξής:

- Οι ανάδοχοι γονείς να γνωρίζουν το ρόλο τους και να έχουν προετοιμαστεί γι' αυτόν, όσο αφορά τις υποχρεώσεις και τις προσδοκίες τους.

- Να χαρακτηρίζονται από αγάπη, κατανόηση, αυθορμητισμό, υπομονή και καλοσύνη.
- Να έχουν σταθερές σχέσεις μεταξύ τους και να αναλαμβάνουν από κοινού τη φροντίδα και ανατροφή του παιδιού.
- Να έχουν βασικό εισόδημα (εργασία) και να μην αντιμετωπίζουν σοβαρά οικονομικά προβλήματα.
- Να έχουν θετική στάση απέναντι στους φυσικούς γονείς.
- Η ηλικία τους πρέπει να είναι ανάλογη με του παιδιού.

Βέβαια η κάθε περίπτωση εξετάζεται πάντα σε συνδυασμό με την ηλικία του παιδιού και την προσφορά των αναδόχων γονέων.

Στις περιπτώσεις που οι ανάδοχοι γονείς έχουν δικά τους παιδιά, η ηλικία των παιδιών τους δεν πρέπει να είναι κοντά στην ηλικία του αναδεχόμενου παιδιού και τέλος.

- Να είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν με την Κοινωνική Υπηρεσία.

Για τη στήριξη της ανάδοχης οικογένειας ο οργανισμός προσφέρει τις παρακάτω οικονομικές παροχές:

1. Συμβολική ενίσχυση 35.000 – 40.000 δρχ το μήνα
2. Ιματισμό για το παιδί αξίας 80.000 δρχ το χρόνο.
3. Πρώτα είδη εγκατάστασης του παιδιού αξίας 80.000 δρχ.
4. Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για το παιδί.
5. Δαπάνες εκπαίδευσης για το παιδί, κατά περίπτωση.

Οι παραπάνω παροχές χορηγούνται ύστερα από πρόταση της Κοινωνικής Υπηρεσίας. Σε περίπτωση που η ανάδοχη οικογένεια επιθυμεί να μην εισπράξει το μηνιαίο επίδομα, αυτό κατατίθεται από τα στελέχη του Οργανισμού σε τραπεζικό λογαριασμό στο όνομα της ανάδοχης οικογένειας και του παιδιού που φιλοξενεί.

Με την τοποθέτηση του παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια συντάσσεται ένα συμβόλαιο, μεταξύ των στελεχών του οργανισμού και της αναδόχου οικογένειας, με τους όρους τοποθέτησης και συνεργασίας.

Επίσης ο Ε.Ο.Π. εφαρμόζει:

- α) τη συγγενική αναδοχή, με την οποία το παιδί δεν αποκόπτεται από το φυσικό περιβάλλον
- β) την αναδοχή φιλοξενίας για τα παιδιά που βρίσκονται στα ιδρύματά του και φιλοξενούνται τα Σαββατοκύριακα, στις γιορτές, στις διακοπές, σε εθελόντριες οικογένειες που συνεργάζονται με τα ιδρύματα.

Από το 1990 και μετά έχουν τοποθετηθεί συνολικά 185 παιδιά σε 159 ανάδοχες οικογένειες. Μόνο το 1997 τοποθετήθηκαν 97 παιδιά σε 81 οικογένειες. Η εφαρμογή του προγράμματος της αναδοχής εξαρτάται από τους πόρους του Ε.Ο.Π. από την ύπαρξη κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού για να εφαρμόσει τα προγράμματα και από την προσφορά παιδιών και κατάλληλων γονέων.

Σήμερα⁴ υπάρχουν τοποθετημένα 140 παιδιά σε πολλές πόλεις της Ελλάδας, όπου υπάρχουν αντίστοιχες υπηρεσίες.

⁴ Τα στοιχεία αναφέρονται ως το Σεπτέμβριο του 1998

Αναλυτικότερα τοποθετήθηκαν:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Γεωγραφική περιοχή	Αριθμός παιδιών
Αττική	54
Λάρισα	18
Εβρος	6
Τρίκαλα	4
Άρτα	3
Μαγνησία	7
Ηράκλειο ⁵	14
Δράμα	5
Ημαθία	3
Γιάννενα	2
Θεσσαλονίκη	10
Καβάλα	3
Καστοριά	1
Ροδόπη	1
Κοζάνη	1
Σέρρες	4
Πιερία	2
Ρέθυμνο	1
Λακωνία	1
Σύνολο	140

Πίνακας 1: Αριθμός παιδιών που είναι τοποθετημένα σε ανάδοχη οικογένεια ανά γεωγραφική περιοχή.

Πηγή: Ίδια έρευνα

Ο αριθμός των αναδόχων εξαρτάται σημαντικά από τις υπηρεσίες που υπάρχουν σε κάθε περιοχή, τη νοοτροπία των κατοίκων, το ποσό ευαισθητοποιημένοι είναι η από τις ανάγκες που υπάρχουν.

Είναι λοιπόν αναμενόμενο να παρατηρείται μεγάλος αριθμός αναδόχων, όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα, στην Αττική, τη Λάρισα, τη Θεσσαλονίκη και το Ηράκλειο, όπου υπάρχουν πιο οργανωμένες υπηρεσίες, αλλά και λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής τους οι κάτοικοι είναι πιο ευαισθητοποιημένοι στο θέμα της προστασίας και αποκατάστασης παιδιών που ζουν σε ιδρύματα.

⁵ Τα στοιχεία αφορούν όλη την Κρήτη αλλά στο Ηράκλειο βρίσκεται η έδρα του ιδρύματος.

6.3 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ Π.Ι.Κ.Π.Α.

6.3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το Π.Ι.Κ.Π.Α. (Πατριαρχικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντίληψης) είναι Ν.Π.Δ.Δ.. Είναι ο πρώτος και ο μεγαλύτερος κρατικός φορέας που εφάρμοσε το πρόγραμμα της αναδοχής από το 1932 με ένα μικρό αριθμό αναδόχων οικογενειών στο λεκανοπέδιο της Αττικής για την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών παιδιών που είχαν ανάγκη άμεσης προστασίας. Οι ανάδοχοι αυτοί γονείς ονομάζονταν «τροφοί», γιατί ο κυριότερος σκοπός τους ήταν η παροχή τροφής, λόγω των γνωστών δυσκολιών των γονέων κατά την προπολεμική και μεταπολεμική περίοδο.

Πολύ αργότερα το 1954-55, το πρόγραμμα της αναδοχής τέθηκε σε καλύτερες βάσεις και αντιμετωπίστηκε οργανωμένα πια από Επισκέπτριες Υγείας, που προσελήφθησαν για το σκοπό αυτό.

Το 1960 δημοσιεύεται το Β.Δ. 170/60 στην εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 40 τεύχος Α «περί κυρώσεως υπηρεσιακού οργανισμού Π.Ι.Κ.Π.Α.») που για πρώτη φορά θεσμοθετείται το Πρόγραμμα της Αναδοχής και τίθεται στην αρμοδιότητα της Δ/σης Παιδικής Πρόνοιας Π.Ι.Κ.Π.Α.

Από το 1986 την ευθύνη των κοινωνικών ερευνών για την καταλληλότητα των υποψηφίων αναδόχων οικογενειών, ανέλαβε η κοινωνική υπηρεσία του Π.Ι.Κ.Π.Α. και συγκεκριμένα το Γραφείο Εφημερίας της Διεύθυνσης Παιδικής Προστασίας.

6.3.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Π.Ι.Κ.Π.Α.

Οι ενδιαφερόμενοι να φιλοξενήσουν ως ανάδοχοι γονείς ένα παιδί απευθύνονται στους επαγγελματίες του Γραφείου Εφημερίας. Ο επαγγελματίας τους ενημερώνει λεπτομερώς για το θεσμό της Αναδοχής και για τη διαδικασία που τηρείται και συμπληρώνει ένα σύντομο βιογραφικό σημείωμα με τα βασικά στοιχεία των υποψηφίων αναδόχων γονέων. Τους παραδίδεται η αίτησή τους στην οποία αναγράφονται και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που είναι:

1. Πιστοποιητικό οικογενειακής και περιουσιακής κατάστασης.
2. Πιστοποιητικό Υγείας όλων των μελών της οικογένειας καθώς και των συνοικούντων ενηλίκων μελών.
3. Αντίγραφο ποινικού μητρώου των ιδίων και των συνοικούντων ενηλίκων μελών.
4. Υπεύθυνη δήλωση για τους λόγους που ωθούνται στην αναδοχή (σύμφωνα με το Π.Δ. 337/93)
5. Εκκαθαριστικό σημείωμα Οικονομικής Εφορίας

Τυχόν επιπρόσθετα δικαιολογητικά μπορεί να ζητηθούν κατά περίπτωση. Μετά την ολοκλήρωση της κατάθεσης των δικαιολογητικών διεξάγεται κατ'

οίκον κοινωνική ή ιατροκοινωνική έρευνα, αναλόγως ποιος επαγγελματίας έχει αναλάβει τη συνεργασία (κοιν. Λειτουργός ή επισκέπτης Υγείας)

Ο επαγγελματίας που είναι υπεύθυνος για τη συνεργασία και προετοιμασία της οικογένειας μέσω των συναντήσεων στο Γραφείο Εφημερίας και στο σπίτι της οικογένειας πρέπει:

- Να διερευνήσει μαζί τους τα πραγματικά τους κίνητρα για να γίνουν ανάδοχοι γονείς, τις προτιμήσεις τους για το παιδί που επιθυμούν να αναλάβουν και τις απαιτήσεις και προσδοκίες τους από το παιδί.
- Να γνωρίσει την οικογένεια, τον τρόπο ζωής της, τις συνήθειές της, την κατάσταση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας, την παρουσία ή την έλλειψη προβλημάτων και κυρίως στις διαπροσωπικές τους σχέσεις, το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο, την οικονομική κατάσταση καθώς και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο κρίνεται κατά περίπτωση απαραίτητο.
- Να προετοιμάσει την οικογένεια και να της δώσει σαφείς πληροφορίες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της.
- Να συζητήσει με όλα τα μέλη της οικογένειας σχετικά με τις διαθέσεις τους για τη μελλοντική τοποθέτηση ενός παιδιού στην οικογένειά τους.
- Να συζητήσει με την οικογένεια για τις δυσκολίες που είναι πιθανόν να παρουσιασθούν με την τοποθέτηση του παιδιού και γενικά κάθε τι που αφορά στη ζωή του παιδιού στην οικογένεια.
- Να ενημερώσει την οικογένεια για τους φυσικούς γονείς του παιδιού και για το είδος της επικοινωνίας και συνεργασίας που ενδεχομένως θα έχουν μαζί τους.

Μετά τη συνεργασία, όλα τα στοιχεία τίθενται υπ' όψιν της Ομάδας Εργασίας της Δ/σης Παιδικής Πρόνοιας του Π.Ι.Κ.Π.Α., προτείνοντας την τοποθέτηση ενός συγκεκριμένου παιδιού από τα παιδιά που φιλοξενούνται στο Π.Ι.Κ.Π.Α. Πεντέλης και έχει αποφασισθεί η Αναδοχή τους.

Η ομάδα εργασίας εξετάζει την καταλληλότητα της υποψήφιας ανάδοχης οικογένειας για την τοποθέτηση του συγκεκριμένου παιδιού.

Το ταίριασμα παιδιού – οικογένειας γίνεται με βάση τα προστατευόμενα από το Π.Ι.Κ.Π.Α. κάθε φορά παιδιά καθώς και τις εκφρασμένες απόψεις και επιθυμίες της οικογένειας.

Με απόφαση του Προέδρου του Δ.Σ. του Π.Ι.Κ.Π.Α. εγκρίνεται η καταλληλότητα της υποψήφιας ανάδοχης οικογένειας για την τοποθέτηση του συγκεκριμένου παιδιού. Στη συνέχεια ενημερώνεται η ανάδοχη οικογένεια για την εγκριτική απόφαση και σχετικά με το παιδί.

Ο υπεύθυνος επαγγελματίας του Γραφείου Εφημερίας με την Κοινωνική Υπηρεσία του Π.Ι.Κ.Π.Α. Πεντέλης και την ανάδοχη οικογένεια, συνεργάζονται από κοινού, προκειμένου να ξεκινήσει ένα στάδιο γνωριμίας των αναδόχων με το παιδί, τις συνήθειές του καθώς και τυχόν ιδιαιτερότητες και ανάγκες του.

Η συμμετοχή όλων των μελών της οικογένειας κατά τη διάρκεια αυτού του σταδίου είναι πολύ βοηθητική τόσο για το παιδί όσο και για την οικογένεια. Η χρονική διάρκεια στο στάδιο αυτό διαφέρει ανάλογα την περίπτωση.

Στη συνέχεια, ξεκινάει η φιλοξενία του παιδιού στο σπίτι της ανάδοχης οικογένειας με διανυκτέρευση, συνήθως τα Σαββατοκύριακα. Η φιλοξενία αυτή επαναλαμβάνεται και όταν αυτό το στάδιο προσαρμογής ολοκληρωθεί με επιτυχία, τότε αρχίζει η οριστική τοποθέτηση του παιδιού στην οικογένεια.

Εκτός από τα παιδιά που βρίσκονται τοποθετημένα σε ανάδοχες οικογένειες που διαμένουν στο Λεκανοπέδιο Αττικής ένας μεγάλος αριθμός παιδιών διαμένει σε ανάδοχες οικογένειες της επαρχίας σ' όλη την Ελλάδα. Αυτά τα παιδιά παρακολουθούνται από τη Δ/ση Παιδικής Πρόνοιας του Π.Ι.Κ.Π.Α. μέσω αλληλογραφίας και τηλεφωνικής επικοινωνίας με τοπικούς φορείς (Παραρτήματα, Π.Ι.Κ.Π.Α., Ε.Ο.Π., Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, κ.λ.π.) προκειμένου να παρεμβαίνει όταν χρειάζεται να διασφαλιστεί η ομαλή ψυχοσωματική ανάπτυξή τους ή η οικογενειακή – επαγγελματική αποκατάστασή τους καθώς επίσης και να δοθούν λύσεις στα προβλήματα που προκύπτουν.

Στον τομέα αυτό η παρακολούθηση γίνεται δύσκολα και υπάρχει το μειονέκτημα της μη προσωπικής επαφής με τα ενδιαφερόμενα άτομα.

6.3.3 ΠΑΡΟΧΕΣ ΤΟΥ Π.Ι.Κ.Π.Α. ΣΤΙΣ ΑΝΑΔΟΧΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια παραμονής των παιδιών στις ανάδοχες οικογένειες η Υπηρεσία τους παρέχει:

- Μηνιαίο επίδομα
- Ιατροφαρμακευτική – νοσοκομειακή περίθαλψη
- Ιματισμό – υπόδηση – βιβλία – παιχνίδια
- Κάλυψη εξόδων φροντιστηριακών μαθημάτων
- Κάλυψη εξόδων ειδικών εκπαιδευτικών και θεραπευτικών προγραμμάτων όπως Λογοθεραπεία και φυσικοθεραπεία
- Κάλυψη εξόδων ιδιωτικών επαγγελματικών σχολών
- Εκδηλώσεις πολιτιστικού και ψυχαγωγικού περιεχομένου

Το μηνιαίο χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στις ανάδοχες οικογένειες για κάθε παιδί διαφέρει ανάλογα με την περίπτωση ως εξής:

Α' κατηγορία: 65.000 δρχ. για παιδιά με σοβαρά προβλήματα υγείας

Β' κατηγορία: 65.000 δρχ. για παιδιά ηλικίας 0-2 ετών υγιή

Γ' κατηγορία: 50.000 δρχ. για παιδιά από 2 ετών και άνω

Δ' κατηγορία: 28.000 δρχ. στη συγγενική ανάδοχη οικογένεια με καλή οικονομική κατάσταση και χωρίς προβλήματα υγείας του παιδιού

Ε' κατηγορία: 31.200 δρχ. στη συγγενική ανάδοχη οικογένεια με μέτρια οικονομική κατάσταση και με προβλήματα υγείας του παιδιού

Από το 1950 ως σήμερα έχουν συνολικά τοποθετηθεί από το Π.Ι.Κ.Π.Α. 8.500 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες. Από αυτά τα 1.500 δηλαδή το 17,64% υιοθετήθηκαν από υποψήφια θετά ζευγάρια.

Σήμερα ο συνολικός αριθμός παιδιών που είναι τοποθετημένα σε ανάδοχες οικογένειες είναι 382 παιδιά σε 310 ανάδοχες – ξένες και συγγενικές – οικογένειες⁶ σε όλη την Ελλάδα.

Αναλυτικότερα, έχουν τοποθετηθεί σε Αθήνα και επαρχία όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 2

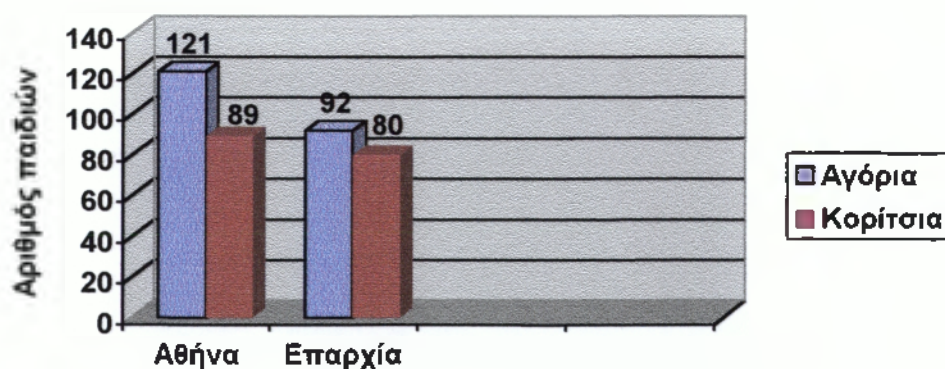
Παιδιά σε ανάδοχή	Αθήνα	Επαρχία (από τα παραρτήματα του Π.Ι.Κ.Π.Α.)
Αγόρια	121	92
Κορίτσια	89	80
Σύνολο	210	172

Πίνακας 2: Αριθμός παιδιών που είναι τοποθετημένα σε ανάδοχη οικογένεια σε Αθήνα και επαρχία το 1988.

Πηγή: Ίδια έρευνα

Από τον πίνακα αλλά και από το ραβδόγραμμα που ακολουθεί παρατηρούμε πως είναι τοποθετημένα περισσότερα αγόρια από ότι κορίτσια, γεγονός που επιβεβαιώνει αφενός την προτίμησή του ελληνικού πληθυσμού στα αγόρια αφ' ετέρου τις αντίστοιχες ανάγκες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 1

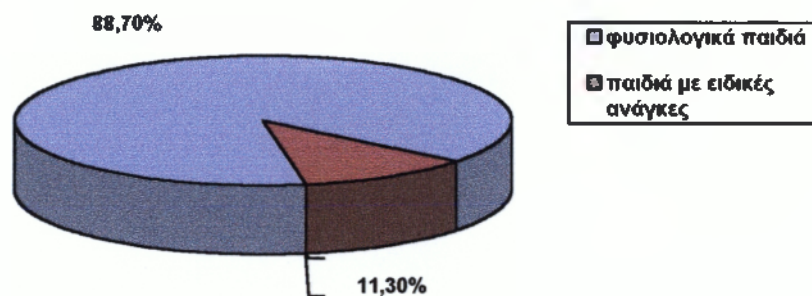
Διάγραμμα 1: Διάγραμμα παιδιών που είναι σε ανάδοχη κατά φύλο και γεωγραφική περιοχή το 1998

Πηγή: Ίδια έρευνα

⁶ Τα στοιχεία αναφέρονται ως το Σεπτέμβριο του 1998 και έχουν δοθεί από το Γραφείο εφημερίας της διεύθυνσης Παιδικής Προστασίας του Π.Ι.Κ.Π.Α.

Από τα 382 παιδιά τα 43 δηλαδή περίπου το 11,3% είναι παιδιά με ειδικές ανάγκες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ν^ο 2

Διάγραμμα 2: Πίτα ποσοστιαίας απεικόνισης φυσιολογικών παιδιών και παιδιών με ειδικές ανάγκες που είναι σε ανάδοχη οικογένεια

Πηγή: Ίδια έρευνα

Μόνο από το αναρρωτήριο Πεντέλης του Π.Ι.Κ.Π.Α. τοποθετήθηκαν την τελευταία δεκαετία 85 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες.
Συγκεκριμένα:

ΠΙΝΑΚΑΣ Ν^ο 3

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ
1988	8
1989	12
1990	13
1991	10
1992	4
1993	1
1994	7
1995	13
1996	6
1997	6
1998	5
Σύνολο	85

Πίνακας 3: Αναλυτική παρουσίαση παιδιών που τοποθετήθηκαν σε ανάδοχη οικογένεια κατ' έτος από το Αναρρωτήριο Πεντέλης του Π.Ι.Κ.Π.Α.

Πηγή: Ίδια έρευνα

Το Π.Δ. 337/2-9-93 καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις για την τοποθέτηση ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες.

Με το παραπάνω προεδρικό διάταγμα επιτρέπεται στις ανάδοχες οικογένειες που πληρούν τις προϋποθέσεις για υιοθεσία, να υιοθετούν εφ' όσον το επιθυμούν το τοποθετημένο παιδί με την νόμιμη διαδικασία.

Στα πλαίσια αυτά, υιοθετήθηκαν από το 1995-1997 10 παιδιά από τις ίδιες τις ανάδοχες τους οικογένειες και τα περισσότερα απ' αυτά είναι εφηβικής ηλικίας.

6.4 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΔΟΧΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΡΕΦΩΝ «Η ΜΗΤΕΡΑ»

Από το 1955 που άρχισε να εφαρμόζεται ο θεσμός της αναδοχής από το Κ.Β. «Η Μητέρα» είναι τοποθετημένα σε ανάδοχη οικογένεια γύρω στα 70 παιδιά το χρόνο.

Ο αριθμός αυτός δεν αυξομειώνεται σημαντικά λόγω της διακίνησης των παιδιών, τα οποία είτε επιστρέφουν στη φυσική τους οικογένεια, είτε υιοθετούνται αλλά υπάρχει μια μικρή ανοδική τάση.

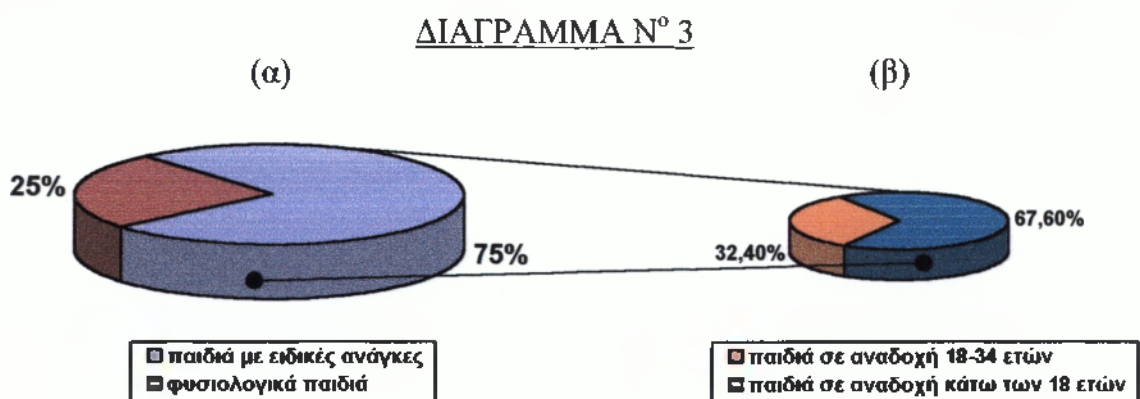
Το πρόγραμμα αναδοχής του Κ.Β. «Η Μητέρα» παραμένει περιορισμένο αριθμητικά γιατί στόχος του ιδρύματος είναι η επάνοδος των παιδιών στους φυσικούς γονείς, ή η υιοθεσία τους το συντομότερο δυνατό.

Περιορίζει δηλαδή τη μακροχρόνια τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες μόνο για εκείνα τα παιδιά που δεν προσφέρονται οι άλλες δύο λύσεις, δίνοντας έμφαση στο θεσμό της υιοθεσίας ως μονιμότερη λύση για το παιδί.

Το 1996 το Κ.Β. «Η Μητέρα» είχε τοποθετημένα 95 παιδιά σε ανάδοχες οικογένειες.

Τα περισσότερα απ' αυτά τα παιδιά περίπου το 75% είναι παιδιά με ειδικές ανάγκες (71 παιδιά)

Τα 23 απ' αυτά δηλαδή περίπου το 32,4% είναι ενήλικες 18-34 ετών τα οποία πάσχουν από βαριά νοητική καθυστέρηση ή άλλης μορφής αναπηρία και εξακολουθούν να έχουν την υποστήριξη του Κ.Β. «Η Μητέρα».

Διάγραμμα 3α:

Πίτα ποσοστιαίας απεικόνισης παιδιών φυσιολογικών και με ειδικές ανάγκες που είναι σε ανάδοχη οικογένεια

Πηγή: Ίδια έρευνα

Διάγραμμα 3β:

Πίτα ποσοστιαίας απεικόνισης παιδιών με ειδικές ανάγκες που είναι σε αναδοχή ανά ηλικία

Πηγή: Ίδια έρευνα

Το 1997 υπήρξαν 9 καινούργιες περιπτώσεις τοποθέτησης παιδιών σε ανάδοχη οικογένεια και 2 παιδιά υιοθετήθηκαν από τις οικογένειες που είχαν αρχικά τοποθετηθεί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Η βασική διαφορά μεταξύ υιοθεσίας και αναδοχής βρίσκεται στην έννοιά της δηλαδή η αναδοχή προσφέρει προσωρινή υπηρεσία σε οικογένειες και παιδιά ενώ η υιοθεσία είναι μόνιμη λύση για παιδιά που έχουν ανάγκη από οικογενειακή ζωή.
Από την άλλη πλευρά η αναδοχή διαφέρει και από την ιδρυματική ζωή γιατί προσφέρει στενότερες και διαρκέστερες σχέσεις μέσα σ' ένα οικογενειακό περιβάλλον, από την απρόσωπη ζωή στο ίδρυμα.
2. Οι πιο συχνές δυσκολίες και αποτυχίες της αναδοχής οφείλονται στις πολύπλοκες σχέσεις που δημιουργούνται σε συνδυασμό με την έλλειψη σαφήνειας των ρόλων των αναδόχων γονέων, των βιολογικών γονέων, του παιδιού και του κοινωνικού λειτουργού στις διάφορες μορφές της. Γι' αυτό το λόγο, είναι πολύ σημαντική η προετοιμασία και η στήριξη μετά την τοποθέτηση.
3. Επίσης η αναδοχή δεν αφορά μόνο ένα τύπο οικογένειας αλλά διαφορετικούς τύπους φροντίδας παιδιών με διαφορετικά προβλήματα και ανάγκες.
4. Η στήριξη της ανάδοχης οικογένειας από τον κοινωνικό λειτουργό μετά την τοποθέτηση είναι καθοριστική στο πώς η οικογένεια θα χειρισθεί τις νέες σχέσεις.
5. Η αναδοχή είναι πιο απειλητική για τους φυσικούς γονείς απ' ότι είναι η ιδρυματική περίθαλψη, αφού βλέπουν άλλα ζευγάρια πιο ικανά απ' αυτούς στο ρόλο του γονέα να αναλαμβάνουν τη φροντίδα του παιδιού τους, πιστεύοντας πως το παιδί τους θα αγαπήσει πιο πολύ τη νέα του οικογένεια.
6. Το Συμβόλαιο μεταξύ των μερών που εμπλέκονται στην αναδοχή είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τον καθορισμό των ρόλων και των ευθυνών των μερών, δεν είναι όμως η λύση για όλα τα προβλήματα που μπορεί να ανακύψουν.
7. Δεν υπάρχουν έρευνες στην Ελλάδα για το πώς εφαρμόστηκε ο θεσμός της αναδοχής, για τις συνθήκες ζωής των παιδιών στις ανάδοχες οικογένειες, παρά μόνο εκτιμήσεις από την εμπειρία των κοινωνικών λειτουργών που συνεργάζονται με ανάδοχες οικογένειες.
8. Σχετικά με τους φυσικούς γονείς έρευνες συμφωνούν πως όταν επισκέπτονται συστηματικά τα παιδιά τους, το αποτέλεσμα είναι η γρηγορότερη επιστροφή του παιδιού στο σπίτι.
9. Πολλές φορές φαίνεται πως η αναδοχή είναι η προσφορότερη λύση για το παιδί που δεν έχει τη δυνατότητα να παραμείνει στη φυσική του οικογένεια. Η υιοθεσία είναι συνήθως περισσότερο δύσκολη κατάσταση γιατί οι φυσικοί γονείς όποιες κι αν είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν δεν μπορούν εύκολα να συμφιλιωθούν με την ιδέα του οριστικού αποχωρισμού από το παιδί τους.
10. Λόγω της μικρής προσέλευσης αναδόχων γονέων στην Ελλάδα απαιτείται συστηματική ενημέρωση του ελληνικού λαού για τις προϋποθέσεις και τα πλεονεκτήματα του θεσμού της ανάδοχης οικογένειας, με ειδικές εκπομπές των μέσων μαζικής ενημέρωσης ή με ομιλίες εκπροσώπων των κοινωνικών οργανώσεων.

-
11. Επίσης πρέπει να οργανωθούν υπηρεσίες με την αναγκαία υποδομή και κατάλληλα στελέχη (κοινωνικούς λειτουργούς, παιδαγωγούς, παιδίατρους, παιδοψυχολόγους) σε όλη τη χώρα, ώστε να είναι εύκολη η πρόσβαση όλων των ενδιαφερομένων σ' αυτές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❑ **ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ LAROUSSE BRITANNICA**, Τόμος 58^{ος}, εκδόσεις Πάπυρος, 1993
- ❑ **ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ**, Στατιστική κοινωνικής Πρόνοιας και Υγιεινής, 1989 – 1994
- ❑ **ΚΑΚΟΥΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ**, Παιδιά σε αναδοχή. Η προβληματική του θεσμού της αναδοχής στην Ελλάδα, περιοδικό κοινωνική εργασία, τ. 44, 1996
- ❑ **ΚΟΥΣΙΔΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ**, Ανάδοχοι γονείς. Η αναδοχή στην πράξη στάσεις, αποτελέσματα, δυσκολίες, περιοδικό «Εκλογή» τ. 92 Ιανουάριος – Μάρτιος 1992, σελίδα 35-39
- ❑ **ΚΟΥΣΙΔΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ**, Η Υιοθεσία: Υπηρεσία Παιδικής Προστασίας περιοδικό «Εκλογή», τ. 77, Απριλίου – Ιουνίου 1988, σελίδα 60-67
- ❑ **ΚΟΥΣΙΔΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ**, Συνοπτική παρουσίαση της αναδοχής στην Ελλάδα, περιοδικό «Εκλογή» τ. Ιανουαρίου – Μαρτίου 1992
- ❑ **ΚΟΥΣΙΔΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ**, Υιοθεσία, πρακτικά Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνικών Λειτουργών, Αθήνα Ιανουάριος 1985
- ❑ **ΝΑΣΙΚΑ ΡΟΖΗ**, Η κινητοποίηση του πολίτη ως μέσο παιδικής προστασίας: Ανάδοχες οικογένειες, περιοδικό «Εκλογή» τ. Ιανουαρίου – Μαρτίου 1992
- ❑ **ΠΑΝΤΕΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑ**, Το πρόγραμμα αναδοχής του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας, περιοδικό «Εκλογή» τ. Ιανουαρίου – Μαρτίου 1992
- ❑ **ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ – ΣΠΕΝΤΖΑ ΕΛΕΝΗ**, Μυστικότητα στην υιοθεσία. Αναζήτηση ριζών – Νέα αντίληψη, περιοδικό Κοινωνική Εργασία, τ. 47
- ❑ **ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ – ΣΠΕΝΤΖΑ ΕΛΕΝΗ**, Το τρίγωνο της Υιοθεσίας, Συναισθήματα και ανάγκες των ατόμων που εμπλέκονται σ' αυτό. Πρακτικά Συνεδρίου Ε.Ο.Π. Δεκέμβρης 1994
- ❑ **ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ**, Η αναδοχή και η κοινότητα περιοδικό «Κοινωνική εργασία» τ. 30, 1993, σελίδα 107-114
- ❑ **ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ Ν. Ι.**, Εμπειρίες και απόψεις των θετών γονέων για το θεσμό της υιοθεσίας» εκδόσεις Π. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1971
- ❑ **ΠΟΛΟΜΑΡΚΑΚΗ ΕΛΕΝΗ**, Το παιδί στην ανάδοχη οικογένεια εκλογή θεμάτων, Κοινωνικής Πρόνοιας, τ. 92 Ιανουάριος-Μάρτιος 1992 σελίδα 41-47
- ❑ **ΣΟΥΡΡΑΠΑ – ΤΑΥΡΗ ΑΛΕΚΑ**, Η ανάδοχος οικογένεια σαν μέσο προστασίας του απροστάτευτου παιδιού, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Συμπεράσματα Σεμιναρίου, Αθήνα 1974
- ❑ **ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ Σ. Ι.**, Η υιοθεσία ανηλίκων, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1997
- ❑ **TRISELIOTIS JOHN**, Ανοιχτή υιοθεσία, περιοδικό «Εκλογή» τ. 91 Οκτώβριος – Δεκέμβριος 1991
- ❑ **TRISELIOTIS JOHN – ΚΟΥΣΙΔΟΥ ΤΑΣΟΥΛΑ**, Η Κοινωνική Εργασία στην Υιοθεσία και στην Αναδοχή, εκδόσεις Κέντρου Βρεφών «Η Μητέρα», Αθήνα 1989

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 278

30 Δεκεμβρίου 1996

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2447

Κύρωση ως Κώδικα του σχεδίου νόμου «Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου, δικαστική συμπαράσταση, δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές, δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο πρώτο

Κυρώνεται ως Κώδικας, σύμφωνα με το άρθρο 75 παρ. 6 του Συνταγματος και το άρθρο 16 παρ. 12 του ν. 2298/1995, το ακόλουθο σχέδιο νόμου το οποίο: α) συντάχθηκε από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή, η οποία συστάθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 8/τος 908/1971, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα και την παρ. β' της παρ. 2 του άρθρου 27 του ν. 2145/1993 και συγκροτήθηκε με την απόφαση αριθμ. 5279/20.1.1994 του Υπουργού Δικαιοσύνης, ο δε χρόνος λειτουργίας της παρατάθηκε με τις αποφάσεις αριθμ. 20399/18.3.1994 και 129761/27.12.1994 του ίδιου Υπουργού και β) αναθεωρήθηκε δυνάμει της απόφασης του Υπουργού Δικαιοσύνης αριθμ. πρωτ. 35447/22.4.1996.

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Υιοθεσία, επιτροπεία και αναδοχή ανηλίκου, δικαστική συμπαράσταση, δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων και συναφείς ουσιαστικές, δικονομικές και μεταβατικές διατάξεις

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ Η ΝΕΑ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Άρθρο 1

Το δέκατο τρίτο Κεφάλαιο του Τέταρτου βιβλίου του αστικού Κώδικα που αναφέρεται στην υιοθεσία (άρθρα 568 έως 588) καταργείται στο σύνολό του. Στη θέση των ήδη καταργημένων με το άρθρο 17

του ν. 1329/1983 άρθρων 1542 έως 1567 του Αστικού Κώδικα και των καταργούμενων με την προηγούμενη παράγραφο διατάξεων τίθεται νέο κεφάλαιο δέκατο τρίτο με το ακόλουθο περιεχόμενο:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Άρθρο 1542. Πότε επιτρέπεται. Η υιοθεσία επιτρέπεται, με την εξαίρεση της περίπτωσης του άρθρου 1579, μόνο όταν αυτός που υιοθετείται είναι ανήλικος. Η υιοθεσία πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του υιοθετούμενου.

Άρθρο 1543. Ποιος μπορεί να υιοθετηθεί. Αυτός που υιοθετεί ανήλικα πρέπει να είναι ικανός για δικαιοπραξία, να έχει συμπληρώσει τα τριάντα χρόνια του και να μην έχει υπερβεί τα εξήντα.

Άρθρο 1544. Διαφορά ηλικίας. Αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ, αλλά όχι και περισσότερο από σαράνταπέντε χρόνια. Σε περίπτωση υιοθεσίας τέκνου του συζύγου, καθώς και αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την υιοθεσία και όταν υπάρχει διαφορά ηλικίας μικρότερη, αλλά όχι κάτω των δεκαπέντε ετών.

Άρθρο 1545. Υιοθεσία από περισσότερους. Δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους, εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι. Επίσης δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου, που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία, εκτός αν πρόκειται για διαδοχική υιοθεσία του ίδιου προσώπου και από το σύζυγο αυτού που υιοθέτησε πρώτος.

Άρθρο 1546. Υιοθεσία από έγγαμο. Ο έγγαμος δεν μπορεί να υιοθετήσει χωρίς τη συναίνεση του συζύγου του, η οποία παρέχεται αυτοπροσώπως με δήλωση στο δικαστήριο. Αν ο σύζυγος έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, η συναίνεσή του μπορεί να δοθεί και

Άρθρο 1544. Ενώπιον συμβολαιογράφου. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέπει την υιοθεσία και χωρίς αυτή την συναίνεση, αν η παροχή της είναι αδύνατη για φυσικούς ή πραγματικούς λόγους ή αν εκκρεμεί ανανταρξικός συζύγους δική διαζυγίου.

Άρθρο 1547. Υιοθεσία παιδιού. Επιτρέπεται να υιοθετηθούν, από το ίδιο πρόσωπο, περισσότεροι ανήλικοι με την ίδια πράξη ή διαδοχικά.

Άρθρο 1548. Υιοθεσία υπο κηδεύη ή προστάσια δεν επέχεται.

Άρθρο 1549. Διαδικασία. Η υιοθεσία τελείται με δική απόφαση, ύστερα-από αίτηση του υποψηφίου ή γονέα. Αυτός που υιοθετεί συναινεί, αυτοπροσώπως ενώπιον του δικαστηρίου.

Άρθρο 1550. Συναίνεση των γονέων ή του νόμιμου προσώπου. Για να υιοθετηθεί ένας ανήλικος χρειάζεται να συναινέσουν ενώπιον του δικαστηρίου οι γονείς ή ο ένας τους μόνο, αν ο άλλος έχει εκπεσει από δική μεριμνά κατά το άρθρο 1537 ή η συναίνεση να αδύνατη γιατί έχει τεθεί σε στερωτική δικαστική διάταξη, που περιλαμβάνει και τη στέρηση της πύξης να συναινεί για την υιοθεσία του παιδιού. Αν ο ανήλικος δεν έχει γονείς, συναινεί ενώπιον δικαστηρίου ο επιτρόπος, ύστερα από άδεια του κοινού συμβουλίου.

Η συναίνεση της προηγούμενης παραγράφου είναι, περίπτωση που ο ανήλικος προστατεύεται από κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση, έγκυρη και υγιής που συναινεί δεν γνωρίζει το πρόσωπο του υιοθετούμενου ή του γονέα.

Άρθρο 1551. Χρόνος της συναίνεσης. Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία δεν επιτρέπεται να δοθεί, να συμπληρωθούν τρεις μήνες από τη γέννησή του.

Άρθρο 1552. Δικαστική αναπλήρωση της συναίνεσης. Η υιοθεσία των γονέων για υιοθεσία του τέκνου αναπληρώνεται με απόφαση του δικαστηρίου: α) αν οι γονείς είναι άγνωστοι ή το τέκνο είναι έκθετο, β) αν οι δύο γονείς έχουν εκπεσει από τη γονική ή βρισκονται σε καθεστώς στερωτικής δικαστικής διάταξης που τους αφαιρεί και την ικανότητα να δύνανται για την υιοθεσία του παιδιού τους, γ) αν οι γονείς έχουν άγνωστη διαμονή, δ) αν το τέκνο προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, ε) αν υιοθετείται από τους γονείς ή ασκήση της επιμέλειας με τις διατάξεις των άρθρων 1532 και 1533 αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν.

Η απόφαση του δικαστηρίου αναπληρώνεται και η του επιτρόπου για την υιοθεσία του ανήλικου, η τελευταίος προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση και ο επιτρόπος αρνείται: και να συναινέσει.

Άρθρο 1553. Ακρόαση των συγγενών. Στις περιπτώσεις α' έως δ' της πρώτης παραγράφου, και στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου, το δικαστήριο αποφασίζει, ύστερα από ακρόαση των πλησιέστερων συγγενών, αν η

ακρόαση τους είναι εφικτή.

Άρθρο 1554. Γενική εξουσιοδότηση. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των τριών προηγούμενων άρθρων, οι γονείς ή ο επιτρόπος μπορούν να δύνανται, με δήλωση τους ενώπιον του δικαστηρίου, στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή την αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, που περιλαμβάνει τον ανήλικο υιοθετούμενο, να κινούν τη διαδικασία υιοθεσίας του υιοθετούμενου από πρόσωπο ή από έναν ή δύο συζύγους που θα επιλεγούνται ελεύθερα από την κοινωνική υπηρεσία ή την οργάνωση. Η εξουσιοδότηση αυτή μπορεί να ανακληθεί από τους γονείς ή τον επιτρόπο, επίσης με δήλωση τους προς το δικαστήριο, που θα πρέπει να κοινοποιείται στην υπηρεσία ή την οργάνωση το αργότερο έως την κατάθεση, από αυτές στο δικαστήριο, της αίτησης για υιοθεσία.

Άρθρο 1555. Συναίνεση του ανήλικου. Ενώπιον του δικαστηρίου συναινεί αυτοπροσώπως και ο ανήλικος που υιοθετείται, εφόσον έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, εκτός αν βραδύεται σε κατάσταση ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του.

Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο, ανάλογα με την ωριμότητα του ανήλικου, οφείλει να ακούει, και τη δική του γνώμη.

Άρθρο 1556. Ακρόαση των τέκνων αυτών που υιοθετείται. Όταν αυτός που υιοθετείται έχει ήδη τέκνα, το δικαστήριο, ανάλογα με την ωριμότητα τους, οφείλει να ακούει, και τη δική τους γνώμη.

Άρθρο 1557. Κοινωνική έρευνα. Πριν από την τελεστή της υιοθεσίας διεξάγεται από την κοινωνική υπηρεσία ή άλλη υπηρεσία ή κοινωνική οργάνωση, αναγνωρισμένη επί ειδικεύεται στις υιοθεσίες, επιστημονική κοινωνική έρευνα και κατατίθεται εμπροσθέντα στο δικαστήριο, σύμφωνα με τα οριζόμενα ειδικότερα στο νόμο, σχετική έκθεση για το αν, με βάση τα στοιχεία που προσέκυψαν, η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει ή όχι τον υιοθετούμενο.

Άρθρο 1558. Το δικαστήριο απογνώνει την υιοθεσία, εφόσον συντρέχουν οι όροι του νόμου και αφού διαπιστώσει, συνεκτιμώντας και την έκθεση του προηγούμενου άρθρου, ότι, εν όψει της προσωπικότητας, της υγείας και της οικογενειακής και παρουσιαστικής κατάστασης εκείνου που υιοθετεί και του υιοθετούμενου, καθώς και της αυθαίρετης ικανότητάς τους προσαρμογής, η υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο.

Άρθρο 1559. Μυστικότητα της υιοθεσίας. Η υιοθεσία ανήλικων τριετείς μυστική. Στις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1550, καθώς και του άρθρου 1552, η μυστικότητα ισχύει και έναντι των φυσικών γονέων.

Το θετό τέκνο έχει, μετά την ενηλικίωσή του, το δικαίωμα να πληροφορείται πλήρως από τους θετούς γονείς και από κάθε αρμόδια αρχή τα στοιχεία των φυσικών γονέων του.

Άρθρο 1560. Έναρξη αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης για την υιοθεσία αρχίζουν, αφοτου αυτή γίνει τελεσίδικη.

Άρθρο 1561. Ένταξη στην οικογένεια του θετού γονέα. Με την υιοθεσία διακοπείται κάθε δεσμός του ανήλικου με τη φυσική του οικογένεια, με εξαίρεση τις ευεμερείς περί κωλυμάτων γάμου των άρθρων 1356 και 1357 και ο ανήλικος εντάσσεται πλήρως στην οικογένεια του θετού γονέα του. Έναντι του θετού γονέα και των συγγενών του ο ανήλικος έχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τέκνου γαμνημένου σε γάμο. Το ίδιο ισχύει και για τους κληόντες του θετού τέκνου. Σε περίπτωση ταυτοχρόνου ή διαδοχικής υιοθεσίας περισσότερων, δηλιουργείται μεταξύ τους συννενοια ουσία με αυτήν που υπάρχει μεταξύ αδελφών.

Άρθρο 1562. Όταν ο ένας σύζυγος υιοθετεί το τέκνο του άλλου, οι δεσμοί του υιοθετούμενου με το φυσικό γονέα του και τους συγγενείς του δεν διακοπώνται. Κατά τα λοιπά η υιοθεσία περνάει όλα τα αποτελέσματα υιοθεσίας που γίνεται και από τους δύο συζύγους.

Άρθρο 1563. Επώνυμο του θετού τέκνου. Το θετό τέκνο παίρνει το επώνυμο του θετού γονέα. Έχει όμως δικαίωμα, όταν ενηλικιωθεί, να προσθέσει και το πριν από την υιοθεσία επώνυμο του. Αν το τελευταίο αυτό ή το επώνυμο του θετού γονέα αποτελείται από δύο επώνυμα, χρησιμοποιείται για το σχηματισμό του συνθέτου επωνύμου του θετού τέκνου το πρώτο από αυτά.

Άρθρο 1564. Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας από συζύγους η υιοθεσία από τον ένα σύζυγο του τέκνου του άλλου ισχύει και για το θετό τέκνο η έλλοψη που τυχόν είχαν οι σύζυγοι σχετικά με το επώνυμο των τέκνων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο πρώτων παραγράφων του άρθρου 1505. Αν δεν έχει γίνει παρομοία δήλωση, υπάρχει να γίνει στο ληξιαρχείο ταυτοχρόνα με την καταχώριση της υιοθεσίας στα οικεία ληξιαρχικά βιβλία.

Άρθρο 1565. Προσθήκη και άλλου κύριου ονόματος. Το δικαστήριο μπορεί, με την απόφαση του περί υιοθεσίας, να επιτρέψει στον υποψήφιο θετό γονέα, ύστερα από αίτηση του, να προσθέσει στο κύριο όνομα του θετού τέκνου και άλλο όνομα. Αν το θετό τέκνο έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, είναι απαραίτητη, για τη χρησιμοποίησή της εδείας του δικαστηρίου, η συναίνεση και του ίδιου. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1565 εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο 1566. Γονική μέριμνα. Από του συνταλεσθεί η υιοθεσία, τη γονική μέριμνα των φυσικών γονέων η την επιτροπεία, υπό την οποία τυχόν τελούσε το θετό τέκνο, αντικαθιστά αυτοδικαίως η γονική μέριμνα των ετών γονέων. Οι φυσικοί γονείς δεν έχουν ούτε δικαίωμα επικοινωνίας με το θετό τέκνο. Αν ένας από τους συζύγους υιοθετηθεί το τέκνο του άλλου, τη γονική μέριμνα έχουν από κοινού και οι δύο σύζυγοι.

Άρθρο 1567. Διαζύγιο, ακύρωση του γάμου ή διακοπή ης συμβίωσης των θετών γονέων. Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας ανήλικου από συζύγους, αν ακολουθηθεί διαζύγιο, ακύρωση του γάμου ή διακοπή της συμβίωσης τους, έχουν αναλαγή εφαρμογή, σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, τα άρθρα 1513 και 1514. Όταν μως προκειται για υιοθεσία του τέκνου του άλλου γένου, η άσκηση της γονικής μέριμνας ανήκει αποκλειστικά στο φυσικό γονέα του ανήλικου, εκτός αν το

δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά λόγω συνδρομής σπουδαίου λόγου.

Άρθρο 1568. Συνέπειες πάυσης της γονικής μέριμνας. Αν κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας του τέκνου η γονική μέριμνα του θετού γονέα ή των θετών γονέων έπαυε για οποιονδήποτε λόγο, δεν επανέρχεται στους εξαιρούμενους γονείς. Σε αυτή την περίπτωση έχουν εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία.

Άρθρο 1569. Προσβολή της υιοθεσίας. Η υιοθεσία προσβάλλεται μόνο με την άσκηση των προβλεπόμενων ενδίκων μέσων ή βοηθημάτων κατά της σχετικής δικαστικής απόφασης, αν δεν συντρέξουν οι όροι του νόμου ή αν η συναίνεση ενός από τα πρόσωπα που σύμφωνα με το νόμο ήταν αρμόδια να συναινέσουν υπέρ της άσκησης για οποιονδήποτε λόγο ή δοθήκε υπό την επηρέαση πλανής ως προς την ταυτότητα του προσώπου του θετού γονέα ή του θετού τέκνου, απάτης ως προς ουσιασθή περιστατικά ή παρονομής ή ανήθικης απειλής.

Άρθρο 1570. Παισι έχουν δικαίωμα να προσβάλουν. Δικαίωμα να προσβάλουν την υιοθεσία για έναν από τους λόγους του προηγούμενου άρθρου έχουν, αν μιν υπήρξαν διάδικοι στη δική, με το ένδικο μέσο της εφεσής και, αν όχι, με τριτοκακοπή: 1. Σης περιπτώσεις μη συνδρομής των όρων του νόμου, οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον ή ο εισαγγελέας. 2. Σης περιπτώσεις άλλωπης ένκυπης συναίνεσης, καθώς και όταν αυτή υπήρξε προϊόν πλανής, απάτης ή απειλής, αυτός του οποίου λήπει η ένκυψη συναίνεση ή ο οποίος πλανηθήκε, εξαπατηθήκε ή απειληθήκε, όχι όμως και οι κληρονόμοι τους.

Άρθρο 1571. Λύση με δικαστική απόφαση. Αν ο θετός γονέας εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή αν του αραιεθεί η άσκηση της για έναν από τους λόγους του άρθρου 1532, καθώς και αν συντρέχει λόγος αποκλήρωσης του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1, 2 και 3 του άρθρου 1640, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον οι συνέπειες αυτές κρίνονται ανεπαρκείς, να διατάσσει, λόγω της βαρύτητας της περίπτωσης ακαμή και τη λύση της υιοθεσίας.

Άρθρο 1572. Η απόφαση του προηγούμενου άρθρου λαμβάνεται ύστερα από άγωγή του θετού τέκνου που συμπληρώσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του και, αν δεν το συμπληρώσε, του ειδικού επιτρόπου του, ή του θετού γονέα ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 1573. Συναινετική λύση. Όταν ο θετός γονέας και το θετό τέκνο, μετά την ενηλικίωση του, συμφωνούν να λυθεί η υιοθεσία, μπορούν να το ζητήσουν από το δικαστήριο με κοινή αίτηση τους που δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Για να λυθεί η υιοθεσία, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, πρέπει να έχει διαρκήσει τουλάχιστον ένα χρόνο πριν από την κατάθεση της αίτησης και η συμφωνία των μερών να δηλωθεί στο δικαστήριο αυτοπροσώπως σε δύο συνεδριάσεις που να απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον έξι μήνες. Εφόσον από την πρώτη συνεδρίαση πέρασαν δύο χρόνια, η δήλωση της συμφωνίας πούει να ισχύει.

Άρθρο 1574. Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας ανήλικου

ζύγους, η υιοθεσία μπορεί να λύνεται, σύμφωνα με το άρθρο 1571 έως 1573, και μόνο ως προς τον υιό.

Άρθρο 1575. Αποτελέσματα της λύσης. Με την αληθή δικαστική απόφαση που λύνει την υιοθεσία αίνεται για το μέλλον, παύει η σχέση συζύγου του θετού τέκνου και των κατόντων του με τον υιοθετητή και τους έως τότε συγγενείς και αναβιώνουν οι δεσμοί με τη φυσική οικογένεια. Ο δικαστής όμως μπορεί να αναθέσει, σ' αυτή την περίπτωση, την άσκηση της γονικής μεριμνής του θετού γονεός στον υιό ανήλικο, σε τρίτον, αν το επιβαλλεί ο νόμος.

Άρθρο 1576. Αυτοδίκαιη λύση. Η υιοθεσία λύνεται αυτοδικαίως και αίνεται αναδρομικά η σχέση που απορρέει από αυτήν, αν τέλεσαν γάμο, κατά παράβαση του άρθρου 1571, ο θετός γονεός με το θετό τέκνο. Αν ο γάμος ήκκε, διατηρούνται από τη σχέση υιοθεσίας μόνο οι ουσιαστικά δικαιώματα του θετού τέκνου.

Άρθρο 1577. Το επώνυμο μετά τη λύση. Με τη λύση της υιοθεσίας για οποιονδήποτε από τους λόγους των κείμενων άρθρων, παύει το δικαίωμα του θετού γονεός να φέρει το επώνυμο του θετού γονεός, εκτός δικαστηρίου, εκτιμώντας την υποχρέωση δικαιολογημένης ευερίκειας του τέκνου, αποφασίζει, με αίτηση υποβληθείσα, ο δικαστής.

Άρθρο 1578. Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας από τον υιό ή υιοθεσία, από σύζυγο, του τέκνου του υιού ή της υιοθεσίας ως προς τον έναν ή τους δύο συζύγους δεν συνεπάγεται αλλαγή του επωνύμου ο οποίος απέκτησε το θετό τέκνο δυνάμει του άρθρου 1564.

Άρθρο 1579. Υιοθεσία ενηλίκου. Η υιοθεσία ενηλίκου γίνεται μόνο όταν ο υιοθετούμενος είναι τέκνο υιού εκείνου που υιοθετείται.

Άρθρο 1580. Ανάλογη εφαρμογή. Στην υιοθεσία ενηλίκου έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις που ισχύουν για την υιοθεσία ανήλικου, εφόσον δεν θεσπίζονται διαφορετική ρύθμιση από τις διατάξεις που ακολουθούν.

Άρθρο 1581. Κοινή αίτηση υιοθετούντος και υιοθετούμενου. Η υιοθεσία ενηλίκου απαγγέλλεται από τον υιοθετητή, ύστερα από κοινή αίτηση αυτού που υιοθετείται και του υιοθετητή. Αν ο υιοθετούμενος είναι ανήλικος, η αίτηση υποβάλλεται από τον υιοθετητή και τον υιοθετούμενο ή τον υιοθετητή και τον υιοθετούμενο ανήλικο.

Άρθρο 1582. Περιορισμοί ως προς την ηλικία. Αυτός που υιοθετείται πρέπει να έχει συμπληρώσει τουλάχιστον τριάντα έτη ηλικίας και να είναι υγιής, ανώτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά τρία έτη.

Άρθρο 1583. Υιοθεσία εγγάμου. Ο έγγαμος ανήλικος υιοθετείται χωρίς τη συναίνεση του συζύγου, που παρέχεται με αυτοπροσωπή δήλωση υπέρ ή εναντίον. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1546 εφαρμόζεται.

Άρθρο 1584. Αποτελέσματα. Από την τέλεση της υιοθεσίας, το θετό τέκνο και οι κατόντες του που γεννήθηκαν μετά την υιοθεσία έχουν θέση κοινού τέκνου και κοινών κατόντων και των δύο συζύγων. Ο δεσμός του θετού τέκνου με τον άλλο φυσικό γονεά του και τους συγγενείς του διατηρείται.

Άρθρο 1585. Με την υιοθεσία του άρθρου 1573 δεν παραλείπεται καμιά σχέση συγγένειας μεταξύ του θετού τέκνου και των συγγενών εκείνου που υιοθετήσε και αντίστροφα.

Άρθρο 1586. Επώνυμο του θετού τέκνου. Το θετό τέκνο παίρνει το επώνυμο του θετού γονεά του, στο οποίο έχει το δικαίωμα να προσθέσει και το πριν από την υιοθεσία επώνυμό του. Αν το τελευταίο αυτό ή το επώνυμο του θετού γονεά αποτελείται από δύο επώνυμα, χρησιμοποιείται για το σχηματισμό του σύνθετου επωνύμου του θετού τέκνου το πρώτο από αυτά.

Άρθρο 1587. Στην υποχρέωση για τη διατροφή του θετού τέκνου, εκείνος που υιοθετήσε προηγείται από τους εξ αίματος συγγενείς του τέκνου.

Άρθρο 1588. Λύση της υιοθεσίας. Η υιοθεσία ανήλικου λύεται με δικαστική απόφαση, ύστερα από αίτηση του θετού γονεά ή του θετού τέκνου, αν συντρέχει περίπτωση που δικαιολογεί την αποκλήρωση ή που συνιστά λόγο αχαιρισίας του θετού τέκνου απέναντι σ' αυτόν που το υιοθετήσε κατά τους όρους του άρθρου 505.

Άρθρο 2

Το άρθρο 23 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 23. Υιοθεσία. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη σύσταση και τη λύση της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δικαίωμα της ιθαγένειας του κάθε μέρους.

Οι σχέσεις μεταξύ του ή των θετών γονεών και του θετού τέκνου ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαίωμα της τελευταίας κοινής τους ιθαγένειας κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας· 2. από το δικαίωμα της τελευταίας κοινής συνηθούς διαμονής τους κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας· 3. από το δικαίωμα της ιθαγένειας την οποία είχε ο θετός γονεός κατά την τέλεση της υιοθεσίας και, σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους, από το δικαίωμα που διέπει τις προσωπικές τους σχέσεις.

Άρθρο 3

Τέκνα αλλοδαπών, που έχουν εγκαταλειφθεί στην Ελλάδα και για τα οποία δεν εκδήλωσε κανένας, τουλάχιστον επί ένα εξάμηνο, ενδιαφέρον να τους προσάσχει προστασία, υιοθετούνται σύμφωνα με το ελληνικό ουσιαστικό δικαίωμα.

Άρθρο 4

Όταν ο υποψήφιος θετός γονεός ή ο υποψήφιος υιοθετητέος ανήλικος έχει τη συνήθη διαμονή του στο εξωτερικό, απαιτείται εκθέση κοινωνικής υπηρεσίας, ακόμα και αν αυτή δεν προβλέπεται από το εφαρμοστέο αλλοδαπό δικαίωμα. Στην περίπτωση αυτή, η εκθέση συντάσσεται από την αρμόδια ελληνική κοινωνική υπηρεσία.

η κοινωνική οργάνωση που έχει αναγνωρισθεί ότι ειδικεύεται στις διακρατικές υιοθεσίες, σε συνεργασία με την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία του εξωτερικού.

Άρθρο 5

Στις περιπτώσεις του προηγούμενου άρθρου, η συνένωση των υποψηφίων θετού γονέων έγκυρεται πάντοτε ενώπιον του αρμόδιου ελληνικού δικαστηρίου που τελεί την υιοθεσία. Όσοι οι άλλες συναινέσεις που είναι απαραίτητες για την τελεση της υιοθεσίας δίνονται, αν εκείνος που συναινεί έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα, ενώπιον του αρμόδιου ελληνικού δικαστηρίου που τελεί την υιοθεσία, σύμφωνα με τους όρους της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 800 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και, αν έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, ενώπιον της αρμόδιας ελληνικής προξενικής αρχής ή της αρμόδιας αρχής του τόπου της συνήθους διαμονής του.

Άρθρο 6

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας ορίζονται, α) οι υπηρεσίες και οι οργανώσεις που αναγνωρίζονται ως εξειδικευμένες στις υιοθεσίες, για την εφαρμογή του άρθρου 1537 του Αστικού Κώδικα και την πραγματοποίηση υιοθεσιών ανηλίκων, που έχουν υπό την προστασία τους, β) εκείνες που αναγνωρίζονται ως ειδικά εξειδικευμένες στις διακρατικές υιοθεσίες, για την εφαρμογή του άρθρου 4 του παρόντος και την πραγματοποίηση των διακρατικών υιοθεσιών των ανηλίκων που έχουν υπό την προστασία τους.

2. Με το προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου ή με άλλα προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται επίσης με πρόταση των ίδιων Υπουργών, ρυθμίζονται στις λεπτομέρειες τους: α) η διαδικασία προπαρασκευής και πραγματοποίησης, από τις υπηρεσίες ή οργανώσεις υπό το στοιχείο α' της προηγούμενης παραγράφου, των υιοθεσιών των ανηλίκων που έχουν υπό την προστασία τους, β) η διαδικασία προπαρασκευής και πραγματοποίησης των διακρατικών υιοθεσιών του άρθρου 4, που αφορούν ανηλίκους τους οποίους οι αρμόδιες υπηρεσίες ή οργανώσεις έχουν υπό την προστασία τους ή γίνονται με τη μεσολάβησή τους, καθώς και το σχετικό με τη συνεργασία των εν λόγω υπηρεσιών ή οργανώσεων με τις αλλοδαπές κοινωνικές υπηρεσίες και γ) η διαδικασία πτήσης στατιστικών στοιχείων για τις υιοθεσίες που τελούνται στην Ελλάδα, καθώς και για τις τελούμενες στο εξωτερικό διακρατικές υιοθεσίες ανηλίκων, οι οποίοι είχαν πριν από την τελεση της υιοθεσίας τη συνήθη διαμονή τους στην Ελλάδα.

Άρθρο 7

1. Η κοινωνική έρευνα, που προβλέπεται από το άρθρο 1537 του Αστικού Κώδικα και από το άρθρο 4 του παρόντος, θα πρέπει να αφορά κάθε θέμα που μπορεί να έχει σημασία για την υιοθεσία και ιδίως την προσωπικότητα και την περιουσιακή κατάσταση του υποψηφίου θετού γονέα, την αμοιβαία ικανότητα προσάρμογής αυτού που υιοθετεί και εκείνου που υιοθετείται, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο από το οποίο μπορεί να δια-

γνωσθεί αν η υιοθεσία θα αποβεί προς το συμφέρον του ανηλίκου.

2. Όταν, για την υιοθεσία ανηλίκου, οι φυσικοί γονείς ή ο επιτροπος έρχονται σε απευθείας συνάντηση με τους υποψηφίους θετούς γονείς τη μεσολάβηση κοινωνικής υπηρεσίας ή οργανώσεως, οφείλουν, τόσο αυτοί όσο και οι υποψήφιοι θετοί γονείς, πριν από την παραδοχή του παιδιού ή υερα σε ευλόγο χρονικό διάστημα από αυτήν, να ανακινώνουν τη σχετική πρόθεση τους στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία.

3. Η κοινωνική έρευνα διεξάγεται ύστερα από αίτηση του υποψηφίου θετού γονέα. Αμέσως μετά την υποβολή της αίτησης η κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση ορίζει το πιστοποιητικά που κρίνει απαραίτητα για τη διεξαγωγή της έρευνας και υποβάλλει την έκθεση της απευθείας στα δικαστήρια μέσα σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από την υποβολή ή την επίδοσή α αυτήν της σχετικής αίτησης για συγκεκριμένο παιδί, ανεξαρτήτως αν προσκομίστηκαν τα στοιχεία που ζητήθηκαν. Η προθεσμία μπορεί να παρατείνεται, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας, επί τρεις ακόμη μήνες. Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας, το δικαστήριο δικάζει χωρίς έκθεση. Κατά την κοινωνική έρευνα θα πρέπει, ανάλογα με την ωριμότητα του παιδιού και οπωσδήποτε μετά τη συμπλήρωση του δεκάτου έτους του, να ζητείται και η δική του γνώμη, η οποία θα πρέπει να αναφέρεται στη σχετική έκθεση.

4. Η αποκλειστική προθεσμία των έξι μηνών, που ορίζεται από την προηγούμενη παράγραφο για την υποβολή της έκθεσης της κοινωνικής υπηρεσίας, αφορά μόνο τις περιπτώσεις, όπου τόσο το υποψήφιο θετό γονέας όσο και οι υποψήφιοι θετοί γονείς έχουν τη συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή. Για τις περιπτώσεις των διακρατικών υιοθεσιών του άρθρου 4, η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί, κατ'εξίχρηση, το πολύ δύο φορές, με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας.

Άρθρο 8

1. Εν όψει της μυστικότητας της υιοθεσίας ανηλίκων, που προβλέπεται από το άρθρο 1539 του Αστικού Κώδικα, τηρείται σε κάθε πρωτοδικείο απορρητό βιβλίο, στο οποίο καταχωρίζονται τα πραγματικά ονοματεπώνυμα αυτών που υιοθετούνται και των θετών γονέων τους, η δικαστική απόφαση με την οποία τελεσθήκε η υιοθεσία, καθώς και όλα άλλα στοιχεία είναι απαραίτητα, ανάλογα με την περίπτωση. Με βάση απόρρητο απόσπασμα, που εξάγεται από αυτό το βιβλίο, συντάσσεται η ληξιαρχική πράξη της υιοθεσίας. Όσον αφορά τη χορήγηση αποσπασμάτων από την τελευταία αυτή πράξη τηρούνται οι διατάξεις της τρίτης παραγράφου του άρθρου 30 του κωδ. νόμου 5097 'περί ληξιαρχικών πράξεων', όπως αυτή προστέθηκε από το άρθρο 20 του ν.δ.τος 610/1970, που διατηρείται σε ισχύ.

2. Όπου στην ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται η έκδοση αντιγράφου ληξιαρχικής πράξης γέννησης, εκδίδεται, όταν πρόκειται για υιοθεσία, οποτεδήποτε και αν αυτή τελεσθήκε, απόσπασμα ληξιαρχικής πράξης γέννησης, που έχει, σε κάθε περίπτωση, θέση πλήρους αντιγράφου. Για τις υιοθεσίες, που έγιναν πριν αρχίσει να ισχύει το ν.δ. 610/1970, εξακολουθεί να ισχύει η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 22 αυτού του νομοθετικού διατάγματος.

Άρθρο 9

Η διαδικασία τέλεσης υιοθέτησης ανήλικου και από αυτήν, απαγορεύεται η δημοσίευση ή η χρήση στοιχείων ή γεγονότων ικανών να επηρεάσουν την υιοθέτηση και το ατομικά χαρακτηριστικά της, της εκμευθείας ως προς τα πρόσωπα των γονέων, του θάτου τέκνου και των φυσικών του αποτελεσμάτων καθήκοντων δικαστηρίων, των υπηρεσιών ή οργανώσεων, καθώς και άλλων υπαλλήλων αναμειχθέντων στην υιοθέτηση οποιαδήποτε γνώση της τέλεσης της ευκαιρία της άσκησης των καθηκόντων τους ή παραγράφος του άρθρου 1559 του Αστικού δεν θίγεται.

Άρθρο 10

Όποιος, έχοντας υιοθετήσει ανήλικο, τον ζεται σε ασχολίασ ανήλικας ή επικίνδυνας για ηκή ή την πνευματική του υγεία, τιμωρείται, ίεν συντρέχει αξιόποινη πράξη, που τιμωρείται, με φυλάκιση τουλάχιστο δύο ετών και με ι ποινή μέχρι ενός (1) εκατομμυρίου δραχμών, υλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και με χρη- ική μέχρι πεντακοσίων χιλιάδων μεταλλικών τιμωρούνται εκείνος που δίνει σε υιοθεσία το, καθώς και εκείνος που μεσολαβεί στην υιο- οκονίζοντας οι ίδιοι ή προσπεριζόντας σε ίσημο όφελος.

Όποιος που πάλι, κατ' επιχείρημα ή με πρόθεση, ιας ή αδιόποινες πράξεις, που προέβλεπε- ης δύο προηγούμενες παραγράφους του άρθρου, τιμωρείται με καθείρξη μέχρι δεκά με χρηματική ποινή μέχρι (5) εκατομμυρίων

Άρθρο 11

γούνται: α) το ν.δ. 810/1970 εκτός από τα 19, 20, 21, 22 παρ. 2 και 23, τα οποία α σε ισχύ και β) το άρθρο 42 του ν. 2082/1992 ωση της Κοινωνικής Πρόνοιας και καθι- εσμών κοινωνικής προστασίας'. ουνται σε ισχύ: α) η παρ. 4 του άρθρου 8 /1993 τροποποίηση και συμπλήρωση δια- περιφερειακής διοίκησης, του Κώδικα της εγένειας, του Δημοτικού και Κοινοτικού, β) τα διατάγματα που έχουν εκδοθεί άρθρων 9 παρ. 3 και 14 παρ. 1 του ν.δ/τος οτου εκδοθούν νέα διατάγματα σε αντι- ους, όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 ς και γ) οι διατάξεις των παραγράφων 1 πουργικής απόφασης Δ/4638 (Πρόνοιας) 22/18.1.1993, που εκδόθηκε σε εκτέλεση των 1, 2 και 3 του άρθρου 42 του ν. ναδιοργάνωση της Κοινωνικής Πρόνοιας γ νέων θεσμών κοινωνικής προστασίας', ίει, σε αντικατάστασή τους, το προεδρικό οβλέπεται από την περίπτωση υπό το ς δευτέρης παραγράφου του άρθρου 6.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Άρθρο 12

Το δεκάτο τέταρτο Κεφάλαιο του Τέτατου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρεται στην επιτροπεία ανήλικων υοθέτων 1889 έως 1886, καταργείται στο σύνολο του. Στη βάση του τίθενται νέα Κεφάλαια δεκάτο τέταρτο και δεκάτο πέμπτο με τα ακόλουθα περιεχο- υμενα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Άρθρο 1529. Παιδιά τελούν υπό επιτροπεία. Ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία όταν κανένας γονέας δεν έχει ή δεν μπορεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα, όταν το δικαστήριο διορίζει επιτροπεία κατά το άρθρο 1532 και 1535 ή αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας σε τρίτον κατά το άρθρο 1513 και 1514, καθώς και όταν συντρέχουν οι περιπτώσεις των άρθρων 1660 και 1661.

Άρθρο 1590. Οργανο της επιτροπείας. Όργανο της επιτροπείας είναι το δικαστήριο ο επιτροπός και το ελεγκτικό συμβούλιο.

Άρθρο 1591. Αρμοδιότητα του δικαστηρίου. Το δικα- στήριο διορίζει, ύστερα από αίτηση ή και αυτεπάθη- γατως, την επιτροπεία, διορίζει τον επιτροπό και ορίζει τα σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία της, σύμφωνα με το νόμο.

Οι δημόσιοι ή οι δημοτικοί υπάλληλοι, οι εισπνεταίς και τα όργανα των ενοχικών κοινωνικών υπηρεσιών οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περι- πτώση που συνεπάγεται το διορισμό επιτροπός αμέσως μόλις την πληροφορούνται κατά την άσκηση των κα- θηκόντων τους. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι συγ- γενείς εξ αίματος του ανήλικου έως τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 1592. Διορισμός επιτροπός. Ο επιτροπός διο- ρίζεται πάντοτε από το δικαστήριο (δ ο τ η ε π ι- τ ρ ο π ε ί α). Επιτροπός διορίζεται κατά προτίμηση ένα από τα ακόλουθα πρόσωπα, με τη σειρά που αναφέρονται: 1. ο ανήλικος συζυγός του ανήλικου, 2. το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ερίστηκε με διαθήκη ή με δήλωση στον ειρηνοδίκη ή σε συμβολαιογράφο από οποιον ασκούσε τη γονική μέριμνα κατά το χρόνο της δήλωσης και κατά το θάνατό του, 3. το κατά την κρίση του δικαστηρίου καταλληλότερο πρόσωπο με προτίμηση προς τους πλησιέστερους συγγενείς του ανήλικου. Δεν διορίζεται επιτροπός αυτός που πρέπει να προτιμηθεί κατά το προηγούμενο εδάφιο, αν σν- ντρέχει ένας από τους λόγους του άρθρου 1595, αν ο ίδιος αποποιείται την επιτροπεία ή αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του ανήλικου.

Έως το διορισμό του επιτροπός έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 1601 και 1602.

Άρθρο 1593. Στοιχεία που συνεκτικά το δικαστήριο. Το δικαστήριο κατά το διορισμό του επιτρόπου, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, συνεκτικά υποχρεωτικά και την έρευνα της αμεθισίας κοινωνικής υπηρεσίας και αποφασίζει, αφού ακούσει, αν αυτό είναι δυνατόν, τους πλησιέστερους συγγενείς του ανήλικου, καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο το οποίο μπορεί κατά την κρίση του να το διοριστεί.

Άρθρο 1594. Κρίσιμος ο ένας επιτρόπος. Το δικαστήριο διατάζει για το ανήλικο έναν επιτρόπο εκτός αν διατασσάλλεται από αναφερόμενα στα άρθρα του ανήλικου επιβάλλουν το διορισμό περισσότερων (συνεπιτρόποι). Ένας μόνο επιτρόπος διορίζεται και αν ακόμη είναι περισσότεροι τα ανήλικα τέκνα των ιδίων γονέων. Όταν όμως συγκροτούνται μεταξύ τους τα συμφέροντα των ανήλικων αδελφών, διορίζεται διαφορετικός επιτρόπος για κάθε ανήλικο που έχει αντίθετο συμφέρον ή, αν η αντίθεση περιορίζεται σε ορισμένα θέματα ή είναι προσωρινή, ειδικός επιτρόπος.

Άρθρο 1595. Λόγοι αποκλεισμού. Δεν διορίζεται επιτρόπος: 1. αυτός που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα 2. ο ανήλικος, για τον οποίο έχει διοριστεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, σύμφωνα με το άρθρο 1672 3. οποίος αποκλείστηκε από την επιτροπεία με διαταγή τελευταίας βούλησης εκείνου του δικαιούτου να υποδείξει το πρόσωπο του επιτρόπου.

Άρθρο 1596. Συνέπειες διαπίστωσης πρόωπών του αποκλεισμού. Ο διορισμός πρόωπών που επιπίπτει στην πρώτη περίπτωση του προηγούμενου άρθρου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Σε περίπτωση διορισμού πρόωπου που επιπίπτει σε μια από τις δύο άλλες περιπτώσεις του ίδιου άρθρου, το δικαστήριο οφείλει να ανακαλέσει το διορισμό και αυτεπαγγέλτως. Ωστόσο γίνει η ανακλήση, ο διορισμός παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματα του.

Άρθρο 1597. Δικαισμός υπο όρους. Το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας το συμφέρον του ανήλικου, να επικουραήσει, όταν διορίζει επιτρόπο, να τον αντικαταστήσει για την περίπτωση που θα συνέβαινε ή δεν θα συνέβαινε ένα συγκεκριμένο γεγονός.

Άρθρο 1598. Γνωστοποίηση του διορισμού. Η απόφαση για το διορισμό του επιτρόπου καταχωρίζεται σε ειδικό δημόσιο βιβλίο, που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου, και επιδίδεται στον επιτρόπο και στην αμεθισία κοινωνική υπηρεσία με την επιμέλεια του δικαστηρίου.

Άρθρο 1599. Δικαίωμα αποποίησης ή παραίτησης. Ο διοριζόμενος έχει το δικαίωμα να αποποιήσει το διορισμό, εκτός αν έχει διοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 1600. Έχει επίσης το δικαίωμα να παραιτείται, μετά την ανέληψη των καθηκόντων του, εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος.

Άρθρο 1600. Αδυναμία διορισμού. Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διοριστεί επιτρόπος, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1592, η επιτροπεία του ανήλικου ανατίθεται σε ίδρυμα ή σωματείο που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και

διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό και υποδομή, αλλιώς στην αρμοδία κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο 1601. Ενέργειες σε επείγουσες περιπτώσεις -Προσωρινός επιτρόπος. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν διορίστηκε ακόμα ο επιτρόπος ή αυτός που έχει διοριστεί εμποδίζεται να εκπληρώσει τα καθήκοντά του, αποποιείται το διορισμό του ή παραιτείται, ο προϊστάμενος της κοινωνικής υπηρεσίας παίρνει σε επείγουσες περιπτώσεις αυτεπαγγέλτως όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία του πρόωπου και της περιουσίας του ανήλικου. Αν υπάρχει επείγουσα ανάγκη να εκπροσωπηθεί ο ανήλικος σε συγκεκριμένη δικαιοπραξία ή δίκη, το δικαστήριο με προσωρινή διαταγή του διορίζει, με αίτηση των συγγενών ή και αυτεπαγγέλτως, προσωρινό επιτρόπο.

Άρθρο 1602. Υποχρέωση των συγγενών. Ωστόσο επιληφθεί, στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, η κοινωνική υπηρεσία, οι συγγενείς του ανήλικου έως τον τρίτο βαθμό εξ αίματος οφείλουν, σε περίπτωση ανάγκης, να μεριμνούν για το πρόσωπό του και τη συντήρηση της περιουσίας του.

Άρθρο 1603. Αρμοδιότητες του επιτρόπου αν γένει. Στον επιτρόπο ανήκουν, υπό τους όρους των διατάξεων που ακολουθούν, το καθήκον και το δικαίωμα να επιμελείται του πρόωπου του ανήλικου, να διοικεί την περιουσία του και να τον εκπροσωπεί σε κάθε δικαιοπραξία ή δίκη που αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του.

Άρθρο 1604. Περισσότεροι επιτρόποι. Όταν το δικαστήριο έχει διορίσει για το ίδιο πρόσωπο περισσότερους επιτρόπους, αυτοί, αν δεν ορίστηκαν διαφορετικά, ασκούν τις αμεθισιότητες τους από κοινού.

Άρθρο 1605. Διαφωνία περισσότερων επιτρόπων. Για κάθε διαφωνία των περισσότερων επιτρόπων αποφασίζει το εποπτικό συμβούλιο. Με αίτηση του επιτρόπου που διαφωνεί ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά.

Άρθρο 1606. Επιμέλεια του πρόωπου. Για την επιμέλεια του πρόωπου του ανήλικου εφαρμόζονται εναλλάγως οι διατάξεις του άρθρου 1518. Στην περίπτωση περισσότερων επιτρόπων, ο επιτρόπος που δεν έχει την επιμέλεια, καθώς και κάθε συγγενής εξ αίματος έως τον τρίτο βαθμό, δικαιούνται να αναφέρονται σχετικά με την επιμέλεια στο εποπτικό συμβούλιο.

Άρθρο 1607. Διαβίωση του ανήλικου σε τρίτους. Ο επιτρόπος μπορεί, με την άδεια του δικαστηρίου, ύστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, να εμπιστεύεται τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανήλικου σε κατάλληλη οικογένεια (α ν α δ ο χ η ο ι κ ο γ έ ν ε ι α) και, αν δεν βρίσκεται τέτοια οικογένεια, σε κατάλληλο ίδρυμα. Αν το εποπτικό συμβούλιο ανευρίξει να γνωμοδοτήσει ή γνωμοδοτεί εσθητικά, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίζει σχετικά και με μόνη την αίτηση του επιτρόπου.

Το δικαστήριο μπορεί, και χωρίς αίτηση του επιτρόπου, να εμπιστευθεί τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανήλικου σε οικογένεια ή σε ίδρυμα, είτε αυτεπαγγέ-

ς είτε με αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα η μήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, μετά γνώμη τοπτικού συμβουλίου, αν η σωματική αγωγή η η σπική ανάπτυξη του ανηλίκου δεν προάγονται με αντίθετες του επιτρόπου.

Άρθρο 1606. Η κατά το προηγούμενο άρθρο αναθεση ύστερα από έρευνα της αρμοδίας κοινωνικής οσίας για το ηθός, τις βιοτικές συνθήκες και την γενική κατάλληλότητα της οικονομείας η του ιδού- Η σχετική έκθεση συνεκτιμάται από το δικαστή-

Άρθρο 1609. Εισαγωγή σε ειδικά ιδρύματα. Όταν η ησση του ανηλίκου από την άποψη της σωματικής, υτικής η της πνευματικής του ανάπτυξης επιβάλλει εισαγωγή του σε ειδικό ίδρυμα η κατάσταση, απα- άδεια του δικαστηρίου, που παρέχεται ύστερα αίτηση του επιτρόπου και γνώμη του εποπτικού ουλίου η και αυτεπαγγέλτως με προσταγή του τα- οίου. Για την απόφαση του το δικαστήριο συνεκτιμά άτευση ειδικού επιστήμονα, καθώς και έκθεση της οσίας κοινωνικής υπηρεσίας, ιδίως ως προς την ληλότητα του ιδρύματος η του καταστήματος. Το οτικό συμβούλιο και η κοινωνική υπηρεσία προσκο- ούν την κατάσταση του ανηλίκου, όσο αυτός πα- ει στο ίδρυμα η στο κατάστημα.

Άρθρο 1610. Πρόσθετες εγκυλίσεις για τον ανηλίκου. Έκθεση του δικαστηρίου για την εισαγωγή του ου σε ειδικό ίδρυμα η κατάσταση ισχύει για εδ: η. Η ισχύς της μπορεί να παραταίνεται για εδ: η κάθε φορά. Η απόφαση μπορεί να ανακαλείται εδρηποτε, αν εκλειψουν οι λόγοι που έπαιξαν τη ουτού του μέτρου.

Άρθρο 1611. Διοίκηση της περιουσίας. Σύνταξη α- οφής. Ο επιτροπος οφείλει να συντάσσει παρουσία οώπου του εποπτικού συμβουλίου απογραφή της οσίας που υπάρχει η που περιέρχεται στον ανηλίκου το διορισμό και που υπαγεται στη διοίκηση του οπου. Στη σύνταξη της απογραφής καλείται να οπει, αν είναι τούτο δυνατόν, και ο ανηλίκος που λήρωσε το 14ο έτος της ηλικίας του. Αντιγραφή απογραφής επιδίδεται στο εποπτικό συμβούλιο και οινωνική υπηρεσία.

Ο επιτροπος μπορεί και, ύστερα από παραγγελία του οτικού συμβουλίου, οφείλει να ζητήσει τη σύνταξη οτικής απογραφής.

Άρθρο 1612. Προσδιορισμός της επίσης δαπάνης ανηλίκου. Κατά την έναρξη της επιτροπείας ο οπας οφείλει να προκαλέσει απόφαση του επο- ού συμβουλίου, που να ορίζει κατά προσέγγιση την ε δαπάνη για την επιμέλεια του προσώπου και τη οση της περιουσίας του ανηλίκου. Το δικαστήριο ηση του επιτρόπου η και αυτεπαγγέλτως μπορεί οφασίζει διαφορετικά.

Άρθρο 1613. Μετρητά χρήματα του ανηλίκου. Αν οριουσία του ανηλίκου υπάρχουν η περιέλθουν τη διάοκεια της επιτροπείας μετρητά χρήματα, ο οπας οφείλει χωρίς καθυστέρηση να χρησιμοποιή- ορανγωγικά η να τοποθετήσει κατά τροπον επωφελή

το ποσο που απομένει μετά την εσπίραση της επίσης δαπάνης. Ο τροπος με τον οποίο γίνεται η τοποθέτηση των χρημάτων προσδιορίζεται από τον επιτροπο και εγκρίνεται από το εποπτικό συμβούλιο. Αν το εποπτικό συμβούλιο αρνείται την εγκρίση, οφασίζει το δικα- οστηριο.

Άρθρο 1614. Τίτλοι και πολύτιμα αντικείμενα. Ο ε- οπτροπος οφείλει να τοποθετεί στα ονομα του ανηλίκου σε εσπίρα τρέπεζα η σε άλλο καταλληλό πιστωτικό ίδρυμα το δημόσια χρεώνωμα της εσπίρασης η της μετοχές ανωνύμων εταιρειών, τα πολύτιμα αντικείμενα η τα μεγάλης σημασίας έγγραφα που υπάρχουν στην οριουσία του ανηλίκου. Το εποπτικό συμβούλιο οφείλει να ενεργεί περιοδικούς ελέγχους, όταν το κρίνει σκοπιο και οπωσδήποτε μια φορά το ετος.

Άρθρο 1615. Διαχειριστική εξουσία του επιτρόπου. Ο επιτροπος, όπου ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ε- ενεργεί ως προς την οριουσία του ανηλίκου κάθε πράξη τακτικής διαχείρισης, ιδίως την πληρωμή χρεών και την είσπραξη απαιτήσεων.

Άρθρο 1616. Διοίκηση της περιουσίας που παραχω- ορήθηκε με διαχειριστικούς όρους. Ο επιτροπος οφείλει να διοικεί την οριουσία που παραχωρήθηκε στον α- ηλίκου με χαρακτηριστική πράξη εν έψη η που περιλάβε σ αυτον με διαθήκη, σύμβαση με τους όρους που έθεσε ο δωοητης η ο διαθετης. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει παρακλήση από αυτούς τους όρους, αν το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου.

Αν ο δωοητης η ο διαθετης ορισουν να μην έχει τη διοίκηση της οριουσίας που παραχώρησαν ο επιτροπος και δεν ορισαν το προσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτής της οριουσίας, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επιτροπο.

Άρθρο 1617. Χαραστικές πράξεις. Ο επιτροπος δεν δικαιούται να καταστήζει δικαιοπραξίες με χαρακτηριστική σε βρος της οριουσίας του ανηλίκου. Εξαιρούνται με την επιφύλαξη των διατυπώσεων της πρώτης παρα- ογραφου του άρθρου 1624, οι χαρακτηριστικές δικαιοπραξίες που επιβάλλονται από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον η από λόγους ευπρεπειας.

Άρθρο 1618. Ιδιόχρηση οριουσίας του ανηλίκου. Ο επιτροπος δεν δικαιούται να χρησιμοποιοι για δικό του λογαριασμό την οριουσία του ανηλίκου και ιδίως με- ορητά χρήματα του.

Άρθρο 1619. Πράξεις που απαιτούν την άδεια του εποπτικού συμβουλίου. Με μονη την άδεια του εποπτικού συμβουλίου ο επιτροπος δικαιούται στο όνομα του ανηλίκου: 1. να εκμισθώνει η να μισθώνει ακίνητα· 2. να συνάπτει σύμβαση με αντικείμενο την παροχή της ερ- ογασίας του ανηλίκου η σύμβαση μάθησης· 3. να επιχειρεί και κάθε άλλη πράξη που υπερβαίνει τα όρια της τακτικής διαχείρισης, εφόσον αυτή δεν εμπήνεται στα άρθρα 1623, 1624 και 1625.

Άρθρο 1620. Άδεια του εποπτικού συμβουλίου απαι- οτείται και για να χορηγησει ο επιτροπος στον ανηλίκου τη γενική συναίνεση του άρθρου 136, καθώς και τη συναίνεση του να εσκήσει επαγγέλμα.

Άρθρο 1621. Διεύρυνση δικών. Ο επιτροπος έχει, με μνη την άδεια του εποπτικού συμβουλίου, το δικαίωμα να ασκεί στο όνομα του ανήλικου εμπράγματος αγωγή για ακίνητα ή άλλη αγωγή με αντικείμενο που λόγω πασού υπαγεται στην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου ή αγωγή που αφορά την προσωπική κατάσταση. Το ίδιο ισχύει και για την αγωγή του ανήλικου για διανομή κληνού περιουσίας. Η έλλειψη της άδειας εξετάζεται από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

Οι διαταξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για την παραίτηση από αγωγή που έχει ασκηθεί.

Μέτρα που λαμβάνονται προσωρινά από τον επίτροπο για την εξασφάλιση των συμφερόντων του ανήλικου σε επείγουσες περιπτώσεις εξαιρούνται από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 1622. Σε περίπτωση άρνησης του εποπτικού συμβουλίου να χορηγήσει την άδεια των τριών προηγούμενων άρθρων, αποφασίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 1623. Γενική άδεια. Ύστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, το δικαστήριο μπορεί να παρέχει στον επίτροπο γενική άδεια να επιχειρεί οποιαδήποτε τις πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 1619, εφόσον κάνει ότι η άδεια αυτή είναι αναγκαία ή ωφέλιμη για τη διακίνηση της περιουσίας του ανήλικου και ιδίως για την εκμετάλλευση επιχείρησής του. Με τον ίδιο τρόπο και τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να δοθεί στον επίτροπο γενική άδεια να δανειζεται στο όνομα του ανήλικου, να αναδεχεται ξένο χρέος και να παρέχει εγγύηση για χροή της εκμετάλλευσης επιχείρησής του ανήλικου.

Άρθρο 1624. Πράξεις με άδεια του δικαστηρίου. Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανήλικου: 1. να διαθέσει την περιουσία του ανήλικου συνολικά ή κατά ένα μέρος της 2. να εκποιεί ή να αποκτά με ανταλλάγμα ακίνητο ή εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο ακίνητο 3. να εκχωρεί απαίτηση που έχει αντικείμενο τη μεταβίβαση ακινήτου στον ανήλικο 4. να εκποιεί τους τίτλους και τα πολύτιμα αντικείμενα του άρθρου 1614 5. να επιχειρεί οποιοδήποτε έργο σε ακίνητο του ανήλικου που η δαπάνη του υπερβαίνει το όριο της τρίτης παραγράφου του παρόντος άρθρου 6. να εκποιεί εμπορική, βιομηχανική ή άλλη επιχείρηση που περιλαμβάνεται στην περιουσία του ανήλικου, να αποφασίζει τη διάλυση και την ακαθάρισή της, καθώς και να ιδρύει νέα επιχείρηση 7. να εκμισθώνει ακίνητο του ανήλικου για χρόνο που υπερβαίνει τα εννέα έτη 8. να δανειζει ή να δανειάζεται 9. να παραιτείται από ασφάλεια για απαίτηση του ανήλικου ή να ελαττώνει μια τέτοια ασφάλεια 10. να συνάπτει συμβιβασμό ή συμφωνία περί διαιτησίας για αντικείμενο που η αξία του υπερβαίνει το όριο της τρίτης παραγράφου του παρόντος 11. να εγγυάται ή να αναδεχεται από επαχθή αιτία ξένο χρέος, με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 1623. Οι προαπένω διατυπώσεις, όταν αφορούν διαθέσεις, απαιτούνται και για τις σχετικές υποσχετικές συμβάσεις.

Η άδεια του δικαστηρίου μπορεί να δίνεται υπό όρους.

Το όριο περσ από το οποίο δεν μπορεί ο επίτροπος να επιχειρεί τις πράξεις αριθμ: 5 και 10 της πρώτης

παραγράφου του παρόντος ισούται με το ποσό της ετήσιας δαπάνης του ανήλικου που έχει προσδιορισθεί σύμφωνα με το άρθρο 1612.

Άρθρο 1625. Κληρονομία ή κληροδοσία που επανεται στον ανήλικο. Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανήλικου: 1. να αποποιείται κληρονομία ή να παραιτείται από τη νοση υορία κληρονομίας που επάγεται στον ανήλικο 2. να αποδέχεται κληροδοσία ή δωρεά που συνεπάγεται διαρ 3. να αποποιείται κληροδοσία που περιέρχεται στον ανήλικο.

Όσον αφορά την αποδοχή κληρονομίας, η οποία επαγεται στον ανήλικο, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1527.

Άρθρο 1626. Λογοδοσία. Ο επίτροπος οφείλει να λογοδοτεί στο εποπτικό συμβούλιο κάθε χρόνο. Το εποπτικό συμβούλιο μπορεί να καθορίζει τη λογοδοσία σε αραιότερα διαστήματα, παντως όχι μεγαλύτερα από μια πενταετία, αν οι περιστάσεις δεν δικαιολογούν την ετήσια λογοδοσία.

Άρθρο 1627. Ανικανότητα εκπροσώπησης. Ο επίτροπος δεν μπορεί να εκπροσωπήσει τον ανήλικο σε δικαιοπραξίες και σε δίκες, όπου τα συμφέροντα του ανήλικου συγκρούονται με τα δικά του ή του συζύγου του ή των συγγενών του, σε ευθεία γραμμή εδ αίματος ή εξ αγχιστείας απειρίοριστα και σε πλάγια γραμμή εδ αίματος εως το δεύτερο βαθμό.

Άρθρο 1628. Διορισμός ειδικού επιτρόπου. Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση κωλύματος, το δικαστήριο διορίζει, με αίτηση του επιτροπου ή και αυτεπαγγέλτως ειδικό επίτροπο. Όταν ο ειδικός επίτροπος διορίζεται για να αναπληρώσει τον επίτροπο προσωρινά σε όλα τα έργα του λόγω κωλύματος του, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει και τη διάρκεια της ειδικής επιτροπείας.

Άρθρο 1629. Κάθε φορά που προβλέπεται από το νόμο ο διορισμός ειδικού επιτρόπου, ισχύουν, ως προς τη διαδικασία του διορισμού, τις αρμοδιότητες και την εν γένει δράση του, οι διαταξεις για την επιτροπεία.

Άρθρο 1630. Άκυρες πράξεις. Κάθε πράξη του επιτρόπου που επιχειρήθηκε χωρίς τις διατυπώσεις που τάσσει ο νόμος είναι άκυρη. Την ακυρωτική προτείνουν ο επίτροπος, ο ανήλικος και οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του.

Άρθρο 1631. Αμοιβή και αποκατάσταση δαπανών. Το δικαστήριο μπορεί, κατά τις περιστάσεις, να ορίζει, ύστερα από σχετική αίτηση και τη γνώμη του εποπτικού συμβουλίου, αμοιβή για την απασχόληση του επιτρόπου, ανάλογη με τους κόπους του και το μέγεθος της περιουσίας που διαχειρίζεται. Αν η περιουσία αυτή δεν επαρκεί για να καταβληθεί στον επίτροπο αμοιβή ανάλογη με την έκταση της απασχόλησής του ή αν δεν υπάρχει καθολού περιουσία και το δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει, λόγω των ειδικών περιστάσεων, να καταβληθεί αμοιβή, η αμοιβή την οποία καθορίζει καταβάλλεται στον επίτροπο από το δημόσιο ταμείο, όπως ορίζει ο νόμος.

επιτροπος δικαιούται να απαιτήσει να του καταβληθεί δαπάνη που είναι αναγκαία για τη διεξαγωγή της πορείας, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εντολή.

Άρθρο 1632. *Ευθύνη του επιτροπου.* Ο επιτροπος είναι για κάθε ζημία του ανηλίκου αποπαισμα του την άσκηση των καθηκόντων του. Αν έχουν διοριστεί περισσότεροι επιτροποι, είναι συνυπεύθυνοι εις αλληλον, εκτός αν έχουν διοριστεί με χωριστό κύκλο ευθύνης ο καθένας και ενεργούν αυτοτελώς.

Άρθρο 1633. *Απαλλογή από περιορισμούς.* Ο γονέας δικαιούται να υποδείξει επιτροπα με διοθήκη του ή δήλωση στον ειρηνοδίκη ή σε συμβολαιογράφο, να απαλλάσσει τον επιτροπο από τους περιορισμούς των άρθρων 1613 και 1614. Η απαλλαγή αυτή ισχύει, αν το δικαστήριο κρίνει ότι θέτει σε κίνδυνο συμφέροντα του ανηλίκου.

Άρθρο 1634. *Εποπτικό συμβούλιο. Πώς συγκροτείται.* Υπό τον έλεγχο με το διορισμό του επιτροπου το δικαστήριο έχει να διορίσει και το εποπτικό συμβούλιο. Το εποπτικό συμβούλιο, αποτελούμενο από τρία έως πέντε μέλη, συγκροτείται από συγγενείς του ανηλίκου ή φίλους γονέων του. Με την ίδια απόρασή του το δικαστήριο διορίζει πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου ένα από τα μέλη του.

Το δικαστήριο μπορεί, αν κρίνει ότι το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου, ιδίως γιατί δεν υπάρχουν καθήκοντα συγγενείς ή φίλοι ή συνταχθεί άλλος σπουδαστής, να διορίσει ως μέλος του εποπτικού συμβουλίου να ασκεί την κοινωνική υπηρεσία ή να αναλάβει εξαιρετικές περιπτώσεις αποκλειστικά σε αυτό το συμβούλιο του εποπτικού συμβουλίου.

Άρθρο 1635. *Έχει ανάλογη εφαρμογή.*

Άρθρο 1635. Όταν ως επιτροπος, προσωρινός ή οριστικός, ενεργεί η κοινωνική υπηρεσία, καθώς και όταν προβλέπεται ή δεν έχει συγκροτηθεί ακόμη εποπτικό συμβούλιο, τα έργα του εποπτικού συμβουλίου ο ειρηνοδίκης. Το ίδιο ισχύει και όταν διορίζεται ο δικαστήριο ειδικός επιτροπος, σύμφωνα με τα άρθρα 1517 και 1521.

Άρθρο 1636. *Ποιοι αποκλείονται από μέλη.* Δεν επιτρέπεται να διορισθούν μέλη του εποπτικού συμβουλίου: ο επιτροπος του ανηλίκου 2. αυτοί που δεν επιτρέπεται να διοριστούν επιτροποι, σύμφωνα με το άρθρο 1631.

Άρθρο 1637. *Συνεδριάσεις.* Το εποπτικό συμβούλιο συγκαλείται κάθε φορά που το συγκαλεί ο πρόεδρος. Ο πρόεδρος οφείλει να το συγκαλέσει, αν το συμφέρον του ανηλίκου ή ο επιτροπος.

Άρθρο 1638. *Προσωρινό κώλυμα και αντικατάσταση.* Σε περίπτωση που το συμφέρον κάποιου μέλους του εποπτικού συμβουλίου, του συζύγου του ή συγγενούς του είναι γραμμή εξ αιματος ή εξ αγχιστείας ή αντιστά και σε πλάγια γραμμή εξ αιματος έως το δεύτερο βαθμό είναι αντίθετο προς το συμφέρον του ανηλίκου, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση όπου ο ειρηνοδίκης σπουδαστής λογος, το δικαστήριο διορίζει αντικατάσταση.

Άρθρο 1639. *Διάρκεια της θητείας.* Η θητεία των μελών του εποπτικού συμβουλίου διαρκεί όσο διαρκεί η επιτροπεία και λήγει για τους ίδιους λόγους που λήγει και η θητεία του επιτροπου. Τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου παύονται από το δικαστήριο και αντικαθίστανται, όταν συνταχθεί σπουδαστής λογος.

Άρθρο 1640. *Ευθύνη του προέδρου και των μελών.* Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων, όσον αφορά τα μέλη που είναι σπουδαστές κοινωνικής υπηρεσίας, ο πρόεδρος και τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου ευθύνονται όπως ο επιτροπος.

Άρθρο 1641. *Αποζημίωση των μελών.* Τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου δικαιούνται να αποζημιώνονται για κάθε δαπάνη τους, στην οποία υποβλήθηκαν για την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εντολή. Αν η περιουσία του ανηλίκου δεν επαρκεί ή δεν υπάρχει καθόλου περιουσία, έχει ανάλογη εφαρμογή για την καταβολή των δαπανών το άρθρο 1631.

Άρθρο 1642. *Αρμοδιότητες.* Το εποπτικό συμβούλιο, εκτός από τις αρμοδιότητες που του ανατίθενται με ειδικές διατάξεις, εποπτεύει γενικότερα το σύνολο της δράσης του επιτροπου. Σε περίπτωση που ο επιτροπος διαφωνεί με τις αποφάσεις του, αποφασίζει το δικαστήριο με αίτηση του επιτροπου, ο οποίος άλλωστε έχει έννομο συμφέρον ή και υπαλληλικώς.

Άρθρο 1643. *Έλεγχος των λογαριασμών.* Το εποπτικό συμβούλιο ελέγχει τους λογαριασμούς που του υποβάλλει ο επιτροπος. Κατά τη λογοδοσία του επιτροπου, σύμφωνα με το άρθρο 1625, καλείται να παρευθύνει, αν είναι δυνατόν, και ο ανηλικός που έχει συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας του.

Άρθρο 1644. *Αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων.* Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης και εφόσον το εποπτικό συμβούλιο δεν μπορεί για οποιονδήποτε λόγο να συνεδριάσει, ο πρόεδρος αποφασίζει μόνος. Κακή χρήση αυτής της εξουσίας δεν θίγει το κύρος της πράξης που επιχειρείται, αλλά επιστραφεί τις συνέπειες των άρθρων 1639 και 1640.

Αν, στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, ο πρόεδρος του εποπτικού συμβουλίου κωλύεται ή αμελεί να πάρει τα επιβαλλόμενα μέτρα, αποφασίζει ο προϊστάμενος της αρμοδίας κοινωνικής υπηρεσίας.

Άρθρο 1645. *Σύμμορξη της κοινωνικής υπηρεσίας.* Η αρμοδία κοινωνική υπηρεσία επικουρεί το εποπτικό συμβούλιο στο έργο του, παρέχοντας σε αυτό, όταν το ζητεί, πληροφορίες σχετικές με τον τρόπο που εκπληρώνει τα καθήκοντά του ο επιτροπος, καθώς και τις διαπιστώσεις της για την εν γένει προσωπική κατάσταση του ανηλίκου.

Άρθρο 1646. Η αρμοδία κοινωνική υπηρεσία οφείλει να αναγγέλλει στο δικαστήριο χωρίς καθυστέρηση κάθε περίπτωση που καθιστά αναγκαία την αυτεπάγγελτη ενέργειά του υπέρ ανηλίκου, να διαβιβάζει σε αυτό κάθε χρήσιμο στοιχείο και πληροφορία και να υποβάλλει σχετικές προτάσεις.

Όπου στις διατάξεις αυτού του Κεφαλαίου απαιτείται για την απόφαση του δικαστηρίου, έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας, ο γραμματέας του ειδοποιεί εγκαίρως την κοινωνική υπηρεσία να υποβάλει τη σχετική έκθεση.

Άρθρο 1647. Ακρόαση του ανήλικου. Πριν από κάθε απόφαση οποιαδήποτε τμήμα της επιτροπείας είτε οφείλει, ανάλογα με τη μορφή του ανήλικου, να σκουί και τη δική του γνώμη.

Άρθρο 1648. Κριτήριο το συμφέρον του ανήλικου. Κάθε απόφαση οποιαδήποτε οργάνου της επιτροπείας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του ανήλικου.

Άρθρο 1649. Λήξη της επιτροπείας. Η επιτροπεία λήγει με την ενηλικίωση του ανήλικου ή το θάνατό του.

Άρθρο 1650. Αυτοδίκαιη παύση του επιτρόπου. Το λειτουργήμα του επιτρόπου παύει αυτοδικαίως, αν αυτός, μετά την έναρξη της επιτροπείας, χάσει εν όλω ή εν μέρει τη δικαιοπρακτική του ικανότητα ή τεθεί υπό προσωρινό δικαστικό συμπέρασμα. Επίσης, αν κηρυχθεί σε πτώχευση ή αν διαταχθεί δικαστική επίβλεψη των υποθέσεών του, σύμφωνα με το άρθρο 1636.

Άρθρο 1651. Πάση με δικαστική απόφαση. Το δικαστήριο παύει, με αίτηση του εποπτικού συμβουλίου ή και αυτεπαγγέλτως, τον επιτρόπο, όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ιδίως αν κρίνει, ότι η συνέχιση της επιτροπείας του μπορεί να θέσει σε κίνδυνο, λόγω παραμέλησης των καθηκόντων του ή για άλλα λόγια, τα συμφέροντα του ανήλικου.

Άρθρο 1652. Απόφαση της παραισίας και τελική λογοδοσία. Ο επιτρόπος μετά το τέλος της επιτροπείας του έχει υποχρέωση να παραδώσει την παραισία που διοίκησε και να λογοδοτήσει για την ολή διοίκησή του.

Άρθρο 1653. Παραγραφή. Κάθε αξίωση κατά του επιτρόπου σχετική με τη διοίκησή του παραγράφεται πέντε χρόνια μετά τη λήξη της επιτροπείας ή την παύση του επιτρόπου. Από την παραγραφή αυτή εξαιρείται το καταλοιπό από τη λογοδοσία.

Άρθρο 1654. Πράξεις μετά τη λήξη. Για το χρόνο μετά τη λήξη της επιτροπείας ή την παύση του επιτρόπου έχουν ανάλογη εφαρμογή τα άρθρα 1540 και 1541.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΑΝΑΔΟΧΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Άρθρο 1655. Διατήρηση των σχέσεων με τη φυσική οικογένεια ή τον επιτρόπο. Όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του προσώπου του ανήλικου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επιτρόπος είτε το δικαστήριο (α ν α δ ο χ ο ι γ ο ν ε ί ς ή α ν α δ ο χ η σ ι κ ο γ έ ν ε ι α), οι έννομες σχέσεις μεταξύ του ανήλικου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου και ιδίως οι αρμοδιότητες από τη γονική μεριμνα ή την επιτροπεία παραμένουν ανετάβλητες, εφόσον δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά.

Άρθρο 1656. Υποχρεώσεις των αναδόχων γονέων. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να διευκολύνουν τις προ-

σωπικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με τον ανήλικο, εφόσον δεν παραβλαπώνται ουσιώδη συμφέροντά του. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 1657. Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν επίσης να παρέχουν ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή στον επιτρόπο, καθώς και στην κοινωνική υπηρεσία, πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του ανήλικου.

Άρθρο 1658. Οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να ενεργούν εναντίον της βούλησης των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράσθηκε ρητά.

Άρθρο 1659. Αρμοδιότητες και δικαιώματα. Αν δεν παρέχονται σ' αυτούς περισσότερες αρμοδιότητες από το νόμο ή με δικαστική απόφαση, οι ανάδοχοι γονείς ασκούν, στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όσες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρεχούσες και τις επείγουσες υποθέσεις του ανήλικου. Έχουν επίσης, σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα να αξιώνουν από τους φυσικούς γονείς ή τον επιτρόπο, πριν αυτοί λάβουν οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με τον ανήλικο, να τους παρέχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν τη γνώμη τους.

Άρθρο 1660. Αφαίρεση αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς ή τον επιτρόπο. Όταν η ενταξή του ανήλικου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη, ενώ παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανήλικου ή και τη διοίκηση της παραισίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επιτροποί.

Άρθρο 1661. Αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές του προηγούμενου άρθρου, οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο, είτε να διορισθούν συνεπιτροποί είτε να ενταχθεί σ' αυτούς ολοκληρή η επιτροπεία.

Άρθρο 1662. Άρση της αναδοχής. Με εξαίρεση τις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, οι φυσικοί γονείς ή ο επιτρόπος που ανέθεσαν τη φροντίδα του προσώπου του ανήλικου στους ανάδοχους γονείς με σύμβαση, έχουν το δικαίωμα να ανακαλούν την ανάθεση οποτεδήποτε. Με την ίδια εξαίρεση, μπορεί και το δικαστήριο, αν η ανάθεση έγινε με απόφασή του, να θέτει τέρμα σ' αυτήν, όταν το ζητούν οι φυσικοί γονείς ή ο επιτρόπος, εφόσον διαπιστώνει ότι εξέλιξαν οι λόγοι για τους οποίους είχε αποφασισθεί το μέτρο.

Άρθρο 1663. Το δικαστήριο μπορεί επίσης να αίρει την ανάθεση και να εμπιστευτεί τη φροντίδα του ανήλικου σε άλλους, με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών, του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, όταν διαπιστώνει ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν είναι κατάλληλη να ανταποκριθεί στα καθήκοντά της.

Άρθρο 1664. Τι συνεκτιμά το δικαστήριο. Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να είναι σύμφωνη με το συμφέρον του ανηλίκου. Το δικαστήριο είζει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να κρίνει, πριν αποφασίσει, και τη δική του γνώμη. Επίσης, είζει να ακούει τους αναδόχους και τους φυσικούς γονείς ή τον επιτροπο και να συνεκτιμά την εκέση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας.

Άρθρο 1665. Εποπτεία της κοινωνικής υπηρεσίας. Σε περίπτωση αναδοχής ανηλίκου, η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με ειδικευμένα όργανα της υπηρεσίας εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και ηθικών υποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανηλίκου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή με πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο. Όταν η αναδοχή του ανηλίκου γίνεται με σύμβαση, συν τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επιτροπος όσο και οι αναδοχοί γονείς την υποχρέωση να αναγγείλουν στις καθυστέρηση τη σύμβαση στην κοινωνική υπηρεσία.

Άρθρο 13

Τα Κεφάλαια δέκατο έκτο (άρθρα 1666 έως 1700), δέκατο έβδομο (άρθρα 1701 έως 1704) και δέκατο όγδοο (άρθρα 1705 έως 1709) του Γεταρτου Βιβλίου Ασπικού Κώδικα, που αναφέρονται στην επιτροπεία υφαιρμένων, την επιτροπεία επόντος και τη δικαστική αντίληψη, καταργούνται.

Τη θέση των ήδη καταργημένων με το άρθρο 21 ν. 1329/1983 διατάξεων του παλαιού δέκατου πέτου Κεφαλαίου του Γεταρτου Βιβλίου του Ασπικού Κώδικα, που αναφέρονταν στην κηδεμονία χειραφετωμένων αλίκων (άρθρα 1666 έως 1685) και των διατάξεων που καταργούνται με την προηγούμενη παράγραφο, νται νέα Κεφάλαια δέκατο έκτο και δέκατο έβδομο το ακόλουθο περιεχόμενο:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Άρθρο 1666. Ποιοι υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση. Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ανήλικος: 1. Όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του όταν, λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, κινδυνεύει στον κίνδυνο της στέρησης τον εαυτό του, το γό του, τους καπόντες του ή τους ανιόντες του. 2. Ο ανήλικος, που βρίσκεται υπό γονική μεριμνα ή κηδεμονία, μπορεί να υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, αν συντρέχουν οι όροι της, κατά το τελευταίο μέρος της ανηλικότητας. Τα αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση αρχίζουν, ατότου ο ανήλικος ενηλικιωθεί.

Άρθρο 1667. Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση ρασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πασχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγραφη συμβίωση, ή των γονέων ή τεχνών του ή εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως. Στην περίπτωση δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση

μπορεί να υποβάλει και ο επιτροπος του ανηλίκου.

Όταν το πρόσωπο πασχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου.

Άρθρο 1668. Οι δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, οι εισαγγελείς, τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και οι προϊσταμένοι μονάδων ψυχικής υγείας οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περίπτωση που μπορεί να συνεπάγεται την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, αμεσως μετά την πληροφωροσύνη κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 1669. Ποιος διορίζεται δικαστικός συμπαράστατης. Το δικαστήριο διορίζει δικαστικό συμπαράστατη το φυσικό πρόσωπο που έχει προτείνει αυτός τον οποίο αφορά το μέτρο, εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο ετος της ηλικίας του και το προτεινόμενο πρόσωπο κoinεται κατάλληλο και μπορεί κατά το νόμο να διορισθεί. Αν αυτός που χρειάζεται τη συμπαράσταση δεν προτείνει κανέναν ή αν εκείνος που προτάθηκε δεν κρίνεται κατάλληλος, το δικαστήριο επιλέγει ελεύθερα αυτόν που κρίνει περισσότερο κατάλληλο για τη συγκεκριμένη περίπτωση, αφού λάβει υπόψη του την τυχόν εκφρασμένη βούληση του συμπαραστατέου, να αποκλεισθεί συγκεκριμένο πρόσωπο, τους δεσμούς του με τους συγγενείς του ή άλλα πρόσωπα και ιδίως με τους γονείς του, τα τέκνα του και το σύζυγο του, καθώς και τον κίνδυνο από την τυχόν υφαιρμένη αντίθεση συμφερόντων ανάμεσα στον συμπαραστατέο και ο αυτόν που προκειται να διορισθεί.

Άρθρο 1670. Ποιοι αποκλείονται. Δεν διορίζεται δικαστικός συμπαραστατης: 1. αυτός που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα 2. ο ανήλικος για τον οποίο έχει διοιστεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστατης κατά το άρθρο 1672 3. αυτός που συνδέεται με σχέση εξάρτησης ή με οποιονδήποτε άλλο στενο δεσμο με τη μονάδα ψυχικής υγείας στην οποία ο συμπαραστατέος έχει εισαχθεί για θεραπεία ή απλώς διαμένει. Ο διορισμός που εμπίπτει στην πρώτη περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου δεν παραγει έννομα αποτελέσματα. Για τις δύο άλλες περιπτώσεις ισχύουν τα οριζόμενα στα δεύτερο και τρίτο εδάφια του άρθρου 1595.

Άρθρο 1671. Αδυναμία διορισμού. Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διοριστεί δικαστικός συμπαραστατης, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1669, η δικαστική συμπαράσταση ανατίθεται σε σωματείο ή ίδρυμα, που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό και υποδομή, αλλιώς στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Το άρθρο 1635 έχει ανάλογη εφαρμογή.

Άρθρο 1672. Προσωρινός δικαστικός συμπαραστατης. Το δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, πριν ή και μετά την έναρξη της διαδικασίας για την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, να διορίσει, με αίτηση ενός από τα πρόσωπα του άρθρου 1667 ή και αυτεπαγγέλτως, προσωρινό δικαστικό συμπαραστατη. Η εξουσία του περιλαμβάνει κάθε ασφαλιστικό μέτρο απαραίτητο για να αποφευχθεί σοβαρός κίνδυνος για το πρόσωπο ή την περιουσία του συμπαραστατέου. Για το διάστημα από τη δημοσίευση της αποφασής έως

την τελεσιδικία της, ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη είναι υποχρεωτικός.

Άρθρο 1673. Η προσωρινή δικαστική συμπάρσταση λήγει με την τελεσιδικία της απόφασης της κύριας δίκης. Το δικαστήριο μπορεί, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, να αίρει την προσωρινή δικαστική συμπάρσταση και οποιαδήποτε άλλατα, αν ο συμπαραστάτης δεν έχει πλέον ανάγκη αυτού του μέτρου.

Άρθρο 1674. Έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας. Το δικαστήριο, προκειμένου να αποφασίσει την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπάρσταση και το διορισμό δικαστικού συμπαραστάτη, καθώς και όταν πρόκειται να διορίσει προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη, συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας σχετικά με την αναγκαιότητα του μέτρου και την καταλληλότητα του προσώπου που πρόκειται να διοριστεί δικαστικός συμπαραστάτης ή του αμμοστείου ή του ιδρύματος, στα οποία πρόκειται να ανατεθεί η δικαστική συμπάρσταση.

Άρθρο 1675. Δημοσιότητα της απόφασης. Το δικαστικό της απόφασης για την υποβολή σε δικαστική συμπάρσταση ή για το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου.

Άρθρο 1676. Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπάρσταση. Αναλόγα με την περίπτωση, το δικαστήριο που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπάρσταση, είτε 1. τον κηρύσσει ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, γιατί κρίνει ότι αδύνατο να ενεργεί γι αυτές αυτοπροσώπως (σ τ ε ρ η τ τ κ η δ ι κ α σ τ ι κ ή σ υ μ π α ρ ά σ τ α σ η, π λ ή ρ η ς ή μ ε ρ ι κ ή) είτε 2. ορίζει ότι για την ισχύ όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών του απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη (επικουρική δικαστική συμπάρσταση, πλήρης ή μερική) είτε 3. αποφασίζει συνδυασμό των δύο προηγούμενων ρυθμίσεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση, οφείλει όμως να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελαχίστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο δεν μπορεί να επιβάλει με την ασχική ή την τροποποιητική απόφαση του, περιορισμούς περισσότερο από όσους ζητούνται.

Άρθρο 1677. Με μεταγενέστερη απόφαση του, το δικαστήριο μπορεί να τροποποιεί και αυτεπαγγέλτως το είδος και την έκταση της δικαστικής συμπάρστασης.

Άρθρο 1678. Η υποβολή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στέρησης της δικαιοπρακτικής του ικανότητας πρέπει να ορίζεται στην απόφαση ρητά. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη δικαστική απόφαση, ο συμπαραστατούμενος δεν μπορεί να επιχειρεί, αν η δικαστική συμπάρσταση είναι στελεχική, αυτοπροσώπως και, αν είναι επικουρική, χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, όσες πράξεις δεν μπορεί να επιχειρεί ο επιτροπός του ανήλικου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ούτε να διεξάγει τις συναφείς με αυτές δίκες.

... Επίσης δεν μπορεί, εφόσον δεν του έχει επιτραπεί ρητά, να επιχειρεί μόνος χωριστικές δικαιοπραξίες, να

εισπράττει απαιτήσεις και να παρέχει εξουχίαση.

Η διαταγή του άρθρου 1527 έχει αναλογική εφαρμογή.

Άρθρο 1679. Όταν το δικαστήριο υποβάλλει τον συμπαραστατούμενο σε συνδυασμό στελεχικής και επικουρικής δικαστικής συμπάρστασης, ορίζει ρητά στην απόφαση του ποιες πράξεις δεν μπορεί ο συμπαραστατούμενος να επιχειρεί αυτοπροσώπως και ποιες δεν μπορεί να επιχειρεί χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του. Ο συνδυασμός μπορεί να ανιστοθεί και στο να αφαιρεθεί το δικαστήριο από αυτόν τον οποίο υποβάλλει σε επικουρική δικαστική συμπάρσταση, την αυτοπροσώπη διοίκηση της περιουσίας του, είτε στελώντας του ταυτόχρονα και την ελεύθερη διάθεση των εισοδημάτων από αυτήν είτε όχι, και να την αναθέσει στον δικαστικό συμπαραστάτη.

Άρθρο 1680. Αρμοδιότητες ως προς την επιμέλεια. Το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει στον δικαστικό συμπαραστάτη εν όλω ή εν μέρει και την επιμέλεια του προσώπου του συμπαραστατούμενου. Κατά την άσκηση της επιμέλειας, ο δικαστικός συμπαραστάτης οφείλει να εξοικονομεί στον συμπαραστατούμενο τη δυνατότητα να διαμεσολάβει μόνος του τις προσωπικές του σχέσεις, εφόσον του το επιτρέπει η κατάσταση του.

Άρθρο 1681. Έναρξη αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της δικαστικής συμπάρστασης αρχίζουν αμέσως δημοσιευθεί η σχετική απόφαση. Για την έναρξη όμως του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη απαιτείται τελεσιδικία της απόφασης που τον διορίζει.

Άρθρο 1682. Λειτουργία της δικαστικής συμπάρστασης. Σε κάθε περίπτωση στελεχικής δικαστικής συμπάρστασης έχουν, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανάλογη ευρμεγή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανήλικων. Τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπάρστασης ασκεί συμβούλιο από τρία έως πέντε μέλη, τα οποία διορίζονται με την ίδια απόφαση που διορίζει τον δικαστικό συμπαραστάτη από συγγενείς ή αίλους του συμπαραστατούμενου (ε π ο π τ ι κ ο σ υ μ β ο ύ λ ι ο). Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1634 εφαρμόζεται αναλογώς. Στην περίπτωση προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη, τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπάρστασης ασκεί ο ειρηνοδίκης.

Άρθρο 1683. Η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, από την οποία εξαρτάται η ισχύς ορισμένων ή και όλων των δικαιοπραξιών αυτού που έχει υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπάρσταση, παρέχεται έγγραφως, μόνο πριν από την επιχείρηση της πράξης. Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης αρνείται να συναιέσει, αποφασίζει το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του συμπαραστατούμενου. Οι πράξεις του συμπαραστατούμενου, για τις οποίες ο νόμος απαιτεί τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, είναι άκυρες, αν επιχειρήθηκαν χωρίς αυτή τη συναίνεση. Την ακυρότητα προτείνει μόνο ο δικαστικός συμπαραστάτης, ο συμπαραστατούμενος και οι καθολικοί και οι ειδικοί διάδοχοι του.

Άρθρο 1684. Στοιχεία που συνεκτιμώνται. Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου. Πριν από κάθε

υγεία ή αποφασή, πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική συνάντις με τον συμπαραστατούμενο και να συνευρεθεί η γνώμη του.

Άρθρο 1685. Άρση της δικαστικής συμπαραστάσεως. Μόλις οι λόγοι που την προκαλούν, η δικαστική παραστάσι αίρεται με απόφασή του δικαστηρίου μετά από αίτηση των προσώπων που μπορούν να τη φέρουν ή και αυτεπαγγέλτως.

Η περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1685, το Ελεγκτικό Συμβούλιο την ερμηνεύει ως δικαστική συμπαραστάσι, κατά την εκούσιον έκταξήν, μόνο όταν το ζητεί ο ίδιος ο συμπαραστατούμενος, απόφασή που αίρει τη δικαστική συμπαραστάσιβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου

Άρθρο 1686. Αν ο δικαστικός συμπαραστατής γνωρίζει στατικά που δικαιολογούν οποιαδήποτε μεταβολή καθεστώσε της δικαστικής συμπαραστάσεως, οφείλει να γνωστοποιεί στο δικαστήριο χωρίς καθυστέρηση.

Άρθρο 1687. Ακούσια νοσηλεία. Όταν η κατάσταση προσώπου επιβάλλει την ακούσια νοσηλεία του ανάθεσιν ψυχικής υγείας, αυτή γίνεται μετά προηγούμενης του δικαστηρίου και κατά τις διατάξεις των νόμων.

Άρθρο 1688. Δικαστική συμπαραστάσι έναντι πτωχού στερητή της ελευθερίας. Με δικαστική απόφασήν να υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπαραστάσι και οποιεσδήποτε αποκλειστική της ελευθερίας του τουλάχιστον δύο απών. Η δικαστική συμπαραστάσι κηρύσσεται μόνο με αίτηση του προσώπου κτιλεί την ποινή και μόνο για τις πράξεις που προσδιορίσασ στην αίτησή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΞΕΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Άρθρο 1689. Περίπτωσησ απουσίας ανήλικου. Αν αείζει ανήλικος και είναι αγνώστος ο τόπος της ης του, εφόσον η περιουσία του έχει ανάγκη από εία, το δικαστήριο διορίζει και αυτεπαγγέλτως ητή για τη διοίκηση της περιουσίας του. Το ίδιο και αν ο απών έχει γνωστή διαμονή, εμποδίζεται να επιστρέψει και να φροντίσει για την περιουσία

απών έχει αντιπρόσωπο, επιμελητής διορίζεται αν οι περιστάσεις επιβάλλουν να ανακληθεί η του αντιπροσώπου.

Άρθρο 1690. Το δικαστήριο μπορεί να διορίσει, για όντα, επιμελητή και για ειδική μόνο υπόθεσι.

Άρθρο 1691. Δικαστική επιμέλεια για χάρη αγνώστου ή κυρίου. Αν δεν είναι γνωστό η είναι αβέβαιοναι ο κύριος μιας υπόθεσεως και αυτή έχει ανάγκη εντιδα, το δικαστήριο μπορεί και αυτεπαγγέλτως ίσει για την υπόθεσι αυτή επιμελητή για χάρη ήου της.

Άρθρο 1692. Επιμελητής, σύμφωνα με το προηγούμενο, μπορεί να διορισθεί, για το χρονικό διάστημα επαγωγή της κληρονομίας, και υπέρ καταπι-

στευαστοδόχου που δεν έχει ακόμα συλληθεί η που ο προσδιορισμός του προσώπου του έχει εξαρτηθεί στη διαθήκη από μελλοντικό γεγονός.

Άρθρο 1693. Εφαρμογή των διατάξεων για την επιτροπεία. Σε όλες τις περιπτώσεις αυτού του κεφαλαίου έχουν κατά το λοιπόν αναλογη εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία αντικικών, εφόσον δεν ορίζεται με ειδική διατάξη διαφορετικά. Την εποπτεία ασκεί ο επιμελητής.

Άρθρο 1694. Άρση της δικαστικής επιμελείας. Η δικαστική επιμέλεια αίρεται με απόφασή του δικαστηρίου, μόλις εκλείψουν οι λόγοι που την επέβαλαν.

Η δικαστική επιμέλεια για μια μόνο υπόθεσι αίρεται αυτοόκτως μόλις περατωθεί η υπόθεσι αυτή. Αυτοόκτως αίρεται επίσης η δικαστική επιμέλεια της περιουσίας σπόντος, αν αυτός κηρυχθεί σφοντος.

Άρθρο 14

Τα άρθρα 8 και 24 του Αστικού Κώδικα τροποποιούνται ως εξής:

Άρθρο 8. Στερησι της δικαιπρακτικής ικανότητας. Η στερησι, καθώς και κάθε άλλος περιορισμός της δικαιπρακτικής ικανότητας με δικαστική απόφασήν ρυθμίζονται από το δικαιο της ιδιογενείας του προσώπου το οποίο αφορούν αυτά τα μέτρα.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να υποβάλει σε καθεστώς στερησε ή περιορισμού της δικαιπρακτικής του ικανότητας αλλοδαπό που έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα. Αν ο αλλοδαπός απλώς διαμένει η έχει περιουσία στην Ελλάδα, μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα.

Άρθρο 24. Επιμέλεια. Η επιτροπεία και κάθε άλλη επιμέλεια διαπονται από το δικαιο της ιδιογενείας του προσώπου το οποίο αφορούν.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να διορίσει επιτροπεία ή άλλο επιμελητή για αλλοδαπό που έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα. Αν ο αλλοδαπός απλώς διαμένει η έχει περιουσία στην Ελλάδα μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα.

Αν χρειάζεται να διορισθεί επιμελητής, επειδή είναι αβέβαιοναι ποιος είναι ο κύριος μιας υπόθεσεως η γιατί αυτός απουσιάζει και είναι αγνώστη η διαμονή του, εφαρμόζεται το δικαιο του τόπου του δικαστηρίου.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΣΥΝΑΦΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Άρθρο 15

Η δεύτερη παραγράφος του άρθρου 56 του Αστικού Κώδικα αντικαθίσταται ως εξής:

Ο ανήλικος που τελεί υπό επιτροπεία ή οποίος τελεί υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαραστάσι, έχει κατοικία την κατοικία του επιτροπείου η του δικαστικού συμπαραστατή του.

Άρθρο 16

Τα άρθρα 128, 129, 131 και η πρώτη παραγράφος

του άρθρου 171 του Αστικού Κώδικα τροποποιούνται ως εξής:

Άρθρο 125. Ανίκανοι για δικαιοπραξία. Ανίκανοι για δικαιοπραξία είναι: 1. όποιοι δεν έχουν συμπληρώσει το δεκάτο έτος 2. όποιοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 129. Περιορισμένα ικανοί. Περιορισμένα ικανοί για δικαιοπραξία έχουν: 1. οι ανήλικοι που συμπλήρωσαν το δεκάτο έτος 2. όποιοι βρίσκονται σε μερική στερητική δικαστική συμπαράσταση 3. όποιοι βρίσκονται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 131. Η δήλωση της βούλησης είναι έγκυρη αν, κατά το χρόνο που έγινε, το πρόσωπο δεν είχε συνείδηση των πράξεων του ή βρισκόταν σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησης του.

Οι κληρονόμοι μπορούν, μέσα σε μια πενταετία από την επαγωγή, να προσβάλουν για έναν από τους λόγους της προηγούμενης παραγράφου τις μη χαρακτηριστικές δικαιοπραξίες που έγιναν από τον κληρονουούμενο ή προς αυτόν τότε μόνο: 1. αν κατά την κατάσταση της δικαιοπραξίας εκκρεμούσε διαδικασία για την υποβολή του κληρονουούμενου σε δικαστική συμπαράσταση λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής, που δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί ή αν μετά την κατάσταση ο κληρονουούμενος υποβλήθηκε σε δικαστική συμπαράσταση για την παραπάνω αιτία 2. αν η δικαιοπραξία καταρτίστηκε ενόσω αυτός βρισκόταν εγκλωπιστός σε ειδική για την κατάσταση του μονάδα ψυχικής υγείας 3. αν η κατάσταση που επικαλούνται οι κληρονόμοι προκύπτει από την ίδια τη δικαιοπραξία που προσβάλλεται.

Άρθρο 171. Δήλωση της βούλησης προς πρόσωπο που δεν έχει συνείδηση των πράξεων του ή που βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή, η οποία περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησης του, είναι έγκυρη.

(Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου παραμένει ως έχει)

Άρθρο 17

Το άρθρο 256 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 256. Παραγραφή κατά ανίκανων. Η παραγραφή τρέχει και σε βάρος προσώπων που είναι ανίκανα ή έχουν περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.

Αν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη, η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες εφέτου έγιναν απεριοριστως ικανά ή απέκτησαν επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, εφόσον ο ανίκανος ή ο περιορισμένα ικανός έχει την ικανότητα να παραστεί στο δικαστήριο.

Άρθρο 18

Το άρθρο 726 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 726. Λύση της εντολής. Η εντολή λύνεται, αν δεν ορίστηκε το αντίθετο, με το θάνατο του εντολέα

ή του εντολοδόχου, καθώς επίσης με την υποβολή τους σε δικαστική συμπαράσταση ή την πτώχευσή τους. Το ίδιο αποτέλεσμα επιφέρει, σε περίπτωση νομικού προσώπου, η διάλυσή του.

Άρθρο 19

Το άρθρο 775 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 775. Λύση με την υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση ή την πτώχευσή του ενός. Η εταιρεία λύνεται με την υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση ή την κήρυξη σε πτώχευση ενός από τους εταίρους, εκτός αν συμφωνηθήκα ότι σ αυτή την περίπτωση η εταιρεία θα συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Άρθρο 20

Το άρθρο 331 και η πρώτη παράγραφος του άρθρου 915 του Αστικού Κώδικα τροποποιούνται ως εξής:

Άρθρο 331. Αν ο οφειλέτης είναι ανήλικος κάτω των δεκατεσσάρων ετών ή δεν έχει συνείδηση των πράξεων του ή βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησης του η, τέλος, είναι κωφάλαλος, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 915 έως 918.

Άρθρο 915. Περιπτώσεις μη καταλογισμού. Δεν ευθύνεται όποιος ζημιώσει άλλον χωρίς να έχει συνείδηση των πράξεων του ή ενώ βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησης του.

(Η παρ. 2 του ίδιου άρθρου παραμένει ως έχει)

Άρθρο 21

Το άρθρο 923 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 923. Ευθύνη εκείνου που εποπτεύει άλλον. Όποιος έχει την εποπτεία ανηλίκου ή ενηλίκου ο οποίος τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση ευθύνεται για τη ζημία που τα πρόσωπα αυτά προξενούν παρόντος σε τρίτον, εκτός αν αποδείξει ότι άσκησε την προσήκουσα εποπτεία ή ότι η ζημία δεν μπορούσε να αποτραπεί.

Την ίδια ευθύνη έχει και όποιος ασκεί την εποπτεία με σύμβαση.

Άρθρο 22

Το άρθρο 1055 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 1055. Πράγματα που εξαιρούνται από τη χρηστικότητα. Εξαιρούνται από την τακτική ή έκτεκτη χρηστικότητα τα πράγματα που ανήκουν σε πρόσωπο, τα οποία τελούν υπό γονική μέριμνα, επιτροπεία ή δικαστική συμπαράσταση ενόσω διαρκούν αυτές οι καταστάσεις.

Άρθρο 23

Τα άρθρα 1351 και 1352 του Αστικού Κώδικα τρο-

οποιούνται ως εξής:

Άρθρο 1351. Δεν μπορούν να συνάψουν γάμο όσοι περιλαμβάνονται σε μια από τις περιπτώσεις του άρθρου 128 της πρώτης παραγράφου του άρθρου 131, καθώς και εκείνοι στους οποίους έχει απαγορευθεί ειδικά η σύναξη γάμου, σύμφωνα με το άρθρο 129 αριθμ. 2.

Άρθρο 1352. Οποίος βιάζεται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, πλήρη ή μερική που περιλαμβάνει και το γάμο, συνάπτει γάμο μόνο με τη συναίνεση του δικαστικού συμπαράστατή του. Αν, ο τελευταίος αρνείται να συνααινέσει, το δικαστήριο μπορεί, αφού τον ακούσει, να δώσει την άδεια για τη σύναξη του γάμου, εφόσον επιβεβαιώσει το συμφέρον του συμπαραστατούμενου.

Άρθρο 24

Η περίπτωση 4 του άρθρου 1373 του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

4. Αν, στην περίπτωση του άρθρου 1352, ο δικαστικός συμπαράστατης, το δικαστήριο ή ο ίδιος ο σύζυγος, ού γίνει ικανός, εγκρίνει το γάμο.

Άρθρο 25

οι άρθρα 1501 και 1519 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 17 του ν. 1329/1983, τροποποιούνται ως εξής:

Άρθρο 25

ο πρώτο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του άρθρου 1 του Αστικού Κώδικα, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 του ν. 1329/1983, τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 1521. Περιορισία του τέκνου από διαθήκη ή εα. Η διοίκηση των γονεων δεν εκτείνεται και στα ουσιαστικά στοιχεία που περιεχονται στο τέκνο από την τελευταία βούληση ή από δωρεά με τον όρο την έχουν τη διοίκησή τους οι γονείς.

ο β' εδάφιο της πρώτης παραγράφου, καθώς και η δεύτερη παράγραφος του ίδιου άρθρου παραμένουν ως είναι.

Άρθρο 27

ο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1525, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 17 του ν. 1329/1983, τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 25

ο άρθρο 1532 του Αστικού Κώδικα, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 17 του ν. 1329/1983, τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 1532. Συνέπειες κακής άσκησης. Αν ο πατέρας ή τέτρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλονται το λειτουργήμα τους για την επιμέλεια του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας αν ασκούν το λειτουργήμα αυτο καταχρηστικά η να σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας,

οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Το δικαστήριο μπορεί, ιδίως να αφαιρέσει, από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά η μερικά και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο η, αν συντρέχουν και στο πρόσωπο αυτού οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, να αναθέσει, την πραγματική φροντίδα του τέκνου η, άσκηση, και την επιμέλεια του ολικά η μερικά σε τρίτον η και να διορίσει, επιτροπή.

Άρθρο 29

Τα δεύτερο και τρίτο εδάφια της πρώτης παραγράφου του άρθρου 1533 του Αστικού Κώδικα, όπως αυτο αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 17 του ν. 1329/1983, καταργούνται και μετά τη δεύτερη παράγραφο αυτού του άρθρου προστίθεται τρίτη παράγραφος με το εξής περιεχόμενο:

Το δικαστήριο αποφασίζει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας ή της επιμέλειας στον τρίτο κατά τη δεύτερη παράγραφο του παρόντος, ύστερα από έλεγχο του ηθους, των βιολικών συνθηκών και γενικά της καταλληλότητας του, στηριζόμενο υποχρεωτικά σε βεβαίωση της κοινωνικής υπηρεσίας.

Η ανάθεση γίνεται σε κατάλληλη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική (α ν έ θ ο χ η ο κ ο γ ο ν ε ν ε λ ο) και αν αυτο δεν είναι δυνατό σε κατάλληλο ίδρυμα.

Άρθρο 30

Τα άρθρα 1719, 1720 και 1763 του Αστικού Κώδικα τροποποιούνται ως εξής:

Άρθρο 1719. Ανίκανοι. Ανίκανοι να συντάσσουν διαθήκη είναι: 1. οι ανήλικοι 2. όσοι βιάσκονται σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας ή με ρητή στέρηση της ικανότητας να συντάσσουν διαθήκη 3. όσοι κατά το χρόνο της συντάξης της διαθήκης δεν έχουν συνείδηση των πράξεων τους ή βιάσκονται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησης τους. Η ανικανότητα των συμπαραστατούμενων αρχίζει από τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση ή συντάχθηκε η πράξη για την αυτεπαγγέλτη εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση, με βάση τις οποίες διαταχθηκε η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 1720. Αν ο συμπαραστατούμενος, από τον οποίο αφαιρέθηκε (ή έχει αφαιρεθεί) ρητά η ικανότητα να συντάσσει διαθήκη, συνεταξε διαθήκη προτού καταστεί τελεσιδική η απόφαση που τον υπέβαλε στη δικαστική συμπαράσταση, η μεταγενέστερη τελεσιδικία της απόφασης δεν επιδρά στο κύρος της διαθήκης, αν ο διαθέτης πεθάνει πριν από την τελεσιδικία. Το ίδιο ισχύει, αν το πρόσωπο του προηγούμενου εδαφίου συνεταξε διαθήκη μετά την υποβολή της αίτησης για άρση της δικαστικής συμπαράστασης ή την έκδοση της πράξης με την οποία εισαγεται αυτεπαγγέλτως η υπόθεση της άρσης στο δικαστήριο και η άρση έγινε σύμφωνα με την αίτηση ή την πράξη.

Άρθρο 1763. Άλλοι όροι για την ανάκληση. Οι δια-

ταξεις των άρθρων 1716 έως 1720 εφαρμόζονται αναλόγως και στην ανακλήση διαθήκης'.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ
ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 31

Το άρθρο 121 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 121. Στις περιπτώσεις των άρθρων 42, 46, 79, 105, 111, 1350 παρ. 2, 1352 εδ. β', 1366, 1407, 1441, 1522, 1525, 1526, 1532, 1533, 1535, 1660 έως 1663, 1687, 1865, 1866, 1868, 1908, 1913, 1917 παρ. 2, 1919, 1920, 1956, 1965, 2021, 2024, 2027, 2028, 2031 του Αστικού Κώδικα, καθώς και σε κάθε δίκη που αφορά την υιοθεσία, την επιτροπεία, τη δικαστική συμπαρασταση ή την επιμέλεια ξένων υποθεσεων εφαρμόζεται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας'.

Άρθρο 32

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 63 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 63. Οποιος είναι ικανός για οποιαδήποτε δικαιοπραξία μπορεί να παρίσταται στο δικαστήριο με το δικό του όνομα. Οποιος έχει περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία ή βραδύεται κατά το χρόνο που επιχειρεί συγκεκριμένη δήλωση της βούλησής του, σε κατάσταση που δεν επιτρέπει να είναι αυτή έγκυρη, μπορεί να παρίσταται στο δικαστήριο με το δικό του όνομα, μόνο όπου κατά το ουσιαστικό δίκαιο έχει ικανότητα για δικαιοπραξία ή όπου ο νόμος επιτρέπει την αυτοπροσωπή παρασταση του'.

(Η δεύτερη παράγραφος του ίδιου άρθρου διατηρείται ως έχει).

Άρθρο 33

Η περίπτωση γ' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 125 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας διαγράφεται.

Άρθρο 34

Η τρίτη περίπτωση του άρθρου 399 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

3) πρόσωπα που, όταν έγινε το πραγματικό γεγονός που πρέπει να αποδειχθεί, βρίσκονταν σε κατάσταση ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησής τους ή που βρίσκονται σε μια τέτοια κατάσταση, όταν πρόκειται να εξετασθούν'.

Άρθρο 35

Το άρθρο 598 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 598. Οι ανήλικοι που συνάπτουν γάμο και τα πρόσωπα που βρίσκονται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση μπορούν να ασκούν μόνοι τους τις κατά

το άρθρο 592 παρ. 1 αγωγές και να εμφανίζονται στο δικαστήριο, όταν αυτές εκδικάζονται, χωρίς τη συγκεκριμένη κανονός'.

Άρθρο 36

Στο άρθρο 614 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται η περίπτωση ε' της πρώτης παραγράφου και προστίθεται τέταρτη παράγραφος ως εξής:

"Άρθρο 614 ε'. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 615 έως 622, στην οποία εφαρμόζονται και τα άρθρα 598, 600, 601, 603, 605 και 606, δικάζονται οι διαφορές που αφορούν: α).....ε) την αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει υιοθεσία ή τη λύση της.

4. Στις δίκες που αφορούν τη λύση υιοθεσίας, έχουν επιπλέον εφαρμογή και τα άρθρα 744, 747 παρ. 4, 749 παράγραφοι 2 και 5 και 759 παρ. 3. Στις ίδιες αυτές δίκες το θετό τέκνο που συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του έχει πλήρη ικανότητα να ασκεί αυτοπροσώπως τη σχετική αγωγή, να παρίσταται αυτοπροσώπως στο δικαστήριο με την ιδιότητα του ενάγοντος ή του εναγομένου, να επιχειρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις και να ασκεί ή να παραιτείται από ενδίκαια μέσα'.

Άρθρο 37

Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 619 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 41 του ν. 1329/1983, τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 619. 1. Η αγωγή για την προσβολή της πατρότητας τέκνου γεννημένου σε γάμο απευθύνεται: α) αν ασκείται από το σύζυγο της μητέρας ή έναν από τους γονείς του, κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του και της μητέρας του β) αν ασκείται από το τέκνο, κατά της μητέρας και του συζύγου της γ) αν ασκείται από τη μητέρα, κατά του τέκνου ή του ειδικού επιτρόπου του και κατά του συζύγου σε περίπτωση που έχει πεθάνει κάποιος από αυτούς, απευθύνεται, με εξαίρεση την περίπτωση που πέθανε το ίδιο το τέκνο, κατά των κληρονόμων αυτού που πέθανε, αλλιώς απορρίπτεται'.

(Οι υπόλοιπες παραграфοι του άρθρου 619 παραμένουν ως έχουν).

Άρθρο 38

Το άρθρο 681 Γ του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 44 του ν. 1329/1983, τροποποιείται ως εξής:

"Άρθρο 681 Γ. 1. Στις διαφορές της περίπτωσης β' της πρώτης παραγράφου του άρθρου 681 β εφαρμόζονται και τα άρθρα 598, 600, 601, 605, 606, 744 και 759 παρ. 3. Αν οι διαφορές αυτές ενωθούν με οποιαδήποτε από τις διαφορές των άρθρων 592 παρ. 1 ή 614 παρ. 1, εφαρμόζονται τα άρθρα 744 και 759 παρ. 3.

2. Στις ίδιες διαφορές καθιερώνεται στάδιο υποχρεωτικής προδικασίας που περιλαμβάνει: α) την έρευνα, από όργανα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, των συνθηκών διαβίωσης του ανήλικου και την υποβολή στο δικαστήριο, έως την ημέρά της συζήτησής, σχετικής

της έκθεσης η οποία, στις περιπτώσεις όπου στο δικόγραφο της αγωγής ότι ο ένας από τους γονείς ή το ανήλικο τέκνο παρουσιάζει ψυχικά προβλήματα, θα πρέπει να συνοδεύεται και από ψυχιατρική εξέταση και β) την απόπειρα του δικαστή του μονομελούς δικαστηρίου και, αν προκειται για πολυμελές δικαστήριο, του προέδρου του, μέσα στο χρονικό διάστημα οκτώ ημερών που προηγείται της συζήτησης της αγωγής στο ακροατήριο, να επιλύσει συμβιβαστικά τη διαφορά, ύστερα από ακρόαση του τέκνου, των γονέων και των πληρεξουσίων τους. Οι προϋποθέσεις εγγυημένων εδαφίων τάσσονται με την ποιητική παράδεκτου.

Το δικαστήριο αποφασίζει, αφού προηγουμένως ακούσει τους διαδίκους και λαβεί υπόψη του τη γνώμη του. Μπορεί, αν αποφασίσει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, να ορίζει ελεύθερα το χρόνο της αγωγής της, χωρίς να δεσμεύεται από χρονικούς περιορισμούς.

Η επικοινωνία με το τέκνο, ορίζονται, με την άδεια του αρμόδιου δικαστή του μονομελούς δικαστηρίου προέδρου του πολυμελούς, που επιδίδεται με την άδεια του γραμματέα μαζί με τη σχετική κλήση, και ο χρόνος της συνάντησης, καθώς και η οπίσθια ρίπτωση του πολυμελούς δικαστηρίου, ο δικαστής θα επικοινωνήσει με το τέκνο. Με την ίδια άδεια ορίζεται επίσης να παρουσιάζει το τέκνο όποτε θέλει μαζί του. Η επικοινωνία του δικαστή με το τέκνο γίνεται ιδιαιτέρως και δεν επιτρέπεται να είναι με την ίδια ή άλλη πρόσωπο, εκτός αν ο δικαστής αποφασίσει διαφορετικά. Για το περιεχόμενο της συνομιλίας τηρείται έκθεση.

Άρθρο 39

Το άρθρο 740 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, μετά τη τροποποίηση της πρώτης παραγράφου του με το άρθρο 1 του ν. 2331/1995, τροποποιείται εκτελεστικά ως εξής:

Άρθρο 740. 1. Στην αρμοδιότητα των μονομελών δικαστηρίων υπάγονται οι υποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 739, εκτός από: α) εκείνες που αφορούν ενοχή, οι οποίες υπάγονται στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων πρωτοδικείων, β) εκείνες που από το νόμο γίνονται στην αρμοδιότητα των εισηνοδικείων, οι οποίες υποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 739 αφορούν παράσταση της αρμοδιότητας, και γ) κατά την πρώτη παράγραφο του παρόντος άρθρου η επικοινωνία των μονομελών δικαστηρίων πρωτοδικείων υπάγεται στη προσωπία σε ακούσια νοσηλεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου.

Άρθρο 40

Το άρθρο 796 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 796. 1. Όταν ζητείται ο διορισμός, η αντήρηση ή η παύση επιτρόπου, ειδικού επιτρόπου ή του επιτρόπου, αρμόδιο είναι το δικαστήριο πρωτοδικαίας του οποίου έχει τη συνήθη διαμονή ο οποίος που πρόκειται να τεθεί ή που βρίσκεται σε αγωγή. Το ίδιο δικαστήριο είναι αρμόδιο και για το δικαστήριο στην αντικατάσταση ή την παύση των μελών του δικαστηρίου συμβουλίου. Αν ο ανήλικος, που έχει

την ελληνική ιθαγένεια, δεν έχει τη συνήθη διαμονή του στην ημεδαπή, η σχετική αίτηση μπορεί να ασκηθεί στο δικαστήριο της τελευταίας συνήθους διαμονής του στην Ελλάδα, διαφορετικά στο δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους.

2. Σε όλες τις περιπτώσεις όπου, κατά την ισχύουσα νομοθεσία για την επιτροπεία ανήλικου, προβλέπεται η αυτεπάγγελτη ενεργεία του δικαστηρίου, αυτό οφείλει να συντάσσει, χωρίς καθυστέρηση την κατά την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 747 πράξη του, ώστε η υποθεση να εισαχθεί προς συζήτηση στη συνταχόμενη κατά το δυνατό δικαιοσύνη.

3. Η σχετική αίτηση ή η πράξη της τέταρτης παραγράφου του άρθρου 747 κοινοποιούνται υποχρεωτικά και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία στις περιπτώσεις όπου ο νόμος προβλέπει ότι η σύνταξη και η υποβολή σχετικής έκθεσης της είναι υποχρεωτική. Η έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας πρέπει να κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου τρεις ημέρες πριν από αυτήν που ορίστηκε για τη συζήτηση. Η έκθεση δεν είναι υποχρεωτική για τις περιπτώσεις του άρθρου 781.

4. Σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι ισχύουσες διατάξεις για την επιτροπεία των ανήλικων προβλέπουν την επικοινωνία του δικαστηρίου με τον ανήλικο και την ακρόαση του ή κινούν αναγκαστικά τη διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης, έχουν εφαρμογή οι παραγράφοι 3 και 4 του άρθρου 391 Γ'.

Άρθρο 41

Το άρθρο 797 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 797. Όταν σύμφωνα με το νόμο ζητείται να δοθεί άδεια να ενεργήσουν κάποια πράξη ο ανήλικος, αυτός που ασκεί τη γονική μέριμνα, ο επίτροπος ανήλικου, ο δικαστικός συμπαραστάτης ανήλικου, ο ίδιος ο ανήλικος που βρίσκεται σε κατάσταση δικαστικής συμπαραστάσης, ο κληρονόμος από απογραφή, ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς, ο εκκαθαριστής κληρονομιάς και ο εκτελεστής διαθήκης, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της συνήθους διαμονής του ανήλικου ή αυτού που τελεί υπο δικαστική συμπαραστάση ή το δικαστήριο της κληρονομιάς. Για τις περιπτώσεις της δικαστικής επιμέλειας ξένων υποθεσεων αρμόδιο είναι το δικαστήριο της συνήθους διαμονής αυτού που ζητεί το διορισμό του επιμελητή ή του τόπου όπου θα διεξαχθεί κυρίως η διαχείριση της υποθέσεως.

Άρθρο 42

Το άρθρο 799 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

Άρθρο 43

Το άρθρο 800 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 800. 1. Αρμόδιο για την τέλεση υποθέσεων είναι το δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχουν τη συνήθη διαμονή τους εκείνος που υποβάλλει ή εκείνος που υποβάλλεται.

2. Οι συναινέσεις για την υποθεση δηλώνονται ενώπιον μέλους της σύνθεσης του δικαστηρίου που, τελεί την

υιοθεσία. Οι συναινέσεις δηλώνονται σε ιδιαίτερο γραφείο χωρίς δημοσιότητα.

Η ίδια διαδικασία τηρείται και όταν προκειται για την ακρόαση, από το δικαστήριο, του υποψήφιου να υιοθετήσει ανήλικου που δεν συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του ή άλλων τέκνων του υποψήφιου δέτου γονέα, στις περιπτώσεις που η ακρόαση αυτή προβλέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο.

3. Οι προθεσμίες της έρευνας, της αναζήτησης και της ανασήλωσης εναντίον απόφασης που απαγγέλλει την υιοθεσία είναι, αν δεν επιδοθεί η απόφαση, ένα έτος και αρχίζουν σε κάθε περίπτωση από τη δημοσίευση της απόφασης.

4. Η προθεσμία της τριτανακοπής κατά της απόφασης που τελεί την υιοθεσία είναι έξι μήνες από τη γνώση της υιοθεσίας και εν πάση περιπτώσει τρία έτη από την τελεσιδικία της απόφασης. Ο φυσικός γονέας που, λόγω της εφαρμογής διατάξεων του ουσιαστικού δικαίου, δεν συναινέσε στην υιοθεσία του παιδιού του έχει το δικαίωμα, προκειμένου να ασκήσει τριτανακοπή κατά της σχετικής δικαστικής απόφασης, να πληροφορείται τα στοιχεία αυτής της απόφασης από την αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση που συνεπράξε στην τελεση της υιοθεσίας.

5. Οι ανήλικοι που έχουν συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας τους έχουν την ικανότητα να παρίστανται αυτοπροσώπως στο δικαστήριο κατά την τελεση της υιοθεσίας και να ασκούν ένδικα μέσα κατά της σχετικής απόφασης, ανεξάρτητα από το αντιστοιχεί δικαίωμα του νομίμου αντιπροσώπου τους.

6. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, η κύρια διαδικασία τελεσης της υιοθεσίας να διεξάγεται 'κακλεισμένων των θυρών'.

Άρθρο 44

Τα άρθρα 801, 802, 803, 804 (όπως το β' εδάφιο της πρώτης παραγράφου του προστέθηκε από την παρ. 12 του άρθρου 9 του ν. 2145/1993) και 805 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργούνται και στη θέση τους τίθενται νέα άρθρα 801 έως 808 με το εξής περιεχόμενο:

"Άρθρο 801. 1. Όταν ζητείται ή πρόκειται να τεθεί αυτεπαγγέλτως ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση και να διοριστεί δικαστικός συμπαράστατης ή ειδικός δικαστικός συμπαράστατης, να αντικατασταθούν ή να παυθούν αυτά τα πρόσωπα, καθώς και να αρθεί η δικαστική συμπαράσταση, αρμόδιο είναι το δικαστήριο της συνήθους διαμονής του προσώπου. Το ίδιο δικαστήριο είναι αρμόδιο και για το διορισμό, την αντικατάσταση ή την παύση των μελών του εποπτικού συμβουλίου.

2. Αν Έλληνας δεν έχει συνήθη διαμονή στην ημεδαπή, αρμοδιότητα να τον θέσει σε δικαστική συμπαράσταση έχει το δικαστήριο της τελευταίας συνήθους διαμονής του στην Ελλάδα, διαφορετικά το δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους. Αν έχει ήδη διοριστεί προσωρινός δικαστικός συμπαράστατης από ημεδαπό δικαστήριο, το δικαστήριο αυτό είναι αρμόδιο και για την υποβολή, στη συνέχεια, στη δικαστική συμπαράσταση.

"Άρθρο 802. 1. Στις δίκες που αφορούν τη δικαστική συμπαράσταση ή την υποβολή προσώπου σε ακούσια νοσηλεία, το πρόσωπο αυτό, εφόσον έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του, είναι πλήρως

ικανό να περισταθεί στο δικαστήριο με το δικό του όνομα, να επιχωρεί όλες τις διαδικαστικές πράξεις, να επιχωρεί ή να δέχεται επιδόσεις κάθε είδους και να ασκεί ή να παραιτείται από ένδικο μέσο.

2. Σε δίκες για την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, διατάσσεται υποχρεωτικώς η κλήτευση του ίδιου, καθώς και του τυχόν διορισμένου προσωρινού δικαστικού συμπαράστατη του. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 798 έχει εφαρμογή και εδώ.

3. Η διεξαγωγή ολόκληρης της συζήτησης, και ιδίως των αποδείξεων, γίνεται 'κακλεισμένων των θυρών', με εφαρμογή κατά το λοιπό του άρθρου 114.

4. Κάθε σχετική απόφαση επιδίδεται με την επιμέλεια του δικαστηρίου που την εξέδωσε, στα πρόσωπα που έλαβαν μέρος στη διαδικασία, στο δικαστικό συμπαραστάτη και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η τέταρτη παράγραφος του άρθρου 805.

5. Το δικαστήριο γνωστοποιεί εγκρίτως στο πρόσωπο την απόφασή του, με την οποία το υποβάλλει σε δικαστική συμπαράσταση, ή διορίζει, αντικαθιστά ή παύει τον δικαστικό συμπαραστάτη. Στη γνωστοποίηση υπενθυμίζεται οπωσδήποτε στον συμπαραστατούμενο το δικαίωμά του να ασκήσει ένδικα μέσα. Η γνωστοποίηση παραλείπεται, αν υπάρχει προφανής αδυναμία του συμπαραστατούμενου να επικοινωνήσει με το περιβάλλον ή βασικός κίνδυνος να προκληθεί βλάβη ή χειροτέρευση της υγείας του. Σε κάθε περίπτωση λαμβάνεται πρόνοια προστασίας της προσωπικότητάς του.

"Άρθρο 803. 1. Κατά της απόφασης που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση, διορίζει τον δικαστικό συμπαραστάτη, καθορίζει την έκταση των περιορισμών που επιβάλλονται στον συμπαραστατούμενο ή τροποποιεί το είδος και την έκταση της δικαστικής συμπαράστασης, ή που αρνείται την υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση και το διορισμό δικαστικού συμπαραστάτη έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν ένδικα μέσα όλα τα πρόσωπα που έλαβαν μέρος στη διαδικασία, σύμφωνα με το νόμο. Όταν η διαδικασία μπορέσει να κινηθεί μόνο με αίτηση αυτού τον οποίο αφορά το μέτρο και αυτή απορριφθήκε, δικαίωμα να ασκήσει ένδικο μέσο έχει μόνο το πρόσωπο αυτό. Ένδικο μέσο μπορεί να ασκήσει και ο δικαστικός συμπαραστάτης, στο όνομά του ή στο όνομα του συμπαραστατούμενου, κατά των αποφάσεων που αφορούν τον κύκλο των αρμοδιοτήτων του.

2. Παρεμβαση ή τριτανακοπή μπορούν να ασκήσουν μόνο τα πρόσωπα που νομοποιούνται να ζητήσουν την υποβολή του προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση.

3. Το δικαστήριο μπορεί να παύσει τον δικαστικό συμπαραστάτη και με προσωρινή διαταγή του, σύμφωνα με το άρθρο 781, όταν πείθεται ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την παύση του, καθώς και ότι η αναβολή της λήψης του μέτρου συνεπάγεται επικείμενο κίνδυνο για τον συμπαραστατούμενο. Η σχετική απόφαση αρχίζει να ισχύει και με μόνη την καταθεση της στη γραμματεία του δικαστηρίου με σκοπό τη γνωστοποίησή της.

"Άρθρο 804. 1. Το δικαστήριο επικοινωνεί με αυτόν τον οποίο αφορά το μέτρο, ώστε να σχηματίσει άμεση αντίληψη για την κατάσταση του. Η προσωπική επικοινωνία μπορεί να γίνεται μέσω στο συνήθισμένο περιβάλλον του συμπαραστατατού, αν το ζητεί ο ίδιος ή αν

διευκολύνει τη διευκρίνιση των πραγμάτων και δεν κινδυνεύει ο συμπαράστατος. Η επικοινωνία παραλείπεται μόνο αν πιστοποιείται αρμοδίως ότι υπάρχει βεβαιός κίνδυνος για την υγεία του προσώπου, για το οποίο προκειται, ή αν αυτό βρίσκεται σε προφανή κατάσταση να επικοινωνήσει με το περιβάλλον. Κατά το άρθρο 861 Γ.

Η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης μπορεί, κατά κρίση του δικαστηρίου, να παραλείπεται, αν προκύπτει βεβαιωσή δημοσίας αρχής ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου για την κατάσταση του συστατέου.

Άρθρο 805. 1. Οι διατάξεις της πρώτης παραγράφου άρθρου 801 ισχύουν και για το διορισμό του προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη. Για το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη μετά την η της διαδικασίας για να τεθεί ένα πρόσωπο σε τική συμπαράσταση, αρμόδιο είναι το δικαστήριο δικάζει την κύρια υπόθεση. Η δεύτερη και η τρίτη γραφοί του άρθρου 802, καθώς και η πρώτη παρ. 2 του άρθρου 804 εφαρμόζονται και για το προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη πριν την κίνηση της διαδικασίας της δικαστικής συμπαράστασης.

Ίσοχρονός δικαστικός συμπαραστάτης μπορεί να τεθεί και με προσωρινή διαταγή του δικαστηρίου, ανα με το άρθρο 731, όταν από κατακρινό πιστοκό συνάγεται ότι συντρέχουν, λόγω της κατάστασης της υγείας του προσώπου το οποίο αφορά το οποίο, επείγοντες λόγοι υπέρ του διορισμού δικαστικού συμπαραστάτη και ότι απειλείται από την αναβολή κίνησης για τα συμφέροντά του. Η προσωρινή διαταγή γίνεται ύστερα από προηγούμενη ακρόαση του συστατέου και έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής πίας, εκτός αν επικείται κίνδυνος από οποιαδήποτε αναβολή. Το β' εδάφιο της τρίτης παραγράφου άρθρου 803 έχει εφαρμογή και εδώ.

Όσοι κρίνει απαραίτητο για τη διασφάλιση συμφερόντων του συμπαραστατέου, το δικαστήριο όρισε τον προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη ότι αυτός, εκτός από τις εξουσίες που του δίνει το ουσιαστικό δικαιο, παραστέκει τον συμπαραστάτη στη διενέργεια κάθε διαδικαστικής πράξης άσκηση ένδικων μέσων, τόσο κατά τη διεξαγωγή της δίκης για την υποβολή στη δικαστική συπταση, όσο και σε κάθε άλλη δίκη που αφορά το οποίο ή την περιουσία του.

Όσοι διορίστηκε προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, όλες οι επιδόσεις πρέπει να γίνονται σ' αυτόν κείνον για τον οποίο διορίστηκε.

Όσοι διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη χρονικό διάστημα μετά την έκδοση της απόφασης, ο οποίος το πρόσωπο υποβλήθηκε σε δικαστική άσταση, καθώς και η διατήρηση ή αντικατάσταση, ίδιο χρονικό διάστημα, αυτού που είχε ήδη κείνον, γίνονται με την ίδια απόφαση, που απαγγέλλει υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση.

Άρθρο 45

Όσοι παράγραφος του άρθρου 950 του Κώδικα Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 950. 1. Αν η απόφαση διέταξε να αποδοθεί ή να παραδοθεί τέκνο, ο δικαστικός επιμελητής, συνοδευόμενος από όργανο της Κοινωνικής Υπηρεσίας, σφραγίζει το τέκνο και το παραδίδει στο πρόσωπο που κρίνει η απόφαση. Αν το τέκνο δεν βρεθεί, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 861 έως 868.

Άρθρο 46

Όσοι άρθρο 1048 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 1048. Προσωπική κράτηση δεν διατάσσεται: α) κατά των ανηλίκων που τελούν υπό γονική μέριμνα ή υπό επιτροπεία και κατά των προσώπων που έχουν τεθεί σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασης, β) κατά βουλευτών όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος και τέσσερις εβδομάδες μετά τη λήξη της, γ) κατά προσώπων που συμπλήρωσαν το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και δ) κατά κληρικών κάθε βαθμού κάθε γνωστής θρησκείας.

Άρθρο 47

Όσοι περιπτώσεις των άρθρων 1515, 1517, 1521, 1522, 1525, 1526, 1532 παρ. 1, 1594 παρ. 2, 1613, 1616, 1622, 1623, 1624, 1625 και 1630 του Αστικού Κώδικα δεν επιτρέπεται το ένδικο μέσο της εφέσεως. Όσοι υπόλοιπες περιπτώσεις υποθέσεων σχετικών με την άσκηση της γονικής μέριμνας, την επιτροπεία και τη δικαστική συμπαράσταση, όπου συγχωρείται το ένδικο αυτό μέσο, είναι δυνατό να επιτραπεί, κατά τη δίκη στο εφετείο, η εξέταση μετώπων και στο ακροατήριο. Όσοι ίδιες αυτές περιπτώσεις έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 761 έως 763 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 48

1. Η εκδίκαση όλων των υποθέσεων οικογενειακού δικαίου γίνεται υποχρεωτικά, σε όλα τα πολιτικά δικαστήρια της ουσίας, από ειδικό τμήμα τους, το οποίο έχει αποκλειστικά αυτή την αρμοδιότητα.

Όσοι τμήμα αυτό, το οποίο συγκροτείται σε κάθε δικαστήριο με τη διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο για τη συγκρότηση των τμημάτων των δικαστηρίων εν γένει, τοποθετούνται τακτικοί δικαστές με εξειδίκευση στα θέματα του οικογενειακού δικαίου και της προστασίας των ανηλίκων.

Όσοι πρωτοδικεία οι δικαστές αυτοί πρέπει να έχουν προϋπηρεσία στο βαθμό του πρωτοδίκη τουλάχιστον πέντε ετών. Η θητεία στο ειδικό αυτό τμήμα είναι διετής, με δυνατότητα ανανέωσης της ύστερα από αίτηση των ίδιων των δικαστών που υπηρετούν σ' αυτό.

2. Η εξειδίκευση των δικαστών που υπηρετούν στα ειδικά τμήματα οικογενειακού δικαίου, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου, θα γίνεται στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιμόρφωσης που προβλέπονται από την πέμπτη παράγραφο του άρθρου 3 του ν. 2236/1994 περί της Έθνικής Σχολής Δικαστών. Όσοι λειτουργήσουν αυτά τα προγράμματα και υπάρξουν εξειδικευμένοι δικαστές σε επαρκή αριθμό, που να προέρχονται από αυτά, θα είναι δυνατή η χρησιμοποίηση και δικαστών με απλή μόνο εμπειρία στα σχετικά θέματα. Επίσης, σε πρωτοδικεία της χώρας

όπου δεν υπάρχουν δικαστές με προϋπηρεσία τουλάχιστον πέντε ετών στο βαθμό του πρωτοδική, θα μπορούν να χρησιμοποιούνται και δικαστές με μικρότερη προϋπηρεσία.

3. Όπου στον παρόντα νόμο και, γενικότερα, στο Τέτατο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα γίνεται λόγος για δικαστήριο, εννοείται το δικαστήριο της πρώτης παραγράφου αυτού του άρθρου.

ΠΕΜΠΤΟ ΜΕΡΟΣ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Άρθρο 49

1. Ιδρύεται σε κάθε πρωτοδικείο Κοινωνική Υπηρεσία που λειτουργεί ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη υπηρεσία υπό την εποπτεία των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας. Η εποπτεία του Υπουργού Δικαιοσύνης αφορά τη σχέση των Κοινωνικών Υπηρεσιών με τα δικαστήρια, των οποίων επικουρούν το έργο. Η εποπτεία του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας αφορά την κοινωνική εργασία που ανατίθεται σ' αυτές τις Υπηρεσίες με τον παρόντα ή άλλο νόμο.

2. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες διοικούνται από επιτροπή που αποτελείται από ειδικούς στα θέματα οικογενειακού δικαίου και, ειδικότερα, των ανηλίκων. Το έργο και η εν γένει λειτουργία τους συντονίζονται και εποπτεύονται από επιτροπή με ευρεία σύνθεση, που ιδρύεται με τον παρόντα νόμο και λειτουργεί επίσης ως αυτοτελής και αποκεντρωμένη υπηρεσία υπό την εποπτεία των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας, με έδρα την Αθήνα (Συντονιστική Επιτροπή Κοινωνικών Υπηρεσιών).

Άρθρο 50

1. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες των πρωτοδικείων ασκούν τις γνωμοδοτικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες, που τους αναθέτει ο νόμος, και επικουρούν εν γένει το έργο του δικαστηρίου του προηγούμενου άρθρου μέσω των ειδικευμένων οργάνων τους που ενεργούν συλλογικά ως διεπιστημονικές ομάδες.

2. Με προεδρικά διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομικών μπορούν να ιδρυθούν και να λειτουργήσουν, στις Κοινωνικές Υπηρεσίες ορισμένων τουλάχιστον πρωτοδικείων, και άλλα Τμήματα, εκτός από αυτό που αφορά τους ανηλίκους, με αρμοδιότητες συναφείς προς τις αρμοδιότητες του δικαστηρίου, για την επικουρία του έργου του οποίου έχουν ιδρυθεί.

3. Στα Τμήματα Ανηλίκων των Κοινωνικών Υπηρεσιών ανήκει και η αρμοδιότητα να παρέχουν στο πρόσωπο, που νομιμοποιείται να ασκεί τις αξιώσεις ανηλικού τέκνου κατά του γονέα του ο οποίος αθετεί τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του, η και στο ίδιο το τέκνο, κάθε πρόσφορη βοήθεια για την αναγκαστική εισπραξη των εν λόγω αξιώσεων. Τα ίδια αυτά Τμήματα έχουν, εξάλλου, και την αρμοδιότητα να παρέχουν την υποστήριξη τους, εφόσον τους ζητηθεί, στους γονείς ή τους επιτρόπους, κατά την άσκηση της επιμέλειας των ανηλίκων που τελούν υπό τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία τους, καθώς και τη βοήθεια και τις συμβουλές τους στους φυσικούς γονείς που επιθυμούν να δώσουν το παιδί τους για υιοθεσία και σ' εκείνους που επιθυμούν να υιοθετήσουν.

Άρθρο 51

1. Για τη στελέχωση των Τμημάτων Ανηλίκων των Κοινωνικών Υπηρεσιών συνιστάται ενιαίο για όλες, ειδικό σώμα υπαλλήλων με την ονομασία "Σώμα Επιτροπικών Λειτουργιών Ανηλίκων". Το σώμα τούτο αποτελείται από κοινωνικούς λειτουργούς με πτυχίο αναγνωρισμένης ανώτατης ή ανώτερης Σχολής Κοινωνικής Εργασίας της ημεδαπής ή της αλλοδαπής και εδειασκήσης επαγγελματώς, από παιδοψυχολόγους και από παιδοψυχιατρους ή ψυχιάτρους, που διορίζονται, ανάλογα με τα τυπικά τους προσόντα, στον εισαγωγικό βαθμό του αντίστοιχου κλάδου τους, ύστερα από προκήρυξη της θέσης και επιτυχία σε ειδικό κλαδικό διαγωνισμό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 52.

2. Για την κάλυψη των κενών σε οργανικές θέσεις ή αναγκών λόγω έλλειψης οργανικών θέσεων ορισμένης ειδικότητας, μπορούν να χρησιμοποιούνται, με την ιδιότητα του εξωτερικού συνεργάτη, οι αντίστοιχοι επιστήμονες (ιδίως ψυχολόγοι και παιδοψυχίατροι ή ψυχίατροι) των κατά τόπους δημόσιων υπηρεσιών ή άλλων οργανισμών του δημόσιου τομέα.

3. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων του πρώτου εδαφίου της τρίτης παραγράφου του άρθρου 50, χρησιμοποιούνται ειδικοί υπάλληλοι ή εξωτερικοί συνεργάτες που έχουν την ιδιότητα του δικηγόρου. Εξωτερικοί συνεργάτες, προερχόμενοι από τους οικείους επιστημονικούς κλάδους ή επαγγέλματα, χρησιμοποιούνται και για την εν γένει επικουρία των Κοινωνικών Υπηρεσιών στην εκπλήρωση του έργου τους. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες συνεργάζονται επίσης με τους αρμόδιους εισαγγελείς, ιδίως για την εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου της τρίτης παραγράφου του άρθρου 50, καθώς και με άλλες αρχές και οργανισμούς, ιδίως τις υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, καθώς και τις εποπτευόμενες από αυτές κοινωνικές οργανώσεις, κάθε φορά που θα πρόκειται για ανηλίκους που οι τελευταίες έχουν υπό την προστασία τους.

Άρθρο 52

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας, ρυθμίζονται στις λεπτομέρειες τους τα σχετικά με: α) τον αριθμό των μελών και τη σύνθεση των Επιτροπών Διοίκησης των κατά πρωτοδικεία Κοινωνικών Υπηρεσιών και της Συντονιστικής τους Επιτροπής του Υπουργείου Δικαιοσύνης, καθώς και την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ τους, β) την οργανωτική διάρθρωσή τους, γ) τον καθορισμό του αριθμού και την ίδρυση των θέσεων Επιτροπικών Λειτουργιών Ανηλίκων, καθώς και των απαιτούμενων θέσεων διοικητικού ή άλλης φύσεως προσωπικού, την κατανομή τους κατά πρωτοδικεία και τη διαβάθμισή τους, δ) τα τυπικά προσόντα των υποψηφίων για την κατάληψη αυτών των θέσεων, ε) την υπηρεσιακή κατάσταση και την εξέλιξη του προσωπικού, στ) τον τρόπο πρόσληψης, τη σχέση με την Κοινωνική Υπηρεσία και τον τρόπο καθορισμού της αμοιβής των εξωτερικών συνεργατών και ζ) τον τρόπο της συλλογικής εργασίας και της εν γένει λειτουργίας των Κοινωνικών Υπηρεσιών στις γενικές γραμμές τους.

2. Οι λεπτομέρειες του τρόπου άσκησης των αρμο-

των που αναθέτει ο νόμος στις Κοινωνικές Υπηρεσίες, του τρόπου εργασίας και λειτουργίας τους εν γένει, καθώς και της συνεργασίας τους με τις αρχές, υπηρεσίες και οργανώσεις του γειωσίου της τρίτης γραφού του άρθρου 51, καθορίζονται με τους ειδικούς κανονισμούς που καταρτίζονται από τη Γενική Επιτροπή Κοινωνικών Υπηρεσιών και ενοούνται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας.

Η πλήρωση των θέσεων Επιτροπικών Λειτουργικών, καθώς και του λοιπού προσωπικού των Κοινωνικών Υπηρεσιών γίνεται με τη διαδικασία του ν. 11994.

Άρθρο 53

Η έναρξη της ισχύος των άρθρων 49 έως 52 του νόμου καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και Οικονομικών. Ωστόσο εκδίδεται αυτό το διάταγμα και αρχίζουν να λειτουργούν οι Κοινωνικές Υπηρεσίες, τα έργα τους ασκούνται από τις Εταιρείες Πρόστασης Ανηλίκων, που λειτουργούν ήδη στα κατά τόπους πρωτοδικεία, μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών όπου υπάρχουν, και εν πάση περιπτώσει με την ουσία των ποινικών Επιμελητών Ανηλίκων του ν. 176, των Κοινωνικών Λειτουργικών του Υπουργείου Πλημμελών και Κοινωνικών Λειτουργικών, καθώς και ειδικών επιστημόνων (ιδίως ψυχολόγων, ψυχιατρικών παιδοψυχιατρικών) των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, και της Νευρολογικής Ομάδας, καθώς και των κοινωνικών οργανώσεων που παύονται από αυτές.

Η χρησιμοποίηση των Επιμελητών Ανηλίκων, Κοινωνικών Λειτουργικών ή άλλων ειδικών επιστημόνων, οποιούς αναφέρεται η προηγούμενη παραγράφος, με ανάθεση, στηριζόμενη σε απόφαση της διοίκησης αρμόδιας κάθε φορά Εταιρείας Πρόστασης, ύστερα από σχετική συνεννόηση με την οικεία ή τον οικείο οργανισμό. Με την ίδια απόφαση και ο κοινωνικός λειτουργός που θα ασκεί τις υπηρεσίες που ο παρών ή άλλος νόμος αναθέτουν οριστάμενο της κάθε Κοινωνικής Υπηρεσίας.

Άρθρο 54

Οι στον παρόντα ή σε άλλο νόμο προβλέπονται υπηρεσίες κοινωνικής υπηρεσίας στο πλαίσιο της ουσίας του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης. Οι ιδιότητες αυτές ασκούνται, για όσο διάστημα και Κοινωνικές Υπηρεσίες δεν έχουν συγκροτηθεί, από Τμήματα, από ειδικούς επιστήμονες των Κοινωνικών Υπηρεσιών αυτών των Υπηρεσιών και, ωστόσο, αρχίζουν και αρχίζουν να λειτουργούν και αυτά τα, από ειδικούς επιστήμονες των αρμόδιων Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας και Αρχικής Αυτοδιοίκησης, καθώς και των κοινωνικών οργανώσεων που εποπτεύονται από αυτές. Η προεδρικό διάταγμα εκδιδόμενο με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας ορίζονται οι λεπτομέρειες της χρησιμοποίησης των επιστημόνων των εν λόγω υπηρεσιών για τους σκοπούς της λειτουργίας του θεσμού της δικαστικής συμπαράστασης.

Άρθρο 55

Το άρθρο 76 του ν. 1329/1983 καταργείται.

Άρθρο 56

Το άρθρο 79 του ν. 1329/1983 καταργείται.

ΕΚΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 57

1. Με εξαίρεση τις ρυθμίσεις που ακολουθούν, υιοθεσίες που έγιναν πριν από την έναρξη της ισχύος αυτού του νόμου διέπονται ως προς τα κύρια τους και τα έννομα αποτελέσματα από το έως τώρα δίκαιο. Οι διατάξεις όμως των άρθρων 1569 έως 1577 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται και στις υιοθεσίες που τελέστηκαν υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς.

2. Υιοθεσίες ανηλίκων που έγιναν κατά παράβαση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 2 σε συνδυασμό με το άρθρο 4 του ν.δ. 610/1970 ισχυροποιούνται αναδρομικά από την τελεστή τους, εκτός αν η ακυρότητα τους είχε ήδη απαγγελθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος νόμου.

3. Στις περιπτώσεις υιοθεσιών ανηλίκων που έγιναν πριν από την έναρξη της ισχύος του παρόντος, ο θετός γονέας έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο, με αίτηση του που δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας διαδοχής, την πλήρη ανάκληση του τέκνου στην οικογένεια του, σύμφωνα με το άρθρο 1561 έως 1565 του Αστικού Κώδικα. Για την αλλαγή αυτή πρέπει να συναινεί και το τέκνο που συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του και σε κάθε περίπτωση πρέπει, αναλόγως με την ωριμότητα του, να ακούεται η γνώμη του. Για τη συνείνεση ή την άρνηση του θετού τέκνου πρέπει η διαδικασία της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 300 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

4. Υποθέσεις περί υιοθεσίας, που εκκρεμούν στον πρώτο βαθμό, κρίνονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου.

5. Στις περιπτώσεις υιοθεσιών ανηλίκων, που τελέστηκαν πριν από την έναρξη της ισχύος του παρόντος υπό συνθήκες που εξασφάλισαν τη μυστικότητα τους, σύμφωνα με τους όρους του νόμου ο οποίος ίσχυε κατά το χρόνο της τελεστή τους, το θετό τέκνο έχει μετά την ενηλικίωσή του το δικαίωμα να πληροφορείται πλήρως τα στοιχεία των φυσικών γονέων του, σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του άρθρου 1559 του Αστικού Κώδικα. Οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι υπάλληλοι της τοπικής αυτοδιοίκησης, οι εισαγγελείς και τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών ή ιδρυμάτων έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στους ενδιαφερομένους, κατά την άσκηση του παραπάνω δικαιώματος τους, τη συνδρομή τους.

Άρθρο 58

Η επιτροπεία ανηλίκων που υπάρχει κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος διέπεται στο εξής από τις διατάξεις αυτού του νόμου και διεξάγεται σύμφωνα με αυτές. Ο επιτροπός που υπάρχει κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος διατηρεί αυτή την ιδιότητα.

Άρθρο 59

Όποιος έχει τεθεί σε κατάσταση δικαστικής απαγορεύσης ή δικαστικής αντίληψης πριν από τη θέση σε ισχύ αυτού του νόμου, εξουσιώνεται με πρόσωπο που βρίσκεται σε κατάσταση στρατηκής ή επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης, αντίστοιχα, με περιεχόμενο αυτο που ισχύει για τον απαγορευμένο ή για αυτόν που βρίσκεται σε δικαστική αντίληψη υπό το καθεστώς του προηγούμενου δικαίου. Ο επίτροπος του απαγορευμένου ή ο αντίληπτος που υπάρχει κατά την έναρξη της ισχύος αυτού του νόμου συνεχίζει το λειτουργήμα του ως δικαστικός συμπαράστατης του προσώπου.

Το άρθρο 1677 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιείται με το άρθρο 3 του παρόντος, έχει εφαρμογή και εδώ.

Άρθρο 60

Διαδικασίες διορισμού επιτρόπου ανηλίκου, υποβολής σε δικαστική απαγορεύση ή σε δικαστική αντίληψη, καθώς και διορισμού προσωρινού διαχειριστή απαγορευμένου, που εκκρεούν στον πρώτο βαθμό κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, συνεχίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου. Αν είχε διοριστεί προσωρινός διαχειριστής σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης νομοθεσίας, αυτός συνεχίζει το λειτουργήμα του ως προσωρινός δικαστικός συμπαράστατης του ενδιαφερομένου.

Άρθρο 61

Πρόσωπα που βρίσκονται, κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, σε κατάσταση νόμιμης απαγορεύσης τούτων αυτοδικαίως, με τη θέση σε ισχύ αυτού του νόμου, να τελούν υπό το καθεστώς αυτό.

Άρθρο 62

Οι περιπτώσεις επιτροπείας επόντος, που λειτουργούν κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, διέπονται στο εξής από τις διατάξεις των άρθρων 1689, 1693 και 1694 του Αστικού Κώδικα, όπως τροποποιούνται με το άρθρο 2 του παρόντος. Η διαταξη του άρθρου 42 εφαρμόζεται ανάλογα και εδώ.

Άρθρο 63

Όπου στην ισχύουσα νομοθεσία γίνεται λόγος για δικαστική ή νομιμη απαγόρευση, δικαστική αντίληψη, επιτροπεία επόντος, επίτροπο απαγορευμένου, προσωρινό διαχειριστή, αντίληπτο, συγγενικό συμβούλιο, επίτροπο επόντος ή για οποιονδήποτε άλλο συναφή θεσμό ή έννοια, η σχετική αναφορά έχει το νόημα της παραπομπής στους αντίστοιχους θεσμούς ή έννοιες του νέου δικαίου.

Άρθρο 64

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Υγείας και Πρόνοιας ορίζονται τα ιδρύματα και τα σωματεία που λόγω του εξειδικευμένου προσωπικού τους κρίνονται κατάλληλα

να αναλαμβάνουν επιτροπείες ανηλίκων, σύμφωνα με το άρθρο 1600, ή τη δικαστική συμπαράσταση ανηλίκων σύμφωνα με το άρθρο 1671 του Αστικού Κώδικα, όπως οι διατάξεις αυτές τροποποιούνται με τα άρθρα 12 και 13 του παρόντος. Με το ίδιο ή άλλο προεδρικό διάταγμα, ορίζονται και τα ειδικά ιδρύματα ή καταστήματα, καθώς και οι μονάδες ψυχικής υγείας που προβλέπονται από τα άρθρα 1609 και 1627 του Αστικού Κώδικα, όπως επίσης τροποποιούνται με τον παρόντα. Όλα τα ιδρύματα, σωματεία, καταστήματα ή μονάδες ψυχικής υγείας των δύο προηγούμενων εδαφίων τελούν υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Άρθρο 65

1. Το άρθρο 9 του ν. 2082/1992 "Αναδιοργάνωση της Κοινωνικής Πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών Κοινωνικής Προστασίας" (ΦΕΚ 158 Α') τροποποιείται ως εξής:

Άρθρο 9. Ανάδοχος οικογένεια. 1. Σε περίπτωση που συντρέχει λόγος να αντεθεί, με απόφαση του δικαστηρίου, η προνομική φροντίδα ή και μέρος ή το σύνολο της επηλείας του προσώπου ενός ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια, σύμφωνα με τους ορισμούς του Αστικού Κώδικα, και δεν βρίσκεται τέτοια οικογένεια στο περιβάλλον του ανηλίκου, πρόθυμη να αναλάβει αυτό το έργο, το δικαστήριο μπορεί να απευθύνεται για την υποδείξη της οικογένειας, μέσω της αμεύτριας Κοινωνικής Υπηρεσίας, στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Το Υπουργείο αυτό ασκεί την εν λόγω αρμοδιότητά του μέσω των υπηρεσιών του ή των ιδρυμάτων ή άλλων κοινωνικών οργανώσεων που εποπτεύει, βάσει προγραμμάτων που καταρτίζει το ίδιο ή που τελούν υπό τον έλεγχο και την εποπτεία του και χωρίς να γίνονται τα οριζόμενα από τα άρθρα 1655 έως 1665 του Αστικού Κώδικα.

2. Στα προγράμματα ανάδοχων οικογενειών της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να υπαχθούν ανήλικοι, και όταν το ζητούν οι ίδιοι οι γονείς ή ο επίτροπος τους, σύμφωνα με τους ορισμούς του Αστικού Κώδικα.

3. Σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να ανατίθεται, με βάση ειδικά προγράμματα, και η φροντίδα ανηλίκων με ειδικές ανάγκες ή ηλικιωμένων, εφόσον το ζητούν οι ίδιοι.

4. Ανάδοχη οικογένεια, με την έννοια αυτού του νόμου, είναι κάθε οικογένεια που αποτελείται από συζύγους με ή χωρίς παιδιά και έχει αναγνωρισθεί με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ως κατάλληλη να αναλαμβάνει προσωρινά τη φροντίδα, ανατροφή, διαπαιδαγώγηση και προστασία των προσώπων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους. Δεν χρειάζεται η ειδική αναγνώριση, όταν το δικαστήριο ανέθεσε τη φροντίδα ή και την επηλεία του προσώπου του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια, συγγενική ή μη, με υποδείξη αυτών που ζήτησαν τη λήψη του μέτρου, ή όταν συγγενική ή άλλη κατάλληλη οικογένεια είναι πρόθυμη, στις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου αυτού του άρθρου, να αναλάβει αυτά τα έργα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα έργα της ανάδοχης οικογένειας μπορούν να αντιστένται και σε μεμονωμένα άτομα με ή χωρίς παιδιά.

5. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με προ-

Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας ρυθμίζονται στις λεπτομέρειες τους ή και η λειτουργία του θεσμού των ανάδοχων ν μέσα στα όρια που χεράζονται από τα 15 έως 1666 του Αστικού Κώδικα και των άλλων παραγράφων του παρόντος άρθρου. Με πρόταση, εξάλλου, των Υπουργών Οικονομικών και Πρόνοιας καθορίζεται το ύψος της δαπάνης στην ανάδοχη οικογενειακή οικονομική έκδοση και ο τρόπος της καταβολής της. Ισχύουν τα άρθρα 1 έως 9 του π.δ/τος 337 γ. - 2 Σεπτ. 1993 (ΦΕΚ 144 Α'), που εκδόθηκε με τη του άρθρου 9 του ν. 2082/1992, όπως αυτή είχε πριν από την τροποποίησή της με παράγραφο αυτού του άρθρου. Οι υπόλοιπες διατάξεις του προεδρικού διατάγματος διατηρούνται, ωστόσο εκδοθεί το προεδρικό διάταγμα επεται από την παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 2082/1992, όπως αυτό τροποποιείται με το παρόν

Άρθρο 66

Προϋπολογισμο και σε βάρος των κοινών Υπουργείου Δικαιοσύνης αναγράφεται υπό όλο χρόνο η δαπάνη που απαιτείται για να καλυφθεί στους επιτρόπους ή τους δικαστικούς τους ή σωούς τους και στους ίδιους, καθώς και των εποπτικών συμβουλίων οι δαπάνες είναι καταβλητέες από το δημόσιο ταμείο, σύμφωνα με τα άρθρα 1631 και 1641, καθώς και το άρθρο 1622 του Αστικού Κώδικα, της ισχύος αυτής της διατάξης ορίζεται με διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δι-

Άρθρο δεύτερο

Ισχύει το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας που θα λειτουργήσει στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Πρόνοιας έχει ως αρμοδιότητα να γνωμοδοτεί για πολιτική για την υιοθεσία, το συντονισμό των φορέων που εμπλεκονται στο αντικείμενο, την οργάνωση της εκπαίδευσης και της επωφελούς που ασχολείται με τις υιοθεσίες, την συγκέντρωση, την έρευνα και την αξιολόγηση των στοιχείων σχετικών με την υιοθεσία. Το Εθνικό Συμβούλιο Υιοθεσίας εποπτεύεται από τους

Υπουργούς Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Δικαιοσύνης ορίζονται τα σχετικά με τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση, την οργάνωση και τη λειτουργία του Εθνικού Συμβουλίου Υιοθεσίας, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με το ίδιο διάταγμα καθορίζεται και ο χρόνος αναστολής της λειτουργίας του.

2. Ως "δημόσιο ταμείο" όπου αυτό αναφέρεται στον παρόντα νόμο εννοείται η αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία.

3. Στην έκδοση του προβλεπόμενου στην παράγραφο 1 του άρθρου 52 του παρόντος νόμου προεδρικού διατάγματος συμπράττει και ο Υπουργός Οικονομικών.

4. Ο προβλεπόμενος στην παρ. 2 του άρθρου 7 του παρόντος νόμου εύλογος χρόνος δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα μήνα.

5. Το προβλεπόμενο στο άρθρο 48 του παρόντος νόμου ειδικό τμήμα των πολιτικών δικαστηρίων της ουσίας συγκροτείται υπό μονομελή μεν σύνθεση σε όλα τα δικαστήρια, υπό πολυμελή δε σύνθεση σε όσα δικαστήρια υπηρετούν περισσότεροι των δεκαπέντε δικαστών.

Άρθρο τρίτο

Η ισχύς αυτού του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται άλλως στις επί μέρους διατάξεις του.

Προαγγέλλουμε τη δημοσίευσή του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 1996

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΕΥΑΓ. ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 20 Δεκεμβρίου 1996

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΥΑΓ. ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΓΙΑ

Ακίνητα - Εγκρίσεις Κεντρικού	44.568.709		
Μείον αποσβέσεις	<u>958.366</u> ✓	43.610.343	
Ακίνητα παρ/τος Ηρακλείου		688.505	
Κτίρια - Εγκ/σεις παρ/τος Ηρακλείου	9.546.087		
Μείον αποσβέσεις	<u>118.074</u>	9.428.013	
Μηχανήματα	5.875.232		
Μείον αποσβέσεις	<u>86.961</u> ✓	5.788.271	
Επιπλα - Σκευή Κεντρικού	32.854.580		
Μείον αποσβέσεις	<u>355.679</u> ✓	32.498.901	
Επιπλα - Σκευή παρ/τος Ηρακλείου	4.371.017		
Μείον αποσβέσεις	<u>47.873</u> ✓	4.323.144	
Αυτοκίνητα		11.051.754	
Ερευνες - Βιβλιοθήκη		4.846.429	
Βιβλιοθήκη Σχολής	235.421		
Βιβλιοθήκη παρ/τος Ηρακλείου	<u>96.119</u>	331.540	
Εποπτικά μέσα διδασκαλικής Σχολής		<u>82.880</u>	112.649.780

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Αποθήκες Κεντρικού	18.461.228		
Αποθήκες παρ/τος Ηρακλείου	<u>431.418</u>	18.892.646	
Θέρμανση - Ύδρευση - Ηλ/ση καύσιμα		1.213.440	
Προσωρινοί λογαριασμοί		1.035.035	
Εκκρεμείς λογαριασμοί Κεντρικού	10.060.413		
Εκκρεμείς λογαριασμοί παρ/τος Ηρακλ.	<u>1.824.000</u>	11.884.413	
Χρεώστες		<u>2.186.253</u>	35.211.787

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ

Ταμείο Κεντρικού	1.363.415		
Ταμείο Παρ/τος Ηρακλείου	<u>113.708</u>	1.477.123	
Τράπεζες Κεντρικού	31.048.882,50		
Τράπεζες παρ/τος Ηρακλείου	<u>2.303.485</u>	33.352.306,50	
Δεσμευμένες καταθέσεις		701	34.830.130,50
			<u>182.691.697,50</u>

Η Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

ΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1992

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
158

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2082

οργάνωση της Κοινωνικής Πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών Κοινωνικής Προστασίας.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

κρίνοντας τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Συμβουλευτική οργάνο πρόνοιας

Άρθρο 1

Συμβουλευτική Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων (Σ.Ε.Κ.Υ.)

το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συγκροτείται Συμβουλευτική Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων (Σ.Ε.Κ.Υ.).

Επιτροπή αυτή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο μελέτης και προγραμματισμού σε θέματα κοινωνικής πρόνοιας.

Άρθρο 2

Αρμοδιότητες Σ.Ε.Κ.Υ.

Συμβουλευτική Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων έχει παρακάτω αρμοδιότητες:

α. Σχεδιάζει και εκπονεί προγράμματα για τη διαμόρφωση πολιτικής όλων των φασών, που ασκούν κοινωνική προστασία ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, και βάζει σχετικές προτάσεις στον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

β. Μελετά και προγραμματίζει τη διαμόρφωση της πολιτικής των φορέων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων γ. άλλων φορέων, ασκούν κοινωνική προστασία, εφόσον το ζητήσουν και βάζει σχετικές προτάσεις στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

γ. Γνωμοδοτεί για κάθε θέμα, που αφορά στην πολιτική πρόνοιας και που παραρπυεπεται σε αυτήν από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ζεται δε μέτρα για την υλοποίηση των προγραμματικών όων.

Άρθρο 3
Συγκρότηση Σ.Ε.Κ.Υ.

1. Η Σ.Ε.Κ.Υ. συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων από:

α. Έναν (1) εξειδικευμένο περί τα πρόνοιακα θέματα επιστήμονα που ορίζεται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

β. Το γενικό Διευθυντή Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

γ. Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που προτείνεται από τον οικείο Υπουργό και που ορίζει ο ένας αναγνωρισμένο συλλογικό κέντρο και κηδεμόνων.

δ. Έναν (1) εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, που προτείνεται από τον οικείο Υπουργό.

ε. Έναν (1) εκπρόσωπο της Εκκλησίας της Ελλάδος, που προτείνεται από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος.

στ. Από έναν (1) εκπρόσωπο των ιδρυμάτων Ε.Ο.Π., Π.Ι.Κ.Π.Α. και ΜΗΤΕΡΑ.

ζ. Ένα (1) γιατρό, προτεινόμενο από τον Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο (Π.Ι.Σ.).

η. Έναν (1) κοινωνικό λειτουργό, προτεινόμενο από Δευτεροβάθμια Οργάνωση Κοινωνικών Λειτουργιών και τέταρτη μη υπάρχουσας, οριζόμενο από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

θ. Έναν (1) εκπρόσωπο της τοπικής αυτοδιοίκησης που ορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.).

ι. Έναν (1) εκπρόσωπο της Τριτοβάθμιας Οργάνωσης Ατόμων με Ειδικές Αναγκες προτεινόμενο από αυτήν.

ια. Έναν (1) εκπρόσωπο της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Σωματίου Γονέων και Κηδεμόνων αναπήρων τέκνων προτεινόμενο από αυτήν.

Οι ανωτέρω με στοιχεία ζ' και η' θα πρέπει να έχουν διακριθεί στον τομέα τους για την επιστημονική τους δραστηριότητα σε θέματα συναφή με την κοινωνική πρόνοια.

2. Στις συνεδριάσεις της Σ.Ε.Κ.Υ., μπορεί να μετεχούν κατά την κρίση τους, χωρίς ψήφο, οι προϊστάμενοι των διευθύνσεων της γενικής διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλί-

3. Ο προϋπολογισμός προτείνεται από τους οικείους φορείς με προσέλευση ενός (1) μήνα από τη λήψη σχετικής απόφασης του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Αν κάποιος φορέας δεν προτείνει εμπρόθεσμα τον εκπόνηση του αυτός ορίζεται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Για κάθε μέλος ορίζεται και ορίζεται με την ίδια διαδικασία ο αναπληρωτής του.

5. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της Σ.Ε.Κ.Υ. ιεραρχούνται με βάση τη θέση με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Με την ίδια απόφαση ορίζονται ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της Σ.Ε.Κ.Υ. από τα τακτικά μέλη.

Άρθρο 4

Λειτουργία Σ.Ε.Κ.Υ.

1. Στις συνεδριάσεις της Σ.Ε.Κ.Υ., μπορεί να παρίσταται Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ο αρμόδιος Υφυπουργός ή ο Γενικός Γραμματέας Πρόνοιας.

2. Η Σ.Ε.Κ.Υ. βρίσκεται σε απαρτία, όταν ο αριθμός των παρόντων μελών είναι μεγαλύτερος των απόντων. Οι απουσίες λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψηφος του προέδρου.

3. Η Σ.Ε.Κ.Υ. συγκροτεί εκτελεστική επιτροπή, που αποτελείται από:

α. τον πρόεδρό της, ως πρόεδρο,

β. τον αντιπρόεδρο,

γ. ένα (1) μέλος, το οποίο εκλέγεται από την ολομέλεια της Σ.Ε.Κ.Υ., με τον αναπληρωτή του, με μυστική ψηφοφορία εκτελεστική επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον δυο (2) φορές το μήνα, καθώς και εκτάκτως όταν παρίσταται ανάγκη ή βρίσκεται σε απαρτία όταν συμμετέχουν και τα τρία (3) μέλη της. Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται τα θέματα προς συζήτηση στην ολομέλεια της Σ.Ε.Κ.Υ. και έχει την ψέφια της διατύπωσης και υποβολής των προτάσεων αυτή.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από γνώμη της Σ.Ε.Κ.Υ., ή συνέρχεται για το σκοπό αυτόν αμέσως μετά τη συγκρότησή της, καθορίζεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας αυτής και της εκτελεστικής επιτροπής, οι υποχρεώσεις των μελών της, η διαδικασία σύγκλησης και ψηφισμάτων, η συγκρότηση ομάδων μελέτης θεμάτων, συγκρότηση και λειτουργία της γραμματείας αυτής και της άλλης σχετική λεπτομέρεια.

5. Η Σ.Ε.Κ.Υ. μπορεί να συνιστά υποεπιτροπές, στις οποίες καλούνται να μετέχουν, ανάλογα με το αντικείμενο, πρόσωποι αντίστοιχων προνοιακών κρατικών ή ιδιωτικών ιδρυμάτων ή εξειδικευμένοι στα θέματα πρόνοιας επιστήμονες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Νέοι θεσμοί κοινωνικής προστασίας

Άρθρο 5

Κατ' οίκον κοινωνική προστασία

1. Από της δημοσίευσής του παρόντος μπορεί να εμφορούνται προγράμματα κοινωνικής προστασίας κατ' οίκον

από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή από τους εποπτευόμενους από αυτό φορείς, κατά τα ειδικότερα υπό του παρόντος νόμου οριζόμενα με κοινωνικούς βοηθούς.

2. Προγράμματα κατ' οίκον κοινωνικής προστασίας μπορούν να εφαρμόζουν και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης στα πλαίσια της παρ. 1 εδ. ν' του άρθρου 25 του π.δ. 323/1989 (ΦΕΚ 146 Α), η Εκκλησία της Ελλάδος, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (Ε.Ε.Σ.) ή άλλοι κοινωνικοί οργανισμοί, εφόσον διαθέτουν την αναγκαία υποδομή.

3. Κοινωνικός βοηθός κατά την έννοια του παρόντος είναι ο κάτοχος τουλάχιστον απολυτηρίου γυμνασίου νέου τύπου ή ενδεικτικού τρίτης τάξεως εξετασίου γυμνασίου που επεράτως επιτυχώς το ειδικό πρόγραμμα εκπαίδευσης, που αναφέρεται στο επόμενο άρθρο.

4. Για την εξυπηρέτηση του θεσμού της κατ' οίκον κοινωνικής προστασίας επιτρέπεται η πρόσληψη προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου για μερική ή πλήρη απασχόληση.

5. Για το προσωπικό αυτό έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 1943/1991, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του ν. 2026/1992 και οι διατάξεις του κεφαλαίου Δ' του π.δ. 410/1988.

Άρθρο 6

Εκπαίδευση κοινωνικών βοηθών

1. Για την εκπαίδευση των κοινωνικών βοηθών του προηγούμενου άρθρου, το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή νομικά πρόσωπα εποπτευόμενα από αυτό μπορούν να οργανώνουν και εκτελούν εκπαιδευτικά προγράμματα μέχρι έξι (6) μήνες.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οι διαδικασίες εκπαίδευσης, η επιλογή των υποψηφίων κοινωνικών βοηθών, τα προσόντα και η αμοιβή του εκπαιδευτικού προσωπικού και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 7

Όροι και προϋποθέσεις της κατ' οίκον κοινωνικής προστασίας

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών, Εργασίας, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τυχόν άλλου συναρμόδιου υπουργού, ρυθμίζονται κυρίως: οι κατηγορίες των οικογενειών ή μεμονωμένων ατόμων, που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος άρθρου, οι όροι και προϋποθέσεις για την παροχή της κατ' οίκον κοινωνικής προστασίας, τα καθήκοντα των κοινωνικών βοηθών, ο έλεγχος και η εποπτεία του προγράμματος, η χρηματοδότηση του όλου προγράμματος και η τυχόν οικονομική συμμετοχή των ενδιαφερομένων ή των ασφαλιστικών τους φορέων.

2. Με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 8

Ημερήσια δημιουργική απασχόληση νηπίων και θρεφών

1. Από τη δημοσίευσή του παρόντος, παράλληλα με τη

1. λειτουργία παιδικών, βρεφονηπιακών ή βρεφικών σταθμών, επίσημα φύλαξης βρεφών και νηπίων, μπορεί να εφαρμοστεί υπό το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή από τα υπ' αυτού εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα και, αλλά προγράμματα ημερησίας δημοτικής διαίτησης υγιών βρεφών και νηπίων, καθώς και βρεφών και νηπίων, που εμπίπτουν στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας, Δικαιοσύνης, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμοδίου υπουργού, καθορίζονται, τα προγράμματα, οι όροι και οι προϋποθέσεις ή χρηματοδότηση του προγράμματος, ο τρόπος καταβολής των καταβαλλόμενων ποσών, η συμμετοχή των γονέων ή των ασφαλιστικών τους οργανισμών, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

3. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζεται το ύψος των καταβαλλόμενων ποσών, δυνάμενο να αναπροσαρμοσθεί με ομοίως αποφάσεις.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι κτιριακές προδιαγραφές και ο ανώτατος εξοπλισμός.

Άρθρο 9

Ανάδοχος οικογένεια

1. Ανηλικοί κάτω των δεκαοκτώ (18) ετών, που δεν έχουν ζήσει σε ακατάλληλο οικογενειακό περιβάλλον, μπορούν να τοποθετούνται για ορισμένο χρονικό διάστημα μέχρι την ηλικία τους ή αν πρόκειται για ανήλικους με ειδικές ανάγκες και για χρονικό διάστημα πέραν της ενηλικίωσής τους σε ανάδοχες οικογένειες.

2. Σε ανάδοχη οικογένεια μπορεί να τοποθετηθούν και άτομα με ειδικές ανάγκες ή άτομα ηλικιωμένα.

3. Ανάδοχος οικογένεια κατά τον παρόντα νόμο νοείται οικογένεια στην οποία ανατίθεται προσωρινά η φύλαξη, τροφή, φροντίδα και διαπαιδαγώγηση των αναφερόμενων στην παρ. 1 ανηλικών και η φροντίδα και περιποίηση των αναφερόμενων στην παρ. 2 ηλικιωμένων ή ατόμων με ειδικές ανάγκες.

4. Η τοποθέτηση σε ανάδοχες οικογένειες γίνεται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων από τα εποπτευόμενα από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομικά πρόσωπα κατά τα ειδικότερα από το νόμο αυτόν οριζόμενα. Το όλο πρόγραμμα λεί υπο την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

5. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Δικαιοσύνης και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται ενιαία ή τα κατηγορία ατόμων:

α. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για να κριθεί μία οικογένεια κατάλληλη για ανάδοχη, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αυτής.

β. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για να κριθεί ένα άτομο κατάλληλο να έχει ανάγκη τοποθέτησής σε ανάδοχη οικογένεια.

γ. Οι αρμόδιες για την τοποθέτηση σε ανάδοχη οικογένεια υπηρεσίες ή ιδρύματα.

δ. Η διαδικασία τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια.

ε. Ο έλεγχος και η εποπτεία του όλου προγράμματος τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια.

στ. Η χρηματοδότηση του όλου προγράμματος και

ζ. Η εκπαίδευση των γονέων, η συγκρότηση σωματίων υποψηφίων αναδόχων γονέων και οι κυρώσεις.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται το ύψος της παρεχόμενης στην ανάδοχη οικογένεια οικονομικής ενίσχυσης, η οποία μπορεί να αναπροσαρμόζεται με την ίδια διαδικασία ως και ο τρόπος καταβολής της.

7. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι λεπτομερείς εφαρμογές του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 10

Ταχυρρυθμα προγράμματα εκπαίδευσης

1. Το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή τα νομικά πρόσωπα κοινωνικής πρόνοιας, που εποπτεύονται από αυτό, δύνανται να οργανώσουν και εκτελούν ταχυρρυθμα εκπαιδευτικά προγράμματα για την κατάρτιση και για τη συνεχή εκπαίδευση του πάσης φύσεως υπηρετούντος σε αυτά προσωπικού.

2. Τα εκπαιδευτικά αυτά προγράμματα μπορεί να παρακολουθούν και άτομα, που δεν είναι υπάλληλοι των αναφερόμενων νομικών προσώπων.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ρυθμίζονται ιδίως οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του παρόντος άρθρου, το εκπαιδευτικό πρόγραμμα κατά ειδικότητα, οι υποχρεώσεις των εκπαιδευόμενων, η αμοιβή των εκπαιδευτών, ο τρόπος χρηματοδότησης του προγράμματος και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

4. Ειδικές, για το προσωπικό των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα ανωτέρω προγράμματα οργανώνονται και εκτελούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 1943/1991 (ΦΕΚ 50 Α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Παιδικά-Βρεφονηπιακά-Βρεφικά σταθμοί

Άρθρο 11

Εννοιολογικός προσδιορισμός

Παιδικό, βρεφονηπιακό ή βρεφικό σταθμό, κατά την έννοια του παρόντος είναι: οι οργανωμένες υπηρεσίες, οι οποίες αποσκοπούν στην ημερήσια φροντίδα, τη δημοσιογραφική ασχολήση υγιών νηπίων και βρεφών και την αγωγή την πρόοδο τους στην ηλικία τους κατά τα ειδικότερα οριζόμενα από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 12

Αρμοδιότητα-Εξαιρέσεις

1. Από της δημοσίευσής του παρόντος νόμου αρμόδιο για ίδρυση και λειτουργία παιδικών, βρεφονηπιακών ή βρεφικών σταθμών, που αναφέρονται στα άρθρα 11 είναι μόνο το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

2. Κατ' εξαίρεση, παιδικούς, βρεφονηπιακούς ή βρεφικούς σταθμούς μπορεί να ιδρύουν και λειτουργούν με δαπάνες τους:

α. Οι δήμοι και οι κοινότητες.

β. Φιλανθρωπικά σώματα και κοινωνικά ιδρύματα, εφόσον τούτο προβλέπεται από τις καταστατικές τους διατάξεις.

γ. Εκκλησιαστικοί φορείς, που ασκούν κοινωνική πρόνοια.

δ. Δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς, για κάλυψη των αναγκών

των εργαζομένων σε αυτούς.

ε. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα υπό μορφή ιδιωτικών επιχειρήσεων.

3. Οι φορείς, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο του παρόντος άρθρου, προκειμένου να ιδρύσουν και λειτουργήσουν παιδικούς, βρεφονηπιακούς ή βρεφικούς σταθμούς, πρέπει να τύχουν της, κατά το άρθρο 17 του παρόντος, άδειας.

4. Τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος νόμου, οι τραπεζές και οι πάσης μορφής επιχειρήσεις, που απασχολούν στον αυτόν δήμο ή κοινότητα ή στους συγγενείς δήμους ή κοινότητες προσωπικό με οποιαδήποτε σχέση εργασίας άνω των 300 ατόμων, υποχρεούνται να ιδρύουν και λειτουργούν με δαπάνες τους παιδικούς ή βρεφονηπιακούς σταθμούς για τις ανάγκες των εργαζομένων σε αυτές. Η εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής αρχίζει μετά από ένα (1) χρόνο από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.

Άρθρο 13

Νομική μορφή-Ίδρυση

1. Παιδικόί, βρεφονηπιακοί ή βρεφικοί σταθμοί, που ιδρύονται και λειτουργούν από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αποτελούν αποκεντρωμένες δημοσίες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και υπαγονται στην αρμοδιότητα των διευθύνσεων Πρόνοιας ή Υγείας-Πρόνοιας του νομού, όπου η έδρα της λειτουργίας τους, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 22 και 23 για τους μετατοπισμένους σταθμούς.

2. Οι ανωτέρω σταθμοί ιδρύονται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα εγκρίνεται ο οργανισμός λειτουργίας αυτών.

Άρθρο 14

Κατάργηση-Συγχώνευση-Μεταφορά-Μετατροπή σταθμών

Με προεδρικά διατάγματα, που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου, μπορεί να καταργούνται, συγχωνεύονται, μεταφέρονται ή μετατρέπονται οι ανωτέρω παιδικόί, βρεφονηπιακοί ή βρεφικοί σταθμοί κατά τα ειδικότερα υπό του άρθρου 39 αναφερόμενα.

Άρθρο 15

Οργάνωση-Λειτουργία σταθμών

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, καθορίζονται ενιαία ή κατά κατηγορία σταθμών:

α. Τα θέματα, που ανάγονται στην οργάνωση και τη λειτουργία των σταθμών, τη διάρθρωση των υπηρεσιών τους, τη σύσταση των αναγκών για τη λειτουργία τους θέσεων, τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του προσωπικού.

β. Η διεύθυνση και η οικονομική διαχείριση των σταθμών.

γ. Η αναλογία προσωπικού και περιβαλλόμενων νηπίων

και βρεφών.

δ. Οι πόροι και η περιουσία των σταθμών.

ε. Η δυναμικότητα των σταθμών και η επωνυμία τους.

στ. Οι εξειδικευμένες κοινωνικές παροχές προς τα νηπια και βρέφη.

2. Στο ανωτέρω προσωπικό δεν αναγνωρίζεται δικαίωμα απώσης ή οικησης στο σταθμό. Κατ'εξαίρεση επιτρέπεται δικαίωμα οικησης σε νηπιαγωγούς ή βρεφονηπιοκόμους του σταθμού σε παραμεθόριες ή άγονες περιοχές με απόφαση του οικείου νομαρχη ειδικά αιτιολογημένη και μετά πρόταση της αρμοδίας υπηρεσίας.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δύναται να καθορίζεται μηνιαία συμμετοχή του γονέα στα έξοδα λειτουργίας των σταθμών. Με όμοιες αποφάσεις δύναται να αναπροσαρμόζονται τα σχετικά ποσά.

Άρθρο 16

Εσωτερικός κανονισμός

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται θέματα εσωτερικής λειτουργίας των σταθμών, που αφορούν κυρίως τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία εισαγωγής των νηπίων και βρεφών, την ηλικία αυτών, τις εξειδικευμένες κοινωνικές παροχές προς τα νηπια και βρέφη, τυχόν οικονομική συμμετοχή των γονέων, τα επί μέρους καθήκοντα του προσωπικού, το ωράριο λειτουργίας των σταθμών, την ταμειακή και λογιστική διαδικασία, τα αναγκαία βιβλία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία των σταθμών.

Άρθρο 17

Άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σταθμών

1. Οι φορείς, που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 12 ιδρύουν και λειτουργούν παιδικούς, βρεφονηπιακούς ή βρεφικούς σταθμούς, μόνο κατόπιν άδειας, που χορηγείται ύστερα από αίτησή τους, από τον οικείο νομαρχη.

2. Επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 15 και 18 του παρόντος σε ό,τι αφορά τα προσόντα και τη σύνθεση του προσωπικού, την αναλογία προσωπικού-παιδιών, τις κτηολογικές προδιαγραφές και τον εξοπλισμό, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, καθορίζεται γενικά ή κατά φορέα η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για τη χορήγηση της άδειας, η ηλικία των νηπίων και βρεφών, οι κοινωνικές παροχές στα νηπια και βρέφη, τα καθήκοντα του προσωπικού, τα τηρούμενα βιβλία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 18

Κτηριακές προδιαγραφές-Εξοπλισμός

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι κτηριακές προδιαγραφές, που πρέπει να πληρούν οι σταθμοί ανάλογα αν πρόκειται για ιδιόκτητο κτίριο ή για κτίριο με μίσθωση, όπως επίσης και ο αναγκαίος εξοπλισμός των σταθμών.

Άρθρο 19
Δαπάνες λειτουργίας

Για την ίδρυση και λειτουργία από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων των δια των διατάξεων των άρθρων 13 και 8 προβλεπόμενων υπηρεσιών, εγγραφονται κάθε χρόνο στον προϋπολογισμό αυτού η των οικείων νομαρχιών οι αναγκαίες πιστώσεις

Άρθρο 20
Εποπεία και έλεγχος

1. Όλοι οι παιδικοί, βρεφονηπιακοί ή βρεφικοί σταθμοί, ανεξαρτήτως από τον φορέα που τους λειτουργεί υπακούουν στην εποπεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που ασκείται από τις υπηρεσίες αυτού.

2. Επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 13 του παρόντος, η ανωτέρω εποπεία και έλεγχος αναφέρονται στην επιστημονική λειτουργία των παιδικών, βρεφονηπιακών και βρεφικών σταθμών και στην τήρηση των κειμένων διατάξεων.

Άρθρο 21
Κυρώσεις

1. Όποιος ιδρύει, λειτουργεί ή εκμεταλλεύεται παιδικούς, βρεφονηπιακούς ή βρεφικούς σταθμούς χωρίς την κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του παρόντος άδεια, τιμωρείται με την ποινή, που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα. Στις περιπτώσεις αυτές, με εντολή του οικείου νομάρχη, που εκτελείται αμελητέα δια των αστυνομικών αρχών, διακοπτεται η λειτουργία του σταθμού.

2. Επικουλασσομένων των διατάξεων της παραγράφου 1 του παρόντος, φορείς που προβαίνουν τους ορους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας, που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του παρόντος νόμου, τιμωρούνται με πρόστιμο μέχρι τρία εκατομμύρια (3.000.000) δραχμές.

Το πρόστιμο αυτό επιβάλλεται στον παραβάτη, ύστερα από ακρόαση του ενδιαφερομένου, καλούμενου προ πέντε (5) ημερών, με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του οικείου νομάρχη, που εκδίδεται με απόδειξη, εισπραττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε..

Σε περίπτωση υποτροπής, με όμοια απόφαση του οικείου νομάρχη, που εκδίδεται κατ' την ίδια διαδικασία, επιβάλλεται η προσωρινή ή η επί αόριστον αναστολή της λειτουργίας του σταθμού ή η ανάκληση της χορηγηθείσας άδειας.

Η άσκηση προσφυγής δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

3. Οι κατά τη δημοσίευση του παρόντος νομίμως λειτουργούντες παιδικούς, βρεφονηπιακούς ή βρεφικούς σταθμούς δύνανται να εξακολουθούν να λειτουργούν αυτούς, υποχρεούμενοι να προσαρμοσθούν με τις διατάξεις του παρόντος νόμου μέσα σε δύο (2) χρόνια από την έναρξη της ισχύος των συναφών επί μέρους διατάξεων αυτού, δυναμένης της προθεσμίας να παραταθεί για ένα (1) χρόνο με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Παρελθούσης απράκτου της προθεσμίας αυτής, οι ανωτέρω υπόκεινται στις κυρώσεις, που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2 του παρόντος άρθρου.

Στις ίδιες κυρώσεις υπόκεινται και οι εκ των ανωτέρω παραβαίνοντες τις διατάξεις, δυνάμει των οποίων χορηγήθηκε η άδεια λειτουργίας του σταθμού.

Άρθρο 22
Μετατροπή σταθμών σε υπηρεσίες

1. Μέσα σε έξι (6) μήνες από την έκδοση της απόφασης της παρ. 6 του παρόντος άρθρου, όλοι οι κρατικοί παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που λειτουργούν ως ν.π.δ.δ., μετατρέπονται σε υπηρεσίες του ίδιου Υπουργείου, όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 13 του παρόντος νόμου και διέπονται από τις διατάξεις του νόμου αυτού. Η μετατροπή μπορεί να γίνει και σταδιακά και κατ' νομό.

2. Ο κλάδος ΔΕ διαχειριστών των ανωτέρω σταθμών, που συνεστήθη δια του ν. 1431/1984 και που μετωνομάσθη σε κλάδο ΔΕ-Διοικητικού Λογιστικού, καταργείται αυτοδίκαια με τη μετατροπή των κρατικών παιδικών και βρεφονηπιακών σταθμών σε υπηρεσίες του Υπουργείου.

Το προσωπικό του κλάδου αυτού, που υπηρετεί κατ' τη μετατροπή των σταθμών κατ' την παρ. 1, μεταφέρεται αυτοδίκαια με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, σε κενές θέσεις κλάδων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, των οποίων κατέχουν τα τυπικά προσόντα, ή σε μεταφερόμενη θέση σε κλάδο, του οποίου κατέχουν τα τυπικά προσόντα.

Το προσωπικό αυτό εξακολουθεί μετά τη μεταφορά του να διέπεται από το ίδιο υπηρεσιακό καθεστώς, όπως αυτό ισχύει κάθε φορά μέχρι την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρησή του από την υπηρεσία.

3. Το προσωπικό, που υπηρετεί στους σταθμούς κατ' το χρόνο της μετατροπής, αποτελεί προσωπικό των εκ μετατροπής υπηρεσιών και εξακολουθεί να διέπεται από το ίδιο υπηρεσιακό καθεστώς, μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχωρησεώς του από την υπηρεσία.

4. Από της μετατροπής, τα διοικητικά συμβούλια των μετατρεπόμενων σταθμών καταργούνται και η διοίκηση και διαχείριση αυτών διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

5. Επιφυλασσομένων των περί κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών κειμένων διατάξεων, όλη η ακίνητη περιουσία των μετατρεπόμενων σταθμών αποτελεί περιουσία του Δημοσίου, το οποίο υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μετατρεπόμενων ν.π.δ.δ. και διατίθεται για τη λειτουργία των σταθμών.

Η κινητή περιουσία περιέρχεται στο Δημόσιο και διατίθεται στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τις ανάγκες των σταθμών.

6. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

7. Όλες οι εγγεγραμμένες πιστώσεις και εγκεκριμένες επιχορηγήσεις, εξ οιασδήποτε φορέως, για τη διοίκηση και λειτουργία των στο παρόν άρθρο αναφερόμενων σταθμών, θεωρούνται γενόμενες για τη λειτουργία των προερχόμενων εκ μετατροπής υπηρεσιών και μεταφέρονται στον προϋπολογισμό της οικείας νομαρχίας.

8. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του επόμενου άρθρου έχουν ανάλογη εφαρμογή και για το προσωπικό που αναφέρεται στο παρόν άρθρο.

1. Επιφυλασσομένων των περί κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών κειμένων διατάξεων, εντός έξι (6) μηνών από την έκδοση της υπουργικής απόφασης, που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ. 6 του παρόντος, νηπιαγωγεία παιδική ή βρεφονηπιακοί σταθμοί, που λειτουργούν είτε ως αυτοτελείς μονάδες είτε ως αλληλ-προγράμματα άλλων μονάδων αρμοδιότητας του Πατριωτικού Ιδρυματος Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιληψίας (Π.Ι.Κ.Π.Α.), του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.) και του Ιδρυματος "Κέντρον Βρεφών η ΜΗΤΕΡΑ", μετατρέπονται σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως αυτές αναφέρονται στις διατάξεις του άρθρου 13 του παρόντος νόμου και διέπονται από τον αυτόν νόμο. Η μετατροπή μπορεί να γίνει και κατ'εξουσιοδότηση.

2. Οι θέσεις όλων των κλάδων του προσωπικού, που υπηρετεί στις ανωτέρω μονάδες του Π.Ι.Κ.Π.Α., Ε.Ο.Π. και ΜΗΤΕΡΑ, μεταφέρονται και προσθέτονται στις οργανικές θέσεις, που προβλέπονται στον Οργανισμό του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Με το προεδρικό διαταγή του άρθρου 15 του παρόντος θα καταμετρηθούν οι θέσεις, που μεταφέρονται με την παραγραφο αυτήν και θα καθορισθεί αν θα είναι θέσεις μόνιμου προσωπικού ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου.

3. Το πάσης φύσεως προσωπικό, που υπηρετεί στις ανωτέρω μονάδες και προγράμματα κατά τη μετατροπή τους κατά την παρ. 1 του παρόντος, μεταφέρεται αυτοδικαίως σε ισότιμες προσωποπαγείς θέσεις και εξακολουθεί να διέπεται από το ίδιο υπηρεσιακό και ασφαλιστικό καθεστώς, μέχρι την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρησή του από την υπηρεσία.

Όσο χρόνο υπηρετεί το προσωπικό αυτό δεν πληροίται αντίστοιχος αριθμός θέσεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου.

4. Επιφυλασσομένων των περί κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών κειμένων διατάξεων, η ακίνητη περιουσία, που έχει διατεθεί από τους φορείς του παρόντος άρθρου για τη λειτουργία των σταθμών, περιέρχεται στην κυριότητα ή χρήση του Δημοσίου, το οποίο υπεισέρχεται σε όλα τα συναφή δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φορέων αυτών. Η περιουσία αυτή διατίθεται στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για τις ανάγκες των σταθμών. Η κινητή περιουσία περιέρχεται στο Δημόσιο και διατίθεται στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για τις ανάγκες των σταθμών.

5. Όλες οι εγκεκριμένες πιστώσεις και κάθε μορφής επιχορηγήσεις, που αναφέρονται στη διοίκηση και τη λειτουργία των μετατρεπόμενων σταθμών, περιέρχονται αυτοδικαίως από τους φορείς στις οικείες νομαρχίες από το χρόνο μετατροπής τους σε υπηρεσίες των προγραμμάτων και μονάδων και διατίθενται για τη λειτουργία των σταθμών αυτών.

6. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του παρόντος άρθρου.

7. Από της δημοσίευσής του παρόντος και επιφυλασσομένων των διατάξεων αυτού, το Π.Ι.Κ.Π.Α., ο Ε.Ο.Π. και το ΜΗΤΕΡΑ δεν δύνανται να αναπτύξουν δραστηριότητες, που αφορούν ημερήσια φροντίδα υγιών βρεφών και νηπίων.

1. Με την πάροδο έξι (6) μηνών από την έκδοση της απόφασης της παραγράφου 5 του παρόντος, τα ιδρύματα "Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Αθηνών" (Ι.Β.Σ.Α.), "Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Θεσσαλονίκης" (Ι.Β.Σ.Θ.) και "Βρεφονηπιακοί σταθμοί Λαρίσσης" (Ι.Β.Σ.Λ.) καταργούνται, οι δε παιδική και βρεφονηπιακοί σταθμοί, που υπάγονται στην αρμοδιότητα των ανωτέρω ιδρυμάτων μετατρέπονται αυτοδικαίως σε υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 13 του παρόντος νόμου και διέπονται από τις διατάξεις του νόμου αυτού. Η κατάργηση μπορεί να γίνει και κατ'εξουσιοδότηση.

2. Το προσωπικό, που υπηρετεί στους σταθμούς της παρ. 1 του παρόντος, αποτελεί προσωπικό των εκ μετατροπής υπηρεσιών και εξακολουθεί να διέπεται από το ίδιο υπηρεσιακό καθεστώς, μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρησής του από την υπηρεσία. Οι διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 23 έχουν ανάλογη εφαρμογή και για το προσωπικό των ιδρυμάτων αυτών.

3. Το λοιπό προσωπικό των ανωτέρω ιδρυμάτων, που υπηρετεί κατά τη μετατροπή των σταθμών κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου, μεταφέρεται αυτοδικαίως με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ύστερα από γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, σε κενές θέσεις κλάδων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, των οποίων κατέχουν τα τυπικά προσόντα, ή σε μετατροπόμενη θέση σε κλάδο του οποίου κατέχουν τα τυπικά προσόντα.

Δικηγόροι, που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στα ανωτέρω ιδρύματα με σχέση εμπιστοσύνης, εντάσσονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε ειδικές συνιστώμενες προσωποπαγείς θέσεις σε νομικές υπηρεσίες νομικών προσώπων αρμοδιότητας του ως ανω Υπουργείου.

Το προσωπικό αυτό εξακολουθεί μετά τη μεταφορά του να διέπεται από το ίδιο υπηρεσιακό καθεστώς, όπως αυτοί ισχύει κάθε φορά μέχρι την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρησή του από την υπηρεσία.

4. Επιφυλασσομένων των περί κληρονομιών και δωρεών κειμένων διατάξεων, όλη η ακίνητη περιουσία των αναφερόμενων ιδρυμάτων περιέρχεται στο Δημόσιο, το οποίο υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των καταργούμενων ιδρυμάτων. Η κινητή περιουσία περιέρχεται στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και διατίθεται για τις ανάγκες των σταθμών.

5. Με απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

1. Με την πάροδο τριών (3) μηνών από της δημοσίευσής του παρόντος νόμου και επιφυλασσομένων των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 15 του παρόντος, το δικαίωμα σίτισης και οίκτης του πάσης φύσεως υπηρετούντος προσωπικού των δια του παρόντος μετατρεπόμενων σταθμών, καταργείται.

2. Επίσης, καταργείται το δικαίωμα σίτισης του πάσης φύσεως προσωπικού των νομικών προσώπων αρμοδιότητας

Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλί-
σεων, τα οποία επιχορηγούνται από πιστώσεις του Υπουρ-
γείου αυτού.
κατ' εξαίρεση, το δικαίωμα αυτό διατηρείται για τα προ-
σωπικά, που εργάζονται στα ανωτέρω νομικά πρόσωπα, όταν
κοιμούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Ανοδιοργάνωση φορέων κοινωνικής πρόνοιας

Άρθρο 26

Διευρυμένη σκοπών Ε.Ο.Π.

1. Τα προγράμματα και οι σκοποί του Ε.Ο.Π. διευρύνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του επόμενου άρθρου.

2. Ο Ε.Ο.Π. υπάγεται στην αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 27

Σκοπός Ε.Ο.Π.

Επιφυλασσομένων των διατάξεων του παρόντος νόμου, ο Ε.Ο.Π., πέραν των σκοπών του, που καθορίζονται με το π.δ. 572/1970, έχει σκοπό την εφαρμογή θεσμοθετημένων και συγκεκριμένων από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων προγραμμάτων, που αναφέρονται στην κοινωνική προστασία της οικογένειας και κυρίως:

α. Την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στην οικογένεια, που αντιμετωπίζει κοινωνικά προβλήματα.

β. Την ψυχολογική στήριξη ('SOS') γονέων και παιδιών ή και μεμονωμένων ατόμων, που αντιμετωπίζουν εκτακτο και οξύ κοινωνικό πρόβλημα.

γ. Την κοινωνική βοήθεια στο σπίτι οικογενειών και, γενικά, επροστατευτών ατόμων, οιασδήποτε ηλικίας, κατά τα ειδικότερα υπό του άρθρου 5 του παρόντος νόμου προβλεπόμενα, πλην των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων.

δ. Την τοποθέτηση επροστατευτών παιδιών σε ανάδοχη οικογένεια, κατά τα ειδικότερα από το άρθρο 9 του παρόντος προβλεπόμενα.

ε. Την οικονομική ενίσχυση, παροδική ή διαρκή, οικογενειών ή μεμονωμένων ατόμων, που στερούνται στοιχειώδους εισοδήματος και που αντιμετωπίζουν άμεσο κίνδυνο επιβίωσης.

στ. Την προσωρινή στέγαση οικογενειών ή μεμονωμένων ατόμων, που αντιμετωπίζουν εκτακτο και οξύ πρόβλημα στέγασης.

ζ. Τη λειτουργία 'Σχολών Γονέων' και κατασκηνώσεων.

η. Την εκτέλεση ταχύρρυθμων προγραμμάτων για την εκπαίδευση κοινωνικών βοηθών, κατά τα ειδικότερα από το άρθρο 6 του παρόντος προβλεπόμενα.

θ. Την κοινωνική προστασία παιδιών ή μεμονωμένων ατόμων με εξειδικευμένα κοινωνικά προβλήματα.

ι. Την έρευνα και μελέτη, οσάκις τούτο ζητείται από το Υπουργείο, ή προτείνεται από τον Ε.Ο.Π. και εγκρίνεται από το Υπουργείο για τον εντοπισμό των κοινωνικών προβλημάτων της ελληνικής οικογένειας και για τον τρόπο αντιμετώπισής τους.

ια. Την υιοθεσία των υπ' αυτών προστατευόμενων παιδιών.

ιβ. Όλα τα συναφή προγράμματα ή δραστηριότητες, που θέλουν ανατεθεί στον Ε.Ο.Π. από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ιγ. Την εφαρμογή προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης παιδιών ή ενηλίκων, που εμπίπτουν στους σκοπούς του και κυρίως προγράμματα, που αφορούν υιή παιδιά και που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 8 του παρόντος.

Άρθρο 28

Οργάνωση - Λειτουργία Ε.Ο.Π.

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται όλα τα θέματα, που αναγονται στην οργάνωση και τη λειτουργία του Ε.Ο.Π., τη διασφάλιση των υπηρεσιών του, τη σύσταση των ανγκαιών για τη λειτουργία του θεσεων, τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του προσωπικού και την υπηρεσιακή του κατάσταση, τα της διοικήσεως και διαχειρίσεως αυτού και κάθε άλλο θέμα, που αφορά στη λειτουργία του.

2. Με όμοια διατάγματα καθορίζονται οι επί μέρους δραστηριότητες του Ε.Ο.Π. και κυρίως οι οροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία περίθαλψης των υπ' αυτού περιθαλπομένων κατηγοριών ατόμων και ο τρόπος επίτευξης των στα άρθρα 27 του παρόντος αναφερόμενων σκοπών του.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζεται το ύψος της αναφερόμενης στο άρθρο 27 παρ.1 εδωφ, οικονομικής ενίσχυσης, η οποία δύναται να αναπροσαρμόζεται με την ίδια διαδικασία.

4. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Οικονομικών και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, δύναται να συνιστώνται στις έδρες των νομών παραρτήματα του Ε.Ο.Π..

5. Με όμοια προεδρικά διατάγματα ρυθμίζονται όλα τα θέματα οργάνωσης, διοικήσεως και λειτουργίας των παραρτημάτων αυτών, οι αρμοδιότητες τους, η σύσταση των ανγκαιών θεσεων, τα προσόντα του προσωπικού και κάθε άλλο θέμα, που αφορά στη λειτουργία των παραρτημάτων αυτών.

Άρθρο 29

Διοίκηση Ε.Ο.Π.

1. Ο Ε.Ο.Π. διοικείται από 11μελες διοικητικό συμβούλιο, με τριετή θητεία, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων από τα ακόλουθα τακτικά μέλη με τους αναπληρωτές τους:

α. Έναν επιστήμονα, εξειδικευμένο σε θέματα οικογένειας.

β. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κατά πρόταση νομικό, εξειδικευμένο σε θέματα οικογενειακού δικαίου.

γ. Έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, κατά πρόταση εκπαιδευτικό, εξειδικευμένο σε θέματα αγωγής, που προτείνεται από τον οικείο υπουργό.

δ. Έναν εκπρόσωπο της Εκκλησίας της Ελλάδος, προτεινόμενο από τον Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και Πάσης Ελλάδος.

ε. Έναν αιρετό εκπρόσωπο της Ενώσεως Δήμων και Κοινοτήτων, κατά πρόταση εξειδικευμένο σε θέματα οικογένειας και παιδιού.

στ. Έναν ιατρό, εξειδικευμένο σε θέματα οικογένειας ή παιδιού, προτεινόμενο από τον Π.Ι.Σ..

ζ. Ένα διευθυντή του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.
η. Έναν επιστήμονα που έχει μελετήσει και ασχοληθεί με την κοινωνική προστασία της οικογένειας.

θ. Ένα άτομο που έχει ασχοληθεί με θέματα οργάνωσης και διοίκησης κρατικών υπηρεσιών.

ι. Έναν αειετα εκπροσώπο των εργαζομένων στον Ε.Ο.Π..

κ. Ένα άτομο που έχει πείρα σε οργάνωση και διοίκηση δραστηριοτήτων που αναφέρονται στους σκοπούς του Ε.Ο.Π..

Οι υπο στοιχεία β, γ, δ, ε, στ, ζ και ι αναφερόμενοι υποδεικνύονται από τους φορείς τους, ενώ οι υπο τα στοιχεία α, η, θ, και κ, ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ένας εκ των αναφερόμενων μελών ορίζεται με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό, ως πρόεδρος του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π..

Εάν οι φορείς δεν υποδείξουν τους εκπροσώπους τους εντός ενός μηνά από της κοινοποίησής σε αυτούς σχετικού περι αυτού εγγράφου του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι ανωτέρω ορίζονται από τον Υπουργό.

2. Στο διοικητικό συμβούλιο του Ε.Ο.Π. μετέχει ανευ ψήφου, ως εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο εκάστοτε γενικός διευθυντής Κοινωνικής Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

3. Στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π., παρίσταται οπότε το θεωρεί αναγκαίο ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή οι γενικοί γραμματείς.

Στις ανωτέρω συνεδριάσεις καλούνται και παρευρίσκονται: οι αρμόδιοι διευθυντές του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οσakis τούτο κρίνεται αναγκαίο και όταν συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους.

4. Στον πρόεδρο του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. δύναται να καταβλάται εμμέλη για πλήρη απασχόληση στον Ε.Ο.Π.. Το ύψος της εμμέλης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Οικονομικών.

Στα μέλη και το γραμματέα του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. καταβάλλεται εμμέλη για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις του Δ.Σ., που ορίζεται με την προαναφερόμενη απόφαση.

5. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται όλα τα επί μέρους θέματα λειτουργίας του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. και η γραμματειακή του υποστήριξη.

6. Επιτρέπεται ελευθέρως η αντικατάσταση μέλους του Δ.Σ., για οποιονδήποτε λόγο, για το υπόλοιπο της θητείας του. Η αντικατάσταση και ο ορισμός αντικαταστάτη γίνεται με τη διαδικασία του αρχικού ορισμού. Μέχρι να ορισθεί ο αντικαταστάτης, το συμβούλιο λειτουργεί με τα υπόλοιπα μέλη του.

Άρθρο 30

Εκτελεστική Επιτροπή - Λειτουργία Ε.Ο.Π.

1. Το Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. συνεδριάζει τακτικά δύο φορές το μήνα και εκτάκτως όταν παρίσταται ανάγκη.

Ευρίσκεται σε απαρτία, όταν είναι παρόντα το ήμισυ συν ένα των μελών του και λαμβάνει αποφάσεις με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών.

2. Το Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. δύναται να συγκροτεί εκτελεστική

επιτροπή εκ των μελών του, στην οποία μετέχει υποχρεωτικά ο πρόεδρος αυτού. Δύναται επίσης να συγκροτεί ειδικές επιτροπές από εξειδικευμένους επιστήμονες για τη μελέτη και εισήγηση σ' αυτό εξειδικευμένων θεμάτων, που εμπίπτουν στους σκοπούς του.

3. Το Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. δύναται να αναθέτει σε ένα ή περισσότερα των μελών του την κυρία ευθύνη παρακολούθησης των έργων από τους αναφερόμενους στους σκοπούς αυτού.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ρυθμίζονται όλα τα θέματα εσωτερικής του λειτουργίας αρθρου.

Άρθρο 31

Αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου Ε.Ο.Π.

1. Το Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. αποτελεί το ανώτατο όργανο διοίκησης αυτού, μερμην για την κατοσίση και εφαρμογή προγραμμάτων, που εμπίπτουν στους σκοπούς του και καθορίζει τον τρόπο δράσης του, στα πλαίσια των σκοπών που ορίζονται από το νόμο αυτόν και τα συνεφή προγράμματα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και έχει τις αρμοδιότητες, που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο και των σε εκτέλεση αυτού εκδιδόμενων διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων.

2. Το Δ.Σ. του Ε.Ο.Π. είναι αρμόδιο κυρίως για:

α. τη διάθεση πόρων για απόκτηση συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων,

β. τη διάθεση, ανταλλαγή, μεταβολή με οιονδρητο τρόπο περιουσιακών στοιχείων του, για την επίτευξη των σκοπών του,

γ. την ανέγερση, επέκταση, μεταρρύθμιση εγκαταστάσεων,

δ. τη μισθώση οικημάτων για τη στεγαστή υπηρεσιών κ.λπ.,

ε. τη σύναψη δανείων,

στ. την αποδοχή δωρεών, κληρονομιών, κληροδοσιών,

ζ. την εκτέλεση κάθε έργου η παρομήςιας,

η. τη σύνταξη του ετήσιου προϋπολογισμού, ισολογισμού και απολογισμού του οργανισμού, που εγκρίνεται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

θ. την κατάρτιση και τον καθορισμό του τρόπου εφαρμογής των επί μέρους προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την εκπλήρωση των σκοπών του,

ι. τη λήψη αποφάσεων και τον καθορισμό των όρων συνεργασίας με άλλους φορείς, στα πλαίσια του ερευνητικού του έργου, και

κ. το διορισμό του κάθε φύσεως προσωπικού, κατά τη νόμιμη εκαστοτε διαδικασία και την άσκηση των αρμοδιοτήτων που του ανήκουν από τις σχετικές διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά, ως προς τις υπηρεσιακές μεταβολές και γενικότερα την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού και την άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας επί αυτού.

Άρθρο 32

Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας Ε.Ο.Π.

Με αποφάσεις του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που εκδίδονται μετά γνώμη του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π., καθορίζονται όλα τα θέματα, που αναφέρονται στην εσωτερική λειτουργία αυτού, στην τήρηση των απαραίτητων βιβλίων, στα καθήκοντα του προσωπικού, καθώς και σε κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εκπλήρωση των σκοπών του.

Άρθρο 33
Πόροι του Ε.Ο.Π.

- α. Πόροι του Ε.Ο.Π. είναι:
  - α. ίδια έσοδα
  - β. κρατικές επιχορηγήσεις
  - γ. δωρεές, κληρονομίες ή κληροδοτήματα
  - δ. κάθε άλλο έσοδο που προβλέπεται από κειμένες διατάξεις
  - ε. Τυχόν συμμετοχή περιθάλπομένων ή των ασφαλιστικών τους φάσεων

Άρθρο 34
Συγχώνευση νομικών προσώπων με τον Ε.Ο.Π.

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Οικονομικών και του συναφούς κατά περίπτωση υπουργού και επιφυλασσομένων των περι δωρεών, κληρονομιών ή κληροδοσιών κειμένων διατάξεων, δύναται να συγχωνεύονται με τον Ε.Ο.Π.:

α. Νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που επιχορηγούνται εξ ολοκλήρου ή κατά το κυρίως μέρος από το Υπουργείο αυτό και που επιδιώκουν κατά τις καταστατικές τους διατάξεις τους αυτούς ή παρεμφερείς με τον Ε.Ο.Π. σκοπούς.

β. Αυτατελείς ή εξαρτημένες υπηρεσίες ή εγκεκριμένα προγράμματα, που επιπλέον στους σκοπούς του Ε.Ο.Π. και που λειτουργούν στα πλαίσια υπηρεσιών ή νομικών προσώπων αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και που επιχορηγούνται εξ ολοκλήρου ή κατά μέγα μέρος από πιστώσεις του Υπουργείου αυτού.

γ. Εκκλησιαστικοί ή λοιποί κοινωνικοί οργανισμοί ή φορείς, που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και που δεν επιχορηγούνται από το Υπουργείο αυτό ή επιχορηγούνται εντελώς ευκαριακά, μετά από σύμφωνη γνώμη των διοικήσεων αυτών.

δ. Φορείς ή προγράμματα δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα αρμοδιότητας άλλων υπηρεσιών, που ασκούν τους ίδιους ή παρεμφερείς σκοπούς με τον Ε.Ο.Π., μετά από σύμφωνη γνώμη των διοικήσεων αυτών.

2. Με τα ανωτέρω διατάγματα ορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία της συγχώνευσης, τα θέματα καταστάσεως του προσωπικού, η τύχη της περιουσίας των συγχωνευμένων νομικών προσώπων ή υπηρεσιών και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια εφαρμογής του παρόντος.

3. Το προσωπικό των δια του παρόντος συγχωνευόμενων με τον Ε.Ο.Π. νομικών προσώπων ή υπηρεσιών και προγραμμάτων, που αναφέρεται στα εδάφια α' και β' της παραγράφου 1 του παρόντος μεταφέρεται αυτοδίκαια κατά τη συγχώνευση των νομικών προσώπων σε ισάριθμες προσωπολογικές θέσεις και εξακολουθεί και μετά τη συγχώνευση να υπηρετεί στον Ε.Ο.Π., μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχώρησής του από την υπηρεσία, διεπόμενα από το αυτό υπηρεσιακό καθεστώς από το οποίο διέπεται κατά το χρόνο της συγχώνευσής. Όσο χρόνο υπηρετεί το προσωπικό αυτό δεν πληροῦται αντίστοιχος αριθμός θέσεων της παρ. 1 του άρθρου 28 του παρόντος. -

Άρθρο 35
Διεύρυνση σκοπών Π.Ι.Κ.Π.Α.

1. Επιφυλασσομένων των διατάξεων του παρόντος νόμου, το Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψεως (Π.Ι.Κ.Π.Α.), πέραν των καταστατικών του σκοπών, είναι το εκτελεστικό όργανο των εκαστοτε εκπονουμένων προγραμμάτων από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που αφορούν την πάσης μορφής κοινωνική προστασία και αποκατάσταση των ατόμων με ειδικές ανάγκες ανεξαρτήτως ηλικίας, όπως επίσης και των ηλικιωμένων σύμφωνα με τις εκαστοτε ισχύουσες διατάξεις.

2. Για την επίτευξη των υπό τις προηγούμενες παραγράφους σκοπών του, το Π.Ι.Κ.Π.Α. δύναται να αναπτύσσει δραστηριότητες υπό τη μορφή εξαρτημένων από αυτό υπηρεσιών, που αποσκοπούν κυρίως:

α. Στη διημέρευση βρεφών, νηπίων, παιδιών και εφήβων με ειδικές ανάγκες.

β. Στην τοποθέτηση σε αναδοχή οικογένεια ατόμων με ειδικές ανάγκες, ανεξαρτήτως ηλικίας.

γ. Στην ιδρυματική περιθαλίξη ατόμων με ειδικές ανάγκες και ατόμων ηλικιωμένων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

δ. Στη δημιουργία ημιεξοφών στεγών διαβίωσης ατόμων με ειδικές ανάγκες και ηλικιωμένων.

ε. Στη λειτουργία κέντρων διημέρευσης (εντευκτηρία) για την σποφυγή της κοινωνικής απομόνωσης των ενήλικων ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων.

στ. Στην εκπαίδευση προσωπικού κοινωνικών βοηθών ή πολιτών, για την επίτευξη κοινωνική προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων.

ζ. Στην κοινωνική βοήθεια στα σπύτι των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων.

η. Τις υποθέσεις των υπ' αυτού προστατευόμενων παιδιών.

θ. Στην εφαρμογή προγραμμάτων συνεχούς κοινωνικής επιμόρφωσης, επαγγελματικής κατάρτισης και αποκατάστασης, κατά τις συναφείς διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 2072/1992, (ΦΕΚ 125 Α') των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων, με σκοπό να τα επιβληθεί σε μια κατά το δυνατόν αυτονομία διαβίωση.

ι. Στη λειτουργία υπηρεσιών άμεσης κινητοποίησης (TELE AIDARM) για τις υγειονομικές και λοιπές κοινωνικές φροντίδες των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων.

ια. Στην έρευνα και τη μελέτη, οσάκις τούτο ζητηθεί από το Υπουργείο ή προτείνεται από το Π.Ι.Κ.Π.Α. και εγκρίνεται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για τον εντοπισμό των κοινωνικών προβλημάτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των ηλικιωμένων και τον τρόπο αντιμετώπισής τους.

3. Για τη διημέρευση ατόμων με ειδικές ανάγκες, το Π.Ι.Κ.Π.Α. συνιστά ειδικά εξαρτημένες από αυτό υπηρεσίες.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται ενιαία ή κατά κατηγορία ή σύνθεση του προσωπικού, η στελέχωση των υπηρεσιών, η αναλογία προσωπικού και περιθάλπομένων, οι κτηριακές προδιαγραφές, ο αναγκαίος εξοπλισμός, η ηλικία των περιθάλπομένων, τα καθήκοντα του προσωπικού, οι ώρες λειτουργίας και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

4. Υπηρεσίες διημέρευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες, δύναται επίσης να λειτουργούν με δαπάνες τους:

α. Οι δήμοι και οι κοινότητες.

α. ανθρωπικά θωμάτια και κοινωνική ιδρύματα, εφόσον προβλεπεται από τις καταστατικές τους διατάξεις
γ. Εκκλησιαστικοί φορείς που ασκούν κοινωνική πρόνοια
δ. Δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς, για καλυψη των αναγκών εργαζομένων σε αυτούς
ε. φυσικά και νομικά πρόσωπα υπό μορφή ιδιωτικών εταιρειών.

Οι υπηρεσίες αυτές υποκείνται στην εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

5. Οι αναφερόμενοι στην παρ. 4 του παρόντος φορείς, προκειμένου να ιδρύσουν ή λειτουργήσουν υπηρεσίες ήμερέυσης ατόμων με ειδικές ανάγκες, πρέπει να τυχουν σχετικής άδειας από τον οικείο νομαρχή.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, καθορίζονται, γενικά ή κατά φορέα, η διαδικασία και τα δικαιολογητικά για τη χορήγηση της άδειας ή τυχόν ανακλήση της, τα τηρούμενα βιβλία ή μητρώα και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

6. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

7. Οι διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, περί συγχωνεύσεως νομικών προσώπων και υπηρεσιών στον Ε.Ο.Π., έχουν αναλογη εφαρμογή και για το Π.Ι.Κ.Π.Α., εφόσον τα αναφερόμενα νομικά πρόσωπα, υπηρεσίες, προγράμματα ή φορείς επιδιώκουν, κατά τις καταστατικές τους διατάξεις, κύριο ή παρεμφερή σκοπό με τους αναφερόμενους στο παρόν άρθρο σκοπούς του Π.Ι.Κ.Π.Α..

Άρθρο 36 Διοίκηση Π.Ι.Κ.Π.Α.

1. Το Π.Ι.Κ.Π.Α. διοικείται από θμελές διοικητικό συμβούλιο τριετή θητεία, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από τα ακόλουθα μέλη με τους αναπληρωτές τους:

α. Ένα άτομο εξειδικευμένο σε θέματα ατόμων με ειδικές ανάγκες ή ηλικιωμένων.

β. Ένα γιστρό εξειδικευμένο σε θέματα ατόμων με ειδικές ανάγκες ή ηλικιωμένων, υποδεικνυόμενο από τον Π.Ι.Σ..

γ. Έναν ψυχολόγο, κατά προτίμηση εξειδικευμένο σε θέματα ατόμων με ειδικές ανάγκες ή ηλικιωμένων.

δ. Έναν επιστήμονα που έχει εξειδικευθεί σε θέματα γάμωσης και διαίκτησης επιχειρήσεων ή προνοιακού φορέα.

ε. Έναν κοινωνικό λειτουργό προτεινόμενο από Δευτεβάθμια Οργάνωση Κοινωνικών Λειτουργιών και τέτοιας μη αρχούσης, οριζόμενο από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

στ. Έναν εκπρόσωπο της Τριτοβάθμιας Οργάνωσης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, προτεινόμενο από αυτή.

ζ. Έναν αιρετό εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Κοινοτήτων (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.).

η. Έναν αιρετό εκπρόσωπο των εργαζομένων στο Π.Ι.Κ.Π.Α..

Το διευθυντή Υπηρεσίας Εντελλομένων Εξόδων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και υπό τα στοιχεία β', ε', στ', ζ' και η' προτείνονται από

τους φορείς τους και οι υπόλοιποι ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Οι φορείς δεν υποδείξουν τους εκπροσώπους τους έως ενός (1) μήνα από της κοινοποίησής σε αυτούς

σχετικού περί αυτού εγγράφου του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι ανωτέρω ορίζονται από τον Υπουργό.

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Π.Ι.Κ.Π.Α., με τον αναπληρωτή του, ορίζεται ένα των αναφερομένων ως ανω μελών.

2. Στο Δ.Σ. του Π.Ι.Κ.Π.Α. μετέχει άνευ ψήφου ένας διευθυντής του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που ορίζεται από τον Υπουργό.

Οι διατάξεις των παρ. 3, 4, 5 και 6 του άρθρου 29 και των άρθρων 26, 30, 31, 32, 33 και 34 έχουν αναλογη εφαρμογή και για το Π.Ι.Κ.Π.Α..

Άρθρο 37 Διευρυση σκοπών του "ΜΗΤΕΡΑ"

1. Το Κέντρο θρεψών "Η ΜΗΤΕΡΑ" είναι το εκτελεστικό όργανο για τα εκπονούμενα προγράμματα από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που αναφέρονται στους κατωτέρω σκοπούς. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών, δύναται να αναπτύσσει δραστηριότητες με μορφή εξαρτημένων υπηρεσιών, που απασχολούν κυρίως:

α. Στην ιδρυματική και εξωιδρυματική προστασία:

(α) των άγαμων μητέρων και των παιδιών τους,

(β) των κακοποιημένων παρεμφερών γονέων και παιδιών (μονάδες κρίσης),

(γ) των απροστάτευτων γονέων και παιδιών.

β. Σε όλες τις διακριτικές υποθεσίες, και τις υποθεσίες των υπ' αυτού προστατευόμενων παιδιών.

γ. Όλα τα συναφή προγράμματα ή δραστηριότητες, που ήθελαν ανατεθεί σε αυτό από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

δ. Τη μελέτη και εισήγηση, όταν τούτο ζητηθεί από το Υπουργείο, επί θεμάτων συναφών με τους σκοπούς του.

2. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ρυθμίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις, η διαδικασία και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια εφαρμογής της προηγούμενης παραγράφου.

3. Για την επίτευξη των δια του παρόντος διευρυνόμενων σκοπών του "ΜΗΤΕΡΑ", εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή των οικείων νομαρχιών οι αναγκαίες πιστώσεις.

4. Οι διατάξεις του άρθρου 34 του παρόντος, περί συγχωνεύσεως νομικών προσώπων κοινωνικών φορέων, υπηρεσιών ή προγραμμάτων στον Ε.Ο.Π., έχουν αναλογη εφαρμογή και στο "ΜΗΤΕΡΑ", εφόσον τα αναφερόμενα νομικά πρόσωπα, φορείς, υπηρεσίες ή προγράμματα επιδιώκουν κατά τις καταστατικές τους διατάξεις κύριο ή παρεμφερή σκοπό με τους δια του παρόντος διευρυνόμενους σκοπούς του "ΜΗΤΕΡΑ".

Άρθρο 38 Διοίκηση του "ΜΗΤΕΡΑ"

1. Το "ΜΗΤΕΡΑ" διοικείται από θμελές διοικητικό συμβούλιο, με τριετή θητεία, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων από τα ακόλουθα τακτικά μέλη με τους αναπληρωτές τους:

α. Ένα άτομο εξειδικευμένο σε θέματα συναφή προς τους σκοπούς του "ΜΗΤΕΡΑ".

β. Έναν παιδίατρο ή μαιευτήρα-γυνακαλόγο, προτεινόμενο από τον Π.Ι.Σ..

γ. Έναν αιρετό εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.

δ. Έναν αιρετό εκπρόσωπο των εργαζομένων στο 'ΜΗΤΕΡΑ'

ε. Έναν κοινωνικό λειτουργό, προτεινόμενο από Δευτεροβάθμιο Οργανισμό Κοινωνικών Λειτουργιών και τέτοιες μη υπάρχουσες φρεζόμενες από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά πρόταση εξειδικευμένο σε θέματα συναφή προς τους σκοπούς του 'ΜΗΤΕΡΑ'.

στ. Έναν κοινωνιολόγο γνώστη επισημονικού κύρους, για θέματα συναφή προς τους σκοπούς του 'ΜΗΤΕΡΑ'.

ζ. Ένα νομικό, εξειδικευμένο σε θέματα οικογενειακού δικαίου

η. Ένα διευθυντή του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

θ. Έναν επιστήμονα, εξειδικευμένο σε θέματα διοίκησης και διαχείρισης επιχειρήσεων.

2. Οι υπο το στοιχεία β', γ', δ', και ε' προτείνονται από τους φορείς τους. Οι υπόλοιποι ορίζονται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Προεδρός του Δ.Σ. του 'ΜΗΤΕΡΑ' ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τον Υπουργό, ένα μέλος εκ των αναφερόμενων μελών στην παρ. 1 του παρόντος.

Οι διατάξεις του άρθρου 26, των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 29 και των άρθρων 28, 30, 31, 32, και 33 έχουν αναλογία εφαρμογή και για το 'ΜΗΤΕΡΑ'.

Άρθρο 39

Συγχώνευση, μεταφορά, μετατροπή, κατάργηση νομικών προσώπων και φορέων κοινωνικής πρόνοιας

1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του συναρμοδίου κατά περίπτωση υπουργού και επιφυλασσομένων των περί δωρεών, κληρονομιών και κληροδοσιών κειμένων διατάξεων, πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα και εν γένει κοινωνικοί φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που επιχορηγούνται εξ ολοκλήρου ή κατά κυριο μέρος από το Υπουργείο αυτό και των οποίων ο σκοπός εξέλιπε ή κατέστη αδύνατος ή ασύμφορος ή επικαλύπτεται κατά το σύνολό του ή κατά μέγα μέρος από άλλους φορείς του αυτού ή άλλου υπουργείου, δύναται να συγχωνεύονται, μετατρέπονται, μεταφέρονται ή καταργούνται κατά τα ειδικότερα υπό του παρόντος άρθρου αναφερόμενα. Με τα διατάγματα αυτά ρυθμίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του παρόντος άρθρου, τα θέματα καταστάσεως, προσωπικού, η τύχη της περιουσίας, η οργάνωση και η λειτουργία των εκ συγχωνεύσεως, μετατροπής ή μεταφοράς νομικών προσώπων ή φορέων και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και επί αυτοτελών δραστηριοτήτων ή προγραμμάτων, που λειτουργούν στα προαναφερόμενα νομικά πρόσωπα ή φορείς. Οι δραστηριότητες και τα προγράμματα αυτά δύναται να υπαχθούν και στην αρμοδιότητα άλλου υπουργείου, εάν συμπίπτουν ή προσιδιάζουν με τις αρμοδιότητες του υπουργείου αυτού.

3. Το προσωπικό των νομικών προσώπων και των φορέων, που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου, εξακολουθεί να υπηρετεί στα συγχωνευμένα ή μετατρέπόμενα ή μεταφερόμενα νομικά πρόσωπα ή φορείς, μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχωρήσεώς του από την υπηρεσία, διεπόμενο από το ίδιο υπηρεσιακό καθεστώς, που ισχύει κατά το χρόνο της ως ανω μεταβολής.

Επί καταργήσεως, τα προσωπικά σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο προεδρικό διάταγμα της παρ. 1 του άρθρου 39 του παρόντος δύναται με αίτηση του, που υποβάλλεται εντός μηνός από της καταργήσεως να τοποθετηθεί σε άλλο νομικό πρόσωπο, φορέα ή υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, που ήθελε καθορισθεί με απόφαση του Υπουργού, διεπόμενο όμως από το ίδιο υπηρεσιακό καθεστώς, μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχωρήσεως του από την υπηρεσία.

Άρθρο 40

Γενικοί διευθυντές

1. Στο κατωτέρω νομικά πρόσωπα:

α) Εθνικό Οργανισμό Πρόνοιας (Ε.Ο.Π.)

β) Πατριωτικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας και Αντιλήψως (Π.Ι.Κ.Π.Α.), και

γ) Κέντρο Βρεφών 'Η ΜΗΤΕΡΑ' συνιστώνται ανά μια θέση γενικού διευθυντή.

2. Σκοπός των συνιστωμένων θέσεων γενικών διευθυντών είναι ο συντονισμός της δράσης των επί μέρους υπηρεσιακών μονάδων από τις οποίες συγκροτείται, για την εφαρμογή των προγραμμάτων του Υπουργείου στον τομέα της πρόνοιας.

3. Ο γενικός διευθυντής προισταται όλων των υπηρεσιών του νομικού προσώπου συντονίζει και ελέγχει το έργο αυτών, συμμετέχει στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, εισηγείται σε αυτό, κάθε φορά, τα θέματα που τίθενται προς συζήτηση και μεριμνά για υλοποίηση των αποφάσεων του διοικητικού συμβουλίου. Τα ιδιαίτερα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του γενικού διευθυντή, καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Οι θέσεις των γενικών διευθυντών προκηρύσσονται με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Στο διαγωνισμό μπορεί να συμμετεχουν πτυχιούχοι ανωτατων σχολών ημεδαπής η αλλοδαπής με ευδόκιμη υπηρεσία δεόντως αποδεικνυομένη σε θέσεις του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα ή με μεταπτυχιακές σπουδές, ειδίκευση σε θέματα πρόνοιας ή δημόσιας διοίκησης. Σε θέσεις γενικών διευθυντών των ανωτέρω ιδρυμάτων μπορούν να διορίζονται και υπάλληλοι του Δημοσίου ή των ν.π.δ.δ., που έχουν τα προβλεπόμενα στην παράγραφο αυτήν προσόντα, όταν παύσουν να ασκούν τα καθήκοντα του γενικού διευθυντή ή λήξει ή θητεία τους επιστρέφουν στην οργανική τους θέση. Ο χρόνος της θητείας τους λογίζεται ως χρόνος δημόσιας υπηρεσίας για κάθε συνέπεια.

Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων οι γενικοί διευθυντές διορίζονται για μία τριετία. Σε περίπτωση κατά την οποία ο γενικός διευθυντής έχει επιτύχει στο έργο του, ανανεώνεται η θητεία του για μία εκάστοτε τριετία. Το ευδόκιμο της θητείας κρίνεται από τον Υπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου του οικείου ιδρύματος. Οι μηνιαίες απολαβές των γενικών διευθυντών καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Οικονομικών, οι οποίες μπορεί να διαφέρουν ανά ίδρυμα. Με όμοια απόφαση, που εκδίδεται με γνώμη του Δ.Σ., μπορεί να χορηγείται ιδιαίτερη αμοιβή (πρω), εφόσον τα λαμβανόμενα από το γενικό διευθυντή μέτρα έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό, σε σημαντικό βαθμό, των δαπανών προϋπολογισμού του ιδρύματος. Το ύψος της ιδιαίτερης αμοιβής

με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Ο γενικός Υγιεινός, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων να ολοκληρωθεί η διαδικασία διορισμού γενικών ή σε περιπτώσεις ανάγκης άμεσου καλύψεως μπορεί με απόφαση του να αναθέτει καθήκοντα διευθυντή των ανωτέρω ιδρυμάτων και σε δοκιμαστικούς δημοσίους λειτουργούς, που μπορεί να υπηρετούν χωρίς πρόνοιας ή υγείας ή στον ευρύτερο δημόσιο να έχουν για οποιονδήποτε λόγο αποχωρήσει. Για τους εξαιρούμενους με τον τρόπο αυτόν γενικούς διευθυντές της θητείας τους λανθάνει ως χρόνος δημοσίας υπηρεσίας για κάθε συνεπεία, μετά δε τη λήξη της θητείας έχουν αυτοδικαίως στη θέση και υπηρεσιακή κατάσταση που είχαν προ του διορισμού τους. Στην περίπτωση διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου του παρόντος να για την ανανέωση της θητείας ισχύουν.

Ο διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος, στο οποίο υπηρετεί ο διευθυντής μπορεί με απόφαση του να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητες σε αυτόν.

Ο διοικητικό συμβούλιο ελέγχει το έργο του γενικού διευθυντή. Σε περίπτωση που ο γενικός διευθυντής, λόγω της απείρας των καθηκόντων του, καθήκοντα γενικού διευθυντή οσάκις τότε ο πρόεδρος του διοικητικού συμβού-

σφαώς ο λόγος που επιθυμεί την υιοθέτηση.

β. Δήλωση του άρθρου 8 του ν. 1599/1986 από την οποία να προκύπτει:

(α) Η υπηκοότητα

(β) Το θρήσκευμα

(γ) Το επάγγελμα

(δ) Τα έτη σπουδών

(ε) Η συνθεσι της οικογένειας

(στ) Τα τυχόν συνοικούντα μέλη

(ζ) Εάν έχουν εν ζωή γνησίους ή φυσικούς κατόντας ή βεβα τέκνα ή παιδιά που πάσχουν από ανίατα νοσήματα.

γ. Πιστοποιητικό υγείας των υποψηφίων γονέων και των συνοικούντων μετ' αυτών μελών.

δ. Αντίγραφο ποινικού μητρώου των υποψηφίων γονέων και των συνοικούντων μετ' αυτών ενηλικών μελών.

ε. Πιστοποιητικό περιουσιακής κατάστασης των υποψηφίων γονέων.

στ. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

ζ. Αληθορκική πράξη γεννήσεως και γάμου των υποψηφίων γονέων.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται παράταση της ως ανω προθεσμίας με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ειδικά αιτιολογημένη.

3. Οι διατάξεις του παρόντος σε ό,τι αφορά την προθεσμία ολοκλήρωσης της κοινωνικής έρευνας αφορά μόνο τις περιπτώσεις όπου οι υποψήφιοι γονείς διαμένουν στην ημεδαπή.

4. Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι διαδικασίες και οι λεπτομέρειες εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος άρθρου.

5. Οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 610/1970 (Περί υιοθέτησης των μέχρι ηλικίας 18 ετών ανήλικων), έχουν εφαρμογή και προκειμένου περί υιοθέτησης αλλοδαπών παιδιών από Έλληνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Συναφείς διατάξεις

Άρθρο 43

Απαλλοτρίωση για κοινή ωφέλεια

1. Επιτρέπεται, λόγω δημοσίας ανάγκης και κοινής ωφέλειας, η υπέρ του Δημοσίου απαλλοτρίωση ακινήτων, ακάλυπτων ή καλυμμένων δια πρόχειρων ή μόνιμων κατασκευών, για τη λειτουργία παντός είδους προνοιακών μονάδων ή μονάδων υγείας αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ακόμη και εάν τα ακίνητα αυτά έχουν χαρακτηριστεί ως διατηρητέα.

2. Η δαπάνη για την απαλλοτρίωση βαρύνει το Δημόσιο και θα αντιμετωπίζεται από τις πιστώσεις για έργα δημοσίων επενδύσεων, αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 44

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη οικονομικώς αδυνάτων

Το άρθρο 23 του ν. 1076/1980 (ΦΕΚ 224 Α') αντικαθίσταται ως εξής:

"Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων καθορίζονται οι κατηγορίες των ατόμων που δικαιούνται δωρεάν νοσοκομειακής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στα νοσοκομεία του ν.δ. 2592 /1953

Άρθρο 42

Υιοθεσίες

Η κοινωνική έρευνα, που αναφέρεται στις διατάξεις του άρθρου 19 του ν.δ.τος 610/1970 (Περί υιοθέτησης των μέχρις δέκα οκτώ ετών ανήλικων) ολοκληρώνεται (6) μηνών από της υποβολής εκ μέρους των γονέων των κατωτέρω δικαιολογητικών: του ενδιαφερομένου από την οποία να προκύπτει:

Συνταχθείσα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Δ/ΝΣΗ 'ΚΟΙΝ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Ταχ. Δ/νση : Φειδιππίδου 31
Ταχ. Κώδικας : 115 27
Τηλέφωνο :

ΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΕΠΙ ΥΙΟΘΕΣΙΩΝ

Υποβαλλόμενα προς την Δ/νση Κοιν. Πρόνοιας Αθηνών μετά της αιτήσεως δεδόντως χαρτοσημασμένα.

1. Ανηξιαρχική Πράξη γεννήσεως του παιδιού
  2. Πιστοποιητικό Δήμου ή Κοινότητας δια τους θετούς γονείς εις ό να εμφανίζεται η σύνθεση της οικογένειας και το έτος γεννήσεως εικόστου των υιοθετούντων.
  3. Πιστοποιητικό Υγείας των θετών γονέων Πολυϊατρείων ή Δημοσίου Νοσηλευτικού Ιδρύματος μετά φωτογραφίας.
  4. Υπεύθυνος Δήλωση οικογενειακής και περιουσιακής καταστάσεως επί εντύπου του Ν. 105.
  5. Βεβαίωση περί των αποδοχών ή συντάξεως, εφ' όσον είναι υπάλληλοι κ.λ.π.
  6. Ανηξιαρχική Πράξη γάμου
  7. Βεβαίωση Εισαγγελικής αρχής ότι δεν διώκονται
  8. Συναίνεσις φυσικών γονέων
  9. Συμβόλαια ακινήτων εφ' όσον κατέχει τοιαύτα ο υιοθετών
  10. Πιστοποιητικό Υποθηκοφυλακείου
- Σημ. Για τις βεβαιώσεις υγείας πρέπει να γίνουν
- 1) Αντινογραφία θώρακος με φωτογραφία
  - 2) Εξέταση αίματος κατά WASSERMAN σε Κρατικό Νοσοκομείο ή το Ι.Κ.Α.
11. Ενιαθαριστικό Εφορίας
  12. Απόσπασμα Πολιν. Μητρώου

ΠΡΟΣ ΤΟ Π.Ι.Κ.Ε.Α.
Δ/ΚΣΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΠΟΙΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Α
Τσόχα 5, Αθήνα 11521

ΑΙΤΗΣΗ

.....
.....
.....
αρ.....
περιοχή.....
τηλ.....
πόλη.....
αρ. αστ. ταυτ.....

"Σχετικά με την έγγραφη
μας/μου ως ανάδοχη οικο-
γένεια"

Ημερομηνία.....

Παρακαλώ όπως κάνετε δεκτή την αίτηση
μου/μας και με/μας εγκρίνετε ως ανάδο-
χη οικογένεια προκειμένου να αναλάβω
την φροντίδα παιδιού που προστατεύεται
από την Δ/νσή σας.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Αγόρι
Κορίτσι
Ηλικία.....
Υγιές
Με πρόβλημα υγείας (σωματική, ψυχική,
συναισθηματική αναπηρία)

Ο/Η Αιτών/ούσα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΠΛΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ

1. Πιστοποιητικό οικογενειακής και παρουσιακής κατάστασης
2. Πιστοποιητικό υγείας των ιδίων και των συνει- κώντων
3. Αντίγραφο Παινικού Μητρώου των ιδίων και των συνεικόντων ενηλίκων μελών
4. Υπεύθυνη δήλωση για τους λόγους που ωθούνται στην αναδοχή (σύμφωνα με το ΠΔ337/95)
5. Τηκαθαριστικό σημείωμα οικονομικής εφορίας

Το ε.δ.δ.α.α.
σε ιδ.δ.ε. πράξεις
ως Δ/νσεις

24-9-93.

Ανάδοχη

4059

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 144

2 Σεπτεμβρίου 1993

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

337. Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων για την τοποθέτηση ανήλικων σε ανάδοχες οικογένειες. 1
338. Προαγωγή Αστυνομικού Σταθμού Αγ. Ελευθερίου Αθηνών σε Αστυνομικό Τμήμα. 2

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 337 (1)

Καθορισμός των όρων και των προϋποθέσεων για την τοποθέτηση ανήλικων σε ανάδοχες οικογένειες.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 2082/92 «Αναδιοργάνωση της Κοινωνικής Πρόνοιας και καθιέρωση νέων θεσμών Κοινωνικής Προστασίας» (ΦΕΚ 158/Α/92).
2. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985, όπως προσετέθη με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 με το οποίο καθορίζεται έλεγχος των δαπανών που προκαλούν οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις (ΦΕΚ 154/Α/92).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 5 του Π. Δ/τος 437/1985 «Καθορισμός και ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (ΦΕΚ 157/Α/85).
4. Την υπ' αριθ. 2009/20.5.93 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών» (ΦΕΚ 365/Β/1993).
5. Την αριθ. Υ.1938/11.12.92 (ΦΕΚ 727 τ. Β' 92) κοινή απόφαση των Πρωθυπουργού και Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων στην Υφυπουργό Φ. Πάλλη-Πετραλιά».
6. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος Π. Δ/τος, ως προκύπτει και από την υπ' αριθ. 1402/5.2.93 βεβαίωση της Δ/νσης Οικονομικού του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προκαλείται δα-

πάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, η οποία θα ανέλθει στο ποσό των 228.000.000 δρχ. ετησίως. Για το οικονομικό έτος 1993 έχει προβλεφθεί στον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων πίστωση 150.000.000 δρχ. υπό Φ. 399 και ΚΑΕ 2673.

7. Την υπ' αριθ. 424/23.6.1993 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με πρόταση της Υπουργού Δικαιοσύνης και των Υφυπουργών Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Ανάδοχη οικογένεια - Ανάδοχοι γονείς

Ανάδοχες οικογένειες με την έννοια του παρόντος Δ/τος είναι οι οικογένειες στις οποίες τοποθετούνται προσωρινά απροστάτευτοι ανήλικοι κατά τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος. Οι αρχηγοί των οικογενειών αυτών καλούνται ανάδοχοι γονείς και έχουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις, όπως αυτές αναφέρονται στο παρόν Π. Δ/γμα.

Άρθρο 2

Ανήλικοι δυνάμενοι να τοποθετηθούν σε ανάδοχη οικογένεια

Για να τοποθετηθεί ένας ανήλικος σε ανάδοχη οικογένεια, πρέπει να ανήκει σε μια από τις πιο κάτω κατηγορίες:

α. Να είναι ορφανός και από τους δύο γονείς και να μην αναλαμβάνει την επιμέλεια αυτού άλλο άτομο με βαθμό συγγενείας κατ' ευθείαν μεν γραμμή μέχρι του 4ου βαθμού και εκ του πλαγίου μέχρι του 2ου βαθμού ή τα άτομα αυτά να κρίνονται από τα κατά Νόμο αρμόδια όργανα ως ακατάλληλα.

β. Να έχει ένα μόνον από τους γονείς του (λόγω θανάτου, διαζυγίου ή αγαμίας των γονέων) όταν ο γονέας αυτός δεν μπορεί να επιμεληθεί αυτού.

γ. Να είναι εγκαταλελειμμένος από τους γονείς του.

δ. Να ζει σε περιβάλλον που είναι κοινωνικά επιβλαβές γι' αυτόν, εφόσον τούτο προκύπτει από αρμόδια εισαγγελική αρχή.

ε. Να έχει κακοποιηθεί ή να έχει παραμεληθεί ή να κινδυνεύει σφόδρα να κακοποιηθεί ή παραμεληθεί από τους γονείς του ή από άλλα μέλη της οικογένειάς του, εφόσον τούτο διαπιστωθεί εγκύρως.

ζ. Να έχει παρουσιασθεί οξύ και έκτακτο πρόβλημα των γονέων που τους αφαιρεί τη δυνατότητα να επιμεληθούν αυτού.

η. Να ζει σε προστατευόμενο ιδρυματικό περιβάλλον σε κοινωνικά ή νοσηλευτικά ιδρύματα, εφόσον κρίνεται ότι η «αποϊδρυματοποίηση» αυτού και η τοποθέτησή του σε ανάδοχο οικογένεια είναι προς το συμφέρον του.

Άρθρο 3

Προϋποθέσεις τοποθέτησης

1. Για να τοποθετηθεί σε ανάδοχο οικογένεια ανήλικος που εμπίπτει στις περιπτώσεις β - ζ του άρθρου 2 του παρόντος Δ/τος θα πρέπει να συντρέχουν τουλάχιστον μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α. Να είναι εκ των πραγμάτων αδύνατη η άσκηση της γονικής μέριμνας εκ μέρους των γονέων, τούτου αποδεικνυομένου αρμοδίως.

β. Να έχει αφαιρεθεί, κατά Νόμον, μόνιμα ή προσωρινά η επιμέλεια των γονέων ή των κηδεμόνων αυτού και να μην έχει ανατεθεί σε άλλα συγγενικά πρόσωπα.

γ. Να ζητήσουν τούτο οι γονείς ή οι κηδεμόνες αυτού που ασκούν την γονική μέριμνα.

δ. Να ζητηθεί από αρμόδια εισαγγελική αρχή.

2. Για κάθε τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχο οικογένεια θα πρέπει να προηγηθεί έρευνα από τον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό του φορέα, από την οποία να προκύπτει η αναγκαιότητα της τοποθέτησης του ανηλίκου σε ανάδοχο οικογένεια και η καταλληλότητα της οικογένειας για τον συγκεκριμένο ανήλικο με κύριο γνώμονα το συμφέρον του ανηλίκου.

Ειδικότερα ο κοινωνικός λειτουργός ερευνά την εν γένει δομή της προσωπικότητας των υποψηφίων γονέων, τα αισθήματα πατρικής και μητρικής στοργής και τις συναισθηματικές τους ευαισθησίες για ένα απροστάτευτο παιδί, τους όρους διαβίωσης των αναδόχων οικογενειών και συγκεκριμένα την επαρκή και υγιεινή κατοικία τους, τους επαρκείς οικονομικούς πόρους, την ηρεμία του οικογενειακού περιβάλλοντος των γονέων, το μορφωτικό τους επίπεδο, την αποδοχή του απροσταυμένου ανηλίκου από τα υπόλοιπα συνοικούντα μέλη της οικογένειας και την δυνατότητα πρόσβασης του ανηλίκου στη δημόσια εκπαίδευση, τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας. Επί των ανηλικών περί των οποίων το άρθρο 9 του παρόντος Δ/τος ο κοινωνικός λειτουργός οφείλει να ακούει και την γνώμη αυτών, την οποία όμως εκτιμά ελευθέρως προς το συμφέρον των ανηλικών αυτών.

3. Ο ανάδοχος γονέας και τα μετ' αυτού συνοικούντα άτομα πρέπει να είναι υγιείς και να μην έχουν καταδικασθεί αμετακλήτως σε οποιαδήποτε ποινή για αδίκημα που μπορεί να επιφέρει την έκπτωση από το λειτουργήμα του δημοσίου υπαλλήλου ή για παράβαση του Νόμου περί ναρκωτικών. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να ισχύουν καθόλο το διάστημα της τοποθέτησης.

Άρθρο 4

Διάρκεια τοποθέτησης

Η τοποθέτηση ανηλίκου σε ανάδοχο οικογένεια μπορεί να διαρκέσει μέχρι την ενηλικίωση αυτού. Κατ' εξαίρεση, επί ανηλικών με ειδικές ανάγκες η τοποθέτηση του ανηλί-

κου μπορεί να παραταθεί για ένα ακόμα χρόνο, μέχρις ότου οι αρμόδιοι φορείς εφαρμόσουν τα εξειδικευμένα για τα άτομα αυτά προγράμματα.

Άρθρο 5

Οικογένεια δυνάμενη να κριθεί ανάδοχη

1. Ανάδοχος δύναται να κριθεί:

α. Η οικογένεια που αποτελείται από τους δύο γονείς και έχει δικά της παιδιά.

β. Ζεύγος εγγάμων χωρίς παιδιά.

γ. Μοναχικός γονέας με ή χωρίς παιδιά.

δ. Συγγενική οικογένεια του υπό τοποθέτηση ανηλίκου.

ε. Μειονωμένα ενήλικα άτομα, προκειμένου περί παιδίων με ειδικές ανάγκες. ✕

Στις περιπτώσεις α και β της παραγράφου αυτής για την τοποθέτηση απαιτείται η ρητή συγκατάθεση και των δύο αναδόχων γονέων.

2. Η ηλικία των αναδόχων γονέων δεν δύναται να είναι μικρότερη των 25 ετών ή μεγαλύτερη των 60 ετών.

Άρθρο 6

Υποχρεώσεις αναδόχων γονέων

1. Ο ανάδοχος γονέας υποχρεούται να φροντίζει και να διαπαιδαγωγεί τον τοποθετούμενο ως να επρόκειτο για φυσικό αυτού κατιόντα.

Ειδικότερα:

α. Φροντίζει να του εξασφαλίσει ένα ποσειο και αμαλό οικογενειακό περιβάλλον που θα επιτρέψει την διαμόρφωση της προσωπικότητας αυτού και την σωστή κοινωνικοποίησή του.

β. Διατρέφει και ενδύει αυτόν χωρίς καμία δυσμενή εις βάρος του διάκριση από τους φυσικούς του κατιόντες ή τα άλλα μέλη της οικογένειάς του.

γ. Επιμελείται της αγωγής αυτού και της εκπαίδευσής του ανάλογα με την ηλικία του τοποθετούμενου.

δ. Συμπεριφέρεται σ' αυτόν σεβόμενος την προσωπικότητά του χωρίς διακρίσεις εκ του γεγονότος ότι δεν προέρχεται από τους φυσικούς του κόλπους.

ε. Επιμελείται της ομαλής σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης του τοποθετούμενου.

στ. Υποχρεούται σε τακτική υγειονομική εξέταση αυτού και έκτακτη όταν ανακλύει έκτακτο πρόβλημα υγείας.

ζ. Υποχρεούται να γνωστοποιήσει αμελητί στον φορέα που εφαρμόζει το πρόγραμμα ο,τιδήποτε υποπέσει στην αντίληψή του που ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την σωματική ή την ψυχική υγεία του τοποθετούμενου ή να τον εκθέσει σε οποιοδήποτε φυσικό, ηθικό ή κοινωνικό κίνδυνο.

η. Υποχρεούται σε φύλαξη αυτού ευθυνόμενος για κάθε αμέλεια και υπέχει τις εκ του Νόμου ευθύνες που απορρέουν από την παράβαση των διατάξεων του παρόντος Δ/τος ή περί των εμπειστευμένων σε αυτούς ανηλικούς ή τυχόν άλλων ειδικών διατάξεων.

θ. Λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την σωματική, ψυχική και ηθική ακεραιότητα του τοποθετούμενου και την πλήρη ασφάλεια αυτού από κάθε σωματικό ή ηθικό κίνδυνο.

ι. Υποχρεούται να ενημερώσει αμελητί τον φορέα για οποιαδήποτε επελθούσα αλλαγή στο πρόσωπο αυτού ή

του οικογενειακού περιβάλλοντος, που μπορεί να επηρεάσει την ιδιότητα αυτού ως αναδόχου γονέα.

2. Σε περίπτωση αλλαγής τοπικού διαμονής σε άλλη πόλη ο ανάδοχος γονέας δεν δύναται να πάρει μαζί του τον ανήλικο χωρίς έγκριση του φορέα.

3. Σε περίπτωση μεταβάσεως των αναδόχων γονέων στο εξωτερικό για μικρό χρονικό διάστημα οι ανάδοχοι γονείς δεν μπορούν να πάρουν μαζί τον ανήλικο χωρίς ρητή έγκριση του φορέα.

Άρθρο 7

Δικαιώματα αναδόχων γονέων

Όσο διάστημα διαρκεί η τοποθέτηση, ο ανάδοχος γονέας θεωρείται ως φυσικός γονέας του ανήλικου και ασκεί τα δικαιώματα του φυσικού γονέα που προσιδιάζουν στην ιδιότητα του αναδόχου γονέα κατά τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος.

Ειδικότερα:

α. Δικαιούται να λαμβάνει τα προσφερόμενα κατά την κρίση του μέτρα για την σμαλή ανατροφή και διαπαιδαγώγηση του τοποθετηθέντος ανήλικου.

β. Δικαιούται σε δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη του τοποθετούμενου με ευθύνη και δαπάνες του φορέα που ετοποθέτησε τον ανήλικο.

γ. Δικαιούται να ζητήσει την κατά προτίμηση κοινωνική προστασία του τοποθετούμενου από υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων ή την συνδρομή άλλων κρατικών φορέων σε περίπτωση ανάγκης.

δ. Επί προώθησεως υιοθεσίας ανήλικου, τοποθετηθέντος σε ανάδοχο οικογένεια και στην περίπτωση που ο ανάδοχος γονέας επιθυμεί την υιοθεσία του τοποθετηθέντος ανήλικου και έχει τις κατά τον Νόμον 610/1970 προϋποθέσεις για υιοθεσία ανήλικου, στην κοινωνική έρευνα που διεξάγει ο κοινωνικός λειτουργός και που αποτελεί ουσιώδες κατά Νόμον στοιχείο της διαδικασίας της υιοθεσίας αναφέρεται υποχρεωτικά το γεγονός αυτό και συνεκτιμάται θετικά ή αρνητικά κατά περίπτωση η συμπεριφορά του αναδόχου γονέα προς τον ανήλικο και ιδιαίτερα η συναισθηματική σχέση που έχει αναπτυχθεί μεταξύ ανήλικου και αναδόχων γονέων.

Άρθρο 8

Δικαιώματα φυσικών γονέων και συγγενών

1. Οι φυσικοί γονείς και οι συγγενείς του τοποθετηθέντος ανήλικου, καθόλο το διάστημα της τοποθέτησης δεν δικαιούνται να παρενοχλούν τον ανάδοχο γονέα ή να παρεμβαίνουν στο έργο αυτού.

2. Επισκέψεις των φυσικών γονέων ή λοιπών συγγενών στον τοποθετηθέντα ανήλικο ρυθμίζονται από τον φορέα που εφαρμόζει το πρόγραμμα και πραγματοποιούνται μόνο με έγκριση αυτού, με την προϋπόθεση ότι το δικαίωμα αυτό του φορέα δεν ασκείται καταχρηστικώς. Παντελής απαγόρευση του φορέα στους φυσικούς γονείς να επισκέπτονται τον ανήλικο πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη.

Άρθρο 9

Δικαιώματα ανήλικων

1. Οι ανήλικοι που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρό-

ντος Δ/τος έχουν δικαίωμα να αντιμετωπίζονται ως προσωπικότητες σεβαστές.

2. Η τοποθέτηση των ανωτέρω σε ανάδοχο οικογένεια πρέπει να αποσκοπεί στο αποκλειστικό συμφέρον τους, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, την πνευματική ή σωματική κατάσταση, την ηλικία ή το θρησκευμά τους.

3. Οι τοποθετηθέντες ανήλικοι έχουν δικαίωμα δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσηλευτικής περίθαλψης στα κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

4. Οι τοποθετηθέντες ανήλικοι έχουν απόλυτη προτεραιότητα για δωρεάν εισαγωγή στους Κρατικούς Βρεφονηπιακούς Σταθμούς του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, τους πλησιέστερους της κατοικίας των αναδόχων γονέων. Εάν οι θέσεις δεν επαρκούν εισάγονται ως υπερραιοί. Το ίδιο ισχύει για τις κατασκηνώσεις του ανωτέρω Υπουργείου ή των υπ' αυτού εποπτευόμενων φορέων.

5. Επί τοποθέτησεως σε ανάδοχο οικογένεια ανήλικων που έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους πρέπει να ζητείται από τον φορέα και η γνώμη του ανήλικου, πριν από την τοποθέτησή του. Η γνώμη αυτή δεν δεσμεύει τον φορέα εφόσον το συμφέρον του ανήλικου είναι αντίθετο με την γνώμη του ανήλικου.

6. Επί ανήλικων άνω των 12 ετών και καθόλο το διάστημα της τοποθέτησης ο φορέας πρέπει να ζητά και να ακούει την γνώμη τους επί θεμάτων που έχουν σχέση με την διαβίωσή τους στην ανάδοχη οικογένεια. Η γνώμη αυτή δεν δεσμεύει τον φορέα.

7. Επί ανήλικων άνω των 14 ετών τόσο οι ανάδοχοι γονείς όσο και ο φορέας θα πρέπει να διευκολύνουν την επικοινωνία των ανήλικων αυτών με τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του φορέα.

8. Τοποθετημένος ανήλικος με ειδικές ανάγκες δικαιούται δωρεάν ιατροκοινωνική φροντίδα σε εξειδικευμένα ιδρύματα του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Άρθρο 10

Απαιτούμενα δικαιολογητικά

1. Για να τοποθετηθεί ένα ανήλικος σε ανάδοχη οικογένεια απαιτούνται:

α. Επί ορφανών, ληξιαρχική πράξη θανάτου των γονέων και βεβαίωση αρμόδιας αρχής ότι ουδείς αναλαμβάνει την επιμέλεια αυτών.

β. Επί τέκνων μονογονεϊκών οικογενειών, αίτηση του γονέως και ληξιαρχική πράξη θανάτου του άλλου γονέα ή διαζευκτήριο ή αποδεικτικό ότι ο ανήλικος είναι φυσικό (εκτός γάμου) τέκνο του αιτούντος την τοποθέτηση γονέως.

γ. Επί εγκαταλελειμμένων ή κοινωνικά απομονωμένων, οιονδήποτε δημόσιο έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο αρμόδιου κατά Νόμον οργάνου από το οποίο να προκύπτει το γεγονός της εγκατάλειψης ή της κοινωνικής απομόνωσης. Τα ίδια δικαιολογητικά ισχύουν και για τις περιπτώσεις επιβλαβούς οικογενειακού περιβάλλοντος ή αν ο ανήλικος υφίσταται κακοποιήσεις όπως αυτές αναφέρονται στο εδαφ. δ και ε του άρθρου 2.

3. Επί των περιπτώσεων οξέων και εκτάκτων προβλημάτων πλήρη σχετικά αποδεικτικά στοιχεία για το περιστατικό αυτό.

2. Οι επιθυμούντες να γίνουν ανάδοχοι γονείς υποβάλλουν στον αρμόδιο φορέα:

α. Αίτηση στην οποία να εμφανίζεται το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας και η ηλικία τους.

β. Πιστοποιητικό οικογενειακής και περιουσιακής κατάστασης των γονέων και των συνοικούντων με τους υποψήφιους γονείς μελών της οικογένειας.

γ. Πιστοποιητικό υγείας των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς μελών.

δ. Αντίγραφο ποινικού μητρώου των ιδίων και των συνοικούντων με αυτούς ενηλίκων μελών.

ε. Υπεύθυνη δήλωση για τους λόγους που τους ωθούν να γίνουν εξ αναδοχής γονείς.

στ. Οποδήποτε άλλο στοιχείο κριθεί αναγκαίο εκ μέρους του διενεργούντος την έρευνα κοινωνικού λειτουργού, που να έχει αιτιώδη συνάφεια για την απόδειξη της καταλληλότητας των γονέων αυτών να γίνουν ανάδοχοι γονείς.

Άρθρο 11

Επιδόματα

1. Ο ανάδοχος γονέας για όλο το χρόνο της τοποθέτησης ανήλικου δικαιούται μηνιαίου επιδόματος που καταβάλλεται σ' αυτόν από τον φορέα που ετοποθέτησε τον ανήλικο κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην απόφαση της παρ. 6 του άρθρου 9 του Νόμου 2082/92.

2. Η τοποθέτηση ανήλικου μπορεί να είναι και δωρεάν εάν οι ανάδοχοι γονείς προσφέρονται προς τούτο. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον συντρέχουν όλες οι λοιπές προϋποθέσεις, η κατηγορία των αναδόχων αυτών γονέων προτιμάται έναντι των γονέων επί πληρωμή.

3. Ο ανάδοχος γονέας που παραιτείται του προσαναφερόμενου επιδόματος οφείλει να γνωρίσει αμελητί τούτο στον αρμόδιο φορέα εγγράφως με υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1586/86.

4. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο φορέας δύναται να ενισχύει τον ανάδοχο γονέα και με παροχές σε είδος.

Άρθρο 12

Διακοπή του προγράμματος

1. Ο φορέας που έχει τοποθετήσει ανήλικους σε ανάδοχο οικογένεια κατά τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος μπορεί να διακόπτει ελεύθερα την τοποθέτηση του ανήλικου στην ανάδοχη οικογένεια, εφόσον το συμφέρον του ανήλικου επιβάλλει τούτο ή εφόσον συντρέχουν άλλοι λόγοι που καθιστούν επιζήμια την παραμονή του ανήλικου στην ανάδοχη οικογένεια.

2. Ο φορέας διακόπτει αμελητί την τοποθέτηση του ανήλικου όταν υπάρχουν αποδείξεις ή ισχυρές ενδείξεις ότι ο ανήλικος ευρίσκεται σε οποιονδήποτε κίνδυνο, σωματικό, ψυχικό ή ηθικό.

3. Μετά την διακοπή της τοποθέτησης ο ανάδοχος γονέας οφείλει να παραδώσει αμελητί τον ανήλικο στον φορέα που τον ετοποθέτησε.

4. Σε οποιαδήποτε περίπτωση διακοπής ο ανάδοχος γονέας ουδεμία αξίωση έχει έναντι του φορέα.

Άρθρο 13

Φορείς - Δικαιώματα και υποχρεώσεις του φορέα που τοποθετεί ανήλικους σε ανάδοχη οικογένεια

1. Φορείς αρμόδιοι για την τοποθέτηση ανήλικων σε ανάδοχη οικογένεια κατά τις διατάξεις του παρόντος είναι:

α. Οι Δ/νσεις Πρόνοιας ή Υγείας, Πρόνοιας των Νομαρχιών.

β. Το ΠΙΚΠΑ κατά τις διατάξεις του άρθρου 35 του Ν. 2082/92.

γ. Ο ΕΟΠ κατά τις διατάξεις του άρθρου 27 του Ν. 2082/92.

δ. Το Κέντρο Βρεφών «Η ΜΗΤΕΡΑ» κατά τις διατάξεις του άρθρου 37 του Ν. 2082/92.

2. Ο φορέας που ετοποθέτησε τον ανήλικο σε ανάδοχη οικογένεια υποχρεούται να επισκέπτεται τακτικά μία φορά τον μήνα και εκτάκτως όποτε κρίνει τούτο σκόπιμο, την ανάδοχο οικογένεια για να διαπιστώνει τους όρους διαβίωσης και ανατροφής του τοποθετηθέντος ανήλικου. Οι επισκέψεις μπορεί να είναι και χωρίς προειδοποίηση.

3. Να επιλέγει τον ανάδοχο γονέα με αποκλειστικό γνώμονα το συμφέρον του ανήλικου.

4. Να καταβάλλει τακτικώς τα επιδόματα του άρθρου 9 του παρόντος.

5. Να συνεργάζεται εποικοδομητικά με τον ανάδοχο γονέα και να τον διευκολύνει κατά το μέτρο του δυνατού στην άσκηση των καθηκόντων του ως αναδόχου γονέα.

6. Να επιλαμβάνεται αμέσως περιπτώσεων επειγουσών που αφορούν τον ανήλικο ευθύς ως ειδοποιηθεί από τον ανάδοχο γονέα.

7. Να διευκολύνει τον ανήλικο να ασκεί το δικαίωμα ακρόασης που αναφέρεται στο άρθρο 9 του παρόντος.

8. Να παρέχει τις αναγκαίες συμβουλές στον ανάδοχο γονέα για θέματα που αφορούν την όλη λειτουργία του οικογενειακού περιβάλλοντος και που μπορεί να επηρεάσουν την ομαλή διαβίωση του ανήλικου.

9. Να συμπεριφέρεται προς τον ανάδοχο γονέα με τον επιβαλλόμενο σεβασμό άνευ ουδεμίας διακρίσεως λόγω κοινωνικής ή οικονομικής καταστάσεως ή πολιτικών ή θρησκευτικών του πεποιθήσεων.

10. Να διακόπτει αμελητί την τοποθέτηση του ανήλικου όταν το συμφέρον του ανήλικου επιβάλλει την διακοπή αυτή.

11. Να οργανώνει και εκτελεί προγράμματα επιμόρφωσης των αναδόχων γονέων κατά τις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος.

Άρθρο 14

Αποϊδρυματοποίηση ανήλικων

1. Όλοι οι φορείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων που έχουν προγράμματα ιδρυματικής περίθαλψης απροστατευτών ανήλικων που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος Δ/τος υποχρεούνται σταδιακά να προβούν στην αποϊδρυματοποίηση των ανήλικων αυτών και την τοποθέτησή τους σε ανάδοχη οικογένεια, είτε οι ίδιοι αν είναι αρμόδιοι κατά τις καταστατικές τους διατάξεις, είτε σε συνεργασία με τους κατά Νόμον αρμόδιους φορείς.

2. Φορείς αρμοδιότητας άλλων Υπουργείων που περιθάλπουν υδρυματικώς απροστατευτούς ανήλικους που

εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος Δ/τος υποχρεούνται εντός 6 μηνών από της δημοσιεύσεως του παρόντος να απογράψουν τους ανήλικους αυτούς και να αποστείλουν τα σχετικά στοιχεία στο υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων συνεργαζόμενοι περαιτέρω μετ' αυτού για την αποϊδρυματοποίηση των ανήλικων που περιθάλπουν είτε με το θεσμό της ανάδοχης οικογένειας, είτε με το θεσμό της υιοθεσίας.

Άρθρο 15

Μητρώα αναδόχων γονέων

1. Σε κάθε φορέα αρμόδιο για τοποθέτηση ανήλικου σε ανάδοχη οικογένεια τηρείται ειδικό μητρώο στο οποίο εμφανίζεται το ονοματεπώνυμο των αναδόχων γονέων, το ονοματεπώνυμο του τοποθετηθέντος ανήλικου, η δ/νση κατοικίας των αναδόχων γονέων, η έγκριση του φορέα, η τυχόν επιμόρφωση αυτών και οποιοδήποτε άλλο συναφές στοιχείο κρίνει αναγκαίο ο φορέας.

2. Ο ανάδοχος γονέας οφείλει να ενημερώνει αμελητή τον φορέα για οποιαδήποτε αλλαγή σχετικά με τα στοιχεία της προηγούμενης παραγράφου.

3. Μέσα στο πρώτο 15/ήμερο του Ιανουαρίου εκάστου έτους ο φορέας γνωστοποιεί στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων πίνακα αναδόχων οικογενειών μετά των τοποθετηθέντων σ' αυτές ανήλικων.

Άρθρο 16

Ταχύρρυθμα προγράμματα

1. Οι αρμόδιοι για τοποθέτηση ανήλικων σε ανάδοχη οικογένεια φορείς υποχρεούνται μετά παρέλευσιν ενός έτους από της δημοσιεύσεως του παρόντος να οργανώνουν και εκτελούν αυτοτελώς ή από κοινού με άλλους ομοειδείς φορείς ταχύρρυθμα προγράμματα επιμόρφωσης υποψηφίων αναδόχων γονέων.

2. Οι ανωτέρω φορείς δύνανται επίσης κατά τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2082/92 να οργανώνουν και εκτελούν προγράμματα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των γονέων στους οποίους έχει ήδη τοποθετηθεί ανήλικος κατά τις διατάξεις του παρόντος.

3. Ανάδοχοι γονείς που αρνούνται αδικαιολογητως να επιμορφωθούν σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου θεωρούνται ως μη συνεργαζόμενοι με τον φορέα και τούτο δύναται κατά την κρίση του φορέα να αποτελέσει λόγον διακοπής της τοποθέτησης του ανήλικου και τοποθέτηση αυτού σε άλλον γονέα.

4. Κατά την τοποθέτηση ανήλικου εις ανάδοχο γονέα συνεκτιμάται θετικά η επιμόρφωση των υποψηφίων γονέων με τα προγράμματα του παρόντος άρθρου.

5. Μετά την πάροδο 2 ετών από της δημοσιεύσεως του παρόντος οι υποψήφιοι γονείς του άρθρου 1 του παρόντος Δ/τος που έχουν υποστεί επιμόρφωση, προτιμώνται έναντι των υποψηφίων γονέων που δεν την έχουν υποστεί υπό την προϋπόθεση ότι συντρέχουν σ' αυτούς όλες οι λοιπές προϋποθέσεις του Δ/τος αυτού. Εξαιρεση των διατάξεων αυτών επιτρέπεται μόνο με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου φορέα.

Άρθρο 17

Περιεχόμενο και τρόπος εκπαίδευσης υποψηφίων αναδόχων γονέων

1. Η εκπαίδευση των υποψηφίων αναδόχων γονέων διαρκεί τουλάχιστον 45 ώρες και περιλαμβάνει:

α. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση αυτών επί των σύγχρονων σοβαρών κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ελληνική οικογένεια και ενημέρωση για το εν γένει κοινωνικό σύστημα της χώρας. Ανάλυση του όρου «γονική μέριμνα» και τρόπος άσκησης αυτής. Ιδιαίτερες επιπτώσεις στο κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον λόγω της ηλικίας του ατόμου (παιδιά - ηλικιωμένα άτομα) ή της αναπηρίας αυτού (άτομα με ειδικές ανάγκες) ή της ειδικής κατηγορίας του κοινωνικού προβλήματος που αντιμετωπίζει (παιδιά φορείς AIDS) (20 ώρες).

β. Ειδικές τεχνικές για την ανατροφή παιδιών (βρεφών, νηπίων, παιδιών εφήβων) και μάλιστα παιδιών με ειδικές ανάγκες ή με ειδικά προβλήματα (ώρες 25).

2. Η εκπαίδευση των αναδόχων γονέων γίνεται από τον φορέα που εφαρμόζει το πρόγραμμα σε χώρους ή σε υπηρεσίες του ή σε άλλους χώρους ή υπηρεσίες που έχουν επιλεγεί απ' αυτόν και που είναι προσιτές στους ενδιαφερόμενους.

3. Η εκπαίδευση γίνεται από εξειδικευμένους επιστήμονες που ορίζει ο φορέας. Στους εκπαιδευτές αυτούς δύναται να καταβάλλεται ωριαία αποζημίωση από τον φορέα το ύψος της οποίας καθορίζεται από τον φορέα αυτόν σύμφωνα με τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις.

4. Μετά το πέρας της εκπαίδευσης οι υποψήφιοι υποχρεούνται σε εξετάσεις γραπτές ή προφορικές (πρακτικές) ενώπιον τριμελούς εξεταστικής επιτροπής από εκπαιδευτές του προγράμματος, που ορίζει ο φορέας. Η βαθμολογική κλίμακα είναι από 0 - 10. Επιτυχών θεωρείται εκείνος που συγκεντρώνει μέσο όρο τουλάχιστον 5.

5. Επιφύλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 16 του παρόντος η συμμετοχή αναδόχων γονέων στο παρόν πρόγραμμα ουδεμία δέσμευση δημιουργεί στον φορέα να τον χρησιμοποιήσει ως ανάδοχο γονέα.

6. Κατά τον χρόνο της εκπαίδευσης ο φορέας ανάλογα με τις οικονομικές του δυνατότητες δύναται να καταβάλλει στους εκπαιδευτικούς συμβολικό ποσόν ανά εκπαιδευτική ώρα για στοιχειώδεις δαπάνες συμμετοχής στο πρόγραμμα.

7. Μετά το πέρας της εκπαίδευσης και εφόσον αυτή είναι επιτυχής ο φορέας χορηγεί τον τίτλο που αναφέρεται στο άρθρο 19 του παρόντος Δ/τος και που περιλαμβάνει το όνομα του φορέα, το ονοματεπώνυμο του ενδιαφερόμενου, τον αριθμό εγγραφής στο μητρώο του άρθρου 15 του παρόντος.

8. Οι αναφερόμενοι στην παρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος που έχουν όλες τις λοιπές προϋποθέσεις που αναφέρονται στο παρόν Διάταγμα και που έχουν περατώσει πρόγραμμα εκπαίδευσης αναδόχου γονέως από οποιοδήποτε φορέα διάρκειας τουλάχιστον 45 ωρών που περιλαμβάνει την αναφερόμενη στο παρόν εκπαίδευση και που έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων λαμβάνουν τίτλο αναδόχου γονέα. Οι τίτλοι αυτοί υπόκεινται σε επικύρωση από τον Δ/ντή Πρόνοιας ή Υγείας, Πρόνοιας της οικείας Νομαρχίας.

Άρθρο 18

Σύμβαση φορέα - αναδόχων γονέων

Πριν από κάθε τοποθέτηση ανήλικων σε ανάδοχη οικογένεια συνάπτεται μεταξύ των φορέων και των αναδόχων σύμβαση, σύμφωνα με την οποία ο μὲν φορέας αναλαμβάνει να καταβάλλει ανελλιπώς το επίδομα του άρθρου 11, ο δε ανάδοχος γονέας να επιμελείται, αγαπά και φροντίζει τον ανήλικο δεσμευόμενος για όλες τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στο Δ/γμα αυτό. Στη σύμβαση γίνεται ρητή μνεία ότι ο ανάδοχος γονέας έλαβε γνώση του περιεχομένου των διατάξεων του παρόντος Π. Δ/τος και ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους όρους και τις προϋποθέσεις αυτού και τις από αυτό απορρέουσες δεσμεύσεις του. Η σύμβαση δεν δύναται να τροποποιήσει καμία διάταξη του παρόντος Δ/τος. Οι λεπτομέρειες ρυθμίζονται με απόφαση του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 7 του Ν. 2082/92.

Άρθρο 19

Τίτλος - Τιμητικές διακρίσεις

1. Ο τίτλος του αναδόχου γονέα είναι τιμητικός.
2. Ανάδοχοι γονείς που δεν έχουν παραβιάσει ουδεμία κείμενη διάταξη περί τοποθέτησεως ανήλικων σε ανάδοχη οικογένεια δικαιούνται να φέρουν τον τίτλο του αναδόχου γονέα δια βίου.
3. Οι αρμόδιοι φορείς δύναται να καθιερώνουν ειδικές τιμητικές διακρίσεις κατ' έτος για τον ανάδοχο γονέα που επέδειξε ιδιαίτερο και εξαιρετικό ενδιαφέρον πέραν των επιβαλλόμενων εκ του Νόμου και των διατάξεων του παρόντος υποχρεώσεων, για τον τοποθετηθέντα σ' αυτόν ανήλικο.

Άρθρο 20

Κυρώσεις

1. Ανάδοχος γονέας που παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος πέραν από άλλες κυρώσεις που προβλέπουν κείμενες διατάξεις χάνει την ιδιότητα του αναδόχου γονέα για ένα χρόνο από της έκδοσης της σχετικής πράξεως του φορέα. Σε περίπτωση υποτροπής η ιδιότητα του αναδόχου γονέα χάνεται οριστικώς. Ειδικότερα, ανάδοχος γονέας που καταδικάσθηκε αμετακλήτως σε οποιαδήποτε ποινή για κακοποίηση ή παραμέληση του τοποθετηθέντος σ' αυτόν ανήλικου ή που καταδικάσθηκε για παράβαση του Νόμου περί ναρκωτικών εκπίπτει αυτοδικαίως της ιδιότητας του αναδόχου γονέα και δεν δύναται να κριθεί ανάδοχος γονέας δια βίου.
2. Υπάλληλοι των αρμόδιων φορέων, που παραβαίνουν τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος, πέραν των κυρώσεων που προβλέπουν άλλες κείμενες διατάξεις, διώκονται και τιμωρούνται πειθαρχικώς κατά τις κείμενες συναφείς διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα ή άλλων ειδικών Νόμων περί παραβάσεως του υπαλληλικού τους καθήκοντος.
3. Διοικήσεις αρμοδίων φορέων που παραβαίνουν εκ δόλου ή αμέλειας τις διατάξεις του παρόντος Δ/τος αντικαθίστανται αμελητέα από το αρμόδιο όργανο που τους έχει διορίσει άνευ ουδεμίας απολύτως αποζημιώσεως.

4. Ν.Π.Ι.Δ. πέραν του ευρύτερου δημόσιου τομέα αρμοδιότητας του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και φορείς που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 13 που δεν συνεργάζονται για την αποϊδρυματοποίηση των υπ' αυτών απροστάτευτων ανήλικων, δεν δικαιούνται επιχορηγήσεων οιασδήποτε μορφής (επιχορηγήσεις εκ πιστώσεων του κεντρικού νομαρχιακού προϋπολογισμού, ειδικού κρατικού λαχείου) και δεν δύναται να αναλάβουν την εκτέλεση συναφών προγραμμάτων της Ε.Ο.Κ. Ειδικά προνόμια που έχουν αναγνωρισθεί στους φορείς αυτούς εκ μέρους του προαναφερθέντος Υπουργείου διακόπτονται.

Άρθρο 21

Η εποπτεία και ο έλεγχος για του παρόντος εισαγομένου θεσμού ανήκει στο Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων δια των υπηρεσιών του και στους φορείς που αναφέρονται στο εδαφ. β, γ και δ της παρ. 1 του άρθρου 13 του παρόντος Δ/τος.

Άρθρο 22

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από της δημοσιεύσεως του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν άλλως ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις του.

Στην Υφυπουργό Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του Διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 25 Αυγούστου 1993

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΑΝΝΑ ΨΑΡΟΥΔΑ-ΜΠΕΝΑΚΗ

ΟΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΓΕΙΑΣ, ΠΡ. & ΚΟΙΝ. ΑΣΦ/ΛΕΩΝ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΦΑΝΗ ΠΑΛΛΗ-ΠΕΤΡΑΛΙΑ

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΑΤΡΑΚΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 338 (2)

Προαγωγή Αστυνομικού Σταθμού Αγ. Ελευθερίου Αθηνών σε Αστυνομικό Τμήμα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 1 εδ. α' και β' του Ν. 1481/1984 «Οργανισμός Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» (Α'-152), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1590/1986 (Α'-49).
2. Τις διατάξεις του Π.Δ. 137/1986 «Συγκρότηση της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης σε Υπουργείο Δημόσιας Τάξης» (Α'-51).
3. Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985 «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (Α'-137), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (Α'-154).
4. Τις διατάξεις του Π.Δ. 82/1993 «Περιορισμός συναρμοδιότητας κατά την έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων

Γ) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: .....

ΥΠΟΥΦΙΑ ΑΝΑΔΟΧΗ Η ΣΥΓΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Α) ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: .....

Β) ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΓΕΙΑΣ: .....

Γ) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ: .....

Σ Υ Μ Π Ε Ρ Α Σ Μ Α .....

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Τήν εγκριση καταλληλότητας της..... ως υποφήλιας
ανάδοχης η συγγενικής οικογενειας για τήν τοποθέτηση ή φιλοξενία τ...
παιδι..... με τροφεία
..... κατηγορίας από..... μέχρι.....

Ε.Υ.η Κ.Α.
Τμημ.ΠΡ
Λ/ντς ΠΡ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Π.Ι.Κ.Π.Α.

Δ/ΝΣΗ ΠΑΙΔ. ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΠΡ/..

ΤΜΗΜΑ Α΄

ΓΡΑΦ. ΟΙΚΟΓ. ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τίς αποφάσεις Φ104/Γ2γ/755/10-2-85 καί Φ104/Γ2γ/2495/9-5-84 καί Φ102/Γ2γ/1002/14-3-90 του Υπουργείου Υγείας καί Πρόνοιας για την μετάβιβαση αρμοδιοτήτων σε όργανα του Π.Ι.Κ.Π.Α. (ΦΕΚ 109/83τ.β., 327/84 τ.β. καί 245/6-4-90 τ.β. με τό διοριστικό του 304/8-5-90τβ).
- 2) Διατάξεις Β.Δ.668/62 καί Β.Δ.170/60
- 3) Την απόφαση Φ 103/Γ2γ/3009/14-10-87 του Υπουργείου Υγείας καί Πρόνοιας για την διευρυνση προγραμμάτων του ΠΙΚΠΑ.
- 4) Τα συνημμένα δικαιολογητικά.

ΕΠΙΛΑ:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΑΤΑΡΙΟΥ

TEN A/NTHZ
H

TO THEM/V
A/NTHZ U.P.
D/NTHZ U.P.
E.V. U.P.

APPROXIMATE

ΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ι.Κ.Π.Α.

199

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Αριθ. Πρωτ.

Βαθμός Προτεραιότητας

ΕΛ.Α.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΑΣ

ΠΡΟΣ:

Δ/ση Τσόχα 5

ώδικας 11521

φορίες :

αριθ : 6423144

ΚΟΙΝ.:

: Ανανέωση έγκρισής σας ως ανάδοχος οικογένειας του παιδιού

Σας ενημερώνουμε ότι με την υπ'αρ 3168/24-12-97 Απόφαση Προέδρου Δ.Σ. Α, ανανεώθηκε η έγκρισή σας για την αναδοχή του προστατευομένου την Υπηρεσία μας παιδιού του οποίου ε αναλάβει την φροντίδα από

Σας ευχαριστούμε για την συνεργασία σας.

Κωνσταντίνος Διευθυντής

Η Δ/ντης ΠΡ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Αθήνα

1991

Υ.Κ.Π.Α.

Αριθ.Πρωτ.ΠΡ/

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΕΠΙΟ

ΠΡΟΣ :

Δ/νση:Τσόχα 5

κώδικας:115 21

Τηλεφωνογραφίες:

Τηλεφωνο:6427856

:" Εισαγωγή και νοσηλεία περιθαλπόμενου παιδιού μας δωρεάν.

βαιώνουμε ότι το παιδί .....
ομηνία Γέννησης.....
τατεύεται απο την υπηρεσία μας,και παρακαλούμε να παρασχεθεί δωρεάν
οφαρμακευτική περίθαλψη και νοσηλεία βάσει της Δ3/7435/Φ.33/13.6.01
κλιό του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

ΕΠΙΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ(2)

Η Δ/ΡΤΗΣ ΠΡ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Π Ι Κ Π Α

Αθήνα

199

Δ/νση Παιδικής Πρόνοιας

Τμήμα Α'

Αρ. Πρωτ. ΠΡ/

Γραφείο:

ΠΡΟΣ:

Ταχ.Δ/ση: Αν.Τσοχά 5

Ταχ.Κώδικας:115 21 ΑΘΗΝΑ

Πληροφορίες:

Τηλέφωνο: 01-642.78.56-9

ΘΕΜΑ:"Δωρεάν Ιατρικές Εξετάσεις περιθαλπόμενου παιδιού μας"

Βεβαιώνουμε ότι το παιδί .....
(ημερομηνία γέννησης .....)προστατεύεται
απο την υπηρεσία μας,και παρακαλούμε για δωρεάν ιατρικές
εξετάσεις(.....)σύμφωνα με την εγκύκλιο
Α3/7485/Φ.33/13.6.81 του Υπ. Υ.Π. και Κ.Α.

Εσ.Διανομή:

Η Δ/ΝΤΗΣ ΠΡ